

**Gyakorlati kézikönyv hatáskörrel rendelkező/illetékes
hatóságok számára a 2007. évi hágai gyermektartási
egyezményhez, a (tartási kötelezettségekre)
alkalmazandó jogról szóló 2007. évi hágai
jegyzőkönyvhöz és a tartásról szóló 2009. évi uniós
rendeletre**

2013. október

Nyilatkozat: Ez a gyakorlati kézikönyv „A nemzetközi igazságügyi együttműködés megerősítése a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben” elnevezésű, Románia Igazságügyi Minisztériuma által irányított projekt keretében (támogatási megállapodás száma: JUST/2010/JCIV/AG/0026), valamint az Európai Uniónak a „Polgári jogi jogérvényesülés” elnevezésű program alapján nyújtott pénzügyi támogatásával készült. E kiadvány tartalmáért kizárólag Románia Igazságügyi Minisztériuma felelős, és a kiadvány tartalma semmiképpen sem tekinthető úgy, hogy az az Európai Bizottság véleményét tükrözi.

Szerzők

Philippe Lortie, a Hágai Konferencia Állandó Irodájának főtárgyalója
Maja Groff, a Hágai Konferencia Állandó Irodájának vezető jogi tisztviselője

Megkérdezett szakértők

Ian Curry-Sumner tanácsadó, *Voorts Juridische Diensten*, Hollandia
Michael Grabow, a Családügyi Bíróság bírójának, Berlin, Németország
Hannah Roots, a Maintenance Enforcement Programme (Tartásdíj-érvényesítési Program) ügyvezető igazgatója, Brit Columbia, Kanada

A román joggal kapcsolatos lábjegyzeteket és szöveget szerkesztette:
Viviana Onaca igazgató, Igazságügyi Minisztérium, Románia
Ioana Burduf tanácsos, Igazságügyi Minisztérium, Románia

BEVEZETÉS: A GYERMEKTARTÁSRÓL SZÓLÓ 2007. ÉVI HÁGAI EGYEZMÉNY ÉS A TARTÁSRÓL SZÓLÓ 2009. ÉVI UNIÓS RENDELET	XII
A. Mire terjed ki a kézikönyv, és mire nem terjed ki?	xii
B. A kézikönyv felépítése	xiii
C. A kézikönyv használata	xiv
D. Egyéb információforrások	xv
E. Néhány jó tanács zárásként	xvi
1. FEJEZET – A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI MEGKERESÉSEK ÉS KÉRELMEK TÍPUSAINAK BEMUTATÁSA: A KÖZPONTI HATÓSÁGOKON KERESZTÜL INTÉZETT KÉRELMEK ÉS A KÖZVETLEN KÉRELMEK	17
I. A KÖZPONTI HATÓSÁGOK EGYÜTTMŰKÖDÉSI RENDSZERE	17
A. A központi hatóságok együttműködési rendszerének bemutatása	17
B. A központi hatóságok egyedi feladatai	17
II. AZ 1. FEJEZET ÁTTEKINTÉSE	18
III. A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI KÉRELMEK ÉS MEGKERESÉSEK ISMERTETÉSE	19
A. Az egyezmény és a rendelet szerinti kérelmek áttekintése	19
1. Meglévő határozat elismerése, elismerése és végrehajtása/végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem.....	20
2. A megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelem.....	22
3. Határozat hozatala iránti kérelem	23
4. Meglévő határozat módosítása iránti kérelem	24
B. Különleges intézkedések iránti megkeresések	25
C. Az egyezmény vagy a rendelet alapján a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokhoz intézett közvetlen kérelmek áttekintése	26
2. FEJEZET – FOGALMAK MAGYARÁZATA: A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY	27
A. A fejezet célja	27
B. A kézikönyvben használt fogalmak	27
3. FEJEZET – ÁLTALÁNOS ALKALMAZÁSI KÉRDÉSEK A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET ESETÉN	41
I. A FEJEZET CÉLJA	41
I. RÉSZ – A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET HATÁLYA	42
I. A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET HATÁLYÁRA EGYARÁNT VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK	42
A. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet: A családi kapcsolatokra való kihatás hiánya	42
B. Egyéb tartási tárgyú nemzetközi jogi eszközök és megállapodások	42
II. A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY HATÁLYA	43
A. Áttekintés: az egyezmény tárgyi hatálya	43
B. A tárgyi hatály alapesete – tartási kötelezettségek	44
1. Gyermektartás	44

2.	Házastársi tartás	44
3.	Fenntartások és nyilatkozatok	44
4.	Az egyezmény alkalmazását korlátozó fenntartások joghatása	45
5.	Az egyezmény hatályát kiterjesztő nyilatkozatok joghatása.....	46
6.	Példaesetek	46
C.	Az Európai Uniónak az egyezmény tárgyi hatályával kapcsolatban tett nyilatkozatai és fenntartásai	49
1.	Gyermektartás – a gyermek életkora	49
2.	Házastársi tartás	49
3.	A családi tartásdíjak egyéb formái	49
4.	Tartási kötelezettségről szóló megállapodások.....	49
D.	Az egyezmény területi és időbeli hatálya	50
1.	Általános és kiinduló rendelkezések	50
2.	Átmeneti rendelkezések; összhang más jogszabályokkal	50
III.	A 2009. ÉVI RENDELET HATÁLYA	51
A.	A rendelet tárgyi hatálya	51
B.	A rendelet területi hatálya	51
C.	A rendelet időbeli hatálya	52
1.	Hatálybalépés; átmeneti rendelkezések	52
2.	Összhang más jogi aktusokkal.....	52
IV.	AZ EGYEZMÉNY ÉS A RENDELET ALKALMAZHATÓSÁGÁRA IRÁNYADÓ EGYÉB TÉNYEZŐK	53
1.	A felek tartózkodási helye szerződő államban vagy tagállamban van?	53
2.	A kérelmező kötelezett vagy jogosult?.....	54
3.	A kérelmező rendelkezik-e tartási kötelezettséget megállapító határozattal?	55
4.	Hol hozták a tartási kötelezettséget megállapító határozatot?	56
5.	Hol található a jogosult szokásos tartózkodási helye?	56
II. RÉSZ – A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI KÉRELMEKRE ÉS MEGKERESÉSEKRE EGYARÁNT VONATKOZÓ KÉRDÉSEK		56
I.	A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY SZERINTI NYELVI ELŐÍRÁSOK	57
A.	A kérelmek és a dokumentumok nyelve	57
B.	Kivételek a fordítási kötelezettség alól	57
II.	A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI NYELVI ELŐÍRÁSOK	58
A.	A rendelet általános követelményei a kérelmek és a dokumentumok nyelvével kapcsolatban (59. és 66. cikk)	58
B.	A rendelet szerinti egyes megkeresések és kérelmek esetén alkalmazandó fordítási követelmények	58
III.	A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI HITELESÍTÉS	59
IV.	A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI MEGHATALMAZÁS	59
V.	DOKUMENTUMOK ALÁÍRÁSA ÉS HITELESÍTETT MÁSOLATA A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET ÉRTELMEBEN	59
A.	Az egyezmény	59
B.	A rendelet	59
VI.	SZEMÉLYES ADATOK ÉS BIZALMAS INFORMÁCIÓK VÉDELME A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET ÉRTELMEBEN	60
A.	Az egyezmény (38–40. cikk)	60
B.	A rendelet (61–63. cikk, továbbá 57. cikk (3) bekezdés)	61

VII. AZ ELJÁRÁSOKHOZ ÉS JOGI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSHOZ VALÓ TÉNYLEGES HOZZÁFÉRÉS A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINT 62

A.	Áttekintés	62
1.	Az eljárásokhoz/az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés az egyezmény és a rendelet szerint	62
2.	Jogi segítségnyújtás/költségmentesség	63
B.	Az ingyenes jogi segítségnyújtás/a költségmentesség biztosításának követelménye	65
1.	A jogosulti kérelmek	66
2.	A kötelezett kérelmek.....	69
3.	Származás megállapítását célzó vagy genetikai vizsgálat	70
C.	Az eljárásokhoz és a jogi segítségnyújtáshoz való tényleges hozzáférés [állam neve]-ban/-ben	71

VIII. A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI IDEIGLENES ÉS BIZTOSÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK 71

A.	A központi hatóságok segítségnyújtása az egyezmény és a rendelet szerinti ideiglenes intézkedésekkel összefüggésben	71
B.	A rendelet ideiglenes és biztosítási intézkedésekre vonatkozó egyedi rendelkezései	72
1.	Ideiglenes intézkedések az eredeti eljárás helye szerinti államban	72
2.	Ideiglenes és biztosítási intézkedések az eredeti eljárás helye szerinti államtól eltérő államokban.....	72
3.	A határozatok más tagállamban folyamatban lévő, a IV. fejezet 1. és 2. szakasza szerinti elismerési, elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási/végrehajtási eljárása során alkalmazható ideiglenes intézkedések	73

IX. A KÜLFÖLDI KÉZBESÍTÉSRŐL ÉS BIZONYÍTÁSFELVÉTELÉRŐL SZÓLÓ EGYÉB EGYEZMÉNYEK ÉS RENDELETEK 73

A.	Áttekintés	73
B.	Az iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló 1965. évi egyezmény	74
C.	A külföldi bizonyításfelvételről szóló 1970. évi egyezmény	75
D.	A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet	75
E.	A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés) szóló, 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet	76

X. A VÁSÁRLÓERŐ-PARITÁS ÉRTÉKELÉSE: A TARTÁSDÍJÖSSZEGEK MÓDOSÍTÁSA HATÁRON ÁTNYÚLÓ ÜGYEKBE 76

4. FEJEZET – A 2009. ÉVI RENDELET: KÖZVETLEN JOGHATÓSÁGI SZABÁLYOK 78

A.	Bevezetés	78
B.	A rendelet 3. cikke: általános rendelkezések	79
C.	A rendelet 4. cikke: a joghatóság kikötése	79
D.	A rendelet 5. cikke: az alperes megjelenésén alapuló joghatóság	80
E.	A rendelet 6. cikke: szubszidiárius joghatóság	80
F.	A rendelet 7. cikke: forum necessitatis	81
G.	A rendelet 8. cikke: az eljárás korlátozása	81
H.	A rendelet 9. cikke: a bíróság megkeresése	82
I.	A rendelet 10. cikke: a joghatóság vizsgálata	82

J.	A rendelet 11. cikke: az elfogadhatóság vizsgálata	82
K.	A rendelet 12. cikke: perfüggőség és a 13. cikk: összefüggő eljárások	83
L.	A rendelet 14. cikke: ideiglenes intézkedések és biztosítási intézkedések	83
5. FEJEZET – ALKALMAZANDÓ JOG A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET ÉRTELMÉBEN		84
A.	A 2007. évi egyezmény és az alkalmazandó jogról szóló 2007. évi hágai jegyzőkönyv	84
B.	A 2009. évi rendelet és az alkalmazandó jogról szóló 2007. évi hágai jegyzőkönyv	85
C.	A jegyzőkönyv alkalmazása és rendelkezéseinek vázlatos bemutatása	85
1.	Általános alkalmazás	85
2.	A jegyzőkönyv hatálya	86
3.	Az alkalmazandó jog tárgyi hatálya	86
4.	Az alkalmazandó jogra irányadó általános szabály	87
5.	Bizonyos jogosultakat előnyben részesítő különös szabályok	87
6.	Házastársakra és volt házastársakra vonatkozó különös szabály	87
7.	Az alkalmazandó jog felek általi megválasztása	88
8.	Közüntézmények	88
9.	A tartás összegének meghatározása	89
6. FEJEZET – KÜLFÖLDI JOG AZONOSÍTÁSA ÉS TARTALMÁNAK MEGHATÁROZÁSA		90
A.	Bevezetés	90
B.	A külföldi jog azonosítása az Európai Unióban és a világ többi részén	90
1.	A 2007. évi egyezmény szerinti országprofil	90
2.	A 2009. évi rendelet nemzeti jogszabályokkal és eljárásokkal kapcsolatos szabályai	90
3.	Külföldi jog azonosítását és tartalmának meghatározását segítő egyéb globális és európai online források	90
BEVEZETŐ JELLEGŰ OLDALAK GLOBÁLIS JOGI INFORMÁCIÓKHOZ:		91
HIVATKOZÁSOK JOGI INFORMÁCIÓKHOZ:		91
4.	Hozzáféérés a külföldi joghoz, illetve a külföldi jog tartalmának meghatározása jogi együttműködési szerződéseken és mechanizmusokon keresztül	92
7. FEJEZET – A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY: KÖZPONTI HATÓSÁGOKON KERESZTÜL BEÉRKEZŐ ELISMERÉSI, ILLETVE ELISMERÉSI ÉS VÉGREHAJTÁSI TÁRGYÚ KÉRELMEK ÉS KÖZVETLEN KÉRELMEK FELDOLGOZÁSA		94
I. RÉSZ – KÖZPONTI HATÓSÁGOKON KERESZTÜL INTÉZETT ELISMERÉS, ILLETVE ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS IRÁNTI KÉRELMEK		95
I. ÁTTEKINTÉS ÉS ÁLTALÁNOS ELVEK		95
A.	Általános elvek	95
B.	Az eljárások áttekintése	95
C.	Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?	97
D.	Példaeset	97
E.	Ki nyújthat be kérelmet?	98
II. AZ ELISMERÉSI ÉS VÉGREHAJTÁSI FOLYAMAT ÖSSZEFOGLALÁSA		98
III. ELJÁRÁSOK		100
A.	A beérkező iratok központi hatóság általi előzetes ellenőrzése, illetve egyéb előzetes kérdések	100
1.	Az iratok előzetes vizsgálata	100

2. Az elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelem-e a megfelelő kérelem?	100
3. „Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény követelményei teljesülnek?	100
4. Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése	101
5. Kell-e kutatást végezni a kérelmezett/alperes tartózkodási helyének meghatározására?	103
6. Ha a dokumentumok hiányosak.....	103
7. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések	104
B. A hatáskörrel rendelkező hatóság általi végrehajthatóvá nyilvánítás vagy nyilvántartásba vétel	104
1. Határozat végrehajthatóvá nyilvánítása vagy végrehajtásra történő nyilvántartásba vétele	105
2. A határozat végrehajthatóvá nyilvánításának, illetve végrehajtásra történő nyilvántartásba vételének megtagadása	105
3. A határozat végrehajtása	106
4. A kérelmező és a kérelmezett/alperes értesítése	106
5. A kérelmező és a kérelmezett/alperes lehetőségei az elismerés és végrehajtás kifogásolására	106
C. Elismerés és végrehajtás – a kérelem eredménye	109
1. Elismerés és végrehajtás	109
2. Egyéb kimenetek	109
D. Kapcsolattartás a megkereső állammal	110
IV. EGYÉB VONATKOZÁSOK ELISMERÉS, ILLETVE ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS IRÁNTI KÉRELMEK ESETÉN	110
A. A kötelezettek elismerés iránti kérelmei	110
1. Általános tudnivalók	110
2. Milyen esetekben alkalmazhatja a kötelezett ezt a kérelmetípust?	111
3. Eljárások	111
4. A módosított határozatok elismerésének korlátozása.....	112
B. Tartási kötelezettségről szóló megállapodások	112
1. A legfontosabb különbségek.....	112
2. Eljárások	112
3. Az elismerési és végrehajtási eljárás befejezése	113
V. ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS – EGYÉB KÉRDÉSEK	113
A. Jogi segítségnyújtás	113
B. Végrehajtással kapcsolatos kérdések	114
Pénznemek átszámítása	114
C. Releváns kivételek és fenntartások	114
VI. TOVÁBBI ANYAGOK	115
A. Gyakorlati tanács	115
B. Kapcsolódó formanyomtatványok	115
C. Az egyezmény érintett cikkei	115
D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei	115
VII. ELLENŐRZŐ LISTA AZ ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS IRÁNTI KÉRELMEKHEZ	116
VIII. GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	116
II. RÉSZ – AZ ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS IRÁNTI KÖZVETLEN KÉRELMEK	118
I. ÁTTEKINTÉS	118
Az elismerés, illetve az elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelemhez csatolandó iratok.....	119

A.	Az elismerés és végrehajtás iránti beérkező közvetlen kérelmek típusai	120
II.	TOVÁBBI ANYAGOK	122
A.	Gyakorlati tanács	122
B.	Kapcsolódó formanyomtatványok	122
C.	Vonatkozó cikkek	122
III.	GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	123
8. FEJEZET –	A 2009. ÉVI RENDELET: KÖZPONTI HATÓSÁGOKON KERESZTÜL BEÉRKEZŐ ELISMERÉSI, ILLETVE ELISMERÉSI ÉS VÉGREHAJTHATÓVÁ NYILVÁNÍTÁSI TÁRGYÚ KÉRELMEK ÉS KÖZVETLEN KÉRELMEK FELDOLGOZÁSA	125
I. RÉSZ: ELISMERÉS, ILLETVE ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTHATÓVÁ NYILVÁNÍTÁS IRÁNTI KÉRELMEK		125
I.	ÁTTEKINTÉS ÉS ÁLTALÁNOS ELVEK	125
A.	Általános elvek	125
B.	Az eljárások áttekintése	126
C.	Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?	128
D.	Példaeset	128
E.	Ki nyújthat be kérelmet?	129
II.	ELJÁRÁSOK: A RENDELET IV. FEJEZETÉNEK 1. ÉS 2. SZAKASZA SZERINTI KÉRELMEK SORÁN EGYARÁNT FELMERÜLŐ ELŐZETES KÉRDÉSEK	129
A.	A bejövő iratok előzetes ellenőrzése	129
1.	Az iratok előzetes vizsgálata	130
2.	Az elismerés vagy az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem-e a megfelelő kérelem?	130
3.	„Nyilvánvaló”-e, hogy a rendelet követelményei nem teljesülnek?	130
4.	Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése	130
5.	Kötelező és kiegészítő iratok, illetve információk	131
6.	További iratok kérése	133
7.	A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének felkutatása	133
III.	ELJÁRÁSOK: AZ ILLETÉKES HATÓSÁG HATÁROZATÁNAK ELISMERÉSE, ILLETVE ELISMERÉSE ÉS VÉGREHAJTHATÓVÁ NYILVÁNÍTÁSA IRÁNTI KÉRELMEK	134
A.	A rendelet IV. fejezete 1. és 2. szakaszának közös rendelkezései (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó és a jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamok határozatai)	134
1.	Előzetes végrehajthatóság (39. cikk).....	134
2.	Elismert határozat érvényesítése (40. cikk).....	134
3.	A végrehajtási eljárás és a végrehajtás feltételei (41. cikk).....	134
4.	Érdemi felülvizsgálat hiánya (42. cikk)	134
5.	A költségek elsőbbség nélküli megtérítése (43. cikk).....	134
B.	A rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerinti eljárások: a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamok	135
1.	A határozat elismerése	135
2.	A szükséges biztosítási intézkedések megtétele	135
3.	A határozat végrehajtása.....	135
4.	A kérelmezett/alperes és a kérelmező értesítése	135
5.	A kérelmezett/alperes joga felülvizsgálat kérelmezésére az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban (19. cikk).....	135
6.	A végrehajtás megtagadása vagy felfüggesztése iránti kérelmek	136
7.	A családi kapcsolatok fennállására való kihatás hiánya	136

C.	A rendelet IV. fejezetének 2. szakasza szerinti eljárások: a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamok	137
1.	A 2. szakasz szerinti eljárások áttekintése	137
2.	Elismerés 23. cikk)	137
3.	Végrehajthatóvá nyilvánítás (26–30. cikk)	138
4.	A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozatról szóló értesítés (31. cikk)	138
5.	A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozat elleni jogorvoslat (32–34. cikk)	139
6.	Az elismerés megtagadásának indokai (24. cikk)	139
7.	Az elismerési eljárás felfüggesztése (25. cikk)	139
8.	Az eljárás felfüggesztése (35. cikk)	140
9.	Ideiglenes intézkedések, beleértve a biztosítási intézkedéseket (36. cikk)	140
10.	Részleges végrehajthatóság (37. cikk)	140
11.	Díj- és illetékmentesség (38. cikk)	140
12.	Végrehajtás	140
D.	Kapcsolattartás a megkereső állammal	140
IV.	EGYÉB SZEMPONTOK: ELISMERÉS, ILLETVE ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTHATÓVÁ NYILVÁNÍTÁS IRÁNTI KÉRELMEK	141
A.	A kötelezettek elismerés iránti kérelmei	141
1.	Általános tudnivalók	141
2.	Milyen esetekben alkalmazhatja a kötelezett ezt a kérelemtípust?	141
3.	Eljárások	142
4.	A módosított határozatok elismerésének korlátozása	142
B.	Perbeli egyezségek és közokiratok	142
V.	ELISMERÉS, VALAMINT ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTHATÓVÁ NYILVÁNÍTÁS – EGYÉB KÉRDÉSEK	143
A.	Jogi segítségnyújtás	143
B.	Végrehajtással kapcsolatos kérdések	143
	Pénznemek átszámítása	143
VI.	TOVÁBBI ANYAGOK	143
A.	Gyakorlati tanács	143
B.	Kapcsolódó formanyomtatványok	144
C.	A rendelet cikkei	144
D.	A kézikönyv kapcsolódó fejezetei	144
VII.	ELLENŐRZŐ LISTA AZ ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS IRÁNTI KÉRELMEKHEZ	144
VIII.	GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	145
IX.	KÖZVETLEN KÉRELMEK: ÁTTEKINTÉS	146
9. FEJEZET	A MEGKERESETT ÁLLAMBAN HOZOTT VAGY ELISMERT HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSA IRÁNTI BEJÖVŐ KÉRELMEK FELDOLGOZÁSA A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY VAGY A 2009. ÉVI RENDELET ALAPJÁN	147
I.	ÁTTEKINTÉS – A(Z) [ÁLLAM NEVE]-BAN/-BEN HOZOTT VAGY ELISMERT HATÁROZAT VÉGREHAJTÁSA IRÁNTI KÉRELMEK A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY VAGY A 2009. ÉVI RENDELET ALAPJÁN	147
A.	Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?	147
B.	Példaeset	148
C.	Jelentős eltérés – az állam saját határozatának végrehajtására irányuló kérelmek	148

II. VÉGREHAJTÁS IRÁNTI KÉRELMEK INTÉZÉSE	149
1. Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése	149
2. „Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény követelményei nem teljesülnek?.....	153
3. A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének azonosítása	153
4. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések	154
5. A végrehajtási eljárás megindítása.....	154
III. TOVÁBBI ANYAGOK	154
A. Gyakorlati tanács	154
B. Kapcsolódó formanyomtatványok	154
C. Vonatkozó cikkek	155
D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei	155
IV. ELLENŐRZŐ LISTA A VÉGREHAJTÁS IRÁNTI BEJÖVŐ MEGKERESÉSEKHEZ	155
V. GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	155
VI. A(Z) [ÁLLAM NEVE]-BAN/-BEN HOZOTT VAGY ELISMERT HATÁROZAT VÉGREHAJTÁSA IRÁNTI KÖZVETLEN KÉRELMEK	156
10. FEJEZET – TARTÁSI KÖTELEZETTSÉGET MEGÁLLAPÍTÓ HATÁROZAT HOZATALA IRÁNTI KÉRELMEK FELDOLGOZÁSA A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY VAGY A 2009. ÉVI RENDELET ALAPJÁN	157
I. ÁTTEKINTÉS	157
A. Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?	157
B. Példaeset	157
C. Ki kérheti tartási határozat meghozatalát?	158
D. Tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala olyan esetben, ha a meglévő határozatot nem lehet elismerni	158
1. Az egyezmény szerint	158
2. A rendelet szerint	159
II. TARTÁSI KÖTELEZETTSÉGET MEGÁLLAPÍTÓ HATÁROZAT HOZATALA IRÁNTI KÉRELMEKNEK A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY VAGY A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI FELDOLGOZÁSA	159
A. Általános tudnivalók	159
B. Folyamatábra	160
C. A határozathozatali folyamat egyes lépései	161
1. [Állam neve] központi hatóságának előzetes vizsgálata	161
c) A kérelmezett/alperes, illetve a kötelezett tartózkodási helyének meghatározása	162
d) A határozathozatali eljárás megindítása.....	163
2. Tartási kötelezettséget megállapító határozatok hozatala – hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság]	163
III. TOVÁBBI ANYAGOK	166
A. Gyakorlati tanács	166
B. Kapcsolódó formanyomtatványok	166
C. Vonatkozó cikkek	167
D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei	167
IV. ELLENŐRZŐ LISTA A HATÁROZATHOZATAL IRÁNTI BEJÖVŐ KÉRELMEKHEZ	167
V. GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	168
VI. HATÁROZAT HOZATALA IRÁNTI KÖZVETLEN KÉRELMEK	169

11. FEJEZET – HATÁROZAT MÓDOSÍTÁSA IRÁNTI KÉRELMEK: A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY 10. CIKKE (1) BEKEZDÉSÉNEK E) ÉS F) PONTJA, TOVÁBBÁ 10. CIKKE (2) BEKEZDÉSÉNEK B) ÉS C) PONTJA, VALAMINT A 2009. ÉVI RENDELET 56. CIKKE (1) BEKEZDÉSÉNEK E) ÉS F) PONTJA, ILLETVE 56. CIKKE (2) BEKEZDÉSÉNEK B) ÉS C) PONTJA	171
I. RÉSZ – BEVEZETÉS	171
I. ÁTTEKINTÉS – TARTÁSI HATÁROZATOK MÓDOSÍTÁSA A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINT	172
A. Általános tudnivalók	172
B. Hol nyújtható be módosítás iránti közvetlen kérelem vagy módosítás iránti kérelem, és helye van-e az egyezmény vagy a rendelet szerinti kérelemnek?	173
II. RÉSZ – A MÓDOSÍTÁS IRÁNTI BEJÖVŐ KÉRELMEK FELDOLGOZÁSA	175
I. ELJÁRÁSOK – HATÁSKÖRREL RENDELKEZŐ/ILLETÉKES [BÍRÓSÁG] [KÖZIGAZGATÁSI HATÓSÁG]	175
1. „Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény vagy a rendelet követelményei nem teljesülnek?	175
2. Rendelkezésre áll-e az összes szükséges irat és információ?	175
3. Vannak-e hiányzó dokumentumok?.....	176
4. Vannak-e előzetesen figyelembe veendő tényezők?	176
5. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések	177
6. A módosítás iránti kérelem feldolgozása	177
7. A határozat meghozatala után.....	179
II. ELLENŐRZŐ LISTA A MÓDOSÍTÁS IRÁNTI BEJÖVŐ KÉRELMEKHEZ	179
III. TOVÁBBI ANYAGOK	179
A. Valamennyi módosítás iránti kérelemhez vagy megkereséshez kapcsolódó gyakorlati tanácsok	179
B. Kapcsolódó formanyomtatványok	180
C. Vonatkozó cikkek	180
D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei	180
IV. GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	181
V. HATÁROZAT MÓDOSÍTÁSA IRÁNTI KÖZVETLEN KÉRELMEK	182
12. FEJEZET – TARTÁSI HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSA A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET ALAPJÁN	184
I. ÁTTEKINTÉS	184
A. Bevezetés a határozatok egyezmény és rendelet szerinti végrehajtásába	184
II. A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY SZERINTI VÉGREHAJTÁS	185
A. Általános végrehajtási eljárások	185
B. Gyors végrehajtás	186
C. Végrehajtási intézkedések	186
III. A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI VÉGREHAJTÁS (41. CIKK)	189
IV. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK [ÁLLAM NEVE] VÉGREHAJTÁSI ELJÁRÁSAIRÓL	189
V. A 2007. ÉVI EGYEZMÉNY ÉS A 2009. ÉVI RENDELET SZERINTI KIFIZETÉSEK	189
VI. VÉGREHAJTÁSSAL KAPCSOLATOS EGYÉB KÉRDÉSEK	190
1. A végrehajtás megtámadása	190
2. A hátralék behajtásának korlátai az egyezmény (és a rendelet) alapján.....	190
3. 2007. évi egyezmény: a tartási kötelezettség időtartama	191

4.	Hátralékkal kapcsolatos viták az egyezmény és a rendelet alapján.....	192
5.	Nyilvántartások egyeztetése az egyezmény és a rendelet alapján – pénznemek átváltásával kapcsolatos kérdések	193

VII. TOVÁBBI ANYAGOK	194
-----------------------------	------------

A.	Gyakorlati tanács	194
B.	Vonatkozó cikkek	195
C.	A kézikönyv kapcsolódó fejezetei	195

VIII. GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK	195
--	------------

Bevezetés: A gyermektartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény és a tartásról szóló 2009. évi uniós rendelet

1. A gyermektartásdíj és a családi tartásdíjak egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezmény (a továbbiakban: 2007. évi egyezmény) fontos előrelépés a tartásdíjak költséghatékony, hozzáférhető és egyszerűsített nemzetközi rendszerének kialakítása felé.

2. A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK rendelet (a továbbiakban: 2009. évi rendelet) elfogadására az egyezményt követően került sor; a rendelet számos rendelkezése az egyezmény rendelkezéseit tükrözi, azonban a két jogi aktus között jelentős eltérések vannak.¹ Az Európai Unió tagállamai között 2011. június 18. óta a rendelet alkalmazandó.²

3. Ezen túlmenően a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyv (a továbbiakban: 2007. évi jegyzőkönyv) elfogadására az egyezménnyel egy időben került sor, és – Dánia, illetve az Egyesült Királyság kivételével – az Európai Unió egészében alkalmazandó 2011. június 18. óta (a 2007. évi jegyzőkönyvre vonatkozó további információkért lásd az 5. fejezetet).

4. A nemzetközi vonatkozású tartási határozatok meghozatalában és végrehajtásában központi szerepet töltenek be azok a döntéshozók (akár bíróságokon vagy közigazgatási hatóságoknál tevékenykedő bírák) és más, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok,³ akik vagy amelyek az ügyeket intézik, a kérelmeket fogadják és a saját államukon belül a tartási határozatok hatékony végrehajtásán dolgoznak. A gyermekek és a családok segítése iránti elhivatottságuk és elkötelezettségük biztosítja az egyezmény és a rendelet hatékony alkalmazását.

5. E kézikönyv célja, hogy gyakorlati útmutatóként segítse a bíróságokat, illetve a közigazgatási és egyéb, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokat az ügyek fent említett jogszabályok alapján történő elintézésében. A kézikönyv azért íródott, hogy a bíróságokat, illetve a közigazgatási és más, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokat minden jogrendszerben és attól függetlenül segítse, hogy összetett információs technológiai rendszerekkel rendelkező és ügyek százait kezelő nagyobb államban, vagy csak néhány ilyen tárgyú ügyben eljáró kisebb államban tevékenykednek-e. A kézikönyv a különféle nemzetközi tartási ügyek kezelése során felmerülő problémákat, valamint a nemzetközi ügyek kezelésével összefüggő eljárásokat ismerteti.

A. Mire terjed ki a kézikönyv, és mire nem terjed ki?

6. A kézikönyv célja, hogy segítse a bíróságokat, továbbá a közigazgatási és más, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokat az ügyeknek az egyezmény vagy a rendelet alapján történő gyakorlati elintézésében. Fontos azonban, hogy **nem tekinthető az**

¹ A legjelentősebb eltérések a következők: a közvetlen joghatósági szabályok bekerülése a rendeletbe (lásd a 4. fejezetet), a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyv (a továbbiakban: jegyzőkönyv) alkalmazhatósága az Európai Unió államainak többségében, ahol a rendelet is alkalmazandó (lásd az 5. fejezetet), és a rendelet szerinti határozatok elismerésére és végrehajtására irányuló és annak alapján megkülönböztetett két eljárás, hogy az adott tagállam a jegyzőkönyv hatálya alá tartozik-e vagy sem (lásd a 8. fejezetet). Ezekre és a két jogi aktus közötti egyéb, kisebb eltérésekre a kézikönyv mindvégig felhívja a figyelmet.

² A rendelet azonban Dániában nem teljes egészében alkalmazandó. A rendelet csak annyiban alkalmazandó Dániában, amennyiben a Brüsszel I. rendeletet módosítja (lásd alább a 8. lábjegyzetet). A rendelet 76. cikke szerint a 2. cikk (2) bekezdését, a 47. cikk (3) bekezdését, valamint a 71., 72. és 73. cikkét 2010. szeptember 18-tól kell alkalmazni. A rendelet átmeneti rendelkezéseinek és hatályának részletesebb ismertetését lásd e kézikönyv 3. fejezete I. részének III. szakaszában.

³ A rendelet és az egyezmény alkalmazásában részt vevő hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok közé tartoznak az adott állam hatáskörrel rendelkező/illetékes végrehajtó hatóságai akkor, ha az egyezmény vagy a rendelet alapján egy határozat végrehajtását kérelmezik. A rendelet 20. cikke kifejezetten hivatkozik illetékes végrehajtó hatóságokra.

egyezményhez vagy a rendelethez kapcsolódó jogi útmutatónak, és nem tartalmaz jogi tanácsadást. Tekintettel arra, hogy a kézikönyv elsősorban az egyezmény és a rendelet hatálya alá tartozó ügyek nemzetközi vonatkozásait tárgyaló útmutató, nem terjed ki a nemzetközi ügyek elintézésének minden aspektusára. Nemzetközi ügyekben továbbra is alkalmazni kell belföldi eljárásokat, például végrehajtási eljárásokat. A kézikönyv (többnyire a lábjegyzetekben) a vonatkozó belső jogszabályokról is tartalmaz információkat, amelyek azonban nem tekintendők teljes körűnek.

7. Az egyezmény négyévnyi tárgyalás eredményeként, több mint 70 állam részvételével jött létre, a rendelet pedig az Európai Unión belül folytatott további tárgyalások eredménye. A tárgyalások során számos olyan kérdés megvitatására sor került, amelyek hozzájárultak az egyezmény és a rendelet végső elfogadott szövegváltozatához és alakították mindkét szövegváltozatot. Az egyezmény átfogó magyarázó jelentése az egyezmény rendelkezéseinek igen részletes magyarázatát, valamint a tárgyalások történetét is tartalmazza.⁴ A magyarázó jelentés az egyezmény egyes rendelkezéseinek jogalapját és megfelelő értelmezését ismerteti. A jegyzőkönyvhöz is rendelkezésre áll egy hasonlóan részletes és mérvadó magyarázó jelentés.⁵ E kézikönyv szövegezésekor a rendelethez nem állt rendelkezésre hasonló magyarázó dokumentum.

8. A magyarázó jelentéstől eltérően a kézikönyv az egyezmény szerinti eljárások praktikus és alkalmazásorientált magyarázatát tartalmazza, illetve azt tárgyalja, hogy az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozó ügyek valójában hogyan működnek a gyakorlatban. Akinek szüksége van az egyezmény, a rendelet vagy a jegyzőkönyv jogi értelmezésére, annak a magyarázó jelentést vagy hasonló irányadó dokumentumokat, illetve a három jogi aktus értelmezése tekintetében az idők során kialakult ítélkezési gyakorlatot célszerű tanulmányoznia.

9. A kézikönyv ennek megfelelően nem ad válaszokat, illetve útmutatást a nemzetközi ügyek során felmerülő valamennyi kérdéshez. Az egyes államok saját belső gyakorlata és jogszabályai határozzák meg például azt, hogy az egyezmény vagy a rendelet alapján benyújtott kérelmekről milyen dokumentumokon kell értesíteni a feleket, illetve meghatározzák a tartási tárgyú határozatok formai előírásait. A kézikönyv tehát a bíróságok, a közigazgatási és más, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok számára lehet ugyan az egyezmény és a rendelet gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos elsődleges információforrás, mindig teljes körűen figyelembe kell venni az egyes államok belső gyakorlatát és jogát is.

B. A kézikönyv felépítése

10. A kézikönyv nem azért készült, hogy azt az első betűtől az utolsóig elolvassák.

11. Ennek megfelelően a kézikönyv különböző részekre oszlik, amelyek elsősorban az egyezmény vagy a rendelet alapján előterjeszthető kérelmek és megkeresések egy-egy típusát tárgyalják (7–12. fejezet). Minden kérelem vagy megkeresés két államot érint: a küldő államot (az ún. megkereső államot) és a fogadó államot (az ún. megkeresett államot).

12. Az egyes fejezetek egyrészt az adott kérelemtípust tárgyalják (bemutatják azt, hogy mikor alkalmazható, és néhány példaesetet is tartalmaznak), valamint több folyamatára és minden lépésre kiterjedő folyamatleírások segítségével mutatják be a

⁴ A. Borrás és J. Degeling: Explanatory Report—*Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance* (Magyarázó jelentés a gyermektartásdíj és a családi tartásdíjak egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló egyezményhez), elérhető a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

⁵ A. Bonomi: Explanatory Report—*Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations* (Magyarázó jelentés a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyvhöz), elérhető a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

kérelem vagy megkeresés elintézésének módját. Az egyes fejezetek végén sokszor további anyagokra való hivatkozások és gyakran ismételt kérdések (GYIK) is találhatóak.

13. Bizonyos kérdések minden kérelem és megkeresés esetén felmerülnek; ezeket nem ismétli meg a kézikönyv fejezetenként, hanem külön, az első részhez tartozó 1. és 3. fejezetben tárgyalja. Ezek a fejezetek röviden ismertetik a kérelmek és megkeresések lehetséges típusait, majd a részletes magyarázatot tartalmazó megfelelő fejezethez irányítják az olvasót.

14. A 3. fejezet továbbá áttekinti az egyezmény és a rendelet tárgyi hatályát is – vagyis azt, hogy a tartási kötelezettségek mely típusaira terjed ki az egyezmény és a rendelet hatálya, és melyekre nem –, valamint magyarázatokat tartalmaz az egyezmény hatálya kiterjesztésének és szűkítésének lehetőségéhez (a rendelet nem tesz lehetővé fenntartásokat). Ugyanez a fejezet az egyezmény és a rendelet területi és időbeli hatályát is tárgyalja. Végül általános kérdésekre, például a nyelvi követelményekre, a személyes adatok védelmének és az eljárásokhoz való tényleges hozzáférés biztosításának jelentőségére, valamint az egyezmény és a rendelet alapján benyújtott kérelmekkel összefüggő jogi segítségnyújtásra és költségmentességre tér ki.

15. A 2. fejezet a kézikönyvben az egyezménnyel összefüggésben leggyakrabban előforduló kifejezések magyarázatát tartalmazza.⁶ E definíciók nem jogi meghatározások. Az egyezmény és a rendelet is meghatároz számos, benne használt fogalmat. Az egyezmény úgy rendelkezik, hogy „az egyezmény értelmezésében tekintetbe kell venni nemzetközi jellegét és egységes alkalmazása elősegítésének szükségességét”.⁷

16. A 2. fejezetben foglalt magyarázatok célja, hogy segítséget nyújtsanak az egyezmény nyelvezetének és céljának megértéséhez, így különösen azokon a területeken, ahol a használt fogalmak vagy szavak tartalma nagymértékben eltér a belső jogban vagy joggyakorlatban használt értelemtől.

17. A 4. fejezet az Európai Unió tagállamaiban bevezetésre kerülő, a tartási ügyekben alkalmazandó egységes joghatósági szabályokat mutatja be.

18. Az 5. fejezet a 2007. évi jegyzőkönyv összefoglalását tartalmazza, amely a rendelet hatálya alá tartozó uniós tagállamok többségében, illetve a jegyzőkönyvben részes, Európán kívüli szerződő államokban is meghatározza a tartási ügyekben alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat. A 6. fejezet a nemzetközi tartási ügyek elintézésekor esetlegesen szükséges külföldi jog tartalmának azonosításához és meghatározásához tartalmaz forrásokat és információkat.

C. A kézikönyv használata

19. Ha Ön nem ismeri, milyen ügyek tartoznak az egyezmény és a rendelet hatálya alá, először olvassa el az 1. fejezetet (A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti kérelmek és megkeresések típusainak bemutatása), amely az egyezmény és a rendelet alapján rendelkezésre álló különböző kérelmek, illetve megkeresések rövid bemutatását tartalmazza, és a kézikönyv azokat részletesen tárgyaló részeihez irányítja Önt.

20. Ezután olvassa el a 3. fejezet I. részét, ahol meggyőződhet arról, hogy a kérdéses tartási ügy az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozik-e. Ha azok hatályán kívül esik, e kézikönyv sem, és az egyezmény vagy a rendelet szerinti eljárások sem alkalmazhatók. Ha azonban az ügyre kiterjed az egyezmény vagy a rendelet hatálya, olvassa el az adott kérelemtípushoz tartozó fejezetet, és az ott ismertetett eljárás szerint járjon el.

⁶ A kézikönyv szövegezésekor a rendelethez nem állt rendelkezésre szószeret. Előfordulhat azonban, hogy a két jogszabály hasonló vagy azonos kifejezéseket használ.

⁷ Az egyezmény 53. cikke.

D. Egyéb információforrások

21. A 2007. évi egyezmény és jegyzőkönyv szövegén kívül e két jogszabály tartalmával kapcsolatban a legátfogóbb és leginkább mérvadó kiegészítő információforrás a hozzájuk tartozó, fent hivatkozott magyarázó jelentés. Több, a kézikönyvben nem tárgyalt technikai jellegű kérdésre a magyarázó jelentések adnak választ. A magyarázó jelentések mellett jelentős számú, az egyezmény és a rendelet elfogadásához vezető tárgyalások során hivatkozott és felhasznált előzetes dokumentum és jelentés is rendelkezésre áll, amelyek háttér- és technikai információkat tartalmaznak. Ezek a jelentések elérhetők a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

22. A 2009. évi rendelet jól illeszkedik a nemzetközi magánjogi szabályok Európán belüli egységesítésének folyamatába. A rendelet számos rendelkezése tulajdonképpen egyéb, hatályos európai jogi aktusokon alapszik. A kézikönyv az ilyen más jogi aktusok vonatkozó, hasonló tartalmú rendelkezéseire is hivatkozik a dokumentum egészében (pl. a „Brüsszel I. rendeletre”,⁸ a „Brüsszel II. rendeletre”⁹ és az „európai végrehajtható okiratról szóló rendeletre”¹⁰). Ezek a rendelkezések – és az azokhoz kapcsolódó ítélkezési gyakorlat – hasznosak lehetnek az új tartási rendeletben foglalt rendelkezések értelmezése során.

23. A rendelet joghatósági rendelkezései általában véve a Brüsszel I. rendelet megfelelő joghatósági rendelkezésein alapulnak. A IV. fejezet 1. szakaszában tárgyalt elismerési és végrehajtási rendelkezések alapvetően az európai végrehajtható okiratról szóló rendeletre épülnek, míg a IV. fejezet 2. szakaszának előírásai a Brüsszel I. rendeletben szabályozott elismerési rendszeren alapulnak.

24. Az egyes államoknak az egyezmény szerinti tartási ügyekkel összefüggő belső jogszabályaival és joggyakorlatával kapcsolatos kérdések gyakran a szerződő állam által a Hágai Konferencia Állandó Irodájához benyújtott országprofil (országokra vonatkozó információk, országprofil) tanulmányozásával megválaszolhatók. Az országprofil a végrehajtási intézkedésekkel, a tartási határozatok meghozatalának alapjával, a módosításokra vonatkozó korlátozásokkal, illetve azzal kapcsolatos információkat tartalmaz, hogy a kérelmek esetében általában közigazgatási vagy bírósági eljárásokat alkalmaznak-e. Az országprofil továbbá elérhetőségi adatokat, illetve az adott államnak az egyezmény szerinti kérelmekre vonatkozó speciális előírásait is tartalmazza. Az egyes államok weboldalai, illetve hasonló információforrások is megtalálhatók az országprofilban. Az országprofilok elérhetők a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldalán.¹¹

25. A rendelettel összefüggésben az Európai Unió tagállami is kötelesek hasonló információkat megadni a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózatnak, és rendszeresen aktualizálniuk is kell azokat.¹² A polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat honlapján külön, az egyes országokkal kapcsolatos információkra mutató hivatkozásokat is tartalmazó rész foglalkozik a tartási

⁸ A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról

⁹ A Tanács 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelete a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 21-i 805/2004/EK rendelete a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról

¹¹ Bár egyes államok nem használják az országokra vonatkozó információkat tartalmazó ajánlott formanyomtatványt, az 57. cikk előírja, hogy minden szerződő állam köteles megadni a formanyomtatvány szerinti információkat az Állandó Irodának. Ezek az információk szintén elérhetők lesznek a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

¹² A Tanács 2001/470/EK határozata az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról polgári és kereskedelmi ügyekben. Az információk megosztásával kapcsolatos kötelezettségeket a rendelet 70. és 71. cikke rögzíti. Lásd: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_hu.htm >.

tárgyú ügyekkel.¹³ Az európai bíróságok, továbbá a közigazgatási és egyéb, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok rendelkezésére állnak a többi európai országbeli nemzeti összekötő tisztviselők és kapcsolattartók is a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat keretében, hogy segítséget nyújtsanak „a közösségi jogi aktusok, illetve a két vagy több tagállam között hatályban lévő megállapodások hatékony és gyakorlati alkalmazása” során.¹⁴

26. Végezetül a bíróságoknak, a közigazgatási és egyéb, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknak természetesen érdemes saját nemzeti gyakorlatukat, eljárásaikat, és szükség esetén jogi kézikönyveket is tanulmányozniuk. Mivel számos állam már jelentős tapasztalattal bír a nemzetközi tartási ügyek kezelésében, így ezen államokban komoly szakértelem áll a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok rendelkezésére az ilyen ügyek feldolgozásának támogatásához.

E. Néhány jó tanács zárásként

27. Az egyezmény és a rendelet alapján előterjesztett kérelmek és a közvetlen kérelmek feldolgozása során azt fogja tapasztalni, hogy a jogalkotó az eljárások lehető legnagyobb mértékű leegyszerűsítésére, a kérelmek és megkeresések elintézésének felgyorsítására, hatékony végrehajtási eszközök biztosítására, valamint a központi hatóságokkal való rendszeres kommunikáció fenntartására törekedett. Ezek megegyeznek az egyezmény és a rendelet legfontosabb, az egyezmény 1. cikkében és a rendelet (9), illetve (10) preambulumbekkezdésében rögzített célkitűzéseivel. Ha a két jogszabály megfelelő érvényre juttatása eredményeként a fenti célok teljesülhetnek, az egyértelműen és tartósan a gyermekek és a családok javát fogja szolgálni világszerte. A célok eléréséhez kemény munkára és komoly erőfeszítésekre van szükség az ügyeket intéző és kezelő személyek – többek között a bírák és a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok – részéről, és remélhetőleg ez a kézikönyv hasznos eszköz lesz ehhez.

¹³ Lásd: < http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_hu.htm >. Megjegyzendő, hogy ezek az információk várhatóan átkerülnek az európai igazságügyi portálra, amely az alábbi internetes hivatkozáson érhető el: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹⁴ A 2001/470/EK tanácsi határozat 3. cikke (2) bekezdésének b) pontja, lásd fent a 12. lábjegyzetet.

1. fejezet – A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti megkeresések és kérelmek típusainak bemutatása: a központi hatóságokon keresztül intézett kérelmek és a közvetlen kérelmek

I. A központi hatóságok együttműködési rendszere

A. A központi hatóságok együttműködési rendszerének bemutatása

28. Az egyezménynek és a rendeletnek is fontos eleme az általuk létrehozott közigazgatási együttműködés, melynek célja a tartási követelések hatékony nemzetközi behajtásának elősegítése. A tagállamok által kijelölt ún. központi hatóságok között létrejött közigazgatási együttműködési rendszerekről a korábbi tartási tárgyú Hágai Egyezmények, illetve az e területet érintő európai jogi aktusok nem rendelkeztek. A bíróságok, továbbá a közigazgatási és egyéb illetékes hatóságok gyakran együtt fognak működni a saját országuk központi hatóságával. A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok feladatainak ellátását támogatni fogja, illetve elő fogja segíteni az, hogy mindkét jogszabály jelentős szerepet szán a központi hatóságok nemzetközi hálózatának, és komoly kötelezettségeket ró arra.

B. A központi hatóságok egyedi feladatai

29. Az egyezmény II. fejezete határozza meg a központi hatóságok általános és egyedi feladatait, és a III. fejezet fekteti le a központi hatóságon keresztül benyújtott kérelmekre irányadó szabályokat. A rendelet kisebb eltérésekkel hasonló rendelkezéseket állapít meg a VII. fejezetben.

30. Az egyezmény (6. cikk (1) bekezdés) és a rendelet (51. cikk (1) bekezdés) is előírja, hogy a központi hatóságok segítséget nyújtanak az egyezmény III. fejezete (10. cikk) és a rendelet VII. fejezete (56. cikk) szerint a központi hatóságokon keresztül benyújtott kérelmek tekintetében. Különösen:

- továbbítják és fogadják a kérelmeket;
- megindítják az ilyen kérelmekkel kapcsolatos eljárásokat, vagy elősegítik azok megindítását.

A **központi hatóság** az a hatóság, amelyet valamely szerződő állam kijelöl az egyezmény és a rendelet szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatok ellátására. [Állam neve]-ban/-ben a központi hatóság [mindkét jogi aktus alapján] a következő szerve: [...].

Valamely állam **hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak** az az állami szerv vagy személy minősül, amely vagy aki az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben vagy a rendeletben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak minősülhet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel vagy a rendelettel összefüggésben különböző feladatokat lát el. [Állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságai a következők: [...].

31. Az egyezmény 6. cikkének (2) bekezdése, továbbá a rendelet 51. cikkének (2) bekezdése értelmében az ilyen kérelmek tekintetében a központi hatóságok is minden szükséges intézkedést megtesznek az alábbiak érdekében:

- a) amennyiben a körülmények megkívánják, jogi segítségnyújtás (egyezmény) vagy költségmentesség (rendelet) biztosítása vagy annak elősegítése;

- b) segítségnyújtás a kötelezett vagy a jogosult tartózkodási helyének meghatározásához;¹⁵
- c) segítségnyújtás a kötelezett vagy a jogosult jövedelmével és szükség esetén egyéb anyagi körülményeivel – ideértve a vagyontárgyak helyét is – kapcsolatos információk beszerzéséhez;¹⁶
- d) peren kívüli megegyezésre ösztönzés a tartásdíj önkéntes megfizetése érdekében megfelelő esetben közvetítés, békéltetés vagy más hasonló eljárások útján;
- e) a tartási határozatok folyamatos végrehajtásának elősegítése, ideértve a hátralék végrehajtását is;
- f) a tartásdíjfizetések behajtásának és mielőbbi átutalásának elősegítése;
- g) az okirati vagy egyéb bizonyítékok beszerzésének elősegítése;¹⁷
- h) segítségnyújtás a származás megállapításához, amennyiben az szükséges a tartási követelések behajtásához;
- i) eljárás indítása vagy annak elősegítése olyan ideiglenes intézkedés meghozatala érdekében, amely területi jellegű, és amelynek célja az előterjesztett tartási kérelem eredményének biztosítása;
- j) az iratok kézbesítésének megkönnyítése.¹⁸

32. Az egyezmény valamennyi szerződő állama, valamint minden olyan európai uniós tagállam, ahol a rendelet központi hatóságok együttműködésére vonatkozó szabályai alkalmazandók,¹⁹ kijelöl egy központi hatóságot (több egységet magukban foglaló államok egynél több központi hatóságot is kijelölhetnek). Ezenfelül minden állam meghatározza, hogy az adott szerződő államban, illetve tagállamban²⁰ a fenti segítségnyújtási formákból melyeket biztosítja a központi hatóság vagy a központi hatóság felügyelete mellett hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság, továbbá állami vagy egyéb szerv.

II. Az 1. fejezet áttekintése

33. Ez a fejezet az egyezmény vagy a rendelet alapján a központi hatóságokon keresztül vagy azok segítségével nélkül benyújtható kérelmek és megkeresések típusait mutatja be. Az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozó, bíróságok, közigazgatási szervek és hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok által kezelt ügyek többsége várhatóan központi hatóságokon keresztül benyújtott kérelem lesz, így fontos, hogy a bírák és más illetékes hatóságok tisztában legyenek azzal, hogy milyen kérelmek nyújthatók be a központi hatóságokon keresztül, valamint a központi hatóságok feladataival is. A bíróságok, továbbá a közigazgatási és egyéb illetékes hatóságok közvetlen, a központi hatósági rendszerek igénybevétele nélkül indított megkeresések alapján is fognak kezelni az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozó ügyeket (lásd alább a III. szakasz C pontját). Ez a fejezet együtt olvasandó a 3. fejezet I. részével, amely az egyezmény és a rendelet hatályával, illetve a két jogi aktus egyes konkrét esetekben való alkalmazásával kapcsolatban rögzít fontos információkat.

¹⁵ A rendelet kimondja, hogy a fenti tevékenységeket „a 61., a 62. és a 63. cikk alkalmazása során” kell végrehajtani; ezek a cikkek a központi hatóságok információkhoz való hozzáférését, az információk továbbítását és felhasználását, továbbá az információgyűjtéssel érintett személy tájékoztatását szabályozzák.

¹⁶ Ugyanott.

¹⁷ A rendelet ezt kiegészíti azzal, hogy az okirati vagy egyéb bizonyítékok beszerzésének elősegítésére „a[z] 1206/2001/EK rendelet (a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet) sérelme nélkül” kell sort keríteni. E rendelettel kapcsolatos további információkért lásd még a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.

¹⁸ A rendelet ezt azzal egészíti ki, hogy az iratok kézbesítésének elősegítésére „az 1393/2007/EK rendelet (a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés) szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet) sérelme nélkül” kell sort keríteni. E rendelettel kapcsolatban lásd még a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.

¹⁹ Vagyis Dánia kivételével az Európai Unió összes tagállamában. A rendelet területi hatályával kapcsolatos további információkért lásd alább a 3. fejezet I. részét.

²⁰ [Állam neve]-ban/-ben [...].

34. Felhívjuk a figyelmét arra, hogy ez a fejezet kizárólag az egyes kérelem- és megkereséstípusok általános áttekintését tartalmazza. A kérelmek és megkeresések egyes típusaira vonatkozóan az adott típust tárgyaló önálló fejezetekben találhatóak részletesebb információk. Ezért az ebben a fejezetben foglalt példák szükségszerűen a kérelmek és megkeresések legáltalánosabb alkalmazására korlátozódnak, és nem írják le az egyes kérelmeket és megkereséseket olyan részletességgel, mint a kézikönyv önálló fejezetei.

35. Miután Ön megállapította, hogy az adott kérelem vagy megkeresés az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozik-e (lásd a 3. fejezet I. részét), és a kézikönyv soron következő szakaszai segítségével meghatározta a kérelem vagy megkeresés típusát, áttérhet a kézikönyv azon fejezetére, amelyik az adott kérelem vagy megkeresés típusát tárgyalja. A 2. fejezet a kézikönyvben használt legfontosabb fogalmak magyarázatát tartalmazza (elsősorban az egyezmény alapján).

III.A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti kérelmek és megkeresések ismertetése

36. Ez a rész alapszintű áttekintést tartalmaz az egyezmény vagy a rendelet alapján rendelkezésre álló és a központi hatóságokon keresztül benyújtható **kérelmek** (elismerés, elismerés és végrehajtás/végrehajthatóvá nyilvánítás, végrehajtás, határozathozatal és módosítás) és **megkeresések (különleges intézkedések iránti megkeresések)** típusairól, valamint arról, hogy azok mikor alkalmazhatók. A fejezet a kérelem vagy megkeresés benyújthatóságát befolyásoló tényezőket is felvázolja.

Javaslat: Gyakran tapasztalja majd, hogy a kézikönyv megkülönböztet **közvetlen kérelmeket** és a **kérelmeket**. Kérelemnek minősül az egyezmény vagy a rendelet alapján egy központi hatóságon keresztül indított eljárás; ilyen például az elismerés és végrehajtás iránti kérelem. A közvetlen kérelem olyan eljárás, amelyet közvetlenül valamely hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnál indítanak; közvetlen kérelem például az egyezmény alapján házastársi tartás megállapítása iránt benyújtott kérelem, ha a megkeresett állam az egyezmény alkalmazhatóságát az adott kérelemtípusra nem terjesztette ki.

Vegye azonban figyelembe, hogy az egyezmény 7. cikke, illetve a rendelet 53. cikke szerinti **különleges intézkedések iránti megkeresések** kivételt képeznek a fenti szabály alól. E megkeresések elintézése valamely központi hatóságon keresztül történik. Lásd alább a B. szakaszt.

37. Bár a két jogszabályban szabályozott kérelemtípusok megegyeznek egymással, az eljáró bírónak vagy más hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak természetesen ki kell választania, hogy az adott esetben az egyezményt vagy a rendeletet alkalmazza-e. A 3. fejezet I. része tárgyalja részletesen a két jogi aktus hatályával kapcsolatos kérdéseket, illetve azt, hogy mikor kell az egyezményt és mikor kell a rendeletet alkalmazni. Az ebben a szakaszban bemutatott példák a különböző kérelmek általános leírását tartalmazzák, de nem adnak részletes tájékoztatást a két jogszabály hatályával és alkalmazásával kapcsolatban felmerülő kérdésekről.

A. Az egyezmény és a rendelet szerinti kérelmek áttekintése

38. Az egyezmény és a rendelet alapján a központi hatóságokon keresztül benyújtható kérelmek típusait az egyezmény 10. cikke és a rendelet 56. cikke állapítja meg. Ezeket a kérelmeket az egyes személyek (bizonyos esetekben állami szervek) az alábbi helyzetekben nyújthatják be:

Helyzet	Az egyezmény vagy a rendelet alapján benyújtható kérelem típusa
A kérelmező a megkeresett államban kibocsátott tartási határozattal rendelkezik, és annak végrehajtását kéri az adott államban	Végrehajtás iránti kérelem
A kérelmező egy olyan állam által kibocsátott tartási határozattal rendelkezik, ahol az egyezmény vagy a rendelet hatályban van vagy alkalmazandó, és a határozat elismerését vagy végrehajtását szeretné kérni a másik államban	Elismerés, elismerés és végrehajtás/végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem
A kérelmező tartási határozattal még nem rendelkezik, a kérelmezett/alperes tartózkodási helye pedig egy másik államban található, ahol az egyezmény vagy a rendelet hatályban van vagy alkalmazandó	Tartási határozat hozatala iránti kérelem
A kérelmező tartási határozattal rendelkezik, de új határozatot igényel, mert a meglévő határozat elismertetése vagy végrehajtása nehézségekbe ütközik egy másik államban, ahol az egyezmény vagy a rendelet hatályban van vagy alkalmazandó	Tartási határozat hozatala iránti kérelem
A kérelmező tartási határozattal rendelkezik egy másik államban, ahol az egyezmény vagy a rendelet hatályban van vagy alkalmazandó, de szeretné azt módosítani, és a kérelmezett/alperes (a másik fél) tartózkodási helye egy másik államban található, ahol az egyezmény vagy a rendelet hatályban van vagy alkalmazandó	Módosítás iránti kérelem

1. ábra: A kérelmek táblázata

39. Ahogyan az a fenti ábrán is látható (1. ábra), az egyezmény és a rendelet is négy-négy általános kérelem típust ismer. E tágabb kategóriákon belül is többféle eredmény kérhető. A négy általános típus a következő:

- a megkeresett államban hozott vagy elismert tartási határozat végrehajtása iránti kérelem;
- meglévő tartási határozat elismerése, elismerése és végrehajtása/végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem;
- tartási határozat meghozatala iránti kérelem, beleértve szükség esetén a származás megállapítását is;
- meglévő tartási határozat módosítása iránti kérelem.

40. A jogosultak a fenti kérelem típusok bármelyikét előterjeszthetik, valamint az egyezmény 10. cikkének (2) bekezdésében, illetve a rendelet 56. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerint egyes kérelmeket a kötelezettek is benyújthatnak.

1. Meglévő határozat elismerése, elismerése és végrehajtása/végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem

41. Ez a kérelem akkor alkalmazandó, ha a kérelmező már rendelkezik **tartási határozattal**, és azt egy, a tartózkodási helye szerinti államtól eltérő államban szeretné elismertetni, illetve elismertetni és végrehajttatni. Az elismerési és végrehajtási eljárás lehetőségével a kérelmezőnek nem kell a megkeresett államnál új határozat hozatalát kérnie a tartás érvényesítéséhez. Az elismerési és végrehajtási eljárással ehelyett lehetővé válik a meglévő határozat végrehajtása a másik államban úgy, mintha a határozat eredetileg

A **tartási határozat** egyrészt megállapítja a kötelezett tartás nyújtására vonatkozó kötelezettségét, de magában foglalhatja az indexálással történő automatikus kiigazítást, a tartásdíj-hátralék, visszamenőleges tartásdíj vagy kamat fizetésére irányuló kötelezettséget, valamint a költségek vagy kiadások meghatározását is.

is ebben a másik államban született volna. Követelmény, hogy mindkét állam az egyezmény szerződő állama vagy az Európai Unió olyan tagállama legyen, amelyben a rendelet alkalmazandó, és a határozat meghozatalára szerződő államban vagy tagállamban kerüljön sor.

a) Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?

42. A kérelmezők többnyire olyan esetben kérik határozat elismerését és végrehajtását, ha tartási követelést akarnak érvényesíteni, és ehhez szükség esetén végrehajtási eljárást kezdeményeznének. Egyes esetekben a kérelmező csak elismerést kér. Ilyen eset például az, ha a kötelezett esetlegesen azért kéri a külföldi határozatnak pusztán az elismerését, hogy elérje egy más határozat alapján történő kifizetések felfüggesztését vagy korlátozását, illetve a jogosult esetlegesen azért kérelmez csak elismerést olyankor, ha nem kívánja a másik állam segítségét igénybe venni a határozat végrehajtásához.

Az adott állam **hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának** az a hatóság minősül, amely az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben vagy a rendeletben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság lehet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel vagy a rendelettel összefüggésben különböző feladatokat lát el.

b) Példa

43. „D” tartózkodási helye „A” országban található, és rendelkezik egy, az „A” ország által kibocsátott határozattal, amely a volt férjét tartás fizetésére kötelezi három közös gyermekük után. „A” volt házastársa „B” országban él. „D” szeretné elérni a tartási határozat végrehajtását. „A” és „B” ország egymás közti kapcsolataiban ilyen ügyekben az egyezmény hatályos, vagy a rendelet alkalmazandó.

44. „A” ország központi hatósága a határozat **elismerése és végrehajtása** iránti kérelmet (az egyezmény alapján) vagy a határozat **elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása** iránti kérelmet (a rendelet alapján) továbbít „B” országnak. „B” ország központi hatósága a határozatot megküldi végrehajtás céljából történő nyilvántartásba vételre vagy végrehajthatóvá nyilvánításra egy **hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának**. A volt férj ezt követően értesítést kap a határozat elismeréséről vagy végrehajtásáról, és lehetősége lesz jogorvoslatot kérni az egyezmény vagy rendelet szerinti eljárások alapján. Ha a volt férj nem fizeti a tartást önként, „B” ország hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága megteszi a határozat végrehajtása érdekében szükséges intézkedéseket, a behajtott összegeket pedig továbbítja „A” országnak.²¹

Az egyezmény vonatkozó cikke: a 10. cikk (1) bekezdésének a) pontja, illetve a 10. cikk (2) bekezdésének a) pontja

A rendelet vonatkozó cikke: az 56. cikk (1) bekezdésének a) pontja, illetve az 56. cikk (2) bekezdésének a) pontja

Lásd a 7. fejezetet – 2007. évi egyezmény: Központi hatóságokon keresztül beérkező elismerési, illetve elismerési és végrehajtási tárgyú kérelmek és közvetlen kérelmek feldolgozása

Lásd a 8. fejezetet – 2009. évi rendelet: Központi hatóságokon keresztül beérkező elismerési, illetve elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási tárgyú kérelmek és közvetlen kérelmek feldolgozása

²¹ A központi, illetve a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság az egyezmény vagy a rendelet értelmében köteles „elősegíteni” a végrehajtást, valamint a követelés behajtását és az összegek továbbítását. Az ennek keretében tett intézkedések államonként eltérőek. A tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatban lásd a 12. fejezetet.

2. A megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelem

45. Ez a legkevésbé összetett kérelem az egyezmény és a rendelet szerinti kérelemtípusok közül. A kérelem arra irányul, hogy a megkeresett állam hajtsa végre a saját határozatát vagy egy általa már elismert határozatot, és nyújtson segítséget a tartásdíjösszegek jogosultnak történő átutalásában.

46. A fentebb ismertetett elismerési és végrehajtási kérelem, illetve e között a kérelem között az a fő különbség, hogy az utóbbinál a végrehajtandó határozatot az az állam hozta, illetve már elismerte az az állam, amely a határozatot végre fogja hajtani (a megkeresett állam). Így a határozat végrehajthatóságához nincs szükség annak elismerésére.²²

a) Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?

47. Ez a kérelemtípus abban az esetben használatos, ha a kérelmező tartási határozatát az az állam bocsátotta ki, amelyben a kérelmezett/alperes tartózkodási helye található, illetve ahol a kérelmezett/alperes vagyonnal vagy jövedelemmel rendelkezik, vagy a határozatot ez az állam elismerte. A kérelmező ettől az államtól kérheti az ott hozott vagy elismert határozat végrehajtását. A kérelmezőnek nem kell a határozatot kibocsátó államhoz fordulnia a kérelemmel. Ehelyett a kérelmező tartózkodási helye szerinti állam központi hatósága továbbítja a végrehajtási kérelmet a megkeresett államnak. Mindkét államnak az egyezmény szerződő államának vagy az Európai Unió olyan tagállamának kell lennie, ahol a rendelet alkalmazandó.

A **megkereső állam** az az állam, ahol a kérelmező tartózkodási helye található, és ahol az egyezmény vagy rendelet szerinti kérelmeket, illetve megkereséseket kezdeményezik.

A **megkeresett állam** az az állam, amelyhez beérkezik a kérelem vagy a megkeresés, és amelyet a kérelem vagy megkeresés feldolgozására kérnek. Ez az állam többnyire a kérelmezett/alperes tartózkodási helye szerinti állam.

b) Példa

48. „F” személy tartózkodási helye „A” országban található, és rendelkezik a gyermeke apjának tartózkodási helye szerinti „B” ország által hozott tartási határozattal. „F” szeretné a tartási határozat végrehajtását kérni „B” országtól. „A” és „B” egyaránt olyan ország, amelyek egymás közti kapcsolataiban ilyen ügyekben az egyezmény vagy a rendelet hatályos, illetve alkalmazandó.

49. „F” az egyezmény vagy a rendelet alapján „A” ország központi hatóságához fordulhat, és kérheti, hogy a nevében végrehajtási kérelmet továbbítson „B” ország felé. „F”-nek nem kell a határozat elismerését kérelmeznie, mivel azt „B” ország bocsátotta ki. A benyújtott kérelmet „B” ország központi hatósága feldolgozza, majd végrehajtás céljából eljuttatja azt „B” ország hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának. Ha a kötelezett nem fizeti önként a tartásdíjat, a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság a belső jog szerint rendelkezésre álló eszközöket alkalmazza a határozat végrehajtása érdekében.

²² A 7. és 8. fejezetben foglaltaknak megfelelően ahhoz, hogy a határozatot a megkeresett állam elismerje és végrehajtsa, elengedhetetlen, hogy az eredeti határozatot az egyezmény valamely szerződő állama (lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 240. pontját) vagy olyan uniós tagállam hozza, amelyben a rendelet alkalmazandó. Ha a határozat olyan államban született, amelyben az egyezmény, illetve a rendelet nem hatályos, illetve nem alkalmazandó, a végrehajtás iránti kérelem akkor nyújtható be, ha a megkeresett állam más nemzetközi szerződés vagy a belső joga alapján elismerte a határozatot. Egyéb esetben új határozat hozatala iránti kérelmet kell benyújtani.

Az egyezmény vonatkozó cikke: 10. cikk (1) bekezdés b) pont

A rendelet vonatkozó cikke: 56. cikk (1) bekezdés b) pont

Lásd a 9. fejezetet – A megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti bejövő kérelmek feldolgozása a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet alapján

3. Határozat hozatala iránti kérelem

50. E kérelem típus a kérelmezőt, a gyermekeit vagy más személyeket megillető tartást megállapító határozat kérelmezésére használható.²³ A kérelmező az eljárás keretében a tartózkodási helye szerinti állam központi hatóságához fordul, és arra kéri, hogy a nevében – szükség esetén a származás megállapítására is kiterjedő – határozat meghozatala iránti kérelmet továbbítsa a kötelezett tartózkodási helye szerinti állam központi hatóságához.²⁴ Mindkét államnak az egyezmény szerződő államának vagy az Európai Unió olyan tagállamának kell lennie, amelyben a rendelet alkalmazandó.

a) Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelem típus?

51. Ez a kérelem típus akkor alkalmazandó, ha nincs tartási határozat, vagy ha a kérelmező rendelkezik ugyan ilyen határozattal, de az valamilyen okból nem elismerhető vagy végrehajtható a kötelezett tartózkodási helye vagy a végrehajtás helye szerinti államban.

b) Példa

52. „G” személy tartózkodási helye „A” országban található, és van egy négyéves gyermeke. A gyermek apjával sosem élt házasságban, és az apaság hivatalosan nem került megállapításra. A gyermek apja azóta már „B” országba költözött. „G” szeretné elérni, hogy az apa tartásdíjat kezdjen fizetni a gyermek után. „A” és „B” országnak egyaránt az egyezmény szerződő államának vagy az Európai Unió olyan tagállamának kell lennie, amelyben a rendelet alkalmazandó.

53. Az egyezmény vagy a rendelet alapján „A” ország központi hatósága a gyermek javára **tartási határozat hozatala** iránti kérelmet továbbít „B” ország központi hatóságához. „B” ország központi hatósága megteszi a határozat meghozatalának kezdeményezéséhez szükséges lépéseket, többnyire úgy, hogy a kérelmet benyújtja egy hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósághoz. „B” ország hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága elősegíti a származás megállapítását. Ez megállapítható apasági vizsgálattal, és az anya, illetve a gyermek vizsgálatban való részvétele érdekében az anyával közvetlenül, illetve a központi hatóságon keresztül történik a kapcsolatfelvétel. Bizonyos országokban a leszármazás bírói határozattal, illetve a szülő elismerő nyilatkozatával is megállapítható. Ha „B” országban megszületett a tartási határozat, „B” ország hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága gondoskodik szükség esetén annak végrehajtásáról, és a tartásdíjösszegeket az anya minden további kérelem nélkül megkapja „A” országban.²⁵

²³ Az egyezmény szerinti határozathozatal iránti kérelem „más személyekre” nézve csak akkor nyújtható be, ha az egyezmény hatályát erre a személyi körre is kiterjesztették. Lásd a hatállyal kapcsolatos elemzést a 3. fejezet I. részében.

²⁴ Az egyezmény 10. cikkének (3) bekezdése és A rendelet 56. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kérelem elbírálása a megkeresett állam jogszabályai szerint történik, és arra az adott államban alkalmazandó joghatósági szabályok vonatkoznak (lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 248. pontját.) Az Európai Unió tagállamaiban a határozathozatal iránti kérelmek elbírálásakor a rendelet szerinti joghatósági szabályokat kell alkalmazni, és szintén a rendelet alkalmazandó jogra vonatkozó szabályait kell alkalmazni, ahogyan azok a különböző tagállamokban alkalmazandóak (lásd e kézikönyv 4. és 5. fejezetét).

²⁵ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 108. pontját az „elősegít” szó alkalmazásával kapcsolatban.

Az egyezmény vonatkozó cikke: 10. cikk (1) bekezdés c) és d) pont

A rendelet vonatkozó cikke: 56. cikk (1) bekezdés c) és d) pont

Lásd a 10. fejezetet – Határozathozatal iránti kérelmek feldolgozása a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet alapján

4. Meglévő határozat módosítása iránti kérelem

54. Ez a kérelemtípus akkor alkalmazandó, ha van tartási határozat, de azt a felek egyike módosítani kívánja.

a) Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?

55. Módosítás iránti kérelem olyan esetekben nyújtható be, ha a jogosult vagy a gyermekek szükségletei, illetve a kötelezett tartásdíj-fizetési képessége megváltozott. A kérelmező (a kötelezett vagy a jogosult) az eljárás keretében a tartózkodási helye szerinti ország központi hatóságához fordul, és arra kéri, hogy a nevében módosítási kérelmet továbbítson a kötelezett tartózkodási helye szerinti (vagy a módosítás helye szerinti) államba. Ha a megkeresett állam jogszabályai ezt lehetővé teszik, a határozat módosítására vagy új határozat meghozatalára kerül sor.²⁶ Előfordulhat, hogy a módosított határozat újbóli elismerésére is szükség lesz, ha azt a végrehajtás helye szerinti államtól eltérő államban hozták.

56. Az egyezmény és a rendelet nem szabályoz minden olyan helyzetet, amelyben egy nemzetközi tartási ügyben érintett személy egy meglévő határozat módosítását kéri. Sok helyzetben nem kerül sor az egyezmény 10. vagy a rendelet 56. cikke szerinti kérelem benyújtására, hanem a kérelmező közvetlenül a saját tartózkodási helye vagy a határozathozatal helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságához nyújtja be a módosítási kérelmet. Az egyezmény és a rendelet azonban biztosít mechanizmusokat a kérelem továbbítására arra az esetre is, ha egy adott személy úgy dönt, hogy egy adott tagállamban nyújtja be a kérelmet, illetve köteles egy adott államban benyújtani a kérelmet ahhoz, hogy az eljárás lefolytatására egy másik államban kerüljön sor.²⁷

b) Példa

57. „H” személy rendelkezik egy, az „A” ország által kibocsátott tartási határozattal, amely a volt férjét tartás fizetésére kötelezi két közös gyermekük után. A volt férj „B” országba költözött, és a határozatot ott hajtják végre. „H” a tartásdíj megemelését szeretné arra tekintettel, hogy a volt férj jövedelme a határozathozatal óta eltelt időben növekedett.

58. Ha „H” az egyezmény vagy a rendelet alapján módosítási kérelmet nyújt be, „A” ország központi hatósága továbbítja **a meglévő határozat módosítása** iránti kérelmet „B” ország központi hatóságának. A volt férj értesítést kap erről, az ügyet „B” országban tárgyalják, és a módosított határozatot annak meghozatalát követően végre lehet hajtani „B” országban.

²⁶ Lásd Az egyezmény 10. cikkének (3) bekezdését és A rendelet 56. cikkének (4) bekezdését. A kérelem intézése a megkeresett állam joga szerint történik, beleértve az adott államban alkalmazandó joghatósági szabályokat is. Az Európai Unió tagállamaiban a rendelet szerinti joghatósági szabályokat kell alkalmazni a határozat módosítása iránti kérelmekkel kapcsolatban, és szintén a rendelet előírásait kell alkalmazni az egyes tagállamokban alkalmazandó jog meghatározása során (lásd a kézikönyv 4. és 5. fejezetét).

²⁷ Lásd a 4. és a 11. fejezetet. Az egyezmény és a rendelet is tartalmaz olyan korlátozásokat, amelyek befolyásolhatják a kötelezett azon lehetőségét, hogy egy meglévő határozatot sikeresen módosítsa, különösen abban az esetben, ha a jogosult tartózkodási helye a határozat meghozatala szerinti államban található.

Az egyezmény vonatkozó cikke: 10. cikk (1) bekezdés e) és f) pont, illetve 10. cikk (2) bekezdés b) és c) pont

A rendelet vonatkozó cikke: 56. cikk (1) bekezdés e) és f) pont, 56. cikk (2) bekezdés b) és c) pont

Lásd a 11. fejezetet – Határozat módosítása iránti kérelmek a 2007. évi egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének e) és f) pontja, továbbá 10. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja, valamint a 2009. évi rendelet 56. cikke (1) bekezdésének e) és f) pontja, illetve 56. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja

B. Különleges intézkedések iránti megkeresések

59. A két jogszabály alapján rendelkezésre álló négy kérelemtípus mellett az egyezmény és a rendelet további olyan megkereséseket is szabályoz, amelyekkel a központi hatósághoz lehet fordulni olyankor, ha a kérelmező még nem nyújtott be kérelmet. Ezeket „különleges intézkedések iránti megkeresés” néven említi a két jogi aktus. Az ilyen megkeresések esetén a megkeresett állam a saját mérlegelési jogkörében dönti el, hogy nyújt-e segítséget, és a megkeresett állam határoz a válaszként alkalmazott intézkedések köréről is.

60. Az egyezmény 7. cikke és a rendelet 53. cikke összesen hat olyan lehetséges megkereséstípusról rendelkezik, amelyeket egy adott központi hatóságon keresztül egy másik központi hatósághoz intézhet a kezdeményező fél. Az intézkedés típusa és a nemzeti jogrendszer függvényében a központi hatóság felkérheti a saját nemzeti bíróságait, továbbá közigazgatási és egyéb illetékes hatóságait, hogy nyújtsanak segítséget az említett különleges intézkedések végrehajtásában. Különleges intézkedések iránti megkeresések a következő célokból kezdeményezhetők:

1. segítségnyújtás kérése a kötelezett vagy a jogosult tartózkodási helyének meghatározásához;
2. segítségnyújtás a kötelezett vagy a jogosult jövedelmével és anyagi körülményeivel kapcsolatos információk beszerzéséhez, ideértve a vagyontárgyakkal kapcsolatos információkat;
3. az okirati vagy egyéb bizonyítékok beszerzésének elősegítése;
4. segítségnyújtás a származás megállapításához;
5. ideiglenes intézkedés kezdeményezése vagy elősegítése egy előterjesztett, de még el nem bírált tartási kérelemmel összefüggésben;
6. az okiratok kézbesítésének elősegítése.

a) Milyen esetekben kerül sor különleges intézkedések iránti megkeresésekre?

61. Különleges intézkedések iránti megkeresésre akkor kerül sor, ha a kérelmezőnek korlátozott mértékű segítségre van szüksége az egyezmény vagy a rendelet szerinti elismerés, elismerés és végrehajtás, végrehajthatóvá nyilvánítás iránti, végrehajtás, továbbá határozathozatal vagy módosítás iránti kérelem benyújtásához. A fentiek szerinti segítség annak eldöntéséhez is kérhető, hogy érdemes-e benyújtani a kérelmet, illetve igényelhető segítség nemzetközi elemmel rendelkező belföldi tartási eljárások során is.

62. Bizonyos államokban más nemzetközi egyezmények vagy rendeletek is alkalmazandók az okiratok kézbesítésével vagy a bizonyítékok beszerzésével kapcsolatos ügyekben (lásd az egyezmény 50. cikkét és a rendelet 51. cikkének (2) bekezdését). Lásd a kézikönyv 3. fejezete II. részének IX. szakaszát.

b) Példa

63. „J” két gyermek édesanyja, és „A” országban él. „J” már elvált a gyermekek apjától, és rendelkezik egy, az apát tartásdíj fizetésére kötelező határozattal. „J” úgy véli, hogy az apa „B” vagy „C” országban él, mert mindkét helyen élnek rokonai. A határozatot végre kívánja hajtatni, de nem tudja, melyik államnál terjessze elő a kérelmet.

64. Az egyezmény, illetve a rendelet alapján „A” ország központi hatósága megkeresheti „B” és „C” ország központi hatóságait azzal, hogy nyújtsanak segítséget az apa tartózkodási helyének meghatározásához. Ebben az esetben különleges intézkedések iránti megkeresésre kerül sor, melyben jelzik, hogy „J” elismerés és végrehajtás/végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet kíván benyújtani, ha kiderül az apa (a kérelmezett/alperes) tartózkodási helye. „B” vagy „C” ország központi hatósága jelzi, hogy a kérelmezett/alperes tartózkodási helye az adott államban található-e, hogy ezt követően „A” ország a megfelelő központi hatóságnak továbbíthassa a csomagot.

Az egyezmény vonatkozó cikke: 7. cikk

A rendelet vonatkozó cikke: 53. cikk

Lásd még a 3. fejezet II. részének VIII. szakaszát – A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti ideiglenes és biztosítási intézkedések

C. Az egyezmény vagy a rendelet alapján a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokhoz intézett közvetlen kérelmek áttekintése

65. A bíróságok, továbbá a közigazgatási és egyéb illetékes hatóságok úgynevezett „közvetlen kérelmeket” is kaphatnak. Ezek olyan kérelmek, amelyeket a kérelmezők közvetlenül a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósághoz intéznek ahelyett, hogy a központi hatóságon keresztül terjesztenék elő azokat az egyezmény vagy a rendelet alapján.

66. Az egyezmény a közvetlen kérelmekről külön rendelkezik (37. cikk), azzal, hogy azokat részletesen a megkeresett állam belső joga szabályozza. A belső jog/az adott országban alkalmazandó jogszabályok alapján dönthető el, hogy a kérelem benyújtható-e egyáltalán, és ha igen, milyen formanyomtatványok és eljárások segítségével. Megjegyzendő azonban, hogy az egyezmény 37. cikke szerint az egyezmény egyes rendelkezései bizonyos esetekben továbbra is alkalmazandók a közvetlen kérelmekre, így az eljárásokhoz való tényleges hozzáférésre, a jogi segítségnyújtásra, az eljárások korlátozására (18. cikk), az elismerésre és végrehajtásra, az elismerésre, és az állami szervekre mint kérelmezőkre vonatkozó több rendelkezés közvetlen kérelmek esetén is irányadó.

67. A rendelet értelmében a rendelet rendelkezéseit a közvetlen kérelmek esetén is alkalmazni kell, ha a kérelem a rendelet hatálya alá tartozik, kivéve az V. fejezet („Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés”) legkedvezőbb költségmentességre vonatkozó rendelkezéseit²⁸ és a VII. fejezet (A központi hatóságok közötti együttműködés) számos rendelkezését. Ezzel összefüggésben lásd még az egyezmény és a rendelet szerinti kérelmek típusait bemutató fejezeteket, amelyekben rövid összefoglaló található a két jogszabály szerint benyújtható különböző közvetlen kérelmekről (az egyezmény szerint előterjeszthető közvetlen elismerési, illetve elismerési és végrehajtási kérelmeket a 7., a rendelet alapján benyújtható közvetlen elismerési, továbbá elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási kérelmeket a 8., a megkeresett államban hozott vagy elismert határozatok végrehajtása iránti közvetlen kérelmeket a 9., a határozathozatal iránti közvetlen kérelmeket a 10., a módosítás iránti közvetlen kérelmeket pedig a 11. fejezet elemzi részletesebben).

²⁸ Azt, hogy a rendelet V. fejezete szerinti, a 46. cikkben rögzített legkedvezőbb költségmentességi rendelkezéseket nem kell alkalmazni a 21 év alatti, tartásra jogosultak közvetlen kérelmeire (hanem azok csak a központi hatóságon keresztüli kérelmekre alkalmazandók), a rendelet 55. cikke, 56. cikk (1) bekezdése és 46. cikk (1) bekezdése, illetve a rendelet (36) preambulumbekkezdése alapján lehet megállapítani. A rendelet V. fejezetben található 47. cikke azonban korlátozottabb mértékű költségmentességet biztosító szabályokat tartalmaz, amelyeket a közvetlen kérelmekre is alkalmazni kell.

2. fejezet – Fogalmak magyarázata: a 2007. évi egyezmény

A. A fejezet célja

68. Az egyezményben használt szakkifejezések négyévnnyi tárgyalás és megbeszélés eredményeként alakultak ki, és e kifejezések közül többet a rendelet is átvett, mivel ez utóbbi jogi aktus tárgyában folytatott tárgyalásokra az egyezménnyel kapcsolatos tárgyalásokat követően került sor. E kézikönyv szövegezésekor nem volt hivatalos szöszedet a rendelethez, így ez a fejezet kizárólag az egyezményben kifejezetten szereplő fogalommeghatározásokat tartalmazza. Az egyezményben használt kifejezések leírása azonban hasznos lehet a rendeletben alkalmazott bizonyos fogalmak értelmezésekor.

69. Az egyezményben alkalmazott kifejezések egy részét maga az egyezmény határozza meg. Sok más kifejezésre azonban nem szerepel meghatározás, így azok jelentése azon állam belső jogától függhet, ahol a tartási eljárást lefolytatják. Ilyen, külön meghatározás nélküli fogalom például a „végrehajtás”. A kifejezést folyamatosan használja az egyezmény, de a szerkesztők úgy érezték, hogy nincs szükség külön fogalommeghatározásra, mivel annak tartalmával kapcsolatban általános egyetértés van a tartási kötelezettségeket előíró államok között, illetve azért, mert az egyezmény egyik mögöttes elve az, hogy az egyezmény szövege tágan, illetve szabadon értelmezendő.²⁹

70. Így a gyakorlatban a határozat végrehajtásáért felelős hatáskörrel rendelkező hatóság fogja eldönteni, hogy egy adott cselekmény végrehajtásnak minősül-e. Megjegyzendő azonban, hogy az egyezmény utal arra, hogy bizonyos intézkedések megtehetők egy határozat végrehajtása érdekében, így útmutatást ad arra nézve is, hogy általában milyen cselekmények tekinthetők végrehajtásnak. A „házastárs” kifejezés jelentését (annak eldöntésével kapcsolatban, hogy a tartás házastársi tartásnak minősül-e) hasonlóképpen a hatáskörrel rendelkező hatóság (határozathozatal esetén a határozatot hozó, elismerési és végrehajtási kérelem esetén pedig az elismerési kérelmet elbíráló szerv) határozza meg.

71. Ez a fejezet nem ad jogi vagy kötelező meghatározásokat az egyezményben használt fogalmakra, hanem szöszedetet, illetve magyarázatot tartalmaz a kézikönyvben alkalmazott kifejezésekre, és azok jelentését **az egyezmény szerinti operatív eljárások összefüggésében** fejt ki azért, hogy azok is jobban tudják követni az eljárásokat, akik kevésbé ismerik a nemzetközi tartási ügyek sajátosságait. Mindenesetre, ha bármilyen kétség merül fel az egyezményben használt valamely konkrét szó vagy kifejezés jogi tartalmával kapcsolatban, a magyarázó jelentés, illetve más nemzetközi, illetve belső jogforrások alapján kell meghatározni azt.

B. A kézikönyvben használt fogalmak

Csatlakozás

72. A csatlakozás az egyik olyan eljárás, amely révén egy állam az egyezmény szerződő államává válhat.³⁰ Az egyezmény 60. cikke szabályozza az egyezmény hatálybalépésének időpontját (a második megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezésétől számított három hónap) és azt is, hogy az egy adott szerződő állam tekintetében mikortól hatályos. A Hágai Konferencia weboldala feltünteti, hogy az egyes államok mikortól tekintendők az egyezmény szerződő államának.

²⁹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 60–65. pontjában olvasható elemzést.

³⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 690. pontját.

Lásd az egyezmény 58. és 60. cikkét.

Közigazgatási hatóság

73. Bizonyos országokban a tartási ügyekben egy gyermektartási hivatal vagy hasonló név alatt működő, a kormányzat által kifejezetten a tartási határozatok beszerzésével, végrehajtásával és módosításával kapcsolatos ügyek elbírálása céljából létrehozott közigazgatási hatóság jár el.³¹

74. A 19. cikk (3) bekezdése szerint a „közigazgatási hatóság” olyan állami szerv, amelynek határozatai megfelelnek a cikkben foglalt két feltételnek. Követelmény egyrészt, hogy a határozatok ellen fellebbezéssel lehessen élni vagy lehetőség legyen azok bírósági felülvizsgálatára, továbbá azoknak hasonló érvénnyel és hatállyal kell rendelkezniük, mint a bíróságok által ugyanilyen tárgykörben hozott határozatoknak.

Lásd az egyezmény 19. cikkének (1) és (3) bekezdését.

Megjelenés

75. Ez a fogalom egy adott személynek valamilyen meghallgatáson való megjelenésére vagy jelenlétére utal. Az adott állam jogszabályaitól és eljárási szabályaitól függően egy személy vagy fél megjelenése a meghallgatáson való személyes megjelenést, illetve telefonos vagy elektronikus úton történő részvételt jelenthet. Az eljárás során egy adott személy ügyvéden vagy más képviselőn keresztül is „megjelenhet” úgy, hogy a képviselő vesz részt és tesz nyilatkozatokat a képviselt személy helyett. Annak, hogy a fél megjelent-e egy határozathozatalra irányuló eljárás során, az egyezmény alkalmazásában annak meghatározása szempontjából van jelentősége, hogy az elismerés iránti vagy az elismerés és végrehajtás iránti kérelemhez szükséges-e csatolni a határozatról való megfelelő értesítésről szóló dokumentumot.

Lásd az egyezmény 25. és 29. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. fejezetében.

Kérelmező

76. A kézikönyv alkalmazásában a kérelmező az a személy vagy kormányzati hatóság („állami szerv”), aki vagy amely valamely 10. cikk szerinti (tehát elismerési, elismerési és végrehajtási, végrehajtási, határozathozatali vagy módosítási) kérelemmel fordul egy központi hatósághoz.

77. Az egyezmény bizonyos rendelkezéseinek alkalmazásában kérelmezőnek minősülhet az a személy vagy fél is, aki vagy amely fellebbezést nyújt be a bírósági eljárás során. A 23. cikk (6) bekezdésében a kérelmező például az a személy, aki fellebbez valamely határozatot végrehajthatóvá nyilvánító, illetve azt végrehajtás céljából nyilvántartásba vevő határozat ellen.

78. A kérelmező lehet a jogosult, a kötelezett, vagy a gyermek jogi képviselője is. Bizonyos kérelmek alkalmazásában a jogosult állami szerv is lehet.

Lásd az egyezmény 7., 10., 36. és 37. cikkét.

Kérelmek és megkeresések

79. A kézikönyv és az egyezmény is megkülönbözteti a „kérelmeket” és a „megkereséseket”. A kérelem kifejezés a központi hatóságokhoz a 10. cikk alapján benyújtott kérelmekre utal. E cikk alkalmazásában a kérelem elismerésre, elismerésre és végrehajtásra, végrehajtásra, határozathozatalra vagy módosításra irányulhat.

80. A közvetlen kérelmeket nem a központi hatóságokon keresztül terjesztik elő. A közvetlen kérelem olyan kérelem, amelyet magánszemély nyújt be közvetlenül egy

³¹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 432. pontját.

hatáskörrel rendelkező hatósághoz (pl. bírósághoz, közigazgatási hatósághoz). Ezek a 10. cikkben meghatározott körön kívüli kérelmek. Közvetlenül a hatáskörrel rendelkező hatósághoz kell fordulni például akkor, ha az elismerendő határozat kizárólag házastársi tartásra vonatkozik.

81. A különleges intézkedések iránti megkeresésekről rendelkező 7. cikk kivételt képez a fenti általános megkülönböztetés alól. Annak ellenére, hogy a különleges intézkedések a 10. cikk hatályán kívül esnek, az ilyen intézkedésekre irányuló megkereséseket mégis egy központi hatóság nyújtja be egy másik központi hatóságnak.

Lásd az egyezmény 7., 10. és 37. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 1. fejezetében.

Közkirat

Lásd: tartási kötelezettségről szóló megállapodás

Központi hatóság

82. A központi hatóság az a hatóság, amelyet a szerződő állam kijelöl az egyezmény szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatokat ellátására. Ezeket a kötelezettségeket az egyezmény II. és III. fejezete szabályozza.³²

83. Szövetségi államok, illetve autonóm területi egységekkel rendelkező államok esetén előfordulhat, hogy egynél több központi hatóság van.³³ A központi hatóság feladata a kérelmek más államoknak történő továbbítása, illetve általában a beérkező kérelemmennyiség kezelése, a kérelmek feldolgozása. A központi hatóság több feladatát az államának joga által megengedett mértékben elláthatják a központi hatóság felügyelete alatt álló állami szervek, például a gyermektartási hivatal is.

Lásd az egyezmény 4., 5., 6. 7. és 8. cikkét.

Hatáskörrel rendelkező hatóság

84. Az adott állam hatáskörrel rendelkező hatóságának az az állami szerv vagy személy minősül, amely vagy aki az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező hatóságnak minősülhet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel összefüggésben különböző feladatokat lát el. Egyes államokban előfordulhat, hogy a központi hatóság egyben hatáskörrel rendelkező hatóság is az egyezmény szerinti összes kötelezettség vagy azok egy része tekintetében.

Lásd az egyezmény 6. cikkét.

Szerződő állam

85. A szerződő állam olyan állam, amelyre az egyezmény kötelező erővel rendelkezik abból adódóan, hogy lefolytatta az 58. cikkben meghatározott megerősítési, elfogadási vagy jóváhagyási eljárást.

86. Az „állam” kifejezést gyakran használja a kézikönyv. Ez általában szuverén államra vagy országra, és nem egy állam részegységére vagy területi egységére – így tartományára vagy az Amerikai Egyesült Államokon belül annak valamely szövetségi államára – utal. Előfordulnak azonban olyan helyzetek, amikor az állam fogalma területi egységet is jelöl. Ezekről a 46. cikk rendelkezik. Értelmezhető például egy adott államnak

³² Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 85. pontját.

³³ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 89. pontját.

a határozatot hozó hatáskörrel rendelkező hatóságára való hivatkozás úgy is, hogy az egy adott területi egység bíróságára vagy közigazgatási hatóságára utal.³⁴

Lásd az egyezmény 46. és 58. cikkét.

Egyezmény

87. Az „egyezmény” kifejezés a kézikönyv alkalmazásában a *gyermektartásdíj és a családi tartásdíjak egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezményt* jelenti.

Országokra vonatkozó információk (országprofil)

88. Az egyezmény 57. cikke úgy rendelkezik, hogy a szerződő államnak a Hágai Konferencia Állandó Hivatalának rendelkezésére kell bocsátania bizonyos információkat az egyezmény szabályainak érvényre juttatása érdekében alkalmazott jogszabályairól, eljárásairól és intézkedéseiről, így többek között kötelesek leírni, hogy az állam hogyan fogja elintézni a tartási határozatok meghozatalával, elismerésével és végrehajtásával kapcsolatos megkereséseket.³⁵

89. A szerződő államok a Hágai Konferencia által ajánlott és közzétett országprofilok keretében is biztosíthatják ezeket az információkat. Az országprofil tartalmazza az adott államban alkalmazott dokumentumokat, illetve a kérelmekre vonatkozó helyi követelményeket is.

90. Az országprofil alkalmazása nem kötelező, de az azt mellőző országok is kötelesek megadni az 57. cikk szerinti adatokat a Hágai Konferencia Állandó Irodájának.

91. Az országprofilok és a szerződő állam által az 57. cikk alapján szolgáltatott információk elérhetők a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldalan (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

Lásd az egyezmény 57. cikkét.

Jogosult

92. A jogosult a 3. cikkben foglalt definíció szerint olyan egyén, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít. A jogosult lehet szülő vagy házastárs, gyermek, nevelőszülő, vagy a gyermeket gondozó rokon vagy más személy. Egyes államokban ezt a személyt a tartás címzettjének, hitelezőnek, gondviselőnek vagy felügyeleti joggal rendelkező szülőnek is nevezhetik. A jogosult lehet az a személy, aki első alkalommal támaszt tartási igényt (pl. határozathozatal iránti kérelem keretében), vagy az, akit egy meglévő határozat alapján már megillet tartás.³⁶

93. Ha a szerződő állam kiterjeszti az egyezmény hatályát a családi tartás egyéb formáira is, ideértve a segítségre szoruló személyeknek nyújtott tartást, a jogosult bármely olyan személy lehet, akit az adott típusú családi tartás megillet.

94. A 36. cikk értelmében az egyezmény bizonyos szakaszainak alkalmazásában a jogosult állami szerv is lehet. Az állami szerv kizárólag elismerés, elismerés és végrehajtás, végrehajtás vagy új tartási határozat hozatala iránti kérelem alkalmazásában lehet jogosult, és csak abban az esetben, ha a meglévő határozat elismerését a 20. cikk (4) bekezdésében meghatározott okból elutasították.

Lásd az egyezmény 3., 10. és 36. cikkét.

³⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 637. pontját.

³⁵ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 683. pontját.

³⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 66. pontját.

Kötelezett

95. A kötelezett a 3. cikkben foglalt definíció szerint olyan egyén, akit tartásra köteleztek, vagy akivel szemben a tartási igényt érvényesítik. A kötelezett lehet szülő, házastárs vagy bárki más, akit a határozat meghozatalának helyén érvényes jogszabályok értelmében tartásdíj fizetésének kötelezettsége terhel. Egyes államokban ezt a személyt tartásdíj-fizetőnek, adósnak, nem gondviselő vagy különélő szülőnek nevezik. Állami szerv (pl. szociális szolgáltató szervezet) nem lehet kötelezett.

96. Ha a szerződő állam kiterjeszti az egyezmény hatályát a családi tartás egyéb formáira is, a kötelezett olyan személy is lehet, akit ilyen családi tartás fizetésére köteleztek, vagy vele szemben tartási igényt érvényesítenek.

Lásd az egyezmény 3. és 10. cikkét.

Határozat

97. Az egyezmény a határozat fogalmát az elismerés és végrehajtás és a végrehajtás iránti kérelmek, továbbá a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz intézhető megkeresések egy része alkalmazásában határozza meg.

98. A határozat egyrészt megállapítja a kötelezett tartás nyújtására vonatkozó kötelezettségét, de magában foglalhatja az indexálással történő automatikus kiigazítást, a tartásdíj-hátralék, visszamenőleges tartásdíj vagy kamat fizetésére irányuló kötelezettséget, valamint a költségek vagy kiadások meghatározását.³⁷

99. Így például a határozat kifejezés jelentése magában foglalja mindazokat a határozattípusokat, amelyeket a bíróságok rendszerint ítélet vagy végzés formájában hoznak meg. A közigazgatási hatóságok határozatait is kifejezetten ide sorolja az egyezmény, amennyiben azok megfelelnek a 19. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. Tehát egy gyermektartási hivatal közigazgatási kereteken belüli megállapításai szintén az egyezmény hatálya alá tartoznak, ha teljesítik a hivatkozott feltételeket.

Lásd az egyezmény 3. és 19. cikkét.

Nyilatkozat

100. Nyilatkozat alatt egy valamely szerződő állam által az egyezmény bizonyos cikkeivel vagy követelményeivel összefüggésben kibocsátott formális nyilatkozat értendő. A nyilatkozatokat a 63. cikk szabályozza. Az állam nyilatkozhat például úgy, hogy az egyezményt – a 2. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – egészében alkalmazni kell a házastársi tartásra is. A nyilatkozatokat az állam az egyezménybe való belépéskor, illetve azt követően bármikor megteheti. Lehetőség van a nyilatkozat módosítására is. Az egyes államok országprofilja tartalmazza az adott állam nyilatkozatait, illetve a nyilatkozatok elérhetők a Hágai Konferencia weboldalán is (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

Lásd az egyezmény 63. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 3. fejezetében.

Végrehajthatóvá nyilvánítás

101. A végrehajthatóvá nyilvánítás egy olyan, bizonyos államokban alkalmazható mechanizmus, amelynek célja annak biztosítása, hogy a külföldi határozat a belső jogban foglalt keretek között ugyanolyan joghatással bírjon, mint egy, az adott államban hozott határozat. A végrehajthatóvá nyilvánítást meg kell különböztetni a határozat végrehajthatóságát megállapító dokumentumtól; az utóbbi egy olyan dokumentum, amely rögzíti, hogy a határozat az eredeti eljárás helye szerinti államban végrehajtható.

³⁷ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 434–437. pontját.

A dokumentum egyike az elismerési és végrehajtási kérelemhez csatolandó dokumentumoknak.

Lásd az egyezmény 23. cikkének (2) bekezdését és 25. cikke (1) bekezdésének b) pontját.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. és a 8. fejezetében.

Határozat hozatala

102. Ez a fogalom a tartási határozat beszerzésének folyamatát jelenti olyan esetekben, amikor nem létezik még ilyen határozat, vagy a létező határozat elismerése vagy végrehajtása valamilyen okból nem lehetséges. A határozathozatal kiterjedhet a származás megállapítására is, ha erre szükség van a tartási határozat meghozatalához.

Lásd az egyezmény 10. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 10. fejezetében.

Származás megállapítása

103. A származás megállapítása annak megállapítása, hogy a tartási kötelezettség szempontjából ki tekintendő a gyermek szülőjének biológiai vagy jogi értelemben. Az egyezmény alapján gyakran kérik a származás megállapítását tartási határozat meghozatala iránti kérelemmel összefüggésben, ugyanakkor a származás megállapítása a 7. cikk szerinti különleges intézkedés iránti megkeresés tárgya is lehet.³⁸ Bár a származás megállapítható genetikai vizsgálattal, de előfordulhat az is, hogy az jogszabályi rendelkezés folytán, valamilyen vélelem (például házasság fennállása vagy a felek életközössége a gyermek születése előtt) vagy a szülő elismerő nyilatkozata alapján tekintendő úgy, hogy a gyermek a szülőtől származik.

Lásd az egyezmény 7. és 10. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 1. és 10. fejezetében.

Hivatalbóli vizsgálat

104. A hivatalbóli vizsgálat egy, a hatáskörrel rendelkező hatóság saját kezdeményezésére lefolytatható vizsgálat elismerési vagy elismerési és végrehajtási eljárásokban. A hivatalbóli vizsgálatról a 23. cikk (4) bekezdése és a 24. cikk (4) bekezdése rendelkezik.³⁹ Egyik fél sem tehet észrevételt a vizsgálat során.

105. A 23. cikk alapján lefolytatott hivatalos vizsgálat kiterjedhet arra is, hogy a végrehajtásra történő nyilvántartásba vétel vagy a végrehajthatóvá nyilvánítás nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen-e a felhívott állam közrendjével, kivéve, ha a megkeresett állam úgy nyilatkozott, hogy a 24. cikk szerinti eljárást kívánja alkalmazni.

106. Ha a 24. cikk szerinti alternatív eljárást alkalmazzák, a hivatalos vizsgálat kismértékben eltér a fentitől, mivel a hatáskörrel rendelkező hatóság további jogalapokat is figyelembe vehet.

Az eljárás teljes leírásához lásd az 5. fejezetet.

Lásd az egyezmény 12. cikkének (8) bekezdését, 23. cikkének (4) bekezdését és 24. cikkének (4) bekezdését.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. fejezetében.

³⁸ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 174. pontját.

³⁹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 500. pontját.

Letiltás

107. A letiltás arra a lehetőségre utal, hogy a végrehajtásért felelős hatóság lefoglalhat bizonyos, egyébként a kötelezettnek fizetendő összegeket. A letiltási értesítés vagy végzés alapján az a személy vagy szervezet, amely egy adott összeget a kötelezettnek teljesített volna, köteles azt a végrehajtásért felelős hatóságnak, de a tartásra jogosult javára kifizetni. Bizonyos országokban a letiltás más néven, például lefoglalás vagy elkobzás néven ismert.

Lásd az egyezmény 34. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 12. fejezetében.

Szokásos tartózkodási hely

108. A „szokásos tartózkodási hely” fogalmát az egyezmény nem határozza meg.⁴⁰ A kifejezést az egyezmény több cikke is használja egy adott határozat elismerhetőségével vagy végrehajthatóságával összefüggésben. Az egyes esetek tényállása alapján lehet eldönteni, hogy az ügyben érintett személy szokásos tartózkodási helye az adott államban található-e. A szokásos tartózkodási hely megállapítása különböző tények, például az alapján dől el, hol van az illető tényleges tartózkodási helye, hol van az elsődleges (vagy fő) tartózkodási helye, vagy hol dolgozik, illetve jár iskolába. Pusztán az, hogy egy adott államban fizikailag jelen van, nem elegendő annak megállapításához, hogy a szokásos tartózkodási helye abban az államban van.

Lásd az egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének a) pontját.

Joghatóság

109. Az elismerő vagy az elismerő és a végrehajtást elrendelő határozat elleni kifogás vagy fellebbezés során előfordulhat, hogy a kérelmezett/alperes arra hivatkozik, hogy az elismerés és végrehajtás 20. cikk szerinti alapjai szerinti feltételek nem teljesülnek. Az elismerés és végrehajtás alapjai, illetve a joghatóságra való hivatkozás ebben a kontextusban azokra a kapcsolatokra utalnak, amelyeknek a felek és a határozatot hozó szerv székhelye szerinti állam között fenn kell állniuk. Előfordulhat például, hogy egy bíróság joghatósággal rendelkezik a tartási határozat meghozatalára akkor, ha mindkét szülő tartózkodási helye a bíróság székhelye szerinti államban található. Az ezen az alapon hozott határozat tehát elismerhető és végrehajtható.

Lásd az egyezmény 20. és 21. cikkét.

Hitelesítés

110. A hitelesítés ebben a kontextusban bizonyos formális jogi eljárásokra utal. A hitelesítés joghatása, hogy igazolja az okiraton szereplő aláírás, az aláíró jogköre, illetve adott esetben az okiraton szereplő pecsét vagy bélyegző valóságát. A hitelesítés független a kapcsolódó okirat (a hitelesített okirat) tartalmától. *A 41. cikk szerint az egyezmény szerinti eljárásokkal összefüggésben hitelesítés vagy más hasonló alakítás, így apostille használata sem követelhető.*⁴¹

Lásd az egyezmény 41. cikkét.

Zálogjog

111. A zálogjog egy adott személy vagyontárgyán fennálló, valamely jogot vagy igényt biztosító jog. Bizonyos államokban zálogjog terhelheti a tartásdíj fizetésére kötelezett személy vagyonát, beleértve annak ingatlanát és járműveit is. A vagyontárgyak értékesítése esetén a tartásdíjhátralék a befolyt vételár terhére érvényesíthető.

⁴⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 63. és 444. pontját.

⁴¹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 614. pontját.

Lásd az egyezmény 34. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 12. fejezetében.

Tartási kötelezettség

112. A „tartás” fogalma kiterjed a gyermeket, a házastársat vagy élettársat megillető tartásdíjra, továbbá a gyermek, a házastárs vagy élettárs ellátásával kapcsolatos költségekre is. Az egyezmény értelmében az államok a tartási kötelezettséget a családi kapcsolatok más formáiból eredő tartásdíj-fizetési kötelezettségekre is kiterjeszthetik.

113. A tartást a kötelezett nyújtja a jogosult részére. A tartás a határozathozatal helye szerinti állam jogszabályaitól függően magában foglalhat rendszeres kifizetéseket, egyösszegű kifizetést és egyéb dologi juttatásokat is.⁴²

Lásd az egyezmény 2. cikkét.

Tartási kötelezettségről szóló megállapodás

114. A 30. cikk úgy rendelkezik, hogy a tartási kötelezettségről szóló megállapodás akkor ismerhető el és hajtható végre, ha határozatként végrehajtható abban az államban, ahol hozták, és a 10. cikk szerinti elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelmek alkalmazásában a határozat fogalma magában foglalja a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat is.⁴³

115. A 3. cikk meghatározása szerint a „tartási kötelezettségről szóló megállapodás” a tartásdíjak kifizetésével kapcsolatos olyan írásbeli megállapodás, amelyet a hatáskörrel rendelkező hatóság felülvizsgálhat és módosíthat, és amelyet

- az alaki követelményeknek megfelelően a hatáskörrel rendelkező hatóság közokiratként kiállított vagy nyilvántartásba vett, vagy
- a hatáskörrel rendelkező hatóság hitelesített, nyilvántartásba vett vagy hatáskörrel rendelkező hatósággal kötöttek, illetve annál iktattak.

116. A meghatározás így kiterjed az egyes államokban használt közokiratokra, illetve a más országokban alkalmazott magánokirati formában elfogadott megállapodásokra is. Ha például a tartási kötelezettségről szóló megállapodás a szülők közt házassági bontóperben vagy közvetítői eljárás eredményeként jön létre, az egyezmény alkalmazásában akkor tekinthető tartási kötelezettségről szóló megállapodásnak, illetve akkor végrehajtható, ha a megállapodás megfelel a vonatkozó feltételeknek.

117. Az állam fenntarthatja magának a jogot arra, hogy ne ismerje el a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat.

Lásd az egyezmény 3. és 30. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. fejezetében.

Tartási határozat

Lásd: határozat

Anyagi helyzetet felmérő vizsgálat

118. Bizonyos helyzetekben az egyezmény lehetővé teszi az államok számára, hogy anyagi helyzetet felmérő vizsgálat alapján állapítsák meg, hogy a kérelmező az egyezmény szerinti eljárás alkalmazásában jogosult-e jogi segítségnyújtásra, és hogy ahhoz költségmentesen juthat-e a kérelmező vagy a fél. Az anyagi helyzetet felmérő vizsgálat a kérelmező jövedelmét és vagyonát, vagy egyéb olyan pénzügyi körülményeit vizsgálja, amelyek befolyásolják a kérelmező jogi segítségnyújtás finanszírozására való képességét.

⁴² Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 65. pontját.

⁴³ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 554. pontját.

119. Bizonyos kérelmek esetén megengedett a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat 16. cikk szerinti alkalmazása; a vizsgálat során a gyermek és nem a szülők anyagi helyzetét és pénzügyi körülményeit értékelik, és bizonyos államokban ezt figyelembe veszik annak eldöntésekor, hogy biztosítható-e költségmentes jogi segítségnyújtás.

Lásd az egyezmény 16. és 17. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 3. fejezetében.

Megalapozottság vizsgálata

120. Bizonyos helyzetekben az egyezmény lehetővé teszi az állam számára, hogy az egyezmény szerinti eljárás során a kérelmezőnek biztosított költségmentes jogi segítségnyújtást a kérelem megalapozottságától tegye függővé. A megalapozottság vizsgálata általában a kérelem érdemét és sikerének valószínűségét vizsgálja, figyelembe véve a kérelem jogalapját képező kérdéseket és azt, hogy a tényállás alapján a sikeres kimenetel mennyire valószínű. A vizsgálatot alkalmazó államon múlik, hogy a megalapozottsági vizsgálat során pontosan milyen kérdéseket vizsgál.

Lásd az egyezmény 15. cikkének (2) bekezdését, illetve 17. cikkének a) pontját.

Részletesen lásd a kézikönyv 3. fejezetében.

Határozat módosítása

121. A „módosítás” egy már elfogadott tartási határozat megváltoztatásának folyamatára utal. Bizonyos államokban változtatás iránti kérelem vagy határozat megváltoztatása iránti kérelem néven ismert. A módosítás érintheti a tartásdíj összegét, a kifizetés gyakoriságát vagy a tartási határozat bármely egyéb rendelkezését. Az egyezmény szóhasználatában a módosítás kiterjed az új határozat elfogadására is abban az esetben, ha a megkeresett állam belső joga nem rendelkezik külföldi határozat módosítása iránti eljárással, hanem a módosítást kizárólag új határozat elfogadása formájában teszi lehetővé.⁴⁴ A módosítás iránti kérelmet a jogosult és a kötelezett is előterjesztheti, előbbi a 10. cikk (1) bekezdésének e) vagy f) pontja, utóbbi pedig a 10. cikk (2) bekezdésének b) vagy c) pontja alapján.

Lásd az egyezmény 10. és 18. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 11. fejezetében.

Állandó Iroda/Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia

122. A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia (a továbbiakban: Hágai Konferencia) egy nemzetközi kormányközi szervezet, melynek feladatai közé tartozik különféle többoldalú jogi aktusok kidolgozása és ezekkel kapcsolatban különböző szolgáltatások nyújtása, továbbá a nemzetközi bírósági és közigazgatási együttműködés elősegítése a magánjog és ezen belül is a család- és gyermekvédelem, a polgári eljárásjog és a kereskedelmi jog területén.

123. Az Állandó Iroda a Hágai Konferencia Titkársága, melynek feladata a szervezet napi működési feladatainak ellátása.

124. Az egyezmény értelmében a szerződő államok kötelesek az 57. cikk szerinti információkat közölni az Állandó Irodával azzal kapcsolatban, hogy az egyezmény szerinti követelményeknek az adott állam hogyan fog megfelelni. Az Állandó Iroda maga is gyűjt különböző adatokat, így többek között az egyezmény alkalmazásával kapcsolatos statisztikákat, illetve a vonatkozó ítélkezési gyakorlattal összefüggő információkat.

⁴⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 264. pontját.

Lásd az egyezmény 54. és 57. cikkét.

Személyes adat/személyes információ

125. Személyes adatok alatt az egy adott személlyel kapcsolatban az egyezmény szerinti eljárások során gyűjtött, felhasznált és továbbított személyes információk értendők. Személyes adatok egyebek mellett a személyazonosítást szolgáló adatok, mint például a születési idő, az érintett címe, jövedelme, a munkaviszonyával kapcsolatos adatok, valamint a nemzeti vagy állami azonosítók, mint például a társadalombiztosítási azonosító szám, egyéni egészségügyi azonosító szám és más hasonló, kizárólag az adott személyre vonatkozó számok.⁴⁵

126. Az egyezmény szerint személyes adatokat csak azokra a célokra lehet felhasználni, amelyekre azokat gyűjtötték vagy továbbították, és az adatok bizalmasságát meg kell őrizni az adatokat kezelő állam jogszabályainak megfelelően. A személyes adatok, illetve információk továbbítása nem lehetséges akkor, ha az egy adott személy egészségét, biztonságát vagy szabadságát veszélyeztethetné.⁴⁶

Lásd az egyezmény 38., 39. és 40. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 3. fejezetében.

A tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló jegyzőkönyv

127. *A tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyv* egy olyan nemzetközi jogi eszköz, amely az alkalmazandó jogra vonatkozó általános szabályokkal egészíti ki *a gyermektartásdíj és a családi tartásdíjak egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezményt*. Az egyezményben részes államok közül egyesek a jegyzőkönyv aláíró felei is lehetnek, így a tartási ügyekben a jegyzőkönyv rendelkezéseit is alkalmazzák.

Részletesen lásd a kézikönyv 5., 10. és 11. fejezetében.

Ideiglenes intézkedések

128. Az ideiglenes intézkedésekről az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének i) pontja, illetve 7. cikke rendelkezik. Az ideiglenes intézkedés valamely államban kezdeményezett olyan eljárás, amelynek célja a tartási kérelem eredményének biztosítása. Ideiglenes intézkedés kérhető például a vagyontárgyak feletti rendelkezési jog gyakorlásának vagy annak megakadályozására, hogy a kötelezett a tartási eljárás alóli kibúvás céljából elhagyja az adott állam területét.⁴⁷

Lásd az egyezmény 6. és 7. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 1. és 3. fejezetében.

Állami szerv

129. Az „állami szerv” kifejezést az egyezmény két különböző szövegösszefüggésben használja.

130. A 36. cikk alapján az állami szerv olyan kormányzati hatóság, amely bizonyos korlátozott esetekben jogosultként tartási kérelmet terjeszthet elő. Állami szerv a 10. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott esetekben nyújthat be határozat elismerése, elismerése és végrehajtása, illetve végrehajtása iránti kérelmet. Az állami szerv határozathozatal iránti kérelmet is előterjeszthet abban az esetben, ha a

⁴⁵ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 605. pontját.

⁴⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 608. pontját.

⁴⁷ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 176. pontját.

meglévő határozat a 20. cikk (4) bekezdésben meghatározott okokból nem ismerhető el.⁴⁸

131. Kérelem benyújtására az állami szerv akkor jogosult, ha a tartásra jogosult személy helyett jár el, vagy ha a tartás helyett nyújtott ellátások után visszatérítésre jogosult.

132. Az egyezmény 6. cikkének (3) bekezdése is hivatkozik állami szervekre („közintézmények”); e rendelkezés esetén az állami szervek olyan szerveket takarnak, amelyek az adott állam joga alapján elláthatják a központi hatóság feladatait. Az ilyen feladatokat ellátó állami szervnek az adott állam hatáskörrel rendelkező hatóságainak felügyelete alatt kell állnia, és a Hágai Konferencia Állandó Irodájával közölni kell, hogy az állami szerv milyen mértékben vesz részt az egyezmény szerinti ügyek intézésében.

Lásd az egyezmény 6. cikkének (3) bekezdését és 36. cikkét.

Megerősítés (ratifikáció)

133. A megerősítés az egyik olyan módszer, amelynek révén egy állam az egyezmény szerződő felévé válhat. Az egyezmény 60. cikke szabályozza az egyezmény hatálybalépésének időpontját (a második megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezésétől számított három hónap) és azt is, hogy az egy adott szerződő állam tekintetében mikortól hatályos. A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldala feltünteti, hogy az egyes államok mikortól tekintendők az egyezmény szerződő államának.

Lásd az egyezmény 58. és 60. cikkét.

Elismerés

134. **A tartási határozat elismerése az az eljárás, amelyet egy adott állam** hatáskörrel rendelkező hatósága alkalmaz az eredeti eljárás (a határozathozatal) helye szerinti állam hatósága által megállapított jogok és kötelezettségek elfogadására. Az elismerés teszi jogerőssé az adott határozatot.⁴⁹ A legtöbb esetben a kérelmezőnek a határozat végrehajtását is kérelmeznie kell, így a kérelem egyszerre lesz elismerés és végrehajtás iránti kérelem. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kérelmező ne kérhetne csak elismerést. A 26. cikk értelmében az elismerés iránti kérelemre ugyanazok a követelmények vonatkoznak, mint a határozatok elismerése és végrehajtása iránti kérelmekre, azzal a különbséggel, hogy az előbbinél az eredeti eljárás helye szerinti államban nem kell a határozatnak végrehajthatónak lennie, csak az előírt, hogy „hatályos legyen” ott.

Lásd az egyezmény 19–28. cikkét.

Elismerés és végrehajtás

135. A meglévő tartási határozatok elismerése és végrehajtása az egyik legfontosabb eljárás az egyezményben szabályozottak közül. Az elismerés és végrehajtás célja annak biztosítása, hogy az egyik államban hozott határozat egy másik szerződő államban is hatályossá, illetve végrehajthatóvá váljon.⁵⁰ Az elismerési és végrehajtási eljárás lehetőségével a jogosultnak nem kell a végrehajtás helye szerinti államnál új határozat hozatalát kérnie a határozat végrehajtásához, a megkeresett állam pedig végre tudja hajtani a meglévő határozatot.

Lásd az egyezmény 19–28. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. fejezetében.

⁴⁸ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 590. pontját.

⁴⁹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 429. pontját.

⁵⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 490. pontját.

Megkereső központi hatóság, megkeresett központi hatóság

136. A megkereső központi hatóság azon állam központi hatósága, ahol a kérelmet vagy a megkeresést kezdeményezik. Ez a központi hatóság továbbítja a kérelmet a megkeresett központi hatóság számára, amely feldolgozza a kérelmet, és megküldi elintézésre egy hatáskörrel rendelkező hatóságnak. A központi hatóságok kötelezettségeit az egyezmény 7. cikke tartalmazza.

Lásd az egyezmény 7. cikkét.

Megkereső állam, megkeresett állam

137. A **megkereső állam** az az állam, ahol a kérelmező tartózkodási helye található, és ahol az egyezmény szerinti kérelmeket, illetve megkereséseket kezdeményezik. A **megkeresett állam** az az állam, amelyet a kérelem vagy megkeresés feldolgozására kérnek. Ez az állam többnyire a kérelmezett/alperes tartózkodási helye szerinti állam.⁵¹

Lásd az egyezmény 10. és 12. cikkét.

Fenntartás

138. A fenntartás a szerződő államnak – az egyezmény által bizonyos körülmények között lehetővé tett – formális nyilatkozata arról, hogy az egyezmény alkalmazhatósága az adott államban valamilyen szempontból korlátozás alá esik. Az állam például tehet olyan fenntartást, amelynek eredményeként nem köteles elismerni vagy végrehajtani a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat. A fenntartásokkal kapcsolatos eljárást a 62. cikk szabályozza. Az egyes államok országprofilja tartalmazza az adott állam által tett fenntartásokat. Az államok által tett valamennyi fenntartás teljes szövege elérhető a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

Lásd az egyezmény 62. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 3. fejezetében.

Kérelmezett/alperes

139. A kérelmezett/alperes az a személy, aki ellen az egyezmény szerinti kérelem vagy fellebbezés irányul. A kérelmezett/alperes adott esetben lehet jogosult és kötelezett is.

Lásd az egyezmény 11., 23. és 24. cikkét.

Különleges intézkedések

140. A különleges intézkedések bizonyos, a 7. cikkben meghatározott és a közigazgatási együttműködés keretében fennálló olyan kötelezettségek, amelyek központi hatóságok közötti megkeresések tárgyát képezhetik. A megkeresések kezdeményezése az elismerés, elismerés és végrehajtás, végrehajtás, határozathozatal vagy módosítás iránti kérelmekről függetlenül történik. A kérelmezhető különleges intézkedések az alábbiakhoz történő segítségnyújtásra irányulhatnak:

- a kötelezett vagy a jogosult tartózkodási helyének meghatározása;
- a kötelezett vagy a jogosult jövedelmével és anyagi körülményeivel kapcsolatos információk beszerzése, ideértve a vagyontárgyak fellelhetőségével kapcsolatos információkat;
- a gyermek származásának megállapítása;
- okiratok és bizonyítékok beszerzése;
- okiratok kézbesítése;
- ideiglenes intézkedések biztosítása.

⁵¹ A „megkeresett állam”, illetve a „megkereső állam” kifejezésekre nem tartalmaz meghatározást sem az egyezmény, sem pedig a magyarázó jelentés. Lásd a magyarázó jelentés 64. pontját. Az egyezmény 9. cikke tartalmazza a tartózkodási hely meghatározását, amely csak az adott cikk alkalmazásában érvényes. Lásd a magyarázó jelentés 228. pontját.

Lásd az egyezmény 7. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 1. és 3. fejezetében.

Állam

Lásd: szerződő állam

Eredeti eljárás helye szerinti állam

141. Ez a fogalom arra az államra utal, ahol a tartási határozat született. Előfordulhat, hogy az eredeti eljárás helye szerinti állam eltér a kérelmező vagy a kérelmezett/alperes jelenlegi tartózkodási helye szerinti államtól, de lehet ugyanaz az állam is. Az eredeti eljárás helye szerinti állam meghatározása fontos például abból a szempontból, hogy elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelem esetén melyik hatáskörrel rendelkező hatóság köteles a végrehajthatóságot megállapító dokumentum kiállítására. Előfordulhat, hogy az eredeti eljárás helye szerinti államra a határozatot kibocsátó államként hivatkoznak.

142. Tartási kötelezettségről szóló megállapodások esetén az eredeti eljárás helye szerinti állam többnyire az az állam, ahol a megállapodás létrejött, vagy ahol az érvényességéhez szükséges alaki feltételeket teljesítették.

Lásd az egyezmény 11., 20., 25. és 30. cikkét.

Végrehajthatóságot megállapító dokumentum

143. Erre a dokumentumra az egyezmény szerinti elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelem elbírálása során annak megállapításához van szükség, hogy a határozat végrehajtható-e a meghozatala szerinti államban (az eredeti eljárás helye szerinti államban). Bizonyos államokban a hatáskörrel rendelkező hatóság a végrehajthatóságot megállapító dokumentumot egy olyan dokumentum formájában bocsátja ki, amely rögzíti, hogy a határozat jogerős, tehát az adott államban végrehajtható. A végrehajthatóságot megállapító dokumentum nem ugyanaz, mint a végrehajthatóvá nyilvánítás; az utóbbi egy eljárás, melyet egyes államokban a határozatok elismerésére, illetve elismerésre és végrehajtására alkalmazhatnak.⁵²

Lásd az egyezmény 23. cikkének (2) bekezdését és 25. cikke (1) bekezdésének b) pontját.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. fejezetében.

Megfelelő értesítést igazoló dokumentum

144. Erre a dokumentumra az egyezmény szerinti elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelem elbírálása során akkor lehet szükség, ha a kérelmezett/alperes (többnyire a kötelezett) nem jelent meg és nem képviseltette magát az eredeti eljárás helye szerinti államban lefolytatott eljárás során. A dokumentum igazolja, hogy a kérelmezett/alperes értesítést kapott a tartási határozat elfogadását eredményező eljárásról, és lehetősége volt arra, hogy meghallgassák, vagy azt, hogy értesítették a határozatról, és lehetősége volt a határozat ellen „ténybeli vagy jogi alapon” is kifogást emelni vagy azt megfellebbezni.

Lásd az egyezmény 25. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 7. fejezetében.

Segítségre szoruló személy

145. Az egyezmény 3. cikke szerint a „segítségre szoruló személy” olyan személy, aki személyes képességeinek nincs vagy nincs teljesen birtokában, és ezért az érdekeit nem

⁵² Egyes államokban továbbá egy ún. „attestation de la force de chose jugée”-t alkalmaznak annak tanúsítására, hogy a határozat az adott államban végrehajtható.

képes képviselni. Az egyezmény csak akkor vonatkozik a segítségre szoruló személyekre, ha a 2. cikk (3) bekezdése alapján a megkereső és a megkeresett állam is nyilatkozott az egyezmény alkalmazásának kiterjesztéséről.

Lásd az egyezmény 2. cikkét.

Részletesen lásd a kézikönyv 3. fejezetében.

3. fejezet – Általános alkalmazási kérdések a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet esetén

I. A fejezet célja

146. Számos olyan közös megfontolás és ismétlődő feladat létezik, amelyet az egyezmény és a rendelet szerinti kimenő vagy bejövő összes kérelem, közvetlen kérelem vagy különleges intézkedés iránti megkeresés esetében figyelembe kell venni, illetve el kell végezni. Az első és legfontosabb szempont az, hogy a kérelem vagy a megkeresés egyáltalán az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozik-e, és erre figyelemmel kell megvizsgálni a két jogszabály tárgyi, területi és időbeli hatályával kapcsolatos kérdéseket. Bár az egyezmény és a rendelet között sok a hasonlóság, különálló és autonóm jogi szabályrendszereknek tekintendők, és egymástól függetlenül alkalmazandók az egyes ügyekben a hatályukat szabályozó, az e fejezet I. részében ismertetett rendelkezések szerint.

147. A rendeletet általában az Európai Unió tagállamai közötti határon átnyúló tartási ügyekben alkalmazzák, míg az egyezményt olyan nemzetközi esetekben, amelyekben az egyik érintett állam az Európai Unió valamely tagállama, a másik pedig egy Európai Unión kívüli, de az egyezmény szerinti szerződő állam. Az egyezmény azonban csak akkor lesz alkalmazandó egy európai uniós tagállam és egy olyan szerződő állam viszonyában, amely nem tagja az Európai Uniónak, ha az Európai Unió is az egyezmény szerződő felévé válik, és az egyezmény hatályba lép az Európai Unió vonatkozásában is.⁵³ A várakozások szerint az Európai Unió valamikor a 2014-es év folyamán az egyezmény szerződő felévé válik (lásd még alább a II. szakasz C. pontját). Az Európai Unión kívül az egyezmény szerződő államai egymás közti viszonyában az egyezményt kell alkalmazni.

148. Megjegyzendő, hogy az Európai Unió tagállamaiban a rendelet joghatóságra és (azon tagállamok esetén, amelyekre nézve a 2007. évi hágai jegyzőkönyv kötelező) alkalmazandó jogra vonatkozó szabályait kell majd általánosan alkalmazni minden olyan ügyben, amely a rendelet tárgyi és időbeli hatálya alá tartozik, vagyis minden Európán kívüli államból származó ügyre. A rendelet joghatósági szabályairól a 4. fejezet, a 2007. évi hágai jegyzőkönyvről (az utóbbi a rendelet 15. cikke alapján hivatkozás útján a rendelet részét képezi) pedig az 5. fejezet tartalmaz részletesebb információkat.

149. Ha a kérelem vagy a megkeresés nem tartozik a rendelet vagy az egyezmény hatálya alá, a kézikönyv szerinti eljárásokat nem kell alkalmazni. Előfordulhat azonban, hogy a tartásdíjak behajtását szabályozó egyéb nemzetközi jogi eszközök rendelkezései ettől függetlenül figyelembe veendőek (lásd alább az I. rész I. szakasza B. pontját). A 3. fejezet I. része ismerteti azokat tényezőket, amelyeket annak meghatározására fognak felhasználni, hogy egy kérelem vagy közvetlen kérelem az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozik-e.

150. A 3. fejezet II. része az egyezmény és a rendelet szerinti eljárások közös vonatkozásait – a kommunikáció nyelvére vonatkozó szabályokat, az iratok és határozatok fordításának szükségességét, a személyes adatok védelmét, az eljárásokhoz való tényleges hozzáférés követelményét, az ideiglenes és biztosítási intézkedéseket, továbbá a kézbesítést és a bizonyítás külföldi felvételét – ismerteti.

⁵³ Dánia nem vesz részt az egyezmény Európai Unió részéről történő megkötésében (lásd alább a 59. lábjegyzetet).

I. rész – A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet hatálya

I. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet hatályára egyaránt vonatkozó általános kérdések

A. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet: A családi kapcsolatokra való kihatás hiánya

151. Fontos figyelembe venni, hogy az egyezmény, a rendelet és a jegyzőkönyv (a 2007. évi hágai jegyzőkönyvvvel kapcsolatos további információkért lásd az 5. fejezetet) nem szabályozza, illetve nem érinti az esetlegesen tartási kötelezettséget keletkeztető családi, származási és egyéb kapcsolatokat. Az esetlegesen tartási kötelezettséget keletkeztető kapcsolatok fennállását és jellegét a kapcsolat jogszabály rendelkezése alapján történő keletkezése esetén a kapcsolat létrejöttének helye szerinti jog, az ilyen kapcsolatok fennállását megállapító eljárásokban pedig a belső jog (ideértve adott esetben a nemzetközi magánjog belső jogi szabályait) szerint alkalmazandó jog alapján kell megítélni.⁵⁴

152. A rendelet 22. cikke a következőket mondja ki:

„Valamely tartási kötelezettséget érintő határozatnak az e rendelet alapján történő elismerése és végrehajtása semmi esetre sem jelenti a határozat tárgyát képező tartási kötelezettség alapjául szolgáló családi vagy rokoni kapcsolat, házasság vagy házassági rokonságkapcsolat fennállásának elismerését.”

153. Az egyezménynek ugyan nincs a rendelet 22. cikkéhez hasonló cikke, az egyezmény egyetlen rendelkezése sem utal arra, hogy az egyezmény megközelítése a rendeletével ellentétes lenne. Az egyezmény 2. cikkének (4) bekezdése azonban úgy rendelkezik, hogy az egyezmény rendelkezéseit a gyermekekre „a szülők családi állapotától függetlenül” kell alkalmazni.

154. Sőt, az egyezmény és a rendelet is szabályoz olyan, a tartás megállapításával kapcsolatos kérelmeket, amelyek kiterjedhetnek a származás kérdésére (lásd az egyezmény 10. cikkének c) pontját és a rendelet 56. cikkének c) pontját), és mindkét jogszabály előírja, hogy a központi hatóságok kötelesek szükség esetén segítséget nyújtani a származás megállapításához (lásd az egyezmény 6. cikkének h) pontját és a rendelet 51. cikkének h) pontját, illetve fent az 1. fejezet I. szakaszának B. pontját és III. szakaszának B. pontját).

B. Egyéb tartási tárgyú nemzetközi jogi eszközök és megállapodások

155. A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük, hogy amennyiben nem alkalmazandó sem a rendelet, sem pedig az egyezmény, előfordulhat, hogy egyéb, a tartásdíjak határon átnyúló behajtását érintő egyéb nemzetközi jogi eszközöket, illetve megállapodásokat kell alkalmazniuk. A tartásdíjak határon átnyúló behajtásával kapcsolatban például a következő nemzetközi jogi eszközök születtek korábban:

- *a tartásdíjak külföldön történő behajtásáról szóló, 1956. június 20-i New York-i ENSZ-egyezmény* (a továbbiakban: 1956. évi ENSZ-egyezmény)⁵⁵;

⁵⁴ Lásd azonban a jegyzőkönyv magyarázó jelentésének 10. oldalát (a fenti 54. lábjegyzet) azokkal az esetekkel kapcsolatban, amelyekben bizonyos államok úgy dönthetnek, hogy (...)

⁵⁵ [Állam neve] [nem] szerződő fele az 1956. évi ENSZ-egyezménynek.

- *a tartási kötelezettségekre vonatkozó határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1973. október 2-i hágai egyezmény (a továbbiakban: 1973. évi egyezmény)*⁵⁶;
- *a gyerektartási kötelezettségekre vonatkozó határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1958. április 15-i hágai egyezmény (a továbbiakban: 1958. évi egyezmény)*⁵⁷.

156. A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok az 1956. évi ENSZ-egyezmény szerződő államaival kapcsolatban az ENSZ nemzetközi szerződéseket tartalmazó adatbázisában (elérhető a <http://treaties.un.org> címen), az 1973. és 1958. évi egyezmények szerződő államairól pedig a Hágai Konferencia weboldalán tájékozódhatnak (a www.hcch.net oldalon a „Conventions” menüpontban az előbbi egyezmény a „Convention No 23” menüpont alatt, az utóbbi pedig a „Convention No 9” menüpont alatt érhető el). Az 1956. évi ENSZ-egyezmény szerződő államai által kijelölt átvevő hatóságok és átvevő intézmények mindenkor hatályos listája jelenleg csak a Hágai Konferencia weboldalán érhető el (www.hcch.net, a „Conventions” menüpont, majd a „Convention No 38” menüpont, majd pedig az „1956 New York Convention” menüpont alatt).

157. Lehetséges továbbá az is, hogy a tartásdíj nemzetközi behajtásával kapcsolatban az adott állam egyéb nemzetközi, regionális vagy kétoldalú szerződéseket vesz részt. A tartási ügyekben eljáró nemzeti hatóságokhoz kell fordulni információért azzal kapcsolatban, hogy fennállnak-e ilyen megállapodások.

II. A 2007. évi egyezmény hatálya

A. Áttekintés: az egyezmény tárgyi hatálya

158. Az egyezmény tárgyi hatályának pontos ismerete elengedhetetlen annak meghatározásához, hogy az egyezmény milyen mértékben alkalmazandó a tartási kérelemre vagy megkeresésre (az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás, a végrehajtás, a határozathozatal vagy a módosítás iránti kérelemre vagy megkeresésre). Az egyezménynek nem célja, hogy kiterjedjen az összes olyan típusú tartási kérelemre vagy megkeresésre, amelyben a felek tartózkodási helye eltérő államban van, és az egyezmény nem minden rendelkezése vonatkozik automatikusan az egyezmény alapján benyújtott valamennyi kérelemre vagy megkeresésre.

159. Az egyezmény a rendelettől eltérően lehetővé teszi a szerződő államok számára azt, hogy nyilatkozattal vagy fenntartással (az egyezmény 2. cikkének (2) és (3) bekezdése alapján) kiterjeszti vagy korlátozza az egyezményi rendelkezések főszabály szerinti hatályát.

160. Emiatt fontos első megfontolás az, hogy egy adott helyzetben alkalmazni kell-e az egyezmény közigazgatási együttműködési feladatokkal és a központi hatóság feladataival foglalkozó fejezeteit, beleértve a jogi segítségnyújtást és a kérelmek tartalmára és továbbítására vonatkozó szabályokat. Ezeket a feladatokat az egyezmény II. és III. fejezete határozza meg.

161. Az egyezmény tárgyi hatályának és annak meghatározásához, hogy egy adott kérelemre alkalmazni kell-e a II. és III. fejezetet, a kiindulási pont a 2. cikk. A 2. cikk határozza meg az egyezmény hatálya alá tartozó tartási kötelezettségeket és azt, hogy az alkalmazási kör a szerződő állam nyilatkozatával vagy fenntartásával miként bővíthető vagy szűkíthető.

162. Az alábbi II. szakasz C. pontja tartalmazza azokat a nyilatkozatokat és fenntartásokat, amelyeket az Európai Unió várhatóan tenni fog az egyezményhez, ha majd annak szerződő felévé válik.

⁵⁶ [Állam neve] [nem] szerződő fele az 1973. évi egyezménynek.

⁵⁷ [Állam neve] [nem] szerződő fele az 1958. évi egyezménynek.

B. A tárgyi hatály alapesete – tartási kötelezettségek

163. Az egyezmény hatálya alapesetben a gyermektartási és házastársi tartási kötelezettségekre terjed ki, az alábbiakban ismertetettek szerint.

1. Gyermektartás

164. Az egyezmény a legszélesebb körben a gyermektartásra vonatkozik. Kiindulási pontként az egyezmény valamennyi fejezete vonatkozik a gyermekkel kapcsolatos összes **tartási** kötelezettségre, feltéve hogy:

- a tartási kötelezettség szülő–gyermek kapcsolatból fakad,
- a gyermek nem töltötte be a 21. életévét.

A **tartás** fogalma kiterjed a gyermeket, a házastársat vagy élettársat megillető tartásdíjra, továbbá a gyermek, a házastárs vagy élettárs ellátásával kapcsolatos költségekre is. Az egyezmény értelmében az államok a tartási kötelezettséget a családi kapcsolatok más formáiból eredő tartásdíj-fizetési kötelezettségekre is.

165. A szerződő államok az eredeti hatályt nyilatkozatok vagy fenntartások révén kiterjeszthetik vagy korlátozhatják, az alábbi 3. szakaszban tárgyalt módon.

2. Házastársi tartás

166. Az egyezmény házastársi tartásra történő alkalmazási köre nem olyan tág, mint a gyermektartás esetében.

167. A teljes egyezményt – beleértve a II. és III. fejezet rendelkezéseit – minden esetben alkalmazni kell az elismerés, az elismerés és végrehajtás, vagy a végrehajtás iránti kérelemre, ha a házastársi tartási igényt a fent ismertetett összefüggésben a gyermektartási igénnyel együtt vagy annak részeként terjesztik elő.⁵⁸ Ennélfogva ezeket a kérelmeket mindkét államban a központi hatóságon keresztül intézik, és az egyezmény központi hatósággal kapcsolatos valamennyi rendelkezését – így az államon belüli hatáskörrel rendelkező hatóság számára a naprakész tájékoztatás és a határozatok továbbításának követelményét – alkalmazni kell.

168. Ha azonban a kérelem csak házastársi tartási kötelezettségre vonatkozik, a II. és a III. fejezet rendelkezései a kérelemre nem vonatkoznak, kivéve, ha az állam a teljes egyezmény alkalmazási körét nyilatkozattal kiterjesztette a házastársi tartási kötelezettségre. Ez azt jelenti, hogy a megkeresés vagy kérelem intézése nem a központi hatóságon keresztül történik, hanem azt közvetlenül a másik állam hatáskörrel rendelkező hatóságához kell továbbítani. Ezeket a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz intézett közvetlen kérelmeknek nevezik (lásd fent az 1. fejezet III. szakaszának C. pontját). Mivel a központi hatóságok nem vesznek részt az ügyintézésben, nem kell alkalmazni az egyezmény e hatóságok tevékenységeire vonatkozó rendelkezéseit, vannak azonban más rendelkezések, amelyek alkalmazandóak a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz intézett közvetlen kérelmekre. A II. és a III. fejezet kivételével az egyezmény összes cikkét mindig alkalmazni kell a csak házastársi tartásra vonatkozó határozatokra.

169. A szerződő állam központi hatóságának részvételét a házastársi tartással kapcsolatos valamennyi kérdésre kiterjesztheti, a következő szakaszban ismertetettek szerint.

3. Fenntartások és nyilatkozatok

170. A szerződő államoknak az egyezmény hatálya korlátozására vagy kiterjesztésére vonatkozó képességéről a 2. cikk rendelkezik.

⁵⁸ Az egyezmény a gyermektartás vonatkozásában a „követeléssel együtt nyújtják be” megfogalmazást használja. Ez nem szükségszerűen jelenti azt, hogy a házastársi igénynek ugyanabban a határozatban kell szerepelnie, hanem annak a gyermektartási igényhez kell kapcsolódnia vagy azzal össze kell függnie. Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének (47) pontját.

a) Gyermektartás – a gyermek kora

171. Az egyezmény értelmében a szerződő állam **fenntartást** tehet abban a vonatkozásban, hogy az egyezmény hatályát a 18 év alatti gyermekekre korlátozza. A szerződő állam ki is terjesztheti az egyezmény (vagy az egyezmény bármely részének) hatályát a 21 évesnél idősebb gyermekekre.

A **fenntartás** a szerződő állam hivatalos nyilatkozata, amelyet az egyezmény szerinti bizonyos körülmények fennállásakor tehet meg, és amely meghatározza, hogy az egyezmény alkalmazása az adott államban valamilyen szempontból korlátozott lesz. A fenntartásokról az egyezmény 62. cikke rendelkezik.

b) Házastársi tartás

172. A szerződő állam nyilatkozatot tehet az egyezmény II. és a III. fejezetének a házastársi tartási kötelezettséggel kapcsolatos valamennyi kérelemre vagy egyes kérelmekre történő kiterjesztésére. Ténylegesen ez azt jelenti, hogy a központi hatóság feladatai – ideértve a különleges intézkedések iránti megkeresések kezdeményezését vagy megválaszolását – és az összes kérelemre vagy egyes kérelmekre vonatkozó rendelkezések valamennyi házastársi tartási kötelezettségre és megkeresésre vonatkozni fognak.

c) A családi tartás egyéb formái

173. Az egyezmény lehetővé teszi a szerződő államok számára az egyezmény (vagy az egyezmény egyes részei) hatályának a családi kapcsolatból származó tartás egyéb formáira történő kiterjesztésére vonatkozó **nyilatkozat** megtételét. Ennélfogva a szerződő állam kiterjesztheti az egyezmény hatályát az olyan tartási kötelezettségekre, amelyek rokoni vagy egyéb családi kapcsolatból fakadnak. A szerződő állam kiterjesztheti az egyezmény alkalmazását a segítségre szoruló személyek tartására is, az egyezményben meghatározottak szerint.

A **nyilatkozat** a szerződő államnak az egyezmény egyes cikkeivel vagy követelményeivel kapcsolatos hivatalos nyilatkozata. A nyilatkozatokról az egyezmény 63. cikke rendelkezik.

d) Tartási kötelezettségről szóló megállapodások

174. A szerződő állam az egyezmény alapján **fenntartást** tehet annak jelzésére, hogy nem fogja elismerni és végrehajtani a **tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat**. Ilyen fenntartás esetén az adott államban csak az egyezményben meghatározott tartási kötelezettséget megállapító határozatokat lehet elismerni és végrehajtani. Egy állam nyilatkozatot tehet arról is, hogy a tartási kötelezettségről szóló megállapodások elismerése és végrehajtása iránti kérelmeket csak a központi hatóságán keresztül lehet benyújtani. Lásd az egyezmény 19. cikkének (4) bekezdését, valamint 30. cikkének (7) bekezdését.

Az egyezmény 3. cikkében a **tartási kötelezettségről szóló megállapodás** meghatározása a következő: a tartásdíjak kifizetésével kapcsolatos olyan írásbeli megállapodás, amelyet az alaki követelményeknek megfelelően a hatáskörrel rendelkező hatóság közokiratként kiállított vagy nyilvántartásba vett vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság hitelesített, nyilvántartásba vett vagy hatáskörrel rendelkező hatósággal kötöttek, illetve annál iktattak, és azt a hatáskörrel rendelkező hatóság felülvizsgálhatja vagy módosíthatja.

4. Az egyezmény alkalmazását korlátozó fenntartások joghatása

175. A fentiekben foglaltaknak megfelelően a szerződő állam az egyezmény értelmében tehet az egyezmény hatályát korlátozó fenntartást. A 2. cikk (2) bekezdése értelmében a szerződő állam az egyezmény hatályát a 18 év alatti gyermekek tartására korlátozhatja. Ez azt jelenti, hogy az adott államban az egyezmény nem fog kiterjedni azokra a kérelmekre, amelyek 18 évnél idősebb gyermekek tartására vonatkoznak.

176. Ha a szerződő állam olyan fenntartást tett, amellyel a 18 évesnél fiatalabb személyekre korlátozta az egyezmény alkalmazását az adott államban, nem kereshet

meg más államot 18. életévüket betöltött személyeket érintő kérelmekkel (lásd a 2. cikk (2) bekezdését és a 62. cikk (4) bekezdését).

177. A Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt elérhető arra vonatkozó információk, hogy az egyes szerződő államok tettek-e nyilatkozatot az egyezmény hatályának kiterjesztésével kapcsolatban.

5. Az egyezmény hatályát kiterjesztő nyilatkozatok joghatása

178. Fontos, hogy az egyezmény hatálya kiterjesztésének „egybe kell esnie” a megkeresett államban és a megkereső államban ahhoz, hogy az egyezmény mindkét államban a kiterjesztett alkalmazási körben érvényesüljön. Ez nem jelenti azt, hogy a kiterjesztésnek mindkét államban teljes mértékben azonosnak kell lennie – csak azt, hogy annak részben meg kell egyeznie.

179. Ha például „A” szerződő állam (a megkereső állam) kiterjesztette az egyezmény valamennyi rendelkezésének (a II. és a III. fejezet rendelkezéseit is ideértve) alkalmazását a segítségre szoruló személyekre is, ez csak akkor kötelezi „B” szerződő államot (a megkeresett államot) arra, hogy elfogadjon egy segítségre szoruló személy tartása vonatkozásában előterjesztett határozathozatal iránti kérelmet, ha a „B” állam **nyilatkozata** kiterjesztette az egyezmény hatályát a segítségre szoruló személyek tartására, illetve a II. és III. fejezet alkalmazási körét kibővítette úgy, hogy azokat segítségre szoruló személy tartását érintő határozathozatal iránti kérelmekre is alkalmazni kell. Ebben a példában „A” ország és „B” ország nyilatkozata nem feltétlenül azonos, de „egybeesik” a segítségre szoruló személy részére tartás megállapítása iránti kérelmek tekintetében, mivel mindkét állam kiterjesztette az egyezmény hatályát a tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelmekre.

A **nyilatkozat** a szerződő államnak az egyezmény egyes cikkeivel vagy követelményeivel kapcsolatos hivatalos nyilatkozata.

180. A Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt elérhető arra vonatkozó információ, hogy az egyes szerződő államok tettek-e nyilatkozatot az egyezmény alkalmazásának kiterjesztésével kapcsolatban.

6. Példaesetek

1. példa

181. „K” tartózkodási helye „A” országban van. Rendelkezik egy „A” országban meghozott, tartási kötelezettséget megállapító határozattal, amely előírja „L” számára két – egy 10 és egy 12 éves – gyermek után tartásdíj, valamint házastársi tartás fizetését. „L” a gyermekek apja és „B” országban él. „K” a tartási kötelezettséget megállapító határozatot el kívánja ismertetni és végre kívánja hajtatni „B” országban. Az „A” ország és a „B” ország egyaránt az egyezmény szerződő állama.

Alkalmazandó-e az egyezmény?

182. Az egyezmény erre az ügyre alkalmazandó. A gyermekek 21 év alattiak, és az ügy szülő/gyermek kapcsolatból fakadó gyermektartásra vonatkozik. Mivel a házastársi tartás elismerése és végrehajtása iránti megkeresés a gyermektartási igényvel együttes, erre az igényre is teljes körűen vonatkoznak az egyezmény rendelkezései.

2. példa

183. „M” tartózkodási helye „A” országban van, és rendelkezik egy „A” országban hozott, tartási kötelezettséget megállapító határozattal, egy – jelenleg 20 éves – gyermek számára fizetendő gyermektartásról. „M” végre kívánja hajtatni a tartási kötelezettséget megállapító határozatot a gyermek apjával szemben, aki most „B” országban él. Az „A” ország és a „B” ország egyaránt az egyezmény szerződő állama.

Alkalmazandó-e az egyezmény?

184. Mivel az ügy szülő/gyermek kapcsolatból fakadó gyermektartásra vonatkozik, az egyezmény alkalmazandó, kivéve, ha „A” ország vagy „B” ország olyan fenntartást tett, amellyel az egyezmény hatályát a 18 évesnél fiatalabb gyermekeket érintő ügyekre korlátozta. Ha akár „A” ország, akár „B” ország tett ilyen fenntartást, az ügyben az egyezmény nem alkalmazandó.

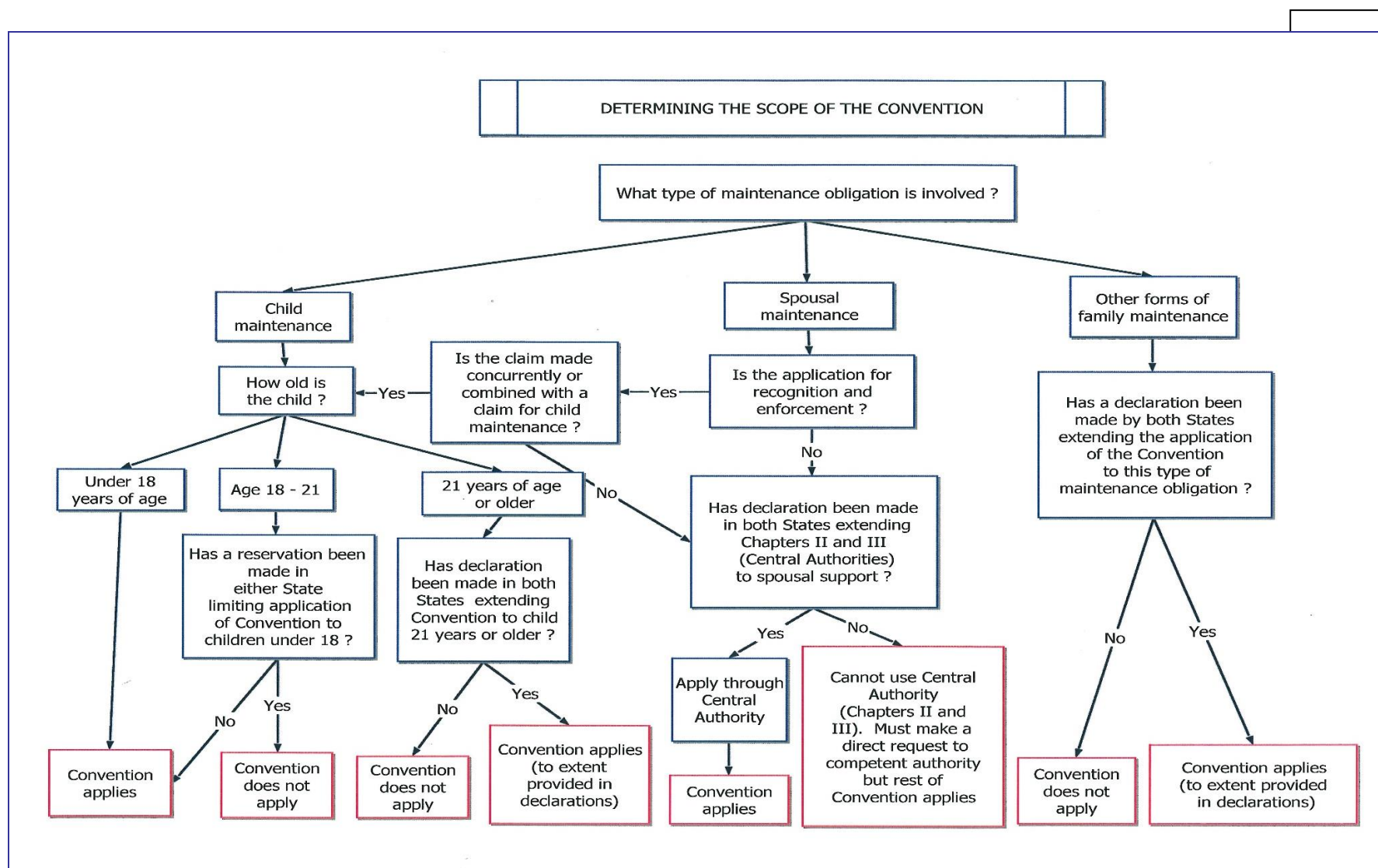
3. példa

185. N” tartózkodási helye „A” országban van, és hathónapos gyermeke számára gyermektartást, saját maga számára pedig házastársi tartást megállapító határozat meghozatalát kéri. A gyermek apja – „N” volt férje – „B” országban él. Az „A” ország és a „B” ország egyaránt az egyezmény szerződő állama.

Alkalmazandó-e az egyezmény?

186. Az egyezmény alkalmazandó a gyermektartást megállapító határozat meghozatala iránti kérelemre. „N” azonban nem veheti igénybe a központi hatóság szolgáltatásait, vagy az egyezmény kérelmekre vonatkozó rendelkezéseit a házastársi tartási kötelezettség megállapítására vonatkozó határozat meghozatalához, kivéve, ha „A” ország és „B” ország egyaránt kiterjesztette az egyezmény II. és III. fejezetének alkalmazását a házastársi tartási kötelezettségekre, vagy konkrétabban a házastársi tartási kötelezettség megállapítására.

187. A következő oldalon található ábra (2. ábra) bemutatja, hogy az egyezmény alkalmazási körére vonatkozó rendelkezéseket miként kell alkalmazni annak meghatározására, hogy egy adott tartási kötelezettségre vonatkozik-e az egyezmény vagy annak valamely része.

2. ábra: Annak meghatározása, hogy egy kérelem az egyezmény tárgyi hatálya alá tartozik-e

C. Az Európai Uniónak az egyezmény tárgyi hatályával kapcsolatban tett nyilatkozatai és fenntartásai

188. Az egyezmény 59. cikke lehetővé teszi a regionális gazdasági integrációs szervezetek, így az Európai Unió számára, hogy az egyezmény szerződő felévé váljanak. A várakozások szerint az Európai Unió 2014-ben az egyezmény szerződő felévé válik (az Európai Unió 2011. április 6-án írta alá az egyezményt).

189. Az Európai Unió egyezmény szerinti státuszával kapcsolatban a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Conventions” menüponton belül a „Convention No 38”, majd pedig a „Status table” kiválasztásával, illetve a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt érhetők el információk. Az alábbiakban az Európai Unió egyezményt érintő nyilatkozataival és fenntartásaival kapcsolatos információk következnek; e nyilatkozatok és fenntartások akkortól veendő figyelembe, amikortól az egyezmény az Európai Unióban alkalmazandóvá válik.⁵⁹

1. Gyermektartás – a gyermek életkora

190. Az Európai Unió az egyezmény alapján nem tesz olyan fenntartást, amely az egyezmény alkalmazhatóságát a 18. életévüket be nem töltött gyermekekre korlátozná, de nem terjeszti ki az egyezmény alkalmazását a 21. életévüket betöltött személyekre (2. cikk (2) bekezdés). Így az egyezmény főszabály szerinti hatálya érvényesül, tehát az egyezmény a 21 évesnél fiatalabb gyermekekre lesz alkalmazandó.

2. Házastársi tartás

191. Az Európai Unió nyilatkozattal ki fogja terjeszteni az egyezmény II. és III. fejezete alkalmazhatóságát a házastársi tartást érintő kérelmekre (a 2. cikk (3) bekezdésével összhangban). Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a központi hatóság kötelezettségei (ideértve a különleges intézkedések iránti megkeresések kezdeményezését, illetve az azokra való válaszadást), és hogy a kérelmekkel kapcsolatos rendelkezések valamennyi házastársi tartási kötelezettségre és ilyen tárgyú megkeresésre vonatkoznak.

3. A családi tartásdíjak egyéb formái

192. Az Európai Unió olyan egyoldalú nyilatkozatot fog tenni, amely szerint néhány éven belül megfontolja az egyezmény alkalmazását családi kapcsolatokról származó más tartástípusokra is (2. cikk (3) bekezdés). Ennek megfelelően az Európai Unió a jövőben kiterjesztheti az egyezmény alkalmazását a házassági rokonság vagy más családi kapcsolat keretében felmerülő tartásra, de az egyezmény jóváhagyásakor még nem tesz ilyen tárgyú nyilatkozatot.

4. Tartási kötelezettségről szóló megállapodások

193. Az Európai Unió nem tesz az egyezmény alapján olyan fenntartást, hogy nem fogja elismerni és végrehajtani a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat (30. cikk (8) bekezdés). Az Európai Unió olyan nyilatkozatot sem tesz az egyezmény alapján, hogy a tartási kötelezettségről szóló megállapodások elismerése és végrehajtása iránti kérelmeket csak a központi hatóságokon keresztül lehet benyújtani (30. cikk (7) bekezdés).

⁵⁹ Lásd a gyermektartás és a családi tartások egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezménynek az Európai Unió nevében történő jóváhagyásáról szóló, 2011. június 9-i 2011/432/EU tanácsi határozatot (közzétéve: HL L 192., 2011.7.22., 39–50. o.).

D. Az egyezmény területi és időbeli hatálya

1. Általános és kiinduló rendelkezések

194. Az egyezmény a szerződő állammá vált államok között az adott állam megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratának letétbe helyezésétől számított három hónap elteltét követő hónap első napjától alkalmazandó (60. cikk (2) bekezdésének a) pontja). Az egyezmény valamennyi szerződő államát felsoroló és az egyezménynek az egyes államok vonatkozásában történő hatálybalépési időpontját felsoroló státusztáblázat a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Conventions” menüponton belül a „Convention No 38”, majd pedig a „Status table” kiválasztásával, illetve a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt érhető el.

2. Átmeneti rendelkezések; összhang más jogszabályokkal

195. Fontos, hogy az egyezmény 56. cikkének (3) bekezdése szerint végre kell hajtani az olyan határozatot vagy tartási kötelezettségről szóló megállapodást az egyezménynek két szerződő állam közötti hatálybalépését megelőzően esedékes kifizetések tekintetében, amelyek 21. életévét be nem töltött személyt megillető, szülő-gyermek kapcsolatból fakadó tartási kötelezettségekre vonatkoznak. Az ettől eltérő típusú tartási kötelezettségek esetén azonban a szerződő államok nem kötelesek végrehajtani az egyezmény hatálybalépése előtt esedékessé vált kifizetéseket (de ettől függetlenül megtehetik⁶⁰ például a belső joguk, illetve egyéb nemzetközi jogi eszközök vagy megállapodások alapján).

196. Az egyezmény 56. cikkének (1) bekezdése szerint az egyezményt alkalmazni kell a megkeresett állam központi hatóságához azt követően érkezett kérelmekre (ideértve a 7. cikk szerinti különleges intézkedések iránti megkereséseket) és a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz azt követően érkezett, elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmekre, hogy az egyezmény hatályba lépett a megkereső és a megkeresett állam között.

197. Az egyezmény 48. és 49. cikke az egyezménynek a tartásdíjak határon átnyúló behajtásával foglalkozó korábbi nemzetközi jogi eszközökkel való összhangját szabályozza. Az egyezmény a szerződő államok közötti kapcsolatok tekintetében az 1956. évi ENSZ-egyezmény, az 1973. évi egyezmény és az 1958. évi egyezmény helyébe lép, amennyiben az ilyen államok közötti kapcsolatok tekintetében alkalmazási körük egybeesik az egyezmény alkalmazási körével. Az egyezmény 56. cikkének (2) bekezdése azonban kivételt fogalmaz meg a fenti főszabály alól. E rendelkezés szerint ugyanis ha egy olyan határozat, amelyet még azelőtt hoztak az eredeti eljárás helye szerinti államban, hogy az említett állam tekintetében ezen egyezmény hatályba lépett volna, nem ismerhető el az egyezmény alapján, de az az 1973. évi egyezmény vagy az 1958. évi egyezmény alapján elismerhető vagy végrehajtható lenne, e két utóbbi egyezmény valamelyikének feltételei alkalmazandók (amennyiben mindkét fél szerződő állama volt az adott egyezménynek, és az hatályban volt a határozathozatalkor).

198. Az egyezmény nem érinti a korábban kötött olyan nemzetközi jogi eszközöket, amelyek rendelkezéseket tartalmaznak az egyezmény által szabályozott kérdésekkel kapcsolatban (51. cikk (1) bekezdés), nem érinti továbbá a regionális gazdasági integrációs szervezetek (pl. az Európai Unió) jogi aktusainak alkalmazását (51. cikk (4) bekezdés), lehetővé teszi a szerződő államok számára, hogy az egyezmény alkalmazásának továbbfejlesztése céljából megállapodást kössenek az egyezmény által szabályozott kérdésekkel kapcsolatban (51. cikk (2) bekezdés), és nem akadályozza olyan hatályos megállapodás, egyezség, nemzetközi jogi eszköz vagy viszonyossági megállapodás alkalmazását, amely hatékonyabb, szélesebb körű vagy kedvezőbb

⁶⁰ Bizonyos ügyeknél célravezető megoldás lehet egy olyan határozat elismerése, amely szigorúan véve az egyezmény szerinti kötelezettség körén kívül esik; ilyen eset például az, ha egy adott külföldi tartási határozat el nem ismerése esetén az ügyet egy belföldi bírósághoz tennék át új határozat hozatala végett.

rendelkezéseket tartalmaz az egyezményben szabályozottaknál (az 52. cikkben foglaltaknak megfelelően).

III.A 2009. évi rendelet hatálya

A. A rendelet tárgyi hatálya

199. A rendeletet minden, családi vagy rokoni kapcsolatból, házasságból vagy házassági rokonságból származó tartási kötelezettségre alkalmazni kell (1. cikk). A (11) preambulumbekkezdés megjegyzi, hogy a rendelet alkalmazásában a „tartási kötelezettség” fogalmát önállóan kell értelmezni.⁶¹ Mivel a rendelet nem határozza meg a „tartási kötelezettség” és a „családi kapcsolat” fogalmát, ezek tartalmának értelmezése körében a végső szót az Európai Unió Bírósága mondja ki.

200. A rendelet (21) preambulumbekkezdése egyértelművé teszi, hogy a rendelet szabályai a tartási kötelezettségek alapját képező családi kapcsolatok megállapítására alkalmazandó jogot nem határozzák meg, így ezek megállapítására továbbra is a tagállamok nemzeti joga irányadó, ideértve a nemzetközi magánjogi szabályait is⁶² (lásd még fent az 1. rész I. szakaszának A. pontját.)

201. Megjegyzendő, hogy a rendelet hatálya kiterjed a „perbeli egyezségekre és közokiratokra”, amelyeket az elismerés és végrehajtás szempontjából határozatoknak kell tekinteni (lásd a 48. cikket).

202. A rendelet tárgyi hatályával kapcsolatban a tagállamok nem tehetnek sem nyilatkozatot, sem pedig fenntartást.

B. A rendelet területi hatálya

203. A rendelet közvetlenül alkalmazandó a rendeletben részes tagállamokban. Az Európai Unió összes tagállama részese a rendeletnek.⁶³ Dánia azonban csak annyiban vesz részt a rendeletben, amennyiben annak rendelkezései a Brüsszel I. rendeletet módosítják. Eszerint a rendelet rendelkezései a III. (alkalmazandó jog) és a VII. (a központi hatóságok közötti együttműködés) fejezet rendelkezéseinek kivételével lesznek alkalmazandók a többi tagállam és Dánia közötti kapcsolatokban.⁶⁴

204. Megjegyzendő, hogy a rendelet alkalmazandó jogra vonatkozó szabályozására (III. fejezet) figyelemmel Dánia mellett az Egyesült Királyságra sem lesz kötelező a 2007. évi hágai jegyzőkönyv (a jegyzőkönyvvel kapcsolatban további információért lásd az 5. fejezetet). Ez azt eredményezi, hogy a fenti két országban hozott határozatokat másként kell kezelni az elismerés és a végrehajtás szempontjából (lásd a 8. fejezetet).

205. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a II. fejezet joghatósági szabályai (amelyek minden tagállamban alkalmazandók) és az alkalmazandó jogra vonatkozó, a III. fejezetben hivatkozott és a jegyzőkönyvben foglalt szabályok (amelyek az Egyesült Királyság és Dánia kivételével valamennyi tagállamban alkalmazandók) általános (erga

⁶¹ Tekintettel azonban arra, hogy a rendelet módosítani fogja a Brüsszel I. rendeletet azzal, hogy az utóbbi tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekre vonatkozó rendelkezéseit új rendelkezésekkel váltja fel, vélhetően figyelembe kell majd venni az arra vonatkozó esetjogot, hogy tartalmilag mi tekinthető „tartási kötelezettségnek” a Brüsszel I. rendelet alkalmazásában. Lásd például az Európai Bíróság C-220/95. sz., *Van den Boogaard kontra Laumen* ügyben 1997. február 27-én hozott ítéletét (EBHT 1997., I-01147. o.).

⁶² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

⁶³ Az Egyesült Királyság nem vett részt a rendelet elfogadásában, de később, egy 2009. január 15-én kelt, a Tanácsnak és a Bizottságnak címzett levélben megfogalmazta azon szándékát, hogy elfogadja a rendeletet. A Bizottság 2009. június 8-án elfogadta az Egyesült Királyság részvételét a rendeletben (lásd: HL L 149., 2009.6.12., 73. o.). Dánia 2009. január 14-én levélben értesítette a Bizottságot arról a döntéséről, hogy korlátozások mellett alkalmazni kívánja a rendeletet (lásd: HL L 149., 2009.6.12., 80. o.).

⁶⁴ Ugyanott. Ezenfelül a rendelet 2. cikkének és IX. fejezetének rendelkezései közül csak azok alkalmazandók Dániában, amelyek a joghatóságra, a határozatok elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására, valamint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre vonatkoznak.

omnes) hatályúak, így az illetékes hatóságok ezeket nemcsak a más európai uniós tagállamokhoz kapcsolódó vagy onnan származó ügyekben, hanem *minden* olyan nemzetközi ügyben kötelesek alkalmazni, amelyre a rendelet hatálya kiterjed.

C. A rendelet időbeli hatálya

1. Hatálybalépés; átmeneti rendelkezések

206. Az Európai Unióban a rendelet 2011. június 18. óta alkalmazandó.⁶⁵

207. A rendelet 75. cikkének (1) bekezdése szerint a rendeletet „csak az alkalmazásának megkezdését követően indult eljárásokra, az ezt követően jóváhagyott vagy megkötött perbeli egyezségekre, valamint az ezt követően létrehozott közokiratokra kell alkalmazni.”

208. A rendeletnek a határozatok elismeréséről, végrehajthatóságáról és végrehajtásáról szóló IV. fejezetének 2. és 3. szakasza azonban egyrészt a tagállamokban a rendelet alkalmazásának megkezdése előtt hozott olyan határozatokra alkalmazandó, amelyeknek az elismerésére és végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelem benyújtására a rendelet alkalmazásának megkezdését követően kerül sor, másrészt pedig olyan határozatokra, amelyeket a rendelet alkalmazásának megkezdése után, de e dátum előtt indult eljárások alapján hoztak. Ezeknek a határozatoknak az elismerés és végrehajtás tekintetében a Brüsszel I. rendelet hatálya alá kell tartozniuk (75. cikk (2) bekezdés).⁶⁶ A rendelet továbbá azt is előírja, hogy a rendelet alkalmazásának megkezdésekor folyamatban lévő, elismerésre és végrehajtásra vonatkozó eljárásokra továbbra is a Brüsszel I. rendeletet kell alkalmazni. Ezeket a határozatok elismerésre, illetve végrehajtására vonatkozó átmeneti rendelkezéseket értelemszerűen alkalmazni kell a tagállamokban jóváhagyott vagy megkötött perbeli egyezségekre, valamint a tagállamokban létrehozott közokiratokra is.

209. A más olyan tagállamokban hozott határozatokkal összefüggésben, ahol a Brüsszel I. rendelet alkalmazandó, az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük a Brüsszel I. rendelet hatálybalépésének időpontját (2002. március 1.) azon európai uniós tagállamok vonatkozásában, amelyek akkor részt vettek a rendeletben (Ausztria, Belgium, Németország, Görögország, Írország, Finnország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Portugália, Spanyolország, Svédország és az Egyesült Királyság). Más tagállamok esetén a Brüsszel I. rendelet alkalmazásának kezdete 2004. május 1. (a Cseh Köztársaság, Észtország, Ciprus, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia esetében), illetve 2007. január 1. (Románia és Bulgária esetében) lett volna.

210. A rendelet előírja, hogy központi hatóságok közötti együttműködésre vonatkozó VII. fejezetet a központi hatósághoz a rendelet alkalmazásának megkezdését követően beérkező megkeresésekre és kérelmekre kell alkalmazni (75. cikk (3) bekezdés).

2. Összhang más jogi aktusokkal

211. A 68. cikk (Más közösségi jogi eszközökkel való kapcsolat) és a 69. cikk (Hatályos nemzetközi egyezményekkel és megállapodásokkal való kapcsolat) a rendelet és más fennálló nemzetközi jogi eszközök közti kapcsolatot szabályozzák.

⁶⁵ A rendelet értelmében a tagállamokat terhelő tájékoztatási kötelezettségeket szabályozó 2. cikk (2) bekezdését, 47. cikk (3) bekezdését, valamint 71., 72. és 73. cikket azonban 2010. szeptember 18-tól kell alkalmazni (76. cikk).

⁶⁶ Lásd: *Helyesbítés a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről* szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelethez (HL L 131., 2011.5.18., 26. o.) és *Helyesbítés a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről* szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelethez (HL L 8., 2013.1.12., 19. o.)

212. A 68. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendelet a 75. cikk (2) bekezdésében meghatározott átmeneti rendelkezésekre is figyelemmel módosítja a Brüsszel I. rendeletet, és annak a tartási kötelezettségekre alkalmazandó rendelkezései helyébe lép (lásd fent a III. szakasz C. pontjának 1. alpontját).

213. A rendelet 68. cikkének (2)–(4) bekezdése szerint 1. a rendelet a tartási kötelezettségekre vonatkozóan a 805/2004/EK rendelet [*a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet*] helyébe lép az olyan, tartási kötelezettségekre vonatkozó európai végrehajtható okiratok kivételével, amelyeket a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hoztak meg (lásd még a 8. fejezetet); 2. a tartási kötelezettségeket illetően a rendelet nem érinti a 2003/8/EK irányelv [*a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló, 2003. január 27-i 2003/8/EK tanácsi irányelv*] alkalmazását, a rendeletnek az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről szóló V. fejezetére figyelemmel (lásd alább e fejezet II. részének VII. szakaszát); és 3. a rendelet nem érinti a 95/46/EK irányelv [*a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv*] alkalmazását (lásd alább e fejezet II. részének VII. szakaszát).

214. A 69. cikk (1) bekezdése szerint a rendelet nem érinti az olyan két- vagy többoldalú egyezmények és megállapodások alkalmazását, amelyekben a rendelet elfogadásának időpontjában egy vagy több tagállam részes, és amelyek az e rendeletben szabályozott területekre vonatkoznak (az EK-Szerződés 307. cikke szerinti, az EK-tagállamok harmadik felekkel létrejött, már fennálló szerződések elsőbbségével kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül). A 69. cikk (2) bekezdése pedig előírja, hogy a rendelet a tagállamok közötti kapcsolatokban elsőbbséget élvez azon egyéb jogi aktusokkal szemben, amelyek a rendelet által szabályozott területre vonatkoznak, és amelyeknek a tagállamok részesei.

215. Végül a 69. cikk (3) bekezdése a 69. cikk (2) bekezdésében foglalt szabály alóli kivételt tartalmaz, és kimondja, hogy a rendelet nem zárja ki a Svédország, Dánia, Finnország, Izland és Norvégia között létrejött, a tartásdíjak behajtásáról szóló, 1962. március 23-i egyezménynek az abban részes tagállamok általi alkalmazását, figyelembe véve, hogy az említett egyezmény több kedvezőbb feltételt tartalmaz a tartásdíj határon átnyúló behajtásával összefüggésben. A rendelet szerinti alperesi jogokat (19. és 21. cikk) azonban tiszteletben kell tartani az egyezmény alkalmazása során.

IV. Az egyezmény és a rendelet alkalmazhatóságára irányadó egyéb tényezők

216. Több olyan egyéb figyelembe vehető tényező is van, amelyek befolyásolhatják az egyezmény és a rendelet adott helyzetben történő alkalmazását. Ezek többek között a következők:

- a felek tartózkodási helye szerződő államban vagy tagállamban van?
- a kérelmező kötelezett vagy jogosult?
- a kérelmező rendelkezik-e tartási kötelezettséget megállapító határozattal?
- hol hozták a határozatot?
- hol van a jogosult szokásos tartózkodási helye?

1. A felek tartózkodási helye szerződő államban vagy tagállamban van?

217. Ahhoz, hogy az egyezmény vagy a rendelet alkalmazandó legyen a kérelmező (a kérelmező (az egyezmény vagy a rendelet alapján kérelmet beterjesztő vagy segítségnyújtást kérő személy) tartózkodási helyének az egyezmény valamelyik szerződő

államában vagy az Európai Unió olyan tagállamában kell lennie, ahol a rendelet alkalmazandó.⁶⁷

218. Ha a kérelmező tartózkodási helye szerződő államban vagy tagállamban van, de a kérelmezett/alperes (az a személy, aki a kérelemre reagálni fog) nem szerződő államban vagy tagállamban él, vagy – kötelezett kérelmezett esetében – a szerződő államban nincs vagyona vagy jövedelme, a kérelmező nem fogja tudni igénybe venni az egyezményt vagy a rendeletet a tartási kötelezettséget megállapító határozat elismerésére, végrehajtására, meghozatalára vagy módosítására.

219. Ha a kérelmező tartózkodási helye nem szerződő államban, illetve nem tagállamban van, de a kérelmezett/alperes, illetve a kötelezett tartózkodási helye vagy vagyona egy szerződő államban vagy tagállamban van, a kérelmező államának központi hatósága nem vesz részt az eljárásban, de a kérelmező segítségnyújtás iránti közvetlen kérelemmel fordulhat a kérelmezett/alperes államának hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságához.⁶⁸

220. Az, hogy valamely állam az egyezmény szerződő állama-e, a Hágai Konferencia weboldalán a www.hcch.net címen a „Child Support/Maintenance Section” menüpontban ellenőrizhető.

2. A kérelmező kötelezett vagy jogosult?

221. Az egyezmény vagy a rendelet szerinti jogorvoslat kérelmezője lehet a jogosult, a kötelezett vagy egy állami szerv. A **jogosult** olyan egyén, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít. A **kötelezett** olyan egyén, akit tartásra köteleztek, vagy akivel szemben a tartási igényt érvényesítik. Az **állami szerv/közüntézmény** olyan kormányzati szervezet, amely a jogosult számára tartás helyett nyújtott ellátásokat biztosít, vagy a jogosult helyett vagy képviselőjében jár el.

Miért fontos a kérelmező személye?

222. A kérelmező azonosítása azért fontos, mert az egyezmény 10., illetve a rendelet 56. cikke meghatározza, hogy ki jogosult az egyes kérelem típusok benyújtására.

223. A **jogosult** a következő kérelmek bármelyikét betérjesztheti:

- határozat elismerése, elismerése és végrehajtása, illetve végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem;
- a megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelem;
- határozathozatal iránti kérelem, amennyiben korábban határozat nem született, ideértve szükség esetén a származás megállapítását;
- határozathozatal iránti kérelem, amennyiben határozat van, de azt nem lehet elismerni vagy végrehajtani;
- a megkeresett államban vagy a megkeresett államtól eltérő államban hozott határozat módosítása iránti kérelem.

A **jogosult** olyan egyén, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít. A jogosult lehet szülő vagy házastárs, gyermek, nevelőszülő, vagy a gyermeket gondozó rokon vagy más személy. Egyes államokban ezt a személyt a tartás címzettjének, hitelezőnek, gondviselőnek vagy felügyeleti joggal rendelkező szülőnek is nevezhetik.

224. A **kötelezett** az egyezmény alapján csak a következő kérelmeket nyújthatja be:

- korábbi határozat végrehajtásának korlátozása vagy felfüggesztése

A **kötelezett** olyan egyén, akit tartásra köteleztek, vagy akivel szemben a tartási igényt érvényesítik. A kötelezett lehet szülő, házastárs vagy bárki más, akit a határozat meghozatalának helyén érvényes jogszabályok értelmében tartásdíj fizetésének kötelezettsége terhel. Egyes államokban ezt a személyt tartásdíj-fizetőnek, adósnak, nem gondviselő vagy különélő szülőnek nevezik.

⁶⁷ Azzal, hogy a rendelet Dániában a többi tagállam bekezdést.

⁶⁸ Szem előtt kell tartani, hogy a hatáskörrel rendelkező szabályokat és eljárásokat általában Ennélfogva ebben a helyzetben a kérelmezőnek kell hatósággal annak kiderítéséhez, hogy a közvetlen k

- céljából benyújtott, határozat elismerése iránti kérelem, vagy a megkeresett államban vagy a megkeresett államtól eltérő államban hozott határozat módosítása iránti kérelem.

225. **Állami szerv/közüintézmény** csak a következő kérelmeket nyújthatja be:

- a megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelem;
- máshol hozott határozat elismerése, elismerése és végrehajtása/végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem; vagy
- határozathozatal iránti kérelem – csak abban az esetben, ha egy meglévő határozatot nem lehet elismerni a 20. cikk (2) bekezdése szerinti fenntartás miatt (a rendelet nem tesz lehetővé ilyen fenntartást).

Az **állami szerv/közüintézmény** olyan kormányzati hatóság, amely jogosultként korlátozott körülmények között nyújthat be tartási kérelmet.

226. Így egy állami szerv/közüintézmény például nem veheti igénybe az egyezményt vagy a rendeletet egy meglévő határozat módosításának kezdeményezéséhez, és a kötelezett sem veheti igénybe az egyezmény vagy a rendelet szerinti eljárásokat tartási kötelezettséget megállapító határozat meghozatalához.

227. Emellett az egyezmény és a rendelet értelmében vannak korlátozások azon jogi segítségnyújtás és költségmentesség terjedelmét illetően, amelyet a jogosultnak vagy kötelezettnek bármely kérelem esetében biztosítani kell. Lásd e. fejezet II. részének VII. szakaszát, amely a jogi segítségnyújtás, illetve a költségmentesség biztosítása követelményét tárgyalja.

3. A kérelmező rendelkezik-e tartási kötelezettséget megállapító határozattal?

228. A **tartási kötelezettséget megállapító határozat** egy bíróság vagy közigazgatási hatóság határozatának olyan rendelkezése, amely előírja a kérelmező, egy gyermek vagy anyagi támogatásra szoruló más személy részére tartásdíj fizetését. Tartási kötelezettséget megállapító határozat lehet egy bíróság végzése, vagy pedig egy közigazgatási hatóság, döntőbíróság vagy minisztérium végzése vagy határozata, ha ez a határozat megfelel az egyezmény 19. cikkében és a rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában meghatározott feltételeknek. Az egyezményben meghatározott „tartási kötelezettségről szóló megállapodás” (3. cikk e) pont) és a rendeletben definiált „közokirat” (2. cikk (1) bekezdésének 3. pontja) valamely államban akkor ismerhető el és hajtható végre, ha az végrehajtható abban az államban, amelyben azt meghozták. A rendelet fogalom meghatározásai közt szerepel a „perbeli egyezség” kifejezés (2. cikk (1) bekezdésének 2. pontja) is.

229. Az egyezmény értelmében a tartási kötelezettségről szóló megállapodás nem minősül határozatnak, és vannak a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokra vonatkozó eltérő szabályok is (lásd az egyezmény 30. cikkét).

230. A rendelet ezzel szemben úgy rendelkezik, hogy a perbeli egyezségek és közokiratok a rendelet alapján határozatként elismerendők és végrehajthatók a többi tagállamban (amennyiben azok az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban végrehajthatók), és a rendelet szabályait „adott esetben” alkalmazni kell a perbeli egyezségekre és a közokiratokra is (lásd a 48. cikket).

231. Ha a kérelmező nem rendelkezik tartási kötelezettséget megállapító határozattal, a megfelelő kérelem a határozat meghozatala iránti kérelem. Azonban az egyezmény határozat meghozatala iránti megkeresésre való alkalmazhatósága attól függhet, hogy milyen típusú tartásdíjat kérnek, az egyezmény tárgyi hatályáról szóló fenti szakaszban kifejtettek szerint.

4. Hol hozták a tartási kötelezettséget megállapító határozatot?

232. A tartási kötelezettséget megállapító határozat meghozatalának helye fontos annak meghatározásához, hogy a határozatot annak végrehajthatósága előtt el kell-e ismerni, illetve végrehajthatónak kell-e nyilvánítani (az egyezmény és a rendelet szerinti elismerési és végrehajtási eljárásokkal kapcsolatos információkért lásd a 7. és a 8. fejezetet). Ha a határozatot a megkeresett államban hozták, nincs szükség az elismerés iránti megkeresésre, és a kérelmező egyszerűen elindíthatja a határozat végrehajtása iránti megkeresést.

233. Az elismerés vagy elismerés és végrehajtás/végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek esetében a tartási kötelezettséget megállapító határozatnak az egyezmény valamely szerződő államában⁶⁹ vagy egy olyan tagállamban meghozottnak kell lennie, amelyben a rendelet alkalmazandó.

5. Hol található a jogosult szokásos tartózkodási helye?

234. Annak vizsgálata mellett, hogy valamely kérelem kérelmezőjének és a kérelmezettjének tartózkodási helye szerződő államokban vagy tagállamokban van-e, a jogosult szokásos tartózkodási helyének meghatározása fontos megfontolás az elismerés vagy elismerés és végrehajtás/végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek, valamint a kötelezett által benyújtott, módosítás iránti kérelmek esetében. Ennek az az oka, hogy sajátos rendelkezések vonatkoznak egy módosított határozat esetében érvényesülő joghatóságra, valamint annak elismerésére és végrehajtására attól függően, hogy a kérelmet ki nyújtotta be, és hogy a jogosult szokásos tartózkodási helye abban az államban van-e, amelyben az eredeti tartási kötelezettséget megállapító határozatot meghozták.

235. A „szokásos tartózkodási hely” fogalmát sem az egyezmény, sem a rendelet nem határozza meg, így az, hogy a jogosult szokásos tartózkodási helye valamely államban van-e, az adott ügy körülményeitől függ. Általában a szokásos tartózkodási hely meghatározása olyan tényezők figyelembevételével történik, mint például az, hogy az adott személy hol tart fenn olyan tartózkodási helyet, ahol rendszerint él, dolgozik vagy iskolába jár.⁷⁰

236. Ha a jogosult szokásos tartózkodási helye abban az államban van, amelyben a határozatot meghozták, a rendelet 8. cikke, illetve az egyezmény 18. cikke értelmében a határozat módosítására más állam nem rendelkezik joghatósággal, és a kötelezett által kezdeményezett módosító határozat elismerése a rendelet 8. cikkében és az egyezmény 18. cikkében meghatározott kivételekkel megtagadható. Ezzel részletesebben a kézikönyv 4. és 11. fejezete foglalkozik.

II. rész – A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti kérelmekre és megkeresésekre egyaránt vonatkozó kérdések

237. Ez a rész számos olyan kérdéssel foglalkozik, amely az egyezmény szerinti összes kérelemre, közvetlen kérelemre és különleges intézkedések iránti megkeresésre egyaránt vonatkozik. A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak mindenekelőtt azt kell eldöntenie, hogy az adott esetben melyik jogszabályt kell alkalmazni, és csak ezt követően veheti figyelembe a két jogszabály szerinti kérelmekre, közvetlen kérelmekre és különleges intézkedés iránti megkeresésekre vonatkozó, az e fejezetben foglalt információkat (az egyezmény és a rendelet hatályának és alkalmazási kérdéseinek részletes leírását lásd a fenti I. részben).

⁶⁹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 240. pontját.

⁷⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 63. és 444. pontját.

238. Tekintve az egyezmény és a rendelet működésének nemzetközi jellegét, fontos, hogy a kérelmek és kommunikációk esetében betartsák az egyezményben és a rendeletben a kommunikáció nyelvére meghatározott szabályokat és az iratok fordítására vonatkozó követelményeket. Ezeket az egyezmény 44–45. cikke, és elsősorban a rendelet 59. és 66. cikke, továbbá 20., 28., 29. és 40. cikke állapítja meg.

I. A 2007. évi egyezmény szerinti nyelvi előírások

A. A kérelmek és a dokumentumok nyelve

239. Az egyezmény szerinti kérelmeket és az azokat kísérő dokumentumokat (ideértve a határozatot is) eredeti nyelven kell benyújtani. Csatolni kell a kérelemnek (és a kapcsolódó dokumentumoknak) a megkeresett állam valamely hivatalos nyelvére⁷¹ lefordított változatát is, kivéve, ha a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező hatósága (a kérelmet feldolgozó közigazgatási hatóság vagy bíróság) jelezte, hogy nem kér fordítást.

240. A megkeresett állam az egyezmény alapján is nyilatkozhat, hogy a megkeresett állam hivatalos nyelvétől eltérő nyelv is használható a kérelmek és a kapcsolódó dokumentumok esetében.⁷² Amennyiben valamely államban vannak területi egységek (pl. tartományok vagy államok) és több hivatalos nyelv létezik, vagy amennyiben az államnak több olyan hivatalos nyelve van, amelyek területének különböző részein használatosak, a szerződő állam nyilatkozatot tehet annak megadásához is, hogy melyik konkrét területi egységben melyik nyelvet kell használni.

241. Megjegyzendő, hogy az egyezmény szerinti kérelemhez az ajánlott formanyomtatványok használatának egyik jelentős előnye, hogy azok felépítése lehetővé teszi a bármely nyelven történő kitöltésüket és bármely nyelven történő megértésüket, ezzel csökkentve a fordítási igényt. (Az egyezményhez javasolt minta-formanyomtatványok elérhetők a Hágai Konferencia weboldalán [www.hcch.net] a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.)

B. Kivételek a fordítási kötelezettség alól

242. Egyes esetekben nem feltétlenül életszerű vagy lehetséges a megkereső állam számára a dokumentumoknak a megkeresett államban használt vagy általa megadott nyelvre történő lefordítása. Például a megkereső állam fordítószolgálatára nem feltétlenül végez a megkeresett állam nyelvére történő fordítást. Ilyen esetben, ha a kérelem is a III. fejezet szerinti (általánosságban: a gyermektartás iránti, vagy a gyermektartás és házastársi tartás elismerése és végrehajtása iránti bármely kérelem), a megkeresett állam vállalhatja – az adott esetre vagy általános jelleggel is – a fordítás elkészítését.⁷³

243. Ha a megkeresett állam nem vállalja a fordításban történő segítségnyújtást, a megkereső államnak lehetősége van a dokumentumok egyszerűen angol vagy francia nyelvre történő lefordítására. A megkeresett állam ezt követően saját nyelvére fordíttathatja le a dokumentumot, ha erre szükség van.

244. Ha például a megkereső államban (Norvégiában) kérelmező nem tudja lefordíttatni a dokumentumokat a megkeresett állam nyelvére (Mexikó esetében spanyolra), és a mexikói hatóság nem tudja lefordíttatni a norvég nyelvű határozatot spanyolra, lehetőség van arra, hogy a kérelmező Norvégiában fordíttassa le a dokumentumokat angolra vagy franciára. Ebben az esetben az angol vagy a francia fordítást lehet Mexikóba küldeni.

⁷¹ Amennyiben az adott államnak több hivatalos nyelve van, és nem valamennyi területén használják az összes hivatalos nyelvet, fontos annak megerősítése, hogy milyen nyelvet kell használni azon a területen, ahova a kérelmet küldeni fogják (a 44. cikk (2) bekezdése).

⁷² [Állam neve] [tesz] [nem tesz] [ilyen nyilatkozatot. Nyilatkozattétel esetén a nyilatkozat tartalma: ...].

⁷³ Felhívjuk a figyelmet, hogy ha a megkeresett állam a fentiek szerint készíti el a fordítást, a fordítás költségét a megkereső államnak kell viselnie (kivéve, ha a két állam központi hatósága másként állapodik meg).

245. Az egyezmény általános fordítási szabályai alóli fenti kivételek kezelése többnyire a megkeresett állam központi hatóságának a feladata, így a bírák és a hatáskörrel rendelkező hatóságok ebben a szakaszban rendszerint nem vesznek részt.

II. A 2009. évi rendelet szerinti nyelvi előírások

A. A rendelet általános követelményei a kérelmek és a dokumentumok nyelvével kapcsolatban (59. és 66. cikk)

246. A rendelet 59. cikkének (1) bekezdése szerint a megkereséseket vagy a kérelmeket a megkeresett állam hivatalos nyelvén kell kitölteni, vagy az adott országrész megkeresett központi hatósága székhelyének egy hivatalos nyelvén, vagy az Európai Unió hivatalos nyelvei közül a megkeresett tagállam által elfogadhatónak megjelölt más nyelven, kivéve, ha e tagállam központi hatósága lemond a fordításról.⁷⁴

247. A rendelet 59. cikkének (2) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a kísérő iratokat nem kell lefordítani, kivéve, ha a fordítás a kért segítségnyújtás megadásához szükséges. A rendelkezés azt is kimondja, hogy az előbbi szabály a rendelet alább tárgyalt, az eljárásokban esetlegesen érvényesülő és részletesebben szabályozott speciális fordítási és átírási követelményeinek sérelme nélkül érvényesül; ezeket a speciális előírásokat a rendelet 20. cikke (Iratok a végrehajtás céljából), 28. cikke (Végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelmekre vonatkozó eljárás) és 40. cikke (Elismert határozat érvényesítése) cikke tartalmazza.

248. A rendelet 66. cikkében foglalt, a fordítási előírásokkal kapcsolatos általános kiegészítő jellegű szabály szerint a felhívott bíróság csak akkor kérheti a felektől az eljárás nyelvétől eltérő nyelven írott kísérő iratok fordítását, „ha úgy véli, hogy szükség van a fordításra a határozat meghozatalához vagy a védekezéshez való jog tiszteletben tartásához”.⁷⁵

B. A rendelet szerinti egyes megkeresések és kérelmek esetén alkalmazandó fordítási követelmények

249. A rendelet több speciális előírást tartalmaz az iratoknak bizonyos megkeresések és kérelmek keretében történő átírásával és fordításával kapcsolatban, így az általánostól eltérőek a fordítási szabályok a végrehajtás céljából felhasznált iratokkal (20. cikk), a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmekkel, (28. cikk), a kivonat bemutatásának elmulasztásával (29. cikk) és az elismert határozat érvényesítésével kapcsolatban (40. cikk). A 20. cikk (1) bekezdésének d) pontja, a 28. cikk (2) bekezdése és a 40. cikk (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „amennyiben szükséges [...]”, a rendelet mellékletét képező megfelelő formanyomtatvány tartalmának a megkeresett tagállam vagy a bírósági eljárások hivatalos nyelvén, illetve az egyébként elfogadhatóként megjelölt nyelven kiadott „átíratát vagy fordítását” az illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátani. A 20. cikk (2) bekezdése, illetve a 28. cikk (2) bekezdése továbbá arról rendelkezik, hogy a megkeresett állam illetékes hatóságai nem írhatják elő a határozat fordításának benyújtását, de a kérelem vagy a megkeresés elleni jogorvoslat esetén megkövetelhető a fordítás. A 29. cikk (2) bekezdése lehetővé teszi az illetékes hatóságnak, hogy előírja az okiratok fordítását. Végezetül a rendelet úgy rendelkezik, hogy a 20., 28., 29. és 40. cikk alapján a fordításokat „a tagállamok valamelyikében fordítások készítésére jogosult személynek kell elkészítenie”.

⁷⁴ [Állam neve] [jelezte] [nem jelezte], hogy a(z) [helyi hivatalos nyelv(ek) megjelölése] kívül más nyelveken benyújtott kérelmeket is elfogad.

⁷⁵ Az ebben a cikkben foglalt előírás kizárólag a konkrét kérelmekre és megkeresésekre vonatkozó követelményekről szóló 20., 28. és 40. cikk „sérleme nélkül” érvényesül.

III. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti hitelesítés

250. A többi hágai egyezmény mintájára a 2007. évi egyezmény 41. cikke előírja, hogy az egyezmény értelmében hitelesítés vagy más hasonló alakítás nem követelhető meg. A rendelet 65. cikke szinte szóról szóra megismétli ezt a szabályt. Ennélfogva nem kell hivatalosan tanúsítani a dokumentumokat kitöltő állami tisztviselő aláírásának eredetiségét, illetve – ha a szerződő államban vagy európai uniós tagállamban ez a bevett gyakorlat – apostille sem szükséges.

A	hitelesítés	a
dokumentumok	eredetiségének igazolását	
	célzó egyes hivatalos jogi	
	eljárások – így az apostille	
	használatára vagy a	
	közjegyzői hitelesítésre –	
	használt kifejezés.	

IV. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti meghatalmazás

251. Az egyezmény 42. és a rendelet 52. cikke előírja, hogy csak igen korlátozott körülmények között lehet a kérelmezőtől meghatalmazást kérni. Meghatalmazás olyan esetben kérhető, amikor a megkeresett állam központi hatósága vagy más hatósága fogja a kérelmezőt képviselni, például egy bírósági eljárás során, vagy amennyiben a meghatalmazás ahhoz szükséges, hogy egy adott kérdésben történő eljárásra képviselőt lehessen kijelölni.⁷⁶ Az egyezmény szerint az országokra vonatkozó információkat tartalmazó formanyomtatvány feltünteti, hogy a megkeresett állam megköveteli-e a meghatalmazást.⁷⁷

V. Dokumentumok aláírása és hitelesített másolata a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet értelmében

A. Az egyezmény

252. Az egyezményben nem szerepel olyan követelmény, hogy a kérelem érvényességéhez azt alá kell írni. Emellett az elismerésre, illetve az elismerésre és végrehajtásra vonatkozó kérelmek esetében alkalmazandó cikkek (a 12. cikk (2) bekezdése, a 13. cikk, a 25. és a 30. cikk) olyan eljárást írnak elő, amelyben az elismerés iránti kérelemhez a dokumentumok – a határozatot is ideértve – egyszerű másolatban csatolhatóak. Az elismerés és végrehajtás iránti eljárás során a hatáskörrel rendelkező hatóság vagy a kérelmezett kérheti bármely dokumentum hitelesített másolatát, ha ez az elintézéshez vagy a kérelemre reagáláshoz szükséges. Kifejezett kérés hiányában azonban elegendő az egyszerű másolat. Az államok elektronikus úton is elfogadhatnak dokumentumokat, mivel az egyezmény nyelvezete szándékosan „eszközsemleges”.

253. Az egyezmény értelmében valamely állam azt is kikötheti, hogy minden esetben minden dokumentumot hitelesített másolatban kér. Az országprofil feltünteti, ha ezt valamely állam minden ügyre vonatkozóan kiköti. (A szerződő államok országprofiljai elérhetők a Hágai Konferencia weboldalán [www.hcch.net] a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.)

B. A rendelet

254. A rendelet alapján a kérelem formanyomtatványát alá kell írnia a kérelmezőnek, illetve annak a személynek vagy hatóságnak, aki vagy amely a megkereső államban

⁷⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 617. pontját.

⁷⁷ [Állam neve]-ban/-ben [...].

jogosult a formanyomtatványnak a kérelmező nevében történő kitöltésére. A rendelet külön megjelöli (pl. a 20., 28., 40., 48. és 57. cikkben) azokat az eseteket, amelyekben a rendelethez mellékletként csatolt formanyomtatványok használata kötelező. Azoknál a kérelmeknél, amelyek esetén a rendelet a megkereső állam határozatának kivonatát és másolatát követeli meg, a kivonatot (a megfelelő melléklet szerinti formanyomtatvány használatával) az eredeti határozatot hozó bíróságnak kell kiállítania, és további követelmény, hogy a csatolt határozatpéldány „a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő” legyen.

VI. Személyes adatok és bizalmas információk védelme a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet értelmében

A. Az egyezmény (38–40. cikk)

255. Az egyezmény megállapít néhány igen fontos biztosítékot az egyezmény alapján továbbított személyes adatok és bizalmas információk védelmére. (Megjegyzés: az egyezmény angol nyelvű szövege a személyes adatokra a „personal data” kifejezést használja, mivel a többi hágai egyezményben is ez használatos.) E biztosítékok a 38., 39. és a 40. cikkben szerepelnek. A személyes adatok körébe tartoznak (de nem kizárólagosan) az olyan adatok, mint a név, születési idő, lakcím vagy elérhetőség, valamint a személyi azonosítók, így a nemzeti személyazonosító számok.⁷⁸

256. Az egyezmény elismeri, hogy az államok között magánszemélyekre vonatkozóan megosztott adatfajták érzékenysége figyelemmel alapvető fontosságú ezen adatok védelme annak biztosítása érdekében, hogy a feleket meg lehessen óvni az adatok közléséből esetlegesen eredő hátrányos következményektől.

257. Az egyezmény konkrét korlátozásokat tartalmaz az egyezmény alapján bizonyos körülmények között gyűjtött vagy továbbított információk felfedésére és megerősítésére vonatkozóan. Az információk felfedése vagy megerősítése nem megengedhető, ha ez személyek egészségét, biztonságát vagy szabadságát veszélyeztethetné (a 40. cikk (1) bekezdése). Ez a személy lehet gyermek, a kérelmező vagy a kérelmezett, vagy bármely más személy. Az egyezmény nem korlátozza ezt a személyi kört.

258. Amennyiben a központi hatóság megállapítja, hogy az információk felfedése vagy megerősítése ilyen kockázatot teremthet, ezen aggályait megosztja a másik érintett központi hatósággal, és ez utóbbi központi hatóság ezt a megállapítást figyelembe fogja venni az egyezmény szerinti kérelem feldolgozásakor. A megkeresett központi hatóságot nem köti a megkereső központi hatóság kockázat fennállására vonatkozó megállapítása. A megkeresett központi hatóságnak azonban el kell döntenie, hogy az információk felfedése veszélyeztetheti-e személyek egészségét, biztonságát vagy szabadságát, és a 40. cikk (2) bekezdése értelmében a megkereső állam ilyen tartalmú megállapítását a megkeresett központi hatóságnak figyelembe kell vennie. Az, hogy a megkeresett központi hatóság ilyen helyzetben miként fog eljárni, függ attól, hogy a kérelem elintézéséhez és az állam egyezmény alapján fennálló kötelezettségeinek betartásához mire van szükség (40. cikk). Ha a megkereső központi hatóság aggályosnak tartja a kérelmezőre, a jogosultra vagy más személyre vonatkozó bizalmas információk közlését, az ajánlott gyakorlat a megkereső állam központi vagy hatáskörrel rendelkező hatósága levélcímének (c/o) használata, amely a jogosult vagy a kérelmező átvételi címeként működik.⁷⁹

259. A Hágai Konferencia Állandó Irodája által közzétett kötelező és ajánlott formanyomtatványokat úgy alakították ki, hogy azok gondoskodjanak a személyes

⁷⁸ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 605. pontját.

⁷⁹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 612. pontját. Az átvételi cím igénybevételét választó államoknak tudatában kell lenniük annak, hogy a megkeresett állam – például a dokumentumok kézbesítésére vonatkozó nemzeti jog miatt – kérheti a jogosult lakcímének megadását.

adatok védelméről is. Ezek a formanyomtatványok előírják a központi hatóság számára annak feltüntetését, hogy aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy az adatok felfedése vagy megerősítése személyek egészségét, biztonságát vagy szabadságát veszélyeztetheti (a formanyomtatványokon található egy jelölőnégyzet, amelyben ezt jelölni lehet).

260. Amennyiben ilyen aggály feltüntetésre került, a formanyomtatványok lehetővé teszik a különleges személyes adatok (így az elérhetőség vagy a személyazonosság vagy a hollét megállapítására alkalmas adatok) a formanyomtatvány külön részén történő megadását. Ilyen módon a kérelmezettnek vagy a hatáskörrel rendelkező hatóságnak olyan kérelem küldhető meg, amely csak azokat az adatokat tartalmazza, amire a kérelmezettnek a kérelemre reagáláshoz szüksége van, anélkül, hogy a kérelmező, a jogosult vagy más személy veszélybe kerülne.

261. Emellett a megkeresett állam minden olyan hatósága, amely az egyezmény szerinti eljárásokban adatokat dolgoz fel – ideértve a hatáskörrel rendelkező hatóságokat és a bíróságokat is –, köteles betartani az adatok bizalmas kezelésére vonatkozó saját belső jogszabályait (39. cikk). Ennélfogva minden adattovábbításnak meg kell felelnie a hazai jogban meghatározott belső követelményeknek is, így az adatok közléséhez a hozzájárulás beszerzése vagy a közlés korlátozásai tekintetében.⁸⁰

B. A rendelet (61–63. cikk, továbbá 57. cikk (3) bekezdés)

262. A rendelet 68. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy a rendelet alkalmazása „nem érinti” a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazását. A (34) és a (35) preambulumbekkezdésben szintén szerepel az egyezmény szerinti általános adatvédelem: az előbbi preambulumbekkezdés megerősíti, hogy meg kell felelni a tagállamok nemzeti jogába átültetett 95/46/EK irányelvnek.

263. A rendelet személyes adatokra és adatvédelemre vonatkozó rendelkezései (61–63. cikk) meghatározzák a jogosultak és a kötelezettek személyes adatainak tagállamokon belüli (tehát a központi hatóságok és más hatóságok, közigazgatási szervek, a személyes adatokkal esetlegesen rendelkező más jogi személyek, illetékes bíróságok az iratok kézbesítéséért vagy a határozatok végrehajtásáért felelős egyéb szervek közötti), illetve a megkereső és a megkeresett központi hatóságok közötti megosztására és továbbítására vonatkozó korlátozásokat és eljárásokat.

264. A 61. cikk a központi hatóságok információhoz való hozzáféréssel foglalkozik, valamint azt szabályozza, hogy a központi hatóságok hogyan férhetnek hozzá megfelelően a kötelezett és a jogosult címével, a kötelezett jövedelmével, a kötelezett munkáltatójával és/vagy bankszámlájával/bankszámláival és a kötelezett vagyonával kapcsolatos információkhoz, és hogyan továbbíthatják azokat megfelelően. A rendelet pontosítja, hogy az információknak „megfelelőeknek, relevánsaknak, nem túlzott mértékűeknek kell lenniük”, továbbá azt is, hogy a központi hatóság által kérelmezhető információk körét a kérelem típusa határozza meg (61. cikk (2) bekezdés). Határozat meghozatalához vagy módosításához kizárólag a kötelezett vagy a jogosult címe kérhető. Határozat elismeréséhez, illetve elismeréséhez és végrehajtásához csak akkor kérhető információ a kötelezett vagyonáról, ha a kötelezett jövedelmével, munkáltatójával és bankszámlájával/bankszámláival kapcsolatos információk elégtelennek bizonyulnak.

265. A rendelet 62. cikke értelemben a központi hatóságok továbbítják a 61. cikkben említett információkat a megfelelő nemzeti illetékes hatóságokhoz, és az ezen információkat fogadó hatóság vagy bíróság „csak a tartási kötelezettségek behajtásának elősegítésére használhatja fel”. A 62. cikk (3) bekezdése általános korlátozást tartalmaz arra nézve, hogy a hatóság az említett információkat meddig tárolhatja, konkrétan: „csak

⁸⁰ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

addig (...), amíg arra szüksége van azon célok érdekében, amelyekre az információkat továbbították". Az adatokat feldolgozó hatóság a saját állama jogának megfelelően köteles biztosítani az adatok bizalmasságát (a 62. cikk (4) bekezdése).⁸¹

266. Az információgyűjtéssel érintett személy tájékoztatását (63. cikk) a nemzeti jogszabályokkal összhangban kell biztosítani.⁸² A rendelet 63. cikkének (2) bekezdése kivételt fogalmaz meg az információgyűjtéssel érintett személy tájékoztatásának kötelezettsége alól; a rendelkezés értelmében a tájékoztatás az információk megkeresett központi hatósághoz történő beérkezésének dátumától számítva 90 nappal elhalasztható, ha a tájékoztatás a tartási követelések hatékony behajtásának sérelmével járhat.

267. Végezetül a rendelet 57. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a kérelmező lakcíme családon belüli erőszak esetén másik címmel is helyettesíthető, de csak akkor, ha „a megkeresett tagállam nemzeti joga nem írja elő, hogy a kérelmező az eljárások lefolytatása érdekében a saját lakcímét adja meg”.⁸³

VII. Az eljárásokhoz és jogi segítségnyújtáshoz való tényleges hozzáférés a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerint

A. Áttekintés

1. Az eljárásokhoz/az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés az egyezmény és a rendelet szerint

268. Az egyezmény és a rendelet mögött meghúzódó legfontosabb elvek egyike, hogy a kérelmezőknek tényleges hozzáféréssel kell rendelkezniük azokhoz az eljárásokhoz, amelyekre kérelmüknek a megkeresett államban történő elintézéséhez szükségük van. Az eljárásokhoz való tényleges hozzáférés azt jelenti, hogy a kérelmező, szükség esetén a megkeresett állam hatóságainak segítségével ténylegesen a megkeresett állam megfelelő hatóságai elé vihesse ügyét.⁸⁴ Megjegyzendő, hogy a rendelet az egyezmény szerinti „az eljárásokhoz való tényleges hozzáférés” fordulattól valamelyest eltérő kifejezést, „az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés” fordulatot használja, de az egyezmény és a rendelet alapvetően ugyanazokra a – mindkét jogi aktusban tükröződő – jogelvekre hivatkozik (a két kifejezés ebben a szakaszban szinonimaként használatos).

269. Az egyezmény 14., 15., 16., 17. és 43. cikke, valamint a rendelet 43., 44., 45., 46., 47. és 67. cikke foglalkozik a megkeresett állam azon kötelezettségével, hogy az eljárásokhoz tényleges hozzáférést biztosítson, ideértve bizonyos körülmények között a költségmentes jogi segítségnyújtás biztosítását, és meghatározott körülmények között a költségek perverztes féltől való behajtásának lehetőségét (az egyezmény 43. cikke, valamint a rendelet 43. és 67. cikke). A kézikönyv e szakasza ezeket a rendelkezéseket foglalja össze.

270. Az eljárásokhoz való tényleges hozzáférés biztosításának általános kötelezettségét az egyezmény 14. cikkének (1) bekezdése, valamint a rendelet 44. cikkének (1) bekezdése mondja ki; a kötelezettség kiterjed a végrehajtási és a fellebbezési eljárásokra is. Az egyezmény értelmében kérelmezőnek minősülnek többek között a jogosultak, kötelezettek, és az állami szervek amennyiben a központi hatóságon keresztül kérelmet beterjesztő jogosult helyett az elismerés, elismerés és végrehajtás, vagy végrehajtás iránti kérelmek céljára járnak el. A rendelet értelmében a „hatálya alá tartozó vitában érintett felek” mindegyike jogosult egy másik tagállamban az igazságszolgáltatáshoz való

⁸¹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

⁸² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

⁸³ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

⁸⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 357. pontját.

tényleges hozzáférésre. Az egyezménytől eltérően a rendelet ezt tovább pontosítja: az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférést „minden, a megkereső tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező kérelmezőnek” biztosítani kell.

271. A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokhoz intézett közvetlen kérelmeket elsősorban az egyezmény 17. cikkének b) pontja és a rendelet 47. cikke szabályozza. A jogi segítségnyújtás/költségmentesség biztosításához az államok végezhetnek anyagi helyzetet felmérő vizsgálatot és vizsgálhatják a kérelem megalapozottságát, emellett elismerési, végrehajthatósági és végrehajtási eljárásokban kiemelten kötelesek jogi segítségnyújtást/költségmentességet biztosítani, különösen abban az esetben, ha a kérelmező az eredeti eljárás helye szerinti államban jogi segítségnyújtásban/költségmentességben vagy ingyenes eljárásban részesült. Az egyezmény 14. cikkének (5) bekezdését és a rendelet 44. cikkének (5) bekezdését a közvetlen kérelmekre is alkalmazni kell.

2. Jogi segítségnyújtás/költségmentesség

272. A kötelezően biztosítandó tényleges hozzáférésnek része lesz a „jogi segítségnyújtás” (az egyezményben használt kifejezés), illetve a „költségmentesség” (a rendeletben használt kifejezés), ha a körülmények azt szükségessé teszik. A hozzáférésnek nem képezheti akadályát a kérelmező vagyoni helyzete vagy fizetőképessége. Ezért az egyezmény 15. cikke és a rendelet 46. cikke is úgy rendelkezik, hogy a legtöbb esetben **ingyenes jogi segítségnyújtást/költségmentességet kell biztosítani a gyermektartási (21 év alatti személlyel szembeni tartási) kötelezettségekre vonatkozóan a központi hatóságokon keresztül kérelmet előterjesztő jogosultak számára.**⁸⁵

273. Az ingyenes jogi segítségnyújtás/költségmentesség biztosításának kötelezettségét korlátozza annak elismerése, hogy a segítségnyújtás nem kötelező, ha a megkeresett állam eljárásai kellőképpen egyszerűek ahhoz, hogy a kérelmező jogi segítségnyújtás/költségmentesség nélkül is ténylegesen beterjeszthesse ügyét, és a központi hatóság térítésmentesen nyújtja a szükséges szolgáltatásokat.

Az **egyezmény** 3. cikke a következőképpen határozza meg a **jogi segítségnyújtás** fogalmát: „az ahhoz szükséges segítségnyújtás, hogy a felek megismerhessék és érvényesíthessék jogaikat, és hogy a megkeresett államban biztosított legyen a kérelmek teljes körű és hatékony intézése. E segítségnyújtás szükség szerint magában foglalhatja a jogi tanácsadást, az ügy hatóság elé viteléhez nyújtott segítséget, a jogi képviselőt, valamint az eljárási költségek alóli mentességet.”

⁸⁵ Lásd még a rendelet (36) preambulumbekzdését.

A **rendelet** 45. cikkében foglalt meghatározás szerint a **költségmentesség** „az ahhoz szükséges segítségnyújtást jelenti, hogy a felek megismerhessék és érvényesíthessék jogait, és garantálva legyen a központi hatóságokon keresztül vagy közvetlenül az illetékes hatóságokhoz benyújtott kérelmek teljes körű és hatékony intézése”. A költségmentesség szükség esetén a következőkre terjedhet ki:

- a) a bírósági eljárás megkezdését megelőző jogvita lezárására irányuló, a pert megelőző tanácsadás;
- b) jogi segítségnyújtás az ügy hatóság vagy bíróság elé viteléhez és bíróság előtti képviselet;
- c) mentesség az eljárási költségek és azon személyek díjainak megfizetése alól, akiket az eljárás folyamán cselekmények megtételével bíztak meg, illetve segítségnyújtás ezek megfizetéséhez;
- d) azokban a tagállamokban, amelyekben a pereszes fél köteles a másik fél költségeit viselni, ha a kedvezményezett a pereszes, a költségmentesség kiterjed a másik fél költségeire is, ha az ezekre a költségekre akkor is kiterjedne, amennyiben a kedvezményezett szokásos tartózkodási helye a felhívott bíróság székhelye szerinti tagállamban lenne;
- e) tolmácsolás;
- f) a bíróság vagy az illetékes hatóságok által kért, a költségmentességet élvező személy által bemutatott és az ügy megoldásához szükséges iratok fordítása;
- g) a költségmentességet élvező személy által viselendő utazási költségek, amennyiben az érintett tagállam joga vagy bírósága megköveteli a költségmentességet élvező személy ügyének előterjesztésében érintett személyek személyes megjelenését, és a bíróság úgy határoz, hogy az érintett személyeket nem lehet a bíróság számára megfelelő más módon meghallgatni.”

274. Ez azért fontos, mert számos állam hathatós és hatékony eljárásokat alakított ki a tartási kötelezettséget megállapító határozatok elismerése, elismerése és végrehajtása, végrehajtása, meghozatala és módosítása tekintetében, amelyeket az adott államban valamennyi kérelmező igénybe vehet anélkül, hogy **jogi segítségnyújtásra/költségmentességre** lenne szüksége, és ezek az eljárások az egyezmény, illetve a rendelet értelmében valamennyi kérelmező számára elérhetőek. Az államtól függően ebbe beletartozhat egyszerűsített formanyomtatványok használata, közigazgatási eljárások igénybevétele, valamint a központi vagy a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság által valamennyi kérelmező számára nyújtott tájékoztatás és tanácsadás. Amennyiben ezek az egyszerűsített eljárások lehetővé teszik a kérelmező számára ügye tényleges elintézését, és azokat a kérelmező számára a megkeresett állam térítésmentesen nyújtja, a megkeresett állam nem köteles a kérelmező számára ingyenes jogi segítségnyújtást/költségmentességet biztosítani.⁸⁶

275. Amennyiben egyszerűsített eljárások nem állnak rendelkezésre és jogi segítségnyújtásra/költségmentességre van szükség, az egyezmény és a rendelet számos rendelkezése határozza meg azokat a körülményeket, amelyek fennállása esetén azt térítésmentesen kell a kérelmezők számára biztosítani. Az említett jogi segítségnyújtáshoz/költségmentességhez való jog feltételei nem lehetnek szigorúbbak a hasonló belföldi ügyek során alkalmazott feltételeknél (az egyezmény 14. cikkének (4) bekezdése és a rendelet 44. cikkének (4) bekezdése).

276. A „jogi segítségnyújtás” egyezmény szerinti és a „költségmentesség” rendelet szerinti fogalom meghatározását a fenti szövegdobozok tartalmazzák. A két fogalom tartalma hasonló, de vannak köztük lényeges eltérések, mégpedig az, hogy a rendelet szerinti definíció a tolmácsolás, a fordítás és az eljárás helyszínére szükséges utazás költségeinek kezelésére, illetve a költségmentességben részesülő pereszes fél eljárási költségeikért fennálló felelősségére vonatkozó kikötéseket tartalmaz.

277. Amennyiben a kérelmezőnek jogi segítségnyújtásra/költségmentességre van szüksége, az egyezmény és a rendelet általános kiindulási pontként előírja, hogy valamennyi szerződő állam, illetve tagállam költségmentesen biztosítja ezt a segítségnyújtást a jogosultaknak, a **gyermektartással** kapcsolatos szinte valamennyi helyzetben. Ez alól vannak kivételek azon államok esetében, amelyek az egyezmény szerinti nyilatkozatot tettek (a rendelet szerint nincs lehetőség ilyen nyilatkozat tételére).⁸⁷

MEGJEGYZÉS:	Ha az elismerendő és végrehajtandó határozatban szerepel házastársi tartás és gyermektartás is, a költségmentes jogi segítségnyújtásra ugyanolyan jogosultság áll fenn.
-------------	---

⁸⁶ [Állam neve]-ban/-ben [...].

⁸⁷ Az egyezmény értelmében az állam tehet olyan nyilatkozatot, hogy meghatározott esetekben a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálatot alkalmazza (16. cikk (1) bekezdés). Az Európai Unió nem tesz ilyen nyilatkozatot, így az uniós tagállamokban nem alkalmazandó a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat az egyezmény értelmében ilyen összefüggésben (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

278. A **nem gyermektartási vonatkozású ügyekkel** kapcsolatos kérelmek tekintetében azonban korlátozottabb a kérelmezőknek az egyezmény és a rendelet szerinti költségmentes jogi segítségnyújtáshoz/költségmentességhez való joga, ilyen például az elismerés és módosítás iránti kérelmek esetében a kötelezettek költségmentes jogi segítségnyújtáshoz való joga. Az ilyen típusú kérelmek esetében a megkeresett állam az anyagi helyzetet felmérő vizsgálatot vagy a kérelem megalapozottságának vizsgálatát veheti igénybe a jogi segítségnyújtás/költségmentesség biztosításának előfeltételeként.

Az **anyagi helyzetet felmérő vizsgálat** a kérelmező jövedelmét és vagyonát, vagy egyéb olyan pénzügyi körülményeit vizsgálja, amelyek befolyásolják a kérelmező jogi segítségnyújtás kifizetésére való képességét.

A **kérelem megalapozottságának vizsgálata** a kérelem érdemét és sikerének valószínűségét vizsgálja, figyelembe véve a kérelem jogalapját képező kérdéseket és azt, hogy a tényállás alapján a sikeres kimenetel mennyire valószínű.

279. Fontos azonban, hogy az elismerést és végrehajtást érintő ügyekben az állam által valamennyi kérelmező (jogosultak, kötelezettek vagy állami szervek/közüntézmények⁸⁸) számára biztosított jogi segítségnyújtás, illetve költségmentesség nem lehet alacsonyabb szintű, mint amire a kérelmező egyenértékű belföldi ügyben jogosult lenne (az egyezmény 17. cikkének b) pontja és a rendelet 47. cikkének (2) bekezdése). Ez biztosítja, hogy valamennyi kérelmező tartózkodási helyére tekintet nélkül azonos szintű szolgáltatásban részesüljön. Mindemellett, noha a költségmentes jogi segítségnyújtás/a költségmentesség nem mindig elérhető, a megkeresett állam nem követelheti meg biztosíték vagy óvadék letételét a jogi költségek megfizetésének biztosítására (az egyezmény 14. cikkének (5) bekezdése és 37. cikkének (2) bekezdése, valamint a rendelet 44. cikkének (5) bekezdése). Az, hogy a kérelmező számára az ingyenes jogi segítségnyújtás/a költségmentesség elérhető-e, ennél fogva a következő tényezőknél fog múlni:

- az, hogy a megkeresett államban elérhetőek-e egyszerűsített eljárások a kérelmező számára térítésmentesen,
- milyen típusú tartásról van szó (gyermektartás, házastársi tartás vagy a családi tartásdíjak egyéb formája),
- az, hogy a kérelmező jogosult-e vagy a kötelezett pozícióban szerepel-e,
- milyen típusú (elismerés, végrehajtás, határozathozatal, módosítás, különleges intézkedés iránti) kérelmet (vagy közvetlen kérelmet) terjesztenek be,
- a megkeresett állam az adott kérelemre alkalmazza-e az anyagi helyzetet felmérő vizsgálatot vagy a kérelem megalapozottságának vizsgálatát (a gyermek anyagi helyzete vagy a kérelmező körülményei alapján).

280. A következő szakaszok és folyamatábrák részletes magyarázattal szolgálnak számos eltérő esetben az ingyenes jogi segítségnyújtásra való jogosultságról.

B. Az ingyenes jogi segítségnyújtás/a költségmentesség biztosításának követelménye

281. A következő szakasz kifejti az egyezmény és a rendelet szerinti kérelmek esetében az ingyenes jogi segítségnyújtásra/ a költségmentességre való jogosultságot minden államban, az egyezmény azon szerződő államai kivételével, amelyek a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat alkalmazására vonatkozó nyilatkozatot tettek⁸⁹ (a rendelet szerint ilyen nyilatkozat nem tehető.)

⁸⁸ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 383. pontját.

⁸⁹ Az egyezmény értelmében az állam tehet olyan nyilatkozatot, hogy egyes esetekben a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálatot alkalmazza (16. cikk (1) bekezdése). Az Európai Unió nem tesz ilyen nyilatkozatot, így az uniós tagállamokban nem alkalmazandó a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat az egyezmény értelmében ilyen összefüggésben (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

282. Megjegyzendő, hogy az e szakaszban található folyamatábrák elsősorban az egyezmény rendelkezéseire, illetve az egyezmény hatálya alá tartozó ügyekre vonatkoznak, helyenként pedig a szerződő államok által az egyezmény alapján tehető fenntartások és nyilatkozatok joghatásait szemléltetik.

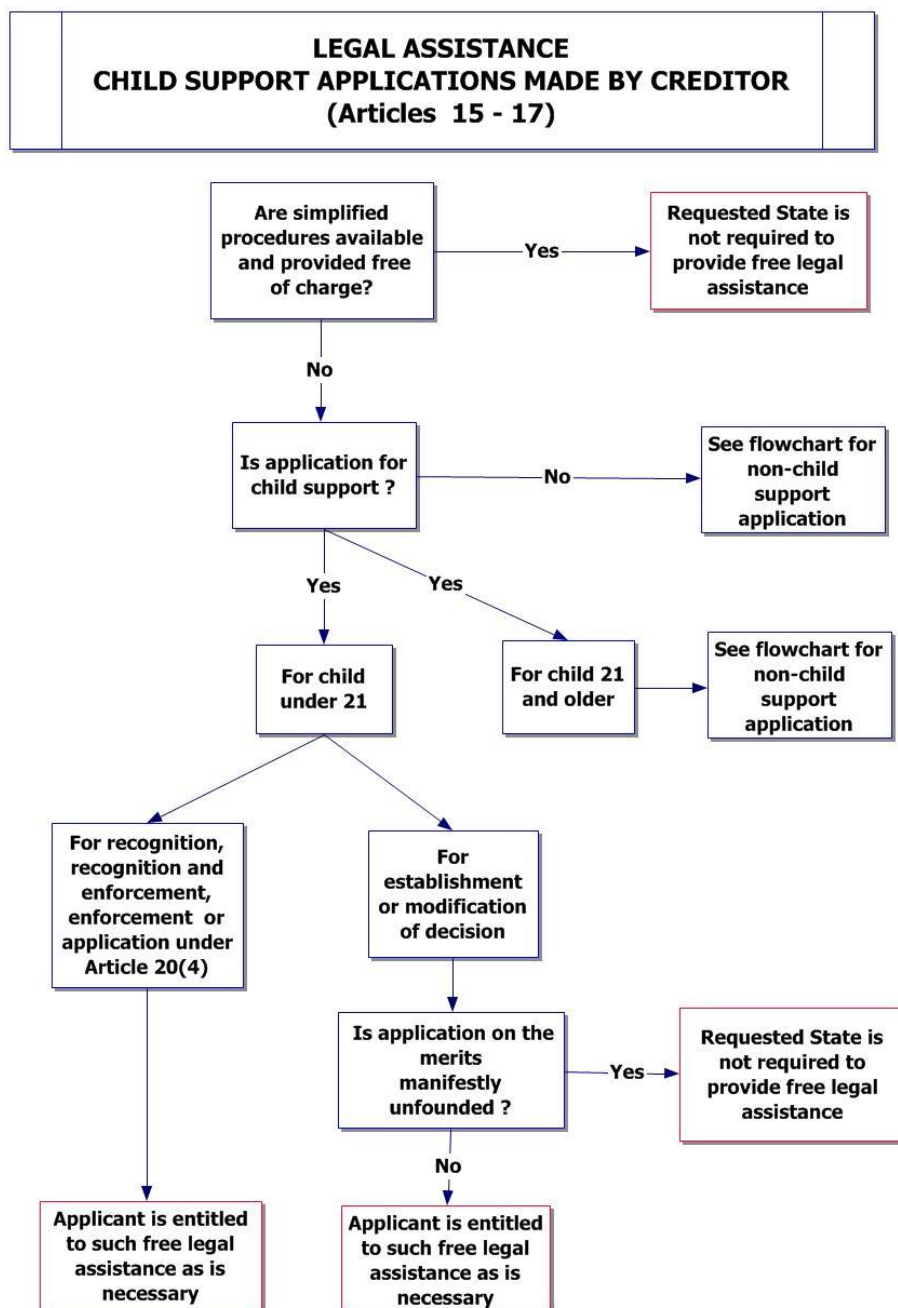
1. A jogosulti kérelmek

a) A 21 év alatti (vagy az egyezmény szerinti fenntartás esetében 18 évesnél fiatalabb) gyermek tartása iránti kérelmek

283. Amint az lentebb látható, ha a központi hatóságon keresztül előterjesztett kérelem gyermektartási határozat elismerésére, elismerésére és végrehajtására vagy végrehajtására vonatkozik, az egyezmény szerinti „jogi segítségnyújtást” és a rendelet szerinti „költségmentességet” a költségek alól való teljes mentesítés mellett kell biztosítani. E követelmény alól nincs kivétel. Ha a kérelem gyermektartásra vonatkozik, de határozathozatalra vagy határozat módosítására irányul, az állam a költségmentes jogi segítségnyújtást/a költségmentességet visszautasíthatja, ha megítélése szerint a kérelem vagy fellebbezés érdemileg nyilvánvalóan megalapozatlan.⁹⁰

MEGJEGYZÉS: Ha az elismerendő és végrehajtandó határozatban szerepel házastársi tartás is, a költségmentes jogi segítségnyújtásra ugyanolyan jogosultság áll fenn.

⁹⁰ A költségek megtérítése vonatkozásában lásd még az egyezmény 43. cikkének (2) bekezdését és a rendelet 67 cikkét.

3. ábra: Az egyezmény szerinti jogi segítségnyújtás: a jogosultak gyermektartási tárgyú kérelmei

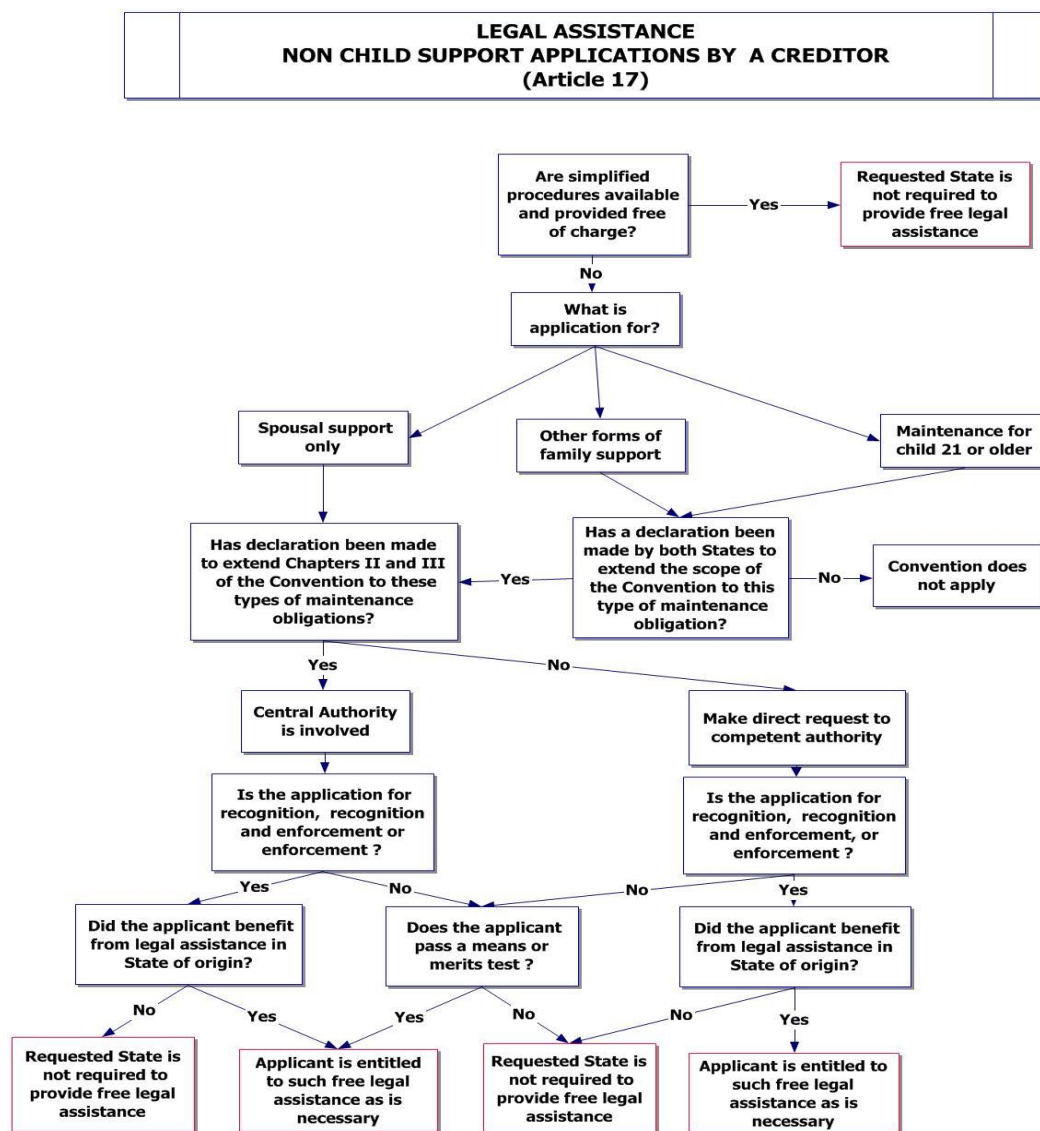
b) A nem 21 év alatti (vagy az egyezmény szerinti fenntartás esetében 18 évesnél fiatalabb) gyermek tartása iránti kérelmek

284. Amennyiben a kérelem legalább 21 éves gyermek tartására, házastársi tartásra vagy a tartás más formájára vonatkozik (és amennyiben az állam – az egyezmény értelmében – az egyezmény alkalmazási körét ezekre az ügytípusokra kiterjesztette), nem kell rutinszerűen ingyenes jogi segítségnyújtást/költségmentességet biztosítani. Az Európai Unió tagállamai, illetve a szerződő államok visszautasíthatják a segítségnyújtás biztosítását, ha a kérelem sikeressége nem valószínű (a kérelem megalapozottságának vizsgálata) és az államok e szolgáltatások igénybevételének feltételeként az anyagi helyzetet felmérő vizsgálatot is kiköthetik.⁹¹

285. Azonban a tartás előző bekezdésben ismertetett típusaira vonatkozó meglévő határozat elismerésére, elismerésére és végrehajtására, vagy végrehajtására vonatkozó minden ügyben, amennyiben a kérelmező ingyenes jogi segítségnyújtásban/költségmentességben részesült az eredeti eljárás helye szerinti államban a határozat meghozatalához, a kérelmező ugyanilyen színvonalú segítségnyújtásra jogosult a megkeresett államban is, ha ez a segítségnyújtás megkeresett államban elérhető. Az alábbi 4. ábra (Az egyezmény szerinti jogi segítségnyújtás: a jogosultak nem gyermektartási tárgyú kérelmei) ezt mutatja be.⁹²

⁹¹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

⁹² Ugyanott.

4. ábra: Az egyezmény szerinti jogi segítségnyújtás: a jogosultak nem gyermektartási tárgyú kérelmei

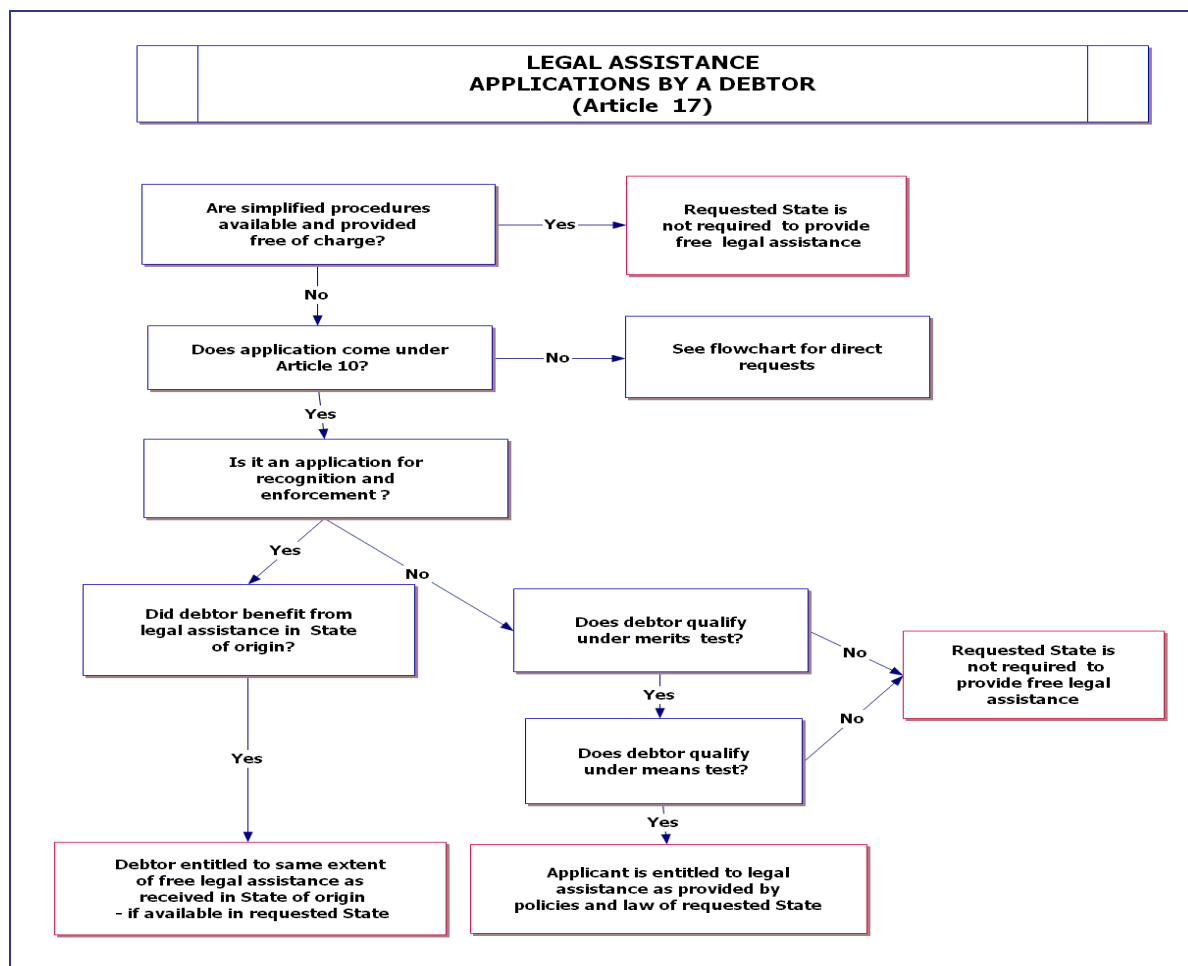
c) Állami szervek/közüntézmények kérelmei

286. Ha a kérelmező az egyezmény 36. cikkében meghatározott állami szerv vagy a rendelet 64. cikkében meghatározott közintézmény, a határozat elismerése, elismerése és végrehajtása, vagy végrehajtása iránti kérelmek alkalmazásában a jogosult fogalmába tartozik. Ennélfogva az állami szervek/közüntézmények esetében is fennáll az ingyenes jogi segítségnyújtásra/költségmentességre való jogosultság a 21 év alatti (vagy az egyezmény szerinti fenntartás esetén 18 évesnél fiatalabb) gyermek tartására irányuló kérelmek esetében.⁹³

2. A kötelezett kérelmek

287. A kötelezett által benyújtott kérelmek esetében a megkeresett állam egyaránt alkalmazhatja a kérelem megalapozottságának vizsgálatát és az anyagi helyzetet felmérő vizsgálatot is az ingyenes jogi segítségnyújtás/a költségmentesség biztosításának meghatározásához (az egyezmény 17. cikke és a rendelet 47. cikke). Ezt az alábbi 5. ábra az egyezményből vett példák segítségével szemlélteti.

⁹³ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 383. pontját.

5. ábra: Az egyezmény szerinti jogi segítségnyújtás: a kötelezettek kérelmei

3. Származás megállapítását célzó vagy genetikai vizsgálat

288. Az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének h) pontja, valamint a rendelet 51. cikke (2) bekezdésének h) pontja előírja a központi hatóságok számára, hogy megfelelő intézkedéseket kell tenniük ahhoz, hogy segítséget nyújtsanak a származás megállapításához, amennyiben az szükséges a tartási követelések behajtásához (lásd fent a 154. pontot, valamint az 1. fejezet I.B. és III.B. szakaszát). A származás megállapítását célzó genetikai vizsgálatok költsége jelentős lehet. Azt biztosítandó, hogy e költségek ne képezzék a gyermektartási határozatok meghozatalának gátját,⁹⁴ ha a származás megállapításához vizsgálat szükséges az egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti vagy a rendelet 56. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti kérelem esetében, a megkeresett állam nem követelheti a kérelmezőtől a vizsgálat kifizetését, és ezek a költségek a költségmentes jogi segítségnyújtásra/ a költségmentességre vonatkozó általános rendelkezés hatálya alá tartoznak.⁹⁵

289. A gyakorlati alkalmazás módja az érintett szerződő államokban a genetikai vizsgálatra vonatkozó hazai eljárásokon fog múlni. Egyes államokban a vizsgálatot kérő személytől a vizsgálat iránti megkeresés feltételeként kérni lehet a vizsgálat teljes költségének – ezen belül az anya és a gyermek(ek) költségeinek – előre történő megfizetését. Más államokban a kötelezettet csak a vizsgálati költségek rá háruló részének előzetes megfizetésére lehet kötelezni. Ebben az esetben a megkeresett állam fogja fedezni az anya és a gyermek(ek) vizsgálatának költségeit, amelyeket egyébként a kérelmezőnek kellene fizetnie. Ezek a költségek azonban behajthatók a kötelezettől, ha megállapítást nyer, hogy a gyermek tőle származik. Minden állam belső jogában vagy

⁹⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 390. pontját.

⁹⁵ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 392. pontját.

eljárásaiban dönti el, hogy a kötelezettnek milyen mértékben kell a vizsgálat költségeit viselnie, és azt, hogy az eljárás mely pontján kell ezt megtennie, ha egyáltalán erre köteles.⁹⁶

290. Amennyiben a kérelem 21 év alatti gyermek számára fizetendő gyermektartásra vonatkozik, az általános szabály az, hogy ha a kérelem érdemileg nem nyilvánvalóan megalapozatlan, a jogosultnak nem kell előre megfizetnie a származás megállapítását célzó vizsgálat költségeit.⁹⁷

291. Csak az egyezmény értelmében azokban az államokban, amelyek a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat alkalmazására vonatkozó nyilatkozatot tettek, a származás megállapítását célzó vizsgálat költségeit a rendelkezésre álló jogi segítségnyújtás részeként fedezik, kivéve, ha a gyermek az anyagi helyzetét felmérő vizsgálaton nem felel meg.⁹⁸

C. Az eljárásokhoz és a jogi segítségnyújtáshoz való tényleges hozzáférés [állam neve]-ban/-ben

[Az adott államra vonatkozó információk megadása]

VIII. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti ideiglenes és biztosítási intézkedések

A. A központi hatóságok segítségnyújtása az egyezmény és a rendelet szerinti ideiglenes intézkedésekkel összefüggésben

292. Az egyezmény és a rendelet is tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek előírják, hogy a központi hatóságoknak bizonyos körülmények között, illetve bizonyos feltételek mellett segítséget kell nyújtaniuk „ideiglenes intézkedések” biztosítására irányuló eljárások megindításában a megkeresett államban.

293. Az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének i) pontja, valamint a rendelet 51. cikke (2) bekezdésének i) pontja úgy rendelkezik, hogy a központi hatóságok egyedi feladatai közé tartozik az, hogy az egyezmény 10. cikke és a rendelet 56. cikke szerinti kérelmek tekintetében a központi hatóságok „minden szükséges intézkedést” megtegyenek a következő érdekében:

„eljárás indítása vagy annak elősegítése olyan ideiglenes intézkedés meghozatala érdekében, amely területi jellegű, és amelynek célja az előterjesztett tartási kérelem eredményének biztosítása”.⁹⁹

294. Az egyezmény 7. cikke és a rendelet 53. cikke azt is előírja, hogy a központi hatóság megfelelő indoklással felkérhet egy másik központi hatóságot arra, hogy lássa el az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének i) pontja vagy a rendelet 51. cikke (2) bekezdésének i) pontja szerinti feladatát, amikor még nem került sor az egyezmény 10. cikke vagy a rendelet 56. cikke szerinti kérelem előterjesztésére (lásd még a kézikönyv 1. fejezetének III.B. szakaszát). Az egyezmény 7. cikke és a rendelet 53. cikke kimondja, hogy „a megkeresett központi hatóság megteszi a megfelelőnek ítélt

⁹⁶ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁹⁷ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 390. pontját.

⁹⁸ Az Európai Unió nem tesz ilyen nyilatkozatot, így az uniós tagállamokban nem alkalmazandó a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat az egyezmény értelmében ilyen összefüggésben (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

⁹⁹ Arról, hogy ebben az összefüggésben mit takar az „ideiglenes intézkedések” kifejezés, részletesebben lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 176. és azt követő pontjait.

intézkedéseket, amennyiben úgy ítéli meg, hogy azok szükségesek egy lehetséges kérelmező számára [az egyezmény 10. cikke vagy a rendelet 56. cikke] szerinti kérelem benyújtásához, vagy annak megállapításához, hogy be kellene-e nyújtani e kérelmet”.

295. A központi hatóság ideiglenes intézkedésekkel kapcsolatos feladataival kapcsolatban használt „minden szükséges intézkedés” fordulat jelentésének értelmezése a következő: „bármely olyan intézkedés, amelyet a központi hatóság a szükséges eredmény elérése érdekében a saját jogköre és erőforrásai függvényében megtehet, amennyiben az adott intézkedést a [megkeresett] állam belső jogszabályai lehetővé teszik”.¹⁰⁰

296. Tehát azon országok hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságainak, ahol az egyezmény hatályos, illetve ahol a rendelet alkalmazandó, tudniuk kell arról, hogy a fent említett esetekben kaphatnak a saját államuk központi hatóságától ideiglenes intézkedésekkel kapcsolatos eljárások indítása iránti kérelmeket, illetve esetlegesen ilyen irányú együttműködést kell folytatniuk azokkal.

B. A rendelet ideiglenes és biztosítási intézkedésekre vonatkozó egyedi rendelkezései

297. A rendelet az érvényesülése során alkalmazandó ideiglenes és biztosítási intézkedésekre vonatkozóan további különböző szabályokat tartalmaz.

1. Ideiglenes intézkedések az eredeti eljárás helye szerinti államban

298. A rendelet 39. cikke előírja, hogy az eredeti eljárás szerinti bíróság egy esetleges jogorvoslat ellenére előzetesen akkor is végrehajthatónak nyilváníthatja a határozatot, ha az a nemzeti jog szerint jogszabálynál fogva nem végrehajtható.

299. Ha egy más tagállamban kiadott, ideiglenes intézkedésre vonatkozó határozat részben vagy egészben végrehajtható, e határozat a rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében (a rendelet 1. szakaszában meghatározott eljárások szerint a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hozott határozatok esetén), vagy a rendelet 26. cikke értelmében (a rendelet 2. szakaszában meghatározott eljárások szerint a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatok esetén) végrehajtható (a rendelet IV. fejezete szerinti határozatok elismerésével, végrehajthatóságával és végrehajtásával kapcsolatos bővebb tájékoztatásért lásd a 8. fejezetet). A rendelet 17. cikkének (2) bekezdése, valamint 26. cikke úgy rendelkezik, hogy a másik tagállamban hozott határozatnak csak „végrehajthatónak” kell lennie az adott államban; az viszont nem előírás, hogy a határozatnak jogerősnek kell lennie ahhoz, hogy egy másik tagállamban végrehajtható legyen vagy végrehajthatóvá nyilvánítsák.

2. Ideiglenes és biztosítási intézkedések az eredeti eljárás helye szerinti államtól eltérő államokban

300. A rendelet 14. cikke a bíróságok ideiglenes és biztosítási intézkedések tekintetében fennálló joghatóságáról rendelkezik:

„A valamely tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes és biztosítási intézkedések a tagállam bíróságainál kérelmezhetők, még akkor is, ha e rendelet alapján az úgy érdemi elbírálására más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal.”

¹⁰⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 121. pontját.

301. Az ideiglenes intézkedések tekintetében fennálló, említett joghatóság gyakorlása során az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük, hogy az ilyen intézkedésekre alkalmazandó jogot is külön meg kell állapítaniuk.¹⁰¹

3. A határozatok más tagállamban folyamatban lévő, a IV. fejezet 1. és 2. szakasza szerinti elismerési, elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási/végrehajtási eljárása során alkalmazható ideiglenes intézkedések¹⁰²

302. A határozatoknak a rendelet szerinti elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására irányuló, a IV. fejezet 1. szakasza szerinti eljárások keretében a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hozott határozatok vonatkozásában a 18. cikk egyértelművé teszi, hogy:

„A végrehajtható határozat jogszabálynál fogva feljogosít a végrehajtás helye szerinti tagállam joga szerinti biztosítási intézkedések megtételére.”

303. Ezen túlmenően (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatok vonatkozásában) a rendelet IV. fejezetének 2. szakasza szerinti eljárásokkal összefüggésben a 36. cikk¹⁰³ egyértelművé teszi, hogy a kérelmező igénybe vehet a végrehajtás helye szerinti tagállam belső joga értelmében rendelkezésre álló ideiglenes intézkedéseket vagy biztosítási intézkedéseket úgy, hogy nem köteles a másik tagállamban hozott határozatot végrehajthatóvá nyilváníttatni. A rendelet 36. cikkének (2) bekezdése azt is egyértelművé teszi, hogy a végrehajthatóság megállapítása jogszabálynál fogva feljogosít biztosítási intézkedések megtételére. A 36. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy a 32. cikk (5) bekezdése szerint a végrehajthatóság megállapítása elleni jogorvoslatra biztosított időtartam alatt végrehajtási intézkedés nem tehető, kivéve annak a félnek a vagyona elleni biztosítási intézkedést, aki ellen a végrehajtást kérték (a rendelet szerinti végrehajtási eljárások összefüggésében alkalmazható ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatban további információkért lásd a 8. fejezetet).

IX. A külföldi kézbesítésről és bizonyításfelvételről szóló egyéb egyezmények és rendeletek

A. Áttekintés

304. Egyes államok részesei az 1965. évi hágai kézbesítési egyezménynek¹⁰⁴ és/vagy az 1970. évi hágai bizonyításfelvételi egyezménynek¹⁰⁵; adott esetben mindkét egyezmény alkalmazandó lehet nemzetközi tartási kérelmekkel kapcsolatban.¹⁰⁶ Ha olyan helyzet merül fel, amelyben valamelyik egyezmény irányadó lehet, fontos jogi tanács kikérése annak biztosítására, hogy az egyezmények követelményeit megfelelően betartsák.

305. Az Európai Unión belül *a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet* Dánia kivételével valamennyi tagállamban,

¹⁰¹ A 2007. évi hágai jegyzőkönyv (lásd az 5. fejezetet) hatálya alá tartozó tagállamok esetében nem egyértelmű, hogy az ideiglenes intézkedések a jegyzőkönyv szerint alkalmazandó jog hatálya alá tartoznak-e (lásd a jegyzőkönyvnek az alkalmazandó jog tárgyi hatályáról szóló 11. cikkét).

¹⁰² A 8. fejezetben részletesebb tájékoztatás olvasható a határozatoknak a rendelet IV. fejezete szerinti elismeréséről, végrehajthatóságáról és végrehajtásáról.

¹⁰³ A rendelet 36. cikke gyakorlatilag megfelel a Brüsszel I. rendelet 47. cikkének.

¹⁰⁴ *A polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldi kézbesítéséről szóló, 1965. november 15-i hágai egyezmény.*

¹⁰⁵ *A polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételről szóló, 1970. március 18-i hágai egyezmény.*

¹⁰⁶ Lásd az egyezmény 50. cikkét, valamint az egyezmény magyarázó jelentésének 648–651. pontját.

míg a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés) szóló, 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet valamennyi tagállamban alkalmazandó. A Dánia és a többi európai uniós tagállam közötti kapcsolatokban az 1206/2001/EK rendelet helyett az 1970. évi hágai bizonyításfelvételi egyezményt kell alkalmazni. Ha olyan helyzet merül fel, amelyben valamelyik rendelet irányadó lehet, fontos jogi tanács kikérése annak biztosítására, hogy a rendeletek követelményeit megfelelően betartsák.

306. Annak eldöntéséhez, hogy más, nem uniós államok részesei-e a hágai kézbesítési és bizonyításfelvételi egyezménynek, az illetékes hatóságok a két egyezmény esetében az egyes államok státuszát feltüntető táblázatokat a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Conventions” menüponton belüli „Convention No 14”, illetve „Convention No 20” menüpont alatt tanulmányozhatják.

307. A hágai kézbesítési és bizonyításfelvételi egyezmény egyaránt csak akkor irányadó, ha külföldre kell kézbesíteni vagy **külföldön** kell bizonyítást felvenni. Ebben a vonatkozásban fontos megjegyezni, hogy a „**külföld**” kifejezés nem szerepel a 2007. évi egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének a különleges intézkedések iránti megkeresésekre („az okirati vagy egyéb bizonyítékok beszerzésének elősegítése”) vonatkozó g) pontjában és j) pontjában („az iratok kézbesítésének megkönnyítése”). Ennek az az oka, hogy a legtöbb esetben a központi hatóságot fogják felkérni a bizonyítékok beszerzésének vagy az iratok kézbesítésének *saját joghatóságán belüli* elősegítésére a *saját joghatóságán belül* zajló tartási eljárásokban. A bizonyítékok beszerzésének vagy a kézbesítésnek **külföldön** történő elősegítésére vonatkozó megkeresések kevésbé lesznek gyakoriak. A 2007. évi egyezmény hatálya alá tartozó számos olyan helyzet van, amelyek nem igénylik sem iratok külföldi kézbesítésre továbbítását, sem pedig bizonyítékok külföldön történő beszerzését.¹⁰⁷ A rendeletnek a központi hatóságok bizonyítással és iratkézbesítéssel kapcsolatos, az egyezmény párhuzamos cikkei (az 51. cikk (2) bekezdésének g) és j) pontja) hivatkoznak az 1206/2001/EK és az 1393/2007/EK rendeletre, de valószínűbb, hogy a központi hatóságok – csakúgy, mint az egyezmény értelmében – elsősorban belföldi bizonyításfelvételi és iratkézbesítési megkeresések ügyében fognak eljárni.

308. Ez a kézikönyv nem tárgyalja az ezt a kérdést érintő egyéb egyezményeket. Annak kiderítéséhez, hogy egy adott állam szerződő fele-e az 1954. évi hágai perjogi egyezménynek,¹⁰⁸ az 1965. évi kézbesítési egyezménynek, illetve az 1970. évi bizonyításfelvételi egyezménynek, tanulmányozza a Hágai Konferencia weboldalát (www.hcch.net).

B. Az iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló 1965. évi egyezmény¹⁰⁹

309. Az 1965. évi kézbesítési egyezmény rendelkezik azokról a továbbítási csatornákról, amelyekeken bírósági vagy bíróságon kívüli iratokat az egyezmény egyik részes felének államából az egyezmény másik részes felének államába, az annak területén történő kézbesítésre továbbítani kell.

310. Az 1965. évi kézbesítési egyezmény csak az alábbi követelmények együttes teljesülése esetén irányadó:

- 1 az eljárás helye szerinti állam joga (az eljáró bíróság szerinti állam) valamely iratnak (pl.: intézkedésről szóló értesítés) abból az államból egy másik államba kézbesítésre történő továbbítását írja elő,

¹⁰⁷ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 164–167. és 182–185. pontját. A megkeresett állam által biztosítható, az 1970. évi bizonyításfelvételi egyezmény hatályán kívül eső segítségnyújtás típusainak kifejtését lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 174. pontjában.

¹⁰⁸ A polgári eljárásról szóló, 1954. március 1-jei hágai egyezmény.

¹⁰⁹ A kézbesítési egyezményre vonatkozó bővebb tájékoztatásért lásd a Hágai Konferencia „Service Section” (kézbesítéssel foglalkozó) menüpontját.

- 2 mindkét állam szerződő fele a kézbesítési egyezménynek,
- 3 ismert azon személy címe, akinek számára kézbesíteni kell,
- 4 a kézbesítendő irat bírósági vagy bíróságon kívüli irat, és
- 5 a kézbesítendő irat polgári vagy kereskedelmi üggyhez kapcsolódik.

311. Ha kétség merül fel abban a tekintetben, hogy az 1965. évi kézbesítési egyezményt alkalmazni kell-e vagy miként kell annak rendelkezéseit betartani, jogi tanácsadóhoz kell fordulni.

C. A külföldi bizonyításfelvételről szóló 1970. évi egyezmény¹¹⁰

312. Az 1970. évi hágai bizonyításfelvételi egyezmény hozza létre a külföldön (azaz egy másik államban) polgári vagy kereskedelmi ügyekben történő bizonyításfelvétel tekintetében folytatott együttműködés szabályait. Az egyezmény – amely csak azon államok viszonylatában irányadó, amelyek annak szerződő felei – előírja i. a jogsegély iránti megkeresések és ii. a diplomáciai vagy konzuli képviselő által és megbízottak útján történő bizonyításfelvételt. Az egyezmény hathatós módszerekről rendelkezik a kontinentális („civil law”) és az angolszász („common law”) jogrendszerek bizonyításfelvétel tekintetében fennálló eltéréseinek áthidalására.

313. Ha felmerül a külföldön történő bizonyításfelvétel iránti igény, szükség esetén jogi tanácsot kell kérni azt biztosítandó, hogy az 1970. évi bizonyításfelvételi egyezmény követelményei teljesüljenek.

D. A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet¹¹¹

314. Az 1206/2001/EK tanácsi rendelet fejleszteni, egyszerűsíteni és gyorsítani kívánja a bizonyításfelvétel terén az Európai Unió tagállamainak bíróságai között folytatott együttműködést.¹¹²

315. Az 1206/2001/EK rendelet kétféle bizonyításfelvételi módszerről rendelkezik a tagállamok közötti kapcsolatokban: a bíróságok közötti közvetlen továbbításról és a megkereső bíróság által végzett közvetlen bizonyításfelvételről. A megkereső bíróság az a bíróság, amely előtt az eljárást megkezdik vagy megindítani tervezik. A megkeresett bíróság egy másik tagállamnak a bizonyításfelvétel elvégzésére illetékes bírósága. A tájékoztatásért, valamint a kérelmekkel kapcsolatban felmerülő bármely nehézségre való megoldás kereséséért a központi szerv felel. A rendelet tíz formanyomtatvány-mintát is tartalmaz a kérelmek előterjesztésének megkönnyítésére. A kérelmeket a megkeresett tagállam jogának megfelelően kell végrehajtani. A kérelmet annak átvételétől számított kilencven napon belül teljesíteni kell.

316. Az 1206/2001/EK rendelettel kapcsolatos eszmecserék során felmerült, hogy új technológiák kihasználásával – kifejezetten a videokonferenciák révén – hatékonyabbá

¹¹⁰ A bizonyításfelvételi egyezményre vonatkozó bővebb tájékoztatásért lásd a Hágai Konferencia weboldalának „Evidence Section” (bizonyításfelvételi) menüpontját.

¹¹¹ Az 1206/2001/EK rendeletre vonatkozó bővebb tájékoztatásért tekintse meg a Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlaszának honlapját (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_hu.htm). Az információk várhatóan hamarosan átkerülnek az európai igazságügyi portálra, amely az alábbi internetes hivatkozáson érhető el: <https://e-justice.europa.eu/home.do>.

¹¹² A fentiekben foglaltaknak megfelelően a rendelet Dánia kivételével az Európai Unió valamennyi tagállamában alkalmazandó. Dánia és a többi tagállam között a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételről szóló, 1970. március 18-i hágai egyezményt kell alkalmazni.

tehető a rendelet alkalmazása,¹¹³ és ha az illetékes hatóságoknak alkalmazniuk kell a rendeletet, érdemes megvizsgálniuk, hogy rendelkezésre áll-e videokonferencia tartásához szükséges infrastruktúra.

E. A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés) szóló, 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹¹⁴

317. Az 1348/2000/EK tanácsi rendeletet hatályon kívül helyező 1393/2007/EK rendelet célja a bírósági és bíróságon kívüli iratok továbbításának javítása és meggyorsítása a polgári vagy kereskedelmi ügyekben a tagállamok közötti kézbesítés során. A rendelet az Európai Unió valamennyi tagállamában alkalmazandó.¹¹⁵

318. Az 1393/2007/EK rendelet különböző irattovábbítási és -kézbesítési módszerekről rendelkezik: az áttevő és átvevő intézmények közötti továbbításról, a konzuli vagy diplomáciai úton történő továbbításról, a postai szolgáltatások útján történő kézbesítésről és a közvetlen kézbesítésről.

319. Az áttevő intézmények olyan szervek, amelyek hatáskörrel rendelkeznek más tagállamban kézbesítendő bírósági és bíróságon kívüli iratok továbbítására. Az átvevő intézmények olyan szervek, amelyek más tagállamból származó bírósági és bíróságon kívüli iratok átvételére rendelkeznek hatáskörrel. A központi szerv az áttevő intézmények tájékoztatásáért, valamint az iratok kézbesítés céljából történő továbbítása során felmerülő bármely nehézségre való megoldás kereséséért felel. A rendelet hét formanyomtatvány-mintát tartalmaz a jogszabály szerinti eljárások elősegítésére.

X. A vásárlóerő-paritás értékelése: a tartásdíjösszegek módosítása határon átnyúló ügyekben

320. Az egyezmény, illetve a rendelet alkalmazása során a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok a pénznemek közötti átváltással összefüggő nehézségekbe ütköznek (különösen a határozatok végrehajtásakor; lásd még a kézikönyv 12. fejezete VI. szakaszának 5. pontját), továbbá a külföldi tartásdíjak helyesbítésével kapcsolatos problémáik is felmerülnek, amely esetben össze kell vetniük a különböző államokra jellemző megélhetési költségeket, azaz országok közötti vásárlóerő-paritást (angolul: purchasing power parity; PPP). Ezt figyelembe lehet venni a tartási kötelezettséget megállapító határozat meghozatalakor, módosításakor vagy végrehajtásakor. A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak ellenőriznie kell a kapcsolódó helyi gyakorlatot.¹¹⁶

321. Több szervezet is közzétesz és rendszeresen frissít a vásárlóerő-paritást tételesen összevető táblázatokat:

- A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD): http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SNA_TABLE4. A

¹¹³ A Bizottság 2007. december 5-én kelt jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról [COM(2007) 769 végleges – A Hivatalos Lapban nem tették közzé].

¹¹⁴ Az 1393/2007/EK rendeletre vonatkozó bővebb tájékoztatásért tekintse meg a Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlaszának honlapját (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_hu.htm). Az információk várhatóan hamarosan átkerülnek az európai igazságügyi portálra, amely az alábbi internetes hivatkozáson érhető el: <https://e-justice.europa.eu/home.do>.

¹¹⁵ Tehát Dániában is, amely nyilatkozat útján erősítette meg (HL L 331., 2008.12.10., 21. o.) azt a szándékát, hogy egy, az Európai Közösséggel kötött párhuzamos megállapodás alapján hajtja végre a rendelet tartalmát.

¹¹⁶ [Állam neve]-ban/-ben [...].

„Transaction” menüpontban ki kell választani a „PPPPC: Purchasing Power Parity for Private Consumption” (vásárlóerő-paritás lakossági fogyasztás esetében) opciót.

- Az Európai Bizottsághoz tartozó Eurostat: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_paritys/data/database. (A táblázatot a felhasználó által igényelt adatoknak megfelelően kell beállítani.)
- A Világbank: <http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP>.

4. fejezet – A 2009. évi rendelet: közvetlen joghatósági szabályok

A. Bevezetés

322. A rendelet olyan közvetlen joghatósági rendelkezéseket tartalmaz, amelyek az Európai Unió tagállamain belül egységesítik a tartási ügyekre vonatkozó joghatósági szabályozást. Az uniós tagállamok illetékes hatóságainak a rendelet II. fejezetében meghatározott joghatósági alapon kell vizsgálniuk a joghatóságuk fennállását a tartási ügyekben, nevezetesen akkor, amikor a rendelet vagy az egyezmény szerinti tartási kötelezettséget megállapító határozat meghozatala vagy módosítása iránti kérelmeket vagy megkereséseket dolgoznak fel (lásd a kézikönyv 10. és 11. fejezetét).¹¹⁷ Az említett egységes joghatósági szabályok miatt valamely határozatnak a rendelet szerinti elismerésekor, illetve végrehajtásakor nem lesz szükséges az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes hatósága joghatóságának vizsgálata (ezzel kapcsolatban lásd a rendelet szerinti elismerésről, végrehajthatóságról és végrehajtásról szóló 8. fejezetet).

323. A rendelet szerinti joghatósági szabályok alkalmazása előtt az illetékes hatóságoknak mindenekelőtt azt kell ellenőrizniük, hogy a tartási ügy a rendelet hatálya alá tartozik-e annak tárgyi, területi és időbeli hatálya alapján (lásd a kézikönyv 3. fejezetének I. részét). Megjegyzendő, hogy a rendelet joghatósági szabályainak földrajzi alkalmazhatósága az Európai Unió tagállamainak illetékes hatóságai szempontjából egyetemes. Ez azt jelenti, hogy a rendelet joghatósági szabályait akkor is alkalmazni kell, ha a tartási ügy olyan külföldi állammal kapcsolatos, amely nem az Európai Unió tagállama (ideértve a 2007. évi egyezmény külföldi szerződő államait is).

324. A rendelet közvetlen joghatósági szabályival szemben az egyezmény kizárólag „közvetett” joghatósági szabályokról rendelkezik, mégpedig a 18. („Az eljárások korlátozása”, melyről alább, a rendelet 8. cikkével kapcsolatban még lesz szó) és a 20. cikkében („Az elismerés és a végrehajtás alapjai”). Ez azt jelenti, hogy a határozat egyezmény szerinti elismerésének, illetve végrehajtásának időpontjában vizsgálni fogják az eredeti eljárás helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező hatóságának joghatóságát. A határozat elismerése és végrehajtása attól függ, hogy az eredeti eljárás helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező hatóságának joghatósága megfelel-e az egyezmény 20. cikkében meghatározott valamely alapnak. Ezzel szemben az Európai Unió tagállamain kívüli államok hatáskörrel rendelkező hatóságai általi, az egyezmény szerinti határozathozatalra és -módosításra vonatkozó joghatósági szabályokat az adott ország hatályos belső jog határozza meg.

325. A kézikönyvnek ez a fejezete a rendelet szerinti joghatósági szabályokat foglalja össze, és felhívja a figyelmet azokra az esetekre, ha ezek a szabályok esetlegesen megfelelnek az egyezmény közvetett joghatósági szabályainak.¹¹⁸ Ez a fejezet továbbá lábjegyzetben jelzi azokat az eseteket, amikor a rendeletben foglalt rendelkezések hasonlóak más európai magánjogi jogszabályok rendelkezéseivel.

¹¹⁷ Megjegyzendő, hogy a rendelet joghatósági szabályai általában nem rendezik a rendelet hatálya alá tartozó tagállamon *belüli* (területi) illetékességi problémákat. Ezeket a kérdéseket a belső jog előírásai alapján kell megítélni. Megjegyzendő továbbá az is, hogy a határozatok elismerése és végrehajtása iránti, az egyezmény vagy a rendelet alapján előterjeszthető és a 7–9. fejezetben ismertetett kérelmeket, illetve közvetlen kérelmeket a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknak nem kell a joghatóság tekintetében megvizsgálniuk, mivel ezek a kérelmek, illetve közvetlen kérelmek kizárólag egy meglévő külföldi határozat elismerésére és/vagy végrehajtására vonatkoznak.

¹¹⁸ Az egyezmény rendelkezései ugyan nem közvetlen joghatósági szabályok, de a gyakorlatban a hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe vehetik azokat olyan esetekben, ha az általuk hozott vagy módosított tartási határozatot külföldön, az egyezmény egy másik szerződő államában kívánják elismertetni és/vagy végrehajtatni (amennyiben a tervezett elismerés/végrehajtás helye szerinti szerződő állam ismert, és ha az adott állam az egyezmény 20. cikke szerinti fenntartást tett). Lásd még a 2007. évi egyezmény szerinti elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti bejövő kérelmekről és közvetlen kérelmekről szóló 7. fejezetet.

B. A rendelet 3. cikke:¹¹⁹ általános rendelkezések

326. A rendelet 3. cikkének a) pontja úgy rendelkezik, hogy az a bíróság rendelkezik joghatósággal, amelynek illetékességi területén az alperes szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, b) pontja pedig úgy rendelkezik, hogy az a bíróság rendelkezik joghatósággal, amelynek illetékességi területén a jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik. Ezek a rendelkezések megfelelnek az egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének a) és c) pontja szerinti közvetett joghatósági szabályoknak, amelyek a határozatok egyezmény szerinti elismeréséhez és végrehajtásához szolgáltatnak alapot.¹²⁰

327. A rendelet 3. cikke c) és d) pontjának rendelkezései értelmében joghatósággal rendelkezhet az a tagállami bíróság, amely saját joga alapján a személyi állapottal vagy a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkezik,¹²¹ amennyiben a tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem az ügyben járulékos jellegű, kivéve, ha ez a joghatóság kizárólag valamelyik fél állampolgárságán alapul. A rendelet ezen közvetlen joghatósági szabályai az egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének f) pontjában foglalt közvetett joghatósági szabályokkal rokoníthatók.¹²²

328. Megjegyzendő, hogy a rendelet 3. cikkében felsorolt joghatósági alapok egyenrangúak, így a felperes szabadon választhat közülük.

C. A rendelet 4. cikke:¹²³ a joghatóság kikötése

329. A rendelet 4. cikke lehetővé teszi a felek számára, hogy megállapodással kikössék valamely tagállam bírósága vagy bíróságai joghatóságát.¹²⁴ A rendelet azonban korlátozza a felek autonómiáját. Egyrészt kizárja a joghatóság kikötését 18. életévét be nem töltött gyermekkel szembeni tartási kötelezettséggel kapcsolatos jogvitákban (a 4. cikk (3) bekezdése). Másrészt pedig megköveteli, hogy legyen érdemi kapcsolat a felek és a kijelölt bíróság vagy bíróságok között (a 4. cikk (1) bekezdése). A kijelölt bíróságnak vagy bíróságoknak olyan tagállamban kell lenniük, amelynek területén valamelyik fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik (a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontja), amelynek valamelyik fél az állampolgára (a 4. cikk (1) bekezdésének b) pontja), vagy házastársak vagy volt házastársak közötti, tartási kötelezettséggel kapcsolatos jogviták esetén a házasságukkal kapcsolatos jogviták eldöntésére joghatósággal rendelkező bíróságnak vagy bíróságoknak (a 4. cikk (1) bekezdése c) pontjának i. alpontja), vagy legalább egy éven át a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helyeül szolgáló tagállam bíróságának vagy bíróságainak (a 4. cikk (1) bekezdése c) pontjának ii. alpontja) kell lenniük. A fenti feltételeknek az eljáró bíróság joghatóságának

¹¹⁹ A rendelet 3. cikkének a) pontja többé-kevésbé megfelel a Brüsszel I. rendelet 2. cikkének. A rendelet 3. cikkének b) és c) pontja megfelel a Brüsszel I. rendelet 5. cikke (2) bekezdésének. A rendelet 3. cikkének d) pontja új, előzmények nélküli rendelkezés. Megjegyzendő, hogy a rendelet 3. cikke a Brüsszel I. rendelethez képest eltérően csak a „szokásos tartózkodási hely” kifejezést használja, ez pedig egy új, önálló jelentéssel bíró fogalom (amelynek tartalmát a rendelet nem definiálja). A Brüsszel I. rendelet szerinti „lakóhely” fogalmát a rendelet nem alkalmazza.

¹²⁰ Az egyezmény annyi kiegészítést tartalmaz, hogy a jogosultnak és az alperesnek „az eljárás megkezdésekor” szokásos tartózkodási hellyel kell rendelkeznie az adott államban. Megjegyzendő, hogy az egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének c) pontjához a szerződő állam fenntartást tehet; erről a 20. cikk (2) bekezdése rendelkezik.

¹²¹ A rendelet 3. cikkének d) pontjával kapcsolatban megjegyzendő, hogy a Brüsszel II. rendelet szerint a joghatósággal rendelkező illetékes hatóságok így ki tudják terjeszteni a joghatóságukat a szülői felügyelettel kapcsolatos eljáráshoz képest járulékos jellegű tartási ügyekre is.

¹²² Megjegyzendő, hogy az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése értelmében a szerződő állam fenntartást tehet a 20. cikk (1) bekezdésének f) pontjához.

¹²³ A rendelet 4. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 23. cikkének, a korábbi szabályokhoz képest azonban tartalmaz néhány eltérést. Az új rendelet korlátozza a felek joghatóság kikötésére vonatkozó megállapodásait tartási ügyekben, míg a Brüsszel I. rendelet nem tartalmazott megszorítást.

¹²⁴ Megjegyzendő, hogy a rendelet – a Brüsszel I. rendelethez képest (23. cikk (1) bekezdés) eltérően – már nem követeli meg a joghatóság kikötésére vonatkozó megállapodáshoz azt, hogy a felek egyike „lakóhellyel” rendelkezzen valamelyik tagállamban.

kikötésére vonatkozó megállapodás megkötésekor vagy a bírósághoz fordulás időpontjában teljesülniük kell.

330. A rendelet 4. cikkének (4) bekezdése elismeri azokat a luganói egyezmény *(a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2007. október 30-án Luganóban aláírt egyezmény)* alapján létrejött, az eljáró bíróság joghatóságának kikötésére vonatkozó megállapodásokat, amelyek az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező államra ruháznak kizárólagos joghatóságot (amennyiben azok nem érintenek 18. életévét be nem töltött gyermekkel szembeni tartási kötelezettséget).

331. A rendelet 4. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a megállapodásokat „írásban kell rögzíteni”, amelybe beleértendő „a megállapodás tartós rögzítését biztosító, elektronikus módon történő bármely közlés”.¹²⁵

332. Az egyezmény 18. cikke (2) bekezdésének a) pontja és 20. cikke (1) bekezdésének e) pontja¹²⁶ egyaránt említi, hogy – „a gyerektartási kötelezettségekkel kapcsolatos vitákat kivéve” – a felek betartják az eljáró bíróság választására vonatkozó, „írásos” formában létrejött megállapodásokat.

D. A rendelet 5. cikke:¹²⁷ az alperes megjelenésén alapuló joghatóság

333. A rendelet 5. cikke előírja, hogy „valamely tagállamnak az a bírósága” rendelkezhet joghatósággal, „amely előtt az alperes megjelenik”, kivéve, ha az alperes a bíróság joghatósága hiányának kifogásolása céljából jelent meg a bíróságon. Ez a szabály megfelel az egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt közvetett joghatósági szabálynak.

E. A rendelet 6. cikke:¹²⁸ szubszidiárius joghatóság

334. A rendelet 6. cikke a következő joghatósági alapról rendelkezik: „Amennyiben a 3., 4. és 5. cikk alapján egyik tagállam bírósága sem rendelkezik joghatósággal, továbbá a luganói egyezmény rendelkezései alapján az egyezmény nem tagállam részes államának bíróságai sem rendelkeznek joghatósággal, a felek közös állampolgársága szerinti tagállam bíróságai¹²⁹ rendelkeznek joghatósággal.”

335. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az illetékes hatóság köteles a 6. cikk alapján hivatalból elvégezni annak vizsgálatát, hogy másik bíróság a rendelet 3., 4. vagy 5. cikke alapján rendelkezik-e illetékességgel.

336. Az egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének f) pontja szerinti közvetett joghatósági szabály kifejezetten kizárja a kizárólag a felek valamelyikének állampolgárságára alapított joghatóságot (személyi állapot vagy szülői felelősség tárgyában), de nem tartalmaz rendelkezést arra az esetre, ha a felek állampolgársága megegyezik.¹³⁰

¹²⁵ A Brüsszel I. rendelet 23. cikke (1) bekezdésének a) pontja, valamint 23. cikke lényegében hasonló tartalommal szabályozza azt, hogy mi minősül írásbeli megállapodásnak.

¹²⁶ Megjegyzendő, hogy az egyezmény 20. cikk (1) bekezdésének e) pontjához a szerződő állam fenntartást tehet; erről a lehetőségről az egyezmény 20. cikk (2) bekezdése rendelkezik.

¹²⁷ A rendelet 5. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 24. cikkének.

¹²⁸ A rendelet 6. cikkének megfelelő rendelkezést a Brüsszel I. rendelet nem tartalmaz.

¹²⁹ Megjegyzendő, hogy a 6. cikk e joghatósági szabály alkalmazása előtt nem követeli meg a fél vagy a felek állampolgársága fennállásának vizsgálatát, illetve megállapítását (például bizonyos joghatósági területeken abban az esetben, ha a fél kettős állampolgársággal rendelkezik).

¹³⁰ Mivel az egyezménynek a határozatok elismerési és végrehajtási alapjairól rendelkező 20. cikke nem említi a felek közös állampolgárságát, a rendelet szerinti tágabb joghatósági alap az egyezmény más szerződő államaiban problémát jelenthet az ezen a joghatósági alapon hozott határozatok elismerése és végrehajtása során. Az illetékes hatóságoknak érdemes odafigyelniük erre a szempontra, ha az általuk hozott vagy

F. A rendelet 7. cikke: forum necessitatis

337. A rendelet 7. cikke egy további, kivételes joghatósági alapról rendelkezik: „Amennyiben a 3., 4., 5. és a 6. cikk alapján egyik tagállam bírósága sem rendelkezik joghatósággal, kivételes esetben az egyik tagállam bíróságai eljárhatnak az ügyben, amennyiben az eljárás megindítása vagy lefolytatása ésszerűtlen vagy lehetetlen lenne¹³¹ egy olyan harmadik államban, amelyhez a jogvita szorosan kötődik. A jogvitának kielégítő mértékben kell kapcsolódnia azon tagállamhoz, amelynek bíróságához fordultak”. Az egyezmény nem tartalmaz hasonló közvetett joghatósági szabályt.¹³²

338. A joghatóságnak a rendelet 7. cikke alapján történő megállapításakor a bírácnak egy kétrészes tesztet kell alkalmazniuk a cikk rendelkezéseinek megfelelően: először is azt kell vizsgálniuk, hogy fennáll-e az eljárás olyan harmadik államban való indításának lehetetlensége vagy az arra való képtelenség, amelyhez a jogvita szorosan kötődik, másodsor pedig azt, hogy a jogvita „kielégítő mértékben” kapcsolódik-e ahhoz a bírósághoz, amelyhez fordultak.

G. A rendelet 8. cikke: az eljárás korlátozása

339. A rendeletnek „Az eljárás korlátozása” című 8. cikke – kisebb különbségektől eltekintve – lényegében megfelel az egyezmény hasonló című 18. cikkének. A rendelet 8. cikke továbbá arról rendelkezik, hogy a cikk a tagállamokban hozott határozatok mellett akkor is alkalmazandó, ha a határozatot „a 2007. évi hágai egyezmény egy (...) szerződő államában”, továbbá valamely tagállamban hozták.

340. A 8. cikk (1) bekezdésében foglalt főszabály szerint mindaddig, amíg a jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik a rendeletet alkalmazó azon tagállamban vagy az egyezmény azon szerződő államában, ahol a határozatot meghozták, másik tagállamban nem kezdeményezhető a határozat módosítására vagy új határozat meghozatalára irányuló kérelem. Az egyezmény párhuzamos rendelkezése az egyezmény 18. cikkének (1) bekezdésében található.

341. A rendelet 8. cikkének (2) bekezdése – az egyezmény 18. cikkének (2) bekezdéséhez hasonlóan – négy kivételt fogalmaz meg a főszabály alól.

342. Először is az eljárás korlátozása nem alkalmazandó, ha a felek a rendelet 4. cikkével összhangban megállapodtak a másik tagállam bíróságának joghatóságáról – ez a cikk meghatározza az eljáró bíróság joghatóságának kikötésére vonatkozóan a felek között létrejött megállapodásokra alkalmazandó korlátozásokat (ezek kifejtését lásd fent).¹³³ A második kivétel akkor merül fel, ha úgy tekintendő, hogy a jogosult a rendelet 5. cikkének megfelelően elfogadja egy másik tagállam bíróságainak joghatóságát (részletesebben lásd fent).¹³⁴ Harmadrészt pedig akkor, ha az eredeti eljárás helye

módosított határozatot az egyezmény olyan szerződő államában szeretnék elismertetni és/vagy végrehajtatni, ahol a rendelet nem alkalmazandó.

¹³¹ Hollandiában például a bíróság a polgári perrendtartás 9. cikkének b) pontja alapján illetékesnek nyilváníthatja magát, ha Hollandián kívül lehetetlen lefolytatni az eljárást. Az ítélkezési gyakorlat szerint a „lehetetlen” kifejezés ténybeli lehetetlenségre (pl. polgárháborúra vagy természeti katasztrófára) és jogi lehetetlenségre (pl. egyes etnikai csoportokkal szembeni diszkriminatív jogszabályokra) egyaránt utalhat.

¹³² Ennélfogva ez a joghatósági alap is felvethet az európai uniós tagállamok határozatainak az egyezmény szerződő államaiban ezen a joghatósági alapon történő elismeréséhez és végrehajtásához kapcsolódó problémákat, amennyiben a felhívott bíróságokkal fennálló, a rendelkezés szerinti kielégítő mértékű kapcsolat nem feleltethető meg az egyezmény 20. cikkében az elismerés és végrehajtás tekintetében felsorolt joghatósági alapok valamelyikének. Az illetékes hatóságoknak érdemes odafigyelniük erre a szempontra, ha az általuk hozott vagy módosított határozatot az egyezmény olyan szerződő államában szeretnék elismertetni és/vagy végrehajtatni, ahol a rendelet nem alkalmazandó.

¹³³ Az egyezmény párhuzamos rendelkezése, a 18. cikk (2) bekezdésének a) pontja a következőképpen fogalmazza meg az egyezmény szerinti kivételt: „a felek között írásos megállapodás született e másik szerződő állam joghatóságáról, kivéve a gyerektartási kötelezettségekkel kapcsolatos vitákat”.

¹³⁴ Az egyezmény párhuzamos rendelkezése, a 18. cikk (2) bekezdésének b) pontja a következőképpen fogalmazza meg az egyezmény szerinti kivételt: „amennyiben a jogosult elfogadta az említett másik

szerinti, a 2007. évi egyezmény szerződő államának minősülő állam hatáskörrel rendelkező hatóságának nem áll módjában joghatóságát gyakorolni a határozat módosítására vagy új határozat meghozatalára vonatkozóan, vagy megtagadja a joghatóság gyakorlását.¹³⁵ Végül pedig kivételt képez az az eset is, ha a 2007. évi egyezményben részes, az eredeti eljárás helye szerinti államban hozott határozatot nem lehet elismerni vagy végrehajthatónak nyilvánítani abban a tagállamban, ahol az eljárást kilátásba helyezik.¹³⁶

H. A rendelet 9. cikke:¹³⁷ a bíróság megkeresése

343. A rendelet 9. cikke kifejezetten meghatározza, hogy a bíróság mikor tekinthető „felhívottnak” a rendelet értelmében: konkrétan a megfelelő iratoknak a bírósághoz történő benyújtásakor vagy az iratok kézbesítésével összefüggő bizonyos jogcselekmények elvégzésekor.¹³⁸

I. A rendelet 10. cikke:¹³⁹ a joghatóság vizsgálata

344. A rendelet 10. cikke kimondja, hogy amennyiben valamely bíróságnál olyan eljárást kezdeményeznek, amely tekintetében nem rendelkezik joghatósággal, „a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát”.¹⁴⁰

J. A rendelet 11. cikke:¹⁴¹ az elfogadhatóság vizsgálata

345. A rendelet 11. cikkének (1) bekezdése a (megfelelő joghatósággal rendelkező) tagállam eljárásának felfüggesztéséről rendelkezik, amennyiben az alperes egy másik államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, és nem jelenik meg a bíróság előtt. A felfüggesztés célja, hogy az alperes megfelelő értesítést kapjon az eljárásról, kellő időben átvehesse a védekezésre való felkészüléshez szükséges iratokat, illetve annak biztosítása, hogy ezeket az intézkedéseket meg lehessen tenni. A 11. cikk (2) bekezdése arra az esetre tartalmaz alternatív rendelkezést, ha az iratok továbbítására az 1393/2007/EK rendelet *(a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló rendelet)* alapján kerül sor, a (3) bekezdés pedig azt az esetet szabályozza, ha az irattovábbítás *a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldi kézbesítéséről szóló, 1965. november 15-i hágai egyezmény* szerint történik. (A külföldi iratkézbesítéssel kapcsolatban lásd még a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.)

346. Az egyezménynek ugyan nincs olyan rendelkezése, amely lehetővé tenné az eljárás felfüggesztését a fent ismertetett körülmények között, az egyezmény 22. cikkének e) pontja alapján megtagadható a határozat elismerése és végrehajtása, ha az alperes „nem jelent meg és nem képviseltette magát”, és i. nem értesült megfelelően az eljárásról, vagy ii. nem értesült megfelelően a határozatról, és nem volt lehetősége arra, hogy az ellen kifogást emeljen vagy azt megfellebbezze.

szerződő állam joghatóságát, akár kifejezetten, akár azáltal, hogy az ügy érdemére nézve védekezést terjeszt elő anélkül, hogy az első adandó alkalommal vitatta volna a joghatóságot”.

¹³⁵ Az egyezmény párhuzamos rendelkezése, a 18. cikk (2) bekezdésének c) pontja a következőképpen fogalmazza meg az egyezmény szerinti kivételt: „amennyiben az eredeti eljárás helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező hatóságának – a határozat módosítására vagy új határozat meghozatalára vonatkozóan – nem áll módjában joghatóságát gyakorolni vagy azt megtagadja”.

¹³⁶ Az egyezmény párhuzamos rendelkezése, a 18. cikk (2) bekezdésének d) pontja a következőképpen fogalmazza meg az egyezmény szerinti kivételt: „amennyiben az eredeti eljárás szerinti államban hozott határozatot nem lehet elismerni vagy végrehajthatónak nyilvánítani azon szerződő államban, ahol határozat módosítására vagy új határozat kibocsátására irányuló eljárást kilátásba helyezik.”

¹³⁷ A rendelet 9. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 30. cikkének, illetve a Brüsszel II. rendelet 16. cikkének.

¹³⁸ Az egyezmény nem tartalmaz ennek megfelelő rendelkezést.

¹³⁹ A rendelet 10. cikke megfelel a Brüsszel II. rendelet 17. cikkének.

¹⁴⁰ Az egyezmény nem tartalmaz ennek megfelelő rendelkezést.

¹⁴¹ A rendelet 11. cikke megfelel a Brüsszel II. rendelet 18. cikkének.

K. A rendelet 12. cikke:¹⁴² perfüggőség és a 13. cikk:¹⁴³ összefüggő eljárások

347. A rendelet a 12. cikkben a perfüggőséget (az azonos felek között „ugyanabból a ténybeli alaptól származó ugyanazon jog iránt” különböző tagállamok bíróságai előtt indított eljárások eseteit), a 13. cikkben pedig a más tagállamokban indított „összefüggő eljárásokat” (amelyekre az jellemző, hogy „olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együttesen határozni”) szabályozza. Mindkét esetben az „elsőként felhívott bíróság” szabálya érvényesül.

348. Az egyezménynek egyetlen rendelkezése, „Az elismerés és végrehajtás megtagadásának okai” című 22. cikk c) pontja foglalkozik a perfüggőség kérdéseivel. Valamely határozat elismerése és végrehajtása megtagadható, ha „a felhívott állam valamely hatósága előtt ugyanazon felek között, ugyanazon célból eljárás van folyamatban, és ez utóbbi eljárás indult meg először”.

L. A rendelet 14. cikke:¹⁴⁴ ideiglenes intézkedések és biztosítási intézkedések

349. A rendelet 14. cikke kifejezetten lehetővé teszi a valamely tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes (és biztosítási) intézkedések kérelmezését a tagállam bíróságainál, még akkor is, ha a rendelet alapján az ügy érdemi elbírálására esetlegesen más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal.¹⁴⁵ (Az ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd még a kézikönyv 3. fejezete II. részének VIII. szakaszát.)

350. Az egyezmény nem tartalmaz a rendelet 14. cikkének megfelelő rendelkezést, de lehetővé teszi hasonló megkeresések előterjesztését a központi hatóságokon keresztül. Az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének i) pontja előírja, hogy a központi hatóságok az egyezmény szerinti kérelmek vonatkozásában kötelesek eljárás indítására vagy annak elősegítésére „olyan ideiglenes intézkedés meghozatala érdekében, amely területi jellegű, és amelynek célja az előterjesztett tartási kérelem eredményének biztosítása”. Az egyezmény „Különleges intézkedések iránti megkeresések” című 7. cikkének (1) bekezdése továbbá felhatalmazza a központi hatóságot arra, hogy megkeresésekkel forduljon egy másik központi hatósághoz, így többek között ideiglenes intézkedéseket is kezdeményezhet az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének i) pontja szerint akkor, ha az egyezmény alapján még nem terjesztettek elő kérelmet. Az egyezmény 7. cikkének (2) bekezdése továbbá arról rendelkezik, hogy a központi hatóság egy másik központi hatóság megkeresésére különleges intézkedéseket is tehet (kérelmezheti többek között a szükséges ideiglenes intézkedéseket), ha a megkereső központi hatóság által ismert belföldi ügy „nemzetközi elemmel bír”.

¹⁴² A rendelet 12. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 27. cikkének, illetve a *polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról* szóló, 1968. szeptember 27-i brüsszeli egyezmény (a továbbiakban: brüsszeli egyezmény) 21. cikkének.

¹⁴³ A rendelet 13. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 28. cikkének.

¹⁴⁴ A rendelet 14. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 31. cikkének, illetve a brüsszeli egyezmény 24. cikkének.

¹⁴⁵ Megjegyzendő, hogy a rendelet hallgat arról, hogy az ideiglenes intézkedésekre melyik tagállam jogát kell alkalmazni. Ezenfelül az sem egyértelmű, hogy a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya (lásd az 5. fejezetet), melyről a jegyzőkönyv 11. cikke rendelkezik, kiterjed-e az ideiglenes intézkedésekre. Egyes államok a bíróságok mérlegelési jogkörébe utalják annak eldöntését, hogy melyik jog alkalmazandó az ideiglenes intézkedésekre.

5. fejezet – Alkalmazandó jog a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet értelmében

A. A 2007. évi egyezmény és az alkalmazandó jogról szóló 2007. évi hágai jegyzőkönyv

351. A hágai egyezmény nem tartalmaz átfogó jellegű szabályozást az alkalmazandó jogot illetően. A *tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyv* (a továbbiakban: a jegyzőkönyv) egy önálló, de a 2007. évi egyezményhez kapcsolódó nemzetközi jogi eszköz, mivel a két jogi aktus tárgyalására és elfogadására egyszerre került sor. Az egyezmény szerződő államai számára különösen javasolt az, hogy a jegyzőkönyv részes feleivé is váljanak, azonban bármely állam csatlakozhat a jegyzőkönyvhöz. A jegyzőkönyv szerződő államokkal kapcsolatos státuszáról a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Conventions” menüponton belül a „Convention 39”, majd pedig a „Status table” kiválasztásával, illetve a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt érhetők el információk.

352. A nemzetközi tartási ügyekben eljáró, hatáskörrel rendelkező [bíróságoknak] [közigazgatási hatóságoknak] először arról kell meggyőződniük, hogy a saját államuk részes fele-e a jegyzőkönyvnek.¹⁴⁶ Ha igen, a tartási kötelezettséget megállapító határozat meghozatalára (lásd a 10. fejezetet) és módosítására (lásd a 11. fejezetet) irányuló, egyezmény szerinti kérelmek és közvetlen kérelmek esetén a jegyzőkönyv határozza meg a tartási ügyekben alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat. A határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó, az egyezmény alapján kezdeményezett kérelmek és megkeresések általában nem tartoznak a jegyzőkönyv rendelkezéseinek hatálya alá, mivel az alkalmazandó jog kérdését már az eredeti eljárás helye szerinti állam rendezte¹⁴⁷). Ha az adott állam a jegyzőkönyvnek nem szerződő állama, illetve nem is olyan állam, amelyben a jegyzőkönyv alkalmazandó (lásd az alábbi B. pontot), a tartási kötelezettséget megállapító határozatokra az eljáró bíróság – azaz a megkeresett állam – jogát kell alkalmazni, beleértve a nemzetközi magánjogi előírásait is.

353. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy az egyezmény több konkrét szabályt tartalmaz az alkalmazandó joggal kapcsolatban, így a) az állami szervek azon joga esetén, hogy a tartásra jogosult személyek helyett a jogosult számára tartás helyett nyújtott ellátások után visszatérítést igényeljenek (36. cikk (2) bekezdés); b) a tartási kötelezettség időtartamát, továbbá hátralék végrehajthatóságának elévülési idejét illetően (32. cikk (4) és (5) bekezdés) és c) a gyermek tartásdíjra való jogosultságával összefüggésben bizonyos korlátozott esetekben (20. cikk (5) bekezdés).

354. A jegyzőkönyv rendelkezéseinek vázlatos bemutatását az alábbi C. pont tartalmazza.

355. A hatáskörrel rendelkező hatóságoknak figyelemmel kell lenniük arra is, hogy még abban az esetben is, ha a saját államukban nincs hatályban a jegyzőkönyv, a tartási ügyekben alkalmazandó jogot szabályozó korábbi hágai egyezmények valamelyike hatályos lehet.¹⁴⁸

¹⁴⁶ A jegyzőkönyv [alkalmazandó] [nem alkalmazandó] [állam neve]-ban/-ben. Ezzel kapcsolatban lásd még a fejezet B. pontját.

¹⁴⁷ Természetesen előfordulhat, hogy a jegyzőkönyvet az eredeti eljárás helye szerinti államban már alkalmazták. Lásd még az egyezmény 32. cikkének (4) és (5) bekezdését, amelyek az egyezmény szerinti végrehajtási kérdésekre nézve rendezik az alkalmazandó jog kérdését.

¹⁴⁸ A *gyermekekre vonatkozó tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1956. október 24-i hágai egyezmény és a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1973. október 2-i hágai egyezmény* (a továbbiakban: 1973. évi egyezmény). A fenti nemzetközi jogi aktusok szerződő államok szerinti státuszával kapcsolatban a Hágai Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Conventions” menüponton belül a „Convention 8” vagy a „Convention 24”, majd pedig a „Status table” kiválasztásával érhetők el információk.

B. A 2009. évi rendelet és az alkalmazandó jogról szóló 2007. évi hágai jegyzőkönyv

356. A tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyvnek az Európai Közösség általi megkötéséről szóló, 2009. november 30-i 2009/941/EK tanácsi határozattal az (akkori) Európai Közösség Tanácsaként eljáró Tanács az Európai Közösség nevében – Dániát és az Egyesült Királyságot nem számítva – jóváhagyta a jegyzőkönyvet.¹⁴⁹

357. A jegyzőkönyv 2011. június 18. óta alkalmazandó az Európai Unió részt vevő tagállamaiban, [beleértve] [állam neve]-t.¹⁵⁰ Megjegyzendő az is, hogy a jegyzőkönyv visszamenőleges hatállyal rendelkezik, és a tagállamokban a jegyzőkönyv alkalmazásának kezdő időpontját megelőzően benyújtott tartási követelésekre is alkalmazandó.¹⁵¹

358. A rendelet III. fejezetének 15. cikke az alkalmazandó jogra vonatkozó legfontosabb cikk, amely előírja, hogy a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogot a 2007. évi hágai jegyzőkönyvvel összhangban kell meghatározni azokban a tagállamokban, amelyekben ez a jogi eszköz kötelező erővel bír.¹⁵²

359. Ahogyan az alábbiakban (lásd a 8. fejezetet) részletesen kifejtésre kerül, a rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerint az *exequatur*nak a külföldi határozatok elismerésével és végrehajtásával kapcsolatos eltörlésére vonatkozó szabályok azokban az európai uniós tagállamokban alkalmazandók, amelyekre nézve a jegyzőkönyv kötelező (Dánián és az Egyesült Királyságon kívül az összes tagállamban).

C. A jegyzőkönyv alkalmazása és rendelkezéseinek vázlatos bemutatása

360. A jegyzőkönyv fontosabb rendelkezéseinek összefoglalása az alábbiakban található. Az illetékes [bíróságoknak] [közigazgatási hatóságoknak] részletesebb információkért a jegyzőkönyv szövegét és a jegyzőkönyv magyarázó jelentését érdemes tanulmányozniuk. A magyarázó jelentés a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldalán (www.hcch.net) a „Conventions” menüpont alatt a „Convention 39”, majd a „HCCH Publications” kiválasztásával érhető el.

1. Általános alkalmazás

361. A kizárólag a szerződő államok közötti kapcsolatokban alkalmazandó 2007. évi egyezményen ellentétben a jegyzőkönyvnek *erga omnes* hatálya van.¹⁵³ Az illetékes hatóságok tehát még abban az esetben is alkalmazni fogják a jegyzőkönyv szabályait a szerződő államokban vagy a jegyzőkönyv hatálya alá tartozó államokban, ha az alkalmazandó jog olyan állam joga, amely a jegyzőkönyvnek nem részes fele.¹⁵⁴ Az *erga*

¹⁴⁹ Lásd a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyvnek az Európai Közösség általi megkötéséről szóló, 2009. november 30-i 2009/941/EK tanácsi határozat (11) és (12) preambulumbeközdését, valamint 3. cikkét. A tanácsi határozat (5) preambulumbeközdése kimondja, hogy „a Közösség a jegyzőkönyvvel szabályozott valamennyi kérdésben kizárólagos hatáskörrel rendelkezik”.

¹⁵⁰ Ugyanott, 4. cikk.

¹⁵¹ Ugyanott, 5. cikk.

¹⁵² Megjegyzendő, hogy a rendelet 15. cikke révén a jegyzőkönyv az uniós jog részévé vált, és ennek eredményeként a jegyzőkönyvet alkalmazó illetékes hatóság előzetes kérdéssel fordulhat az Európai Unió Bíróságához.

¹⁵³ A jegyzőkönyv 2. cikke.

¹⁵⁴ Megjegyzendő, hogy azon államok esetében, amelyek az 1973. évi egyezménynek és a jegyzőkönyvnek is szerződő államai, a két jogi aktus ütközésével kapcsolatos problémák merülhetnek fel az 1973. évi egyezmény más olyan szerződő államaival fennálló kapcsolataikban, amelyek a 2007. évi jegyzőkönyvnek nem szerződő felei. Japán, Törökország és Svájc az 1973. évi egyezmény szerződő államai, de a jegyzőkönyvnek még nem részes felei, ennél fogva felmerülhet az a kérdés, hogy az ezen államokat érintő ügyekben az alkalmazandó jog tekintetében az új jegyzőkönyv vagy az 1973. évi egyezmény általános

omnes hatály a gyakorlatban azt jelenti, hogy a jegyzőkönyv biztosította előnyök sok olyan jogosultat is megilletethetnek, akik a jegyzőkönyvben nem részes államokban rendelkeznek tartózkodási hellyel. Például a jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó államban tartózkodási hellyel rendelkező, a jegyzőkönyv hatálya alá tartozó államban (pl. a kötelezett tartózkodási helye szerinti államban) eljárást indító jogosultra alkalmazandóak a jegyzőkönyvben rá vonatkozóan megállapított kedvező és egységes szabályok.

2. A jegyzőkönyv hatálya

362. A jegyzőkönyv hatálya alá eső tartási kötelezettségek köre szélesebb, mint a 2007. évi egyezmény szerinti kötelezettségeké, ugyanis a jegyzőkönyv meghatározza a családi kapcsolatból származó tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogot is, úgy, hogy a fenntartás lehetőségét kizárja.¹⁵⁵ A jegyzőkönyv hatálya alá tartoznak a családi vagy rokoni kapcsolatból, házasságból vagy házassági rokonságból származó tartási kötelezettségek,¹⁵⁶ tehát az alkalmazási köre megegyezik a rendeletével. A jegyzőkönyv nem határozza meg a „családi kapcsolat” fogalmát, és más kifejezéseket sem. E kifejezések és a jegyzőkönyv értelmezésekor az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük a jegyzőkönyv nemzetközi jellegét és egységes alkalmazása előmozdításának szükségességét.¹⁵⁷

363. A tág alkalmazási kör részleges ellensúlyozása érdekében a jegyzőkönyv egy különös védelmi szabályt is tartalmaz.¹⁵⁸ A kötelezett vitathatja a jogosult követelését azon az alapon, hogy sem a kötelezett szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga, sem – ha van ilyen – a felek közös állampolgársága szerinti állam joga szerint nem áll fenn ilyen kötelezettség. Ez a védelem a szülő-gyermek kapcsolatból fakadó gyermektartási kötelezettség, illetve a házastársak és a volt házastársak közötti tartási kötelezettségek kivételével minden tartási kötelezettségre alkalmazandó.

364. Végezetül a jegyzőkönyv alapján meghatározott jog alkalmazása kizárólag akkor tagadható meg, ha „az alkalmazás hatásai nyilvánvalóan ellentétesek lennének az eljáró bíróság államának közrendjével”.¹⁵⁹

3. Az alkalmazandó jog tárgyi hatálya

365. A jegyzőkönyv exemplifikatív felsorolást tartalmaz arra nézve, hogy az alkalmazandó jogot milyen kérdésekre kell alkalmazni. Ilyen kérdések például a következők: a jogosult tartás iránti jogainak fennállása és terjedelme, valamint az, hogy kivel szemben gyakorolhatja azokat; az, hogy a jogosult mennyiben követelhet visszamenőlegesen tartást; a tartás összegének kiszámítási alapja és indexálása; az, hogy ki jogosult eljárást indítani tartással kapcsolatos ügyben, kivéve azokat a kérdéseket, amelyek az eljárási képességhez és az eljárás során történő képviselőhöz kapcsolódnak; az elévülési idő; valamint a tartásra kötelezett köteletségének mértéke, amennyiben a jogosult számára tartást helyettesítő ellátást nyújtó közintézmény az ellátás visszatérítését igényli.¹⁶⁰

hatályú szabályai irányadóak-e. A jogirodalomban nem egységesek az ezzel kapcsolatos álláspontok. Lásd a jegyzőkönyv magyarázó jelentésének 194–197. pontjában olvasható elemzést. [Állam neve] az 1973. évi egyezménynek [nem] szerződő állama.

¹⁵⁵ A jegyzőkönyv 27. cikke.

¹⁵⁶ A jegyzőkönyv 1. cikkének (1) bekezdése.

¹⁵⁷ A jegyzőkönyv 20. cikke.

¹⁵⁸ A jegyzőkönyv 6. cikke.

¹⁵⁹ A jegyzőkönyv 13. cikke.

¹⁶⁰ A jegyzőkönyv 11. cikke.

4. Az alkalmazandó jogra irányadó általános szabály

366. A jegyzőkönyv alapján főszabály szerint az alkalmazandó jog a jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga.¹⁶¹ Ezen általános szabály előnye egyrészt az, hogy a jogosult tartózkodási helye szerinti ország társadalmi környezetének jogi és ténybeli feltételeire tekintettel teszi lehetővé a tartási kötelezettség fennállásának és mértékének megállapítását, másrészt annak biztosítása, hogy az ugyanazon országban élő jogosultak egyenlő bánásmódban részesülnek, harmadrészt pedig az, hogy olyan alkalmazandó jogot határoz meg, amely gyakran egybeesik az eljáró bíróság jogával.

5. Bizonyos jogosultakat előnyben részesítő különös szabályok

367. A jegyzőkönyv tartalmaz bizonyos „lépcsőzetes”, egymásra épülő szubszidiárius szabályokat, amelyek célja egyes tartásra jogosult csoportok előnyben részesítése.¹⁶² Ezek a *favor creditoris* elvére épülő különös szabályok annak biztosítására szolgálnak, hogy a jogosultnak a lehető legnagyobb esélye legyen a tartási követelése érvényesítésére.

368. Ezek a kiegészítő szabályok a következő jogosultcsoportok számára kedvezőek: a) a szülőjével szemben tartásra jogosult gyermekek (függetlenül a gyermek életkorától); b) bármely olyan, a 21. életévét be nem töltött személy, aki a szülőkön kívüli más személlyel szemben tartásra jogosult, kivéve azt az esetet, amikor házastársakat, volt házastársakat vagy azokat illet tartás, akiknek a házasságát érvénytelenítették; c) a gyermekükkel szemben tartásra jogosult szülők.¹⁶³

369. A jegyzőkönyv előírja, hogy amennyiben a fentiekben felsorolt kategóriák valamelyikébe eső jogosult a főszabály szerint alkalmazandó jog alapján nem kaphat tartást, az eljáró bíróság jogának alkalmazása vonatkozik rá.¹⁶⁴ Továbbá ha az említett jogosult a kötelezett szokásos tartózkodási helye szerinti állam illetékes hatóságához fordul, az alkalmazandó jog az eljáró bíróság joga, kivéve azt az esetet, ha a jogosult e jog alapján nem kaphat tartást a kötelezettől, ekkor ugyanis az alkalmazandó jog ismét a kötelezett szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga.¹⁶⁵ Végül pedig úgy rendelkezik a jegyzőkönyv, hogy amennyiben a jogosult sem a főszabály szerint, sem a kiegészítő szabályok alapján nem kaphat tartást a kötelezettől, az alkalmazandó jog a jogosult és a kötelezett közös állampolgársága szerinti állam joga, ha azonos az állampolgárságuk.¹⁶⁶

6. Házastársakra és volt házastársakra vonatkozó különös szabály

370. A jegyzőkönyv a házastársak, a volt házastársak és az érvénytelenített házasság felei közötti tartási kötelezettségekre vonatkozóan különös szabályról rendelkezik.¹⁶⁷ A korábbi, 1973. évi egyezmény 8. cikkében foglalt szabállyal szemben, amely nem tette lehetővé a válásra alkalmazott jogtól való eltérést, a jegyzőkönyv alapján elvben¹⁶⁸ a jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti jogot kell alkalmazni, azonban egy mentesítési záradékra is figyelemmel.

371. A jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogának alkalmazását a felek bármelyike kifogásolhatja, ezt követően a felhívott bíróság vagy hatóság köteles

¹⁶¹ A jegyzőkönyv 3. cikke.

¹⁶² A jegyzőkönyv 4. cikke.

¹⁶³ A jegyzőkönyv 4. cikkének (1) bekezdése.

¹⁶⁴ A jegyzőkönyv 4. cikkének (2) bekezdése.

¹⁶⁵ A jegyzőkönyv 4. cikkének (3) bekezdése.

¹⁶⁶ A jegyzőkönyv 4. cikkének (4) bekezdése.

¹⁶⁷ A jegyzőkönyv 5. cikke.

¹⁶⁸ Lásd fent a 148. lábjegyzetet.

megvizsgálni, hogy van-e olyan jog, amely a jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogánál szorosabban kapcsolódik a házassághoz (ilyen jog lehet egyebek mellett a felek házasság alatti szokásos tartózkodási helye vagy tartózkodási helye, az állampolgárságuk, a házasságkötés helye, továbbá a különválásnak vagy a házasság felbontásának helye szerinti jog). A jegyzőkönyv különösen az utolsó közös szokásos tartózkodási hely szerinti állam jogát emeli ki az említett vizsgálat során figyelembe veendő jogként.¹⁶⁹

7. Az alkalmazandó jog felek általi megválasztása

372. A jegyzőkönyvben található olyan új rendelkezések, amelyek bizonyos korlátozások mellett a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jog felek általi szabad megválasztására vonatkozó intézkedéseket rögzítenek.

373. Először is a felek egy adott eljáráshoz köthetnek ún. „eljárási megállapodásokat” az eljáró bíróság jogának kijelölése érdekében.¹⁷⁰ Ez a rendelkezés kizárólag akkor alkalmazandó, ha a tartási kötelezettség jogosultja tartási követelést érvényesített vagy kíván érvényesíteni egy konkrét bíróság vagy hatóság előtt.

374. Másodszor, a felek köthetnek olyan megállapodást is, amelyben bármikor kijelölik a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogot, többek között a jogvita felmerülése előtt vagy az eljárás során is, egészen addig, amíg megállapodásuk érvénytelenítéséről vagy módosításáról nem döntenek.¹⁷¹ A felek csak valamelyikük állampolgársága vagy szokásos tartózkodási helye szerinti állam vagy azon állam jogát, illetve azt a jogot választhatják, amelyet vagyoni jogi ügyeik, illetve házasságuk felbontása vagy különválásuk tekintetében korábban kijelöltek vagy ténylegesen alkalmaztak.¹⁷²

375. A tartási kötelezettség jogosultjának védelme érdekében a fenti általános jellegű megállapodásokra fontos korlátozások vonatkoznak. Tilos jogválasztási megállapodást kötni a 18. életévét be nem töltött személlyel vagy olyan nagykorúval szembeni tartási kötelezettség tárgyában, akinek személyes képességei korlátozottak vagy hiányoznak, és ezért az érdekeit nem képes képviselni.¹⁷³

376. Az alkalmazandó jog felek általi megválasztása akkor is korlátozott, ha azt érinti, hogy a jogosult lemondhat-e tartásra vonatkozó jogáról.¹⁷⁴ A jogosultnak a kijelölés időpontjában szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga határozza meg, hogy a jogosult lemondhat-e és milyen feltételek mellett mondhat le a tartásról.

377. A jegyzőkönyv előírja továbbá, hogy az alkalmazandó jogról szóló megállapodás feleinek „teljes körű információval” kell rendelkezniük az alkalmazandó jog kijelölésének következményeiről, és e következményeknek „teljes mértékben tudatában” kell lenniük. Ellenkező esetben a felhívott bíróság vagy hatóság mellőzheti a kijelölt jog alkalmazását, ha annak alkalmazása „nyilvánvalóan méltánytalan vagy ésszerűtlen következményekkel járna bármelyik félre nézve”.¹⁷⁵

8. Közintézmények

378. A jegyzőkönyv előírja, hogy a közintézmény a jogosultnak nyújtott tartást helyettesítő ellátás megtérítésére vonatkozó jogára alkalmazandó jog az intézményre alkalmazandó jog.¹⁷⁶

¹⁶⁹ A jegyzőkönyv 5. cikke.

¹⁷⁰ A jegyzőkönyv 7. cikke.

¹⁷¹ A jegyzőkönyv 8. cikke.

¹⁷² A jegyzőkönyv 8. cikkének (1) bekezdése.

¹⁷³ A jegyzőkönyv 8. cikkének (3) bekezdése.

¹⁷⁴ A jegyzőkönyv 8. cikkének (4) bekezdése.

¹⁷⁵ A jegyzőkönyv 8. cikkének (5) bekezdése.

¹⁷⁶ A jegyzőkönyv 10. cikke.

9. A tartás összegének meghatározása

379. Végezetül a jegyzőkönyv tartalmaz egy anyagi jogi szabályt,¹⁷⁷ amelyet a szerződő állam vagy a jegyzőkönyv hatálya alá tartozó állam hatóságai arra tekintet nélkül kötelesek érvényre juttatni, hogy az alkalmazandó jog külföldi jog vagy az eljáró bíróság joga-e. E szabály szerint a tartás összegének megállapításakor figyelembe kell venni a jogosult szükségleteit és a kötelezett forrásait, valamint a jogosultnak a rendszeres tartásdíj fizetése helyett megítélt mindenfajta kompenzációt (azaz egyösszegű kifizetést); ez a rendelkezés akkor is irányadó, ha az alkalmazandó jog másként rendelkezik.

¹⁷⁷ A jegyzőkönyv 14. cikke.

6. fejezet – Külföldi jog azonosítása és tartalmának meghatározása

A. Bevezetés

380. Az egyezmény vagy a rendelet alapján nemzetközi tartási ügyekben eljáró, hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróságoknak] [közigazgatási hatóságoknak] bizonyos esetekben külföldi jog tartalmát kell meghatározniuk, illetve külföldi jogot kell alkalmazniuk. Az 5. fejezet elemzi az alkalmazandó joggal kapcsolatos problémákat és ezeken keresztül azokat az eseteket, amikor a külföldi jog tartalmához való hozzáférés szükségessége az egyezmény vagy a rendelet alapján felmerülhet.

B. A külföldi jog azonosítása az Európai Unióban és a világ többi részén

1. A 2007. évi egyezmény szerinti országprofil

381. Az egyezmény 57. cikke úgy rendelkezik, hogy a szerződő államnak a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia Állandó Hivatala rendelkezésére kell bocsátania bizonyos információkat az egyezmény szabályainak érvényre juttatása érdekében alkalmazott jogszabályairól, eljárásairól és intézkedéseiről, így többek között kötelesek leírni, hogy az állam hogyan fogja elintézni a tartási határozatok meghozatalával, elismerésével és végrehajtásával kapcsolatos megkereséseket.¹⁷⁸

382. A szerződő államok a Hágai Konferencia által ajánlott és közzétett országprofilok keretében is biztosíthatják ezeket az információkat. Az egyezmény 57. cikke (1) bekezdésének a) pontja konkrétan előírja, hogy a szerződő állam köteles rendelkezésre bocsátani „a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos jogszabályai és eljárásai leírását” (az országprofil III. részében).

383. Az országprofilok és a szerződő állam által az 57. cikk alapján biztosított információk elérhetők a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia weboldalán (hcch.net) a „Child Support/Maintenance Section” menüpont alatt.

2. A 2009. évi rendelet nemzeti jogszabályokkal és eljárásokkal kapcsolatos szabályai

384. Az Európai Unió tagállamainak az egyezmény szerint rendelkezésre bocsátandó adatokhoz hasonló adatokat kell átadniuk a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózatnak (a rendelet 70. és 71. cikke szerint),¹⁷⁹ és a tagállamok ezeket az információkat folyamatosan frissíteniük kell. A polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat honlapján külön, az egyes országok információra mutató hivatkozásokat is tartalmazó rész foglalkozik a tartási tárgyú ügyekkel. Ez a következő internetes hivatkozáson érhető el:¹⁸⁰

http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_hu.htm.

3. Külföldi jog azonosítását és tartalmának meghatározását segítő egyéb globális és európai online források

385. Az e szakaszban alább felsorolt internetes hivatkozások kizárólag tájékoztatási célt szolgálnak, a kézikönyv szövegeztésekor megfelelően működtek, és nem feltétlenül

¹⁷⁸ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 683. pontját.

¹⁷⁹ A Tanács 2001/470/EK határozata az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról polgári és kereskedelmi ügyekben (módosította: a 2009. június 18-i 568/2009/EK európai parlamenti és tanácsi határozat).

¹⁸⁰ Megjegyzendő, hogy ezek az információk hamarosan várhatóan átkerülnek az európai igazságügyi portálra, amely a következő internetes hivatkozáson érhető el: <https://e-justice.europa.eu/home.do>.

tartalmaznak hivatalos vagy hiteles kormányzati jogi információkra mutató hivatkozásokat. Ettől függetlenül az alábbi lista olyan különböző kormányzati, nonprofit és felsőoktatási intézmények felsorolására törekszik, amelyek ingyenes hozzáférést biztosítanak joganyagokhoz, és amelyek általában a minőségi jogi tájékoztatásról ismertek. Az alábbi lista semmi esetre sem kimerítő. A felsorolt weboldalak többnyire átfogó jellegű, nem kizárólag tartással kapcsolatos kérdésekre vonatkozó jogi információkat tartalmaznak egy-egy adott joghatósági terület vonatkozásában.

BEVEZETŐ JELLEGŰ OLDALAK GLOBÁLIS JOGI INFORMÁCIÓKHOZ:

► Globális enciklopédiák/jogrendszereket feltérképező források

- JurisPedia
http://en.jurispedia.org/index.php/Main_Page
- GlobaLex
<http://www.nyulawglobal.org/Globalex/>
- JuriGlobe
<http://www.juriglobe.ca/index.php>

HIVATKOZÁSOK JOGI INFORMÁCIÓKHOZ:

► Nemzetközi adatbázisok

- World Legal Information Institute (WorldLII)
<http://www.worldlii.org/>
- Global Legal Information Network (GLIN)
<http://www.glin.gov/search.action>

► Regionális adatbázisok

- Asian Legal Information Institute (AsianLII) (Ázsia)
<http://www.asianlii.org/>
- Members of the Commonwealth (CommonLII) (a Nemzetközösség tagjai)
<http://www.commonlii.org/>
- European e-Justice Portal (európai igazságügyi portál)
<https://e-justice.europa.eu/home.do?action>
- Az Európai Unió hivatalos kiadványai (EUR-Lex)
<http://eur-lex.europa.eu/>
- A Frankofónia Nemzetközi Szervezetének tagjai (frankofón országok joga)
<http://droit.francophonie.org/>
- Pacific Islands (PacLII) (csendes-óceáni szigetek)
<http://www.pacii.org/>
- Southern Africa (SAFLII) (az afrikai kontinens déli része)
<http://www.saflii.org/>
- Az Egyesült Királyság területei és függőségei
<http://www.worldlii.org/catalog/3144.html>

► Nemzeti adatbázisok

- Ausztrália (AustLII)
<http://www.austlii.edu.au/>
- Ausztria (RechtsInformationsSystem)
<http://www.ris.bka.gv.at/>
- British and Irish Legal Information Institute (BailII)
<http://www.bailii.org/>
- Burkina Faso (JuriBurkina)
<http://www.juriburkina.org/juriburkina/>
- Canadian Legal Information Institute (CanLII)
<http://www.canlii.org/>
- Ciprus (CyLaw)

	http://www.cylaw.org/index-en.html - Az Európai Unió tagállamainak nemzeti jogszabályai (N-Lex) http://eur-lex.europa.eu/n-lex/ - Hongkong (HKLII) http://www.hklaii.org/ - India (Legal Information Institute of India, India jogi információs intézete) http://liiofindia.org/ - Írország (IRLII) http://www.ucc.ie/law/irlaii/index.php - Kenya (KLR) http://www.kenyalaw.org/updates/index.php - Mexikó (Instituto de Investigaciones Jurídicas, UNAM) http://info.juridicas.unam.mx/infjur/leg/ - Új-Zéland (NZLII) http://www.nzlii.org/ - Niger (JuriNiger) http://juriniger.lexum.umontreal.ca/juriniger/index.do - Fülöp-szigetek (LawPhil) http://www.lawphil.net/ - Amerikai Egyesült Államok [Legal Information Institute (LII), jogi információs intézet] http://www.law.cornell.edu/
► Könyvtári gyűjtemények/kutatóintézetek <i>Leírás: Az alább felsorolt szervezetek olyan intézetek, amelyek jelentős és online elérhető adatbázissal rendelkezhetnek a világ jogrendszereiről. Ezek az intézetek esetenként külföldi joggal kapcsolatos állásfoglalási, illetve kutatási szolgáltatásokat nyújtanak.</i>	- Svájci Összehasonlító Jogtudományi Intézet http://www.isdc.ch/ - Max Planck Összehasonlító Jogi és Nemzetközi Magánjogi Intézet, Németország http://www.mpipriv.de/www/en/pub/news.cfm - Law Library of Congress (A Kongresszus jogi könyvtára), USA http://www.loc.gov/law - Institute of Advanced Legal Studies, London, Egyesült Királyság http://ials.sas.ac.uk/ - Cornell Law Library (a Cornell Egyetem jogi könyvtára), USA http://library.lawschool.cornell.edu/ - Juristisches Internetprojekt Saarbrücken, Németország http://www.jura.uni-saarland.de/index.php?id=76&tx_googlesearch_pi1%5Baction%5D=list

4. Hozzáférés a külföldi joghoz, illetve a külföldi jog tartalmának meghatározása jogi együttműködési szerződéseken és mechanizmusokon keresztül

386. Az Európai Unió tagállamai között a külföldi jog tartalmához való hozzáférésnek, illetve tartalma meghatározásának egy lehetséges módja az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartóinak igénybevétele a 2001/470/EK tanácsi határozat alapján.¹⁸¹

387. A 2001/470/EK tanácsi határozatot módosító 568/2009/EK határozat 5. cikke (2) bekezdése c) pontjának rendelkezése érdekében az Európai Igazságügyi Hálózat nemzeti kapcsolattartói:

¹⁸¹ Lásd fent a 179. lábjegyzetet.

„[...] megadnak minden tájékoztatást, hogy megkönnyítsék **egy másik tagállam** közösségi vagy nemzetközi jogi eszköz értelmében irányadó **jogának** alkalmazását. E célból a megkeresett kapcsolattartó tagállamának [...] említett hatóságaira is támaszkodhat, hogy hozzájusson a kért tájékoztatáshoz. A válaszban szereplő tájékoztatás nem kötelező sem a kapcsolattartókra, sem a megkeresett hatóságokra, sem a megkereső hatóságra” [utólagos kiemelés]

388. A külföldi joggal, továbbá a harmadik országok (azaz az Európai Unió tagállamain kívüli államok) jogával kapcsolatos összetettebb kérdésekben a külföldi jog tartalmához az egyes országokban kijelölt átvevő intézmények (többnyire külföldi igazságügyi minisztériumok) közreműködésével lehet hozzáférni az Európa Tanács *„Európai egyezmény a külföldi jogról való tájékoztatásról”* című, 1968. június 7-én Londonban létrejött egyezménye (a továbbiakban: londoni egyezmény) alapján, valamint jogi segítségnyújtási tárgyú egyéb, két vagy többoldalú szerződések értelmében.¹⁸² Az Európai Igazságügyi Hálózat nemzeti kapcsolattartói adott esetben a londoni egyezmény Európai Unión belüli alkalmazásával kapcsolatban is tudnak segítséget nyújtani, például abban az esetben, ha egy londoni egyezmény alapján előterjesztett megkeresésre késik a válaszadás. Ha egy külföldi állam viszonylatában nincs egyezményes jogi keretrendszer, [állam neve]-ban/-ben [...].

¹⁸² [Állam neve]-ban/-ben [...].

7. fejezet – A 2007. évi egyezmény: Központi hatóságokon keresztül beérkező elismerési, illetve elismerési és végrehajtási tárgyú kérelmek és közvetlen kérelmek feldolgozása

E fejezet használata

E fejezet I. része elsősorban a központi hatóságok által az egyezmény alapján tartási határozatok elismerése, illetve elismerése és végrehajtása tárgyában bíróságok és más, hatáskörrel rendelkező hatóságok előtt előterjesztett kérelmeket tárgyalja. A II. rész a bíróságokhoz és más, hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz az egyezmény alapján benyújtott közvetlen kérelmekkel kapcsolatos sajátos problémákat tárgyalja.

I. rész: Központi hatóságoktól érkezett kérelmek

Az I. szakasz áttekintést nyújt a kérelemről, valamint az elismerés és végrehajtás általános elveiről, az alkalmazás eseteiről és a kérelmezésre jogosultakról.

A II. szakaszban a kérelemmel kapcsolatos előzetes eljárásokat szemléltető folyamatábrák találhatók.

A III. szakasz részletesen ismerteti a fő elismerési eljárásokat.

A IV. szakasz az általános eljárások egyéb vonatkozásait tárgyalja, ideértve a kötelezett kérelmeket is.

Az V. szakasz az egyéb kérdéseket, például a jogi segítségnyújtást és a végrehajtást tárgyalja.

A VI. szakaszban további hivatkozások, formanyomtatványok és a kérelmekhez néhány gyakorlati javaslat található.

A VII. szakasz a központi hatóságoktól érkezett elismerés és végrehajtás iránti kérelmekkel kapcsolatos eljárások összefoglaló ellenőrző listáját tartalmazza.

A VIII. szakasz választ ad néhány gyakran feltett kérdésre.

II. rész: A közvetlenül a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz beérkezett kérelmek

Az I. szakasz a közvetlenül a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz beérkezett kérelmeket tekinti át, és az ilyen kérelmekkel kapcsolatos általános kérdéseket mutatja be.

A II. szakaszban további hivatkozások, formanyomtatványok és a kérelmekhez néhány gyakorlati javaslat található.

A III. szakasz néhány, a közvetlen kérelmekkel kapcsolatban gyakran feltett kérdésre ad választ.

I. rész – Központi hatóságokon keresztül intézett elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelmek

I. Áttekintés és általános elvek

A. Általános elvek

389. Az elismerési folyamat a nemzetközi tartási ügyek központi eleme, és biztosítja, hogy a jogosult költséghatékony módon szerezhessen érvényt a tartásdíjfizetésnek olyan esetekben, amikor a kötelezett tartózkodási helye egy másik szerződő államban van, vagy vagyontárgyai ott találhatóak, illetve jövedelme ott keletkezik.¹⁸³

A **központi hatóság** az a hatóság, amelyet a szerződő állam kijelöl az egyezmény szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatok ellátására.

390. A határozat másik szerződő állam általi elismerése vagy elismerése és végrehajtása szükségtelemmé teszi azt, hogy a jogosult új határozat hozatalát kérje abban az államban, ahol a kötelezett jelenleg tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy ahol vagyontárgyai vannak vagy jövedelme keletkezik.

391. A határozatok elismerési vagy elismerési és végrehajtási folyamata úgy került kialakításra, hogy a lehető legtágabb körben lehetőség legyen a meglévő határozatok elismerésére, illetve a kérelem lehető leggyorsabb elintézésének biztosítására. Az egyezmény alkalmazási köre az elismerés és végrehajtás tekintetében a legtágabb, és az államoktól elvárt, hogy a kérelmezőknek a hatékony eljárásokhoz átfogó hozzáférést biztosítsanak. Az elismerési eljárás egyszerű folyamat, ami az egyezményben az egyes lépések „haladéktalanul” történő megtételének követelményében tükröződik. A kérelmezett/alperes csak szűk körben emelhet kifogást, illetve tiltakozhat az elismerés és végrehajtás ellen, és ez határidőhöz is kötött. Mindez az egyezmény azon mögöttes elvét tükrözi, hogy az elismerésnek és végrehajtásnak egyszerűnek, alacsony költségűnek és gyorsnak kell lennie.¹⁸⁴

B. Az eljárások áttekintése

392. Az elismerési vagy elismerési és végrehajtási eljárások tekintetében az alábbiakban ismertetett és az egyezmény 23. cikkében szabályozott végrehajthatóvá nyilvánítási vagy nyilvántartásba vételi eljárások a legtöbb szerződő államban használatosak. Az egyezmény rendelkezik egy alternatív eljárásról is (a 24. cikkben), és az államok nyilatkozattétel útján

Valamely állam **hatáskörrel rendelkező hatóságának** az a hatóság minősül, amely az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező hatóság lehet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel összefüggésben valamely feladatot lát el.

¹⁸³ Az elismerés és végrehajtás eltérő fogalmak. A másik állam általi elismerés azt jelenti, hogy az az állam elfogadja az eredeti eljárás helye szerinti állam által meghatározott vagy megállapított jogi jellegű jogosultságokat és kötelezettségeket. A végrehajtás azt jelenti, hogy a megkeresett állam elfogadja, hogy a határozat érvényre juttatására saját eljárásait alkalmazhatja. Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 472–473. pontját.

¹⁸⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 490. pontját. Az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, hogy a nemzeti hatóságok pozitív kötelezettsége, hogy lelkiismeretesen és kellő időben segítsék a külföldön hozott és a jogosult javára szóló tartási kötelezettséget megállapító határozatok végrehajtását (lásd a 7618/05. sz., *Romańczyk kontra Franciaország* ügyet (2010. november 18.)), melyben a Bíróság megállapította az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének sérelmét).

választhatják ennek az eljárásnak az alkalmazását.¹⁸⁵

393. A kérelem másik központi hatóságtól való beérkezésekor a megkeresett állam központi hatósága¹⁸⁶ megküldi az anyagokat feldolgozásra a hatáskörrel rendelkező hatóságnak. Egyes szerződő államokban előfordulhat, hogy a központi hatóság ebben a tekintetben a hatáskörrel rendelkező hatóság is. Más államokban a hatáskörrel rendelkező hatóság lehet bíróság vagy közigazgatási hatóság.¹⁸⁷

394. A hatáskörrel rendelkező hatóságnak haladéktalanul nyilatkoznia kell, hogy a határozat végrehajtható, vagy pedig azt végrehajtásra nyilvántartásba kell vennie. Ezt a lépést a hatáskörrel rendelkező hatóságnak kötelező megtennie, kivéve, ha az elismerés és végrehajtás a közrenddel „nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen” lenne. Ebben a lépésben sem a kérelmező, sem pedig a kérelmezett/alperes nem nyújthat be beadványokat – ez az eljárás hivatalbóli vizsgálatként ismert.

395. A nyilvántartásba vételi eljárást alkalmazó szerződő államokban a nyilvántartásba vétel állhat a határozat bírósági vagy döntőbírósági iktatásából, vagy a határozatnak egy közigazgatási szerv vagy tisztségviselő általi nyilvántartásba vételéből.¹⁸⁸

396. Amint a határozatot [végrehajthatóvá nyilvánították] [vagy] [végrehajtásra nyilvántartásba vették], erről a kérelmezőt és a kérelmezett/alperest egyaránt értesítik.¹⁸⁹ A kérelmezett/alperes bizonyos körülhatárolt okokból jogosult a végrehajthatóvá nyilvánítás vagy a nyilvántartásba vétel ellen kifogást vagy fellebbezést benyújtani.¹⁹⁰ Például a kérelmezett/alperes fellebbezést vagy kifogást nyújthat be a nyilvántartásba vétel vagy a végrehajthatóvá nyilvánítás ellen, ha nem értesítették a tartás iránti eredeti kérelemről vagy nem kapott lehetőséget a most elismertetni és végrehajtatni kívánt tartási határozat megkifogásolására. A kifogást vagy fellebbezést a [végrehajtás céljából történő nyilvántartásba vételről] [vagy] [a végrehajthatóvá nyilvánításról] szóló értesítéstől számított 60 napon belül kell benyújtani. A kifogást vagy fellebbezést az adott államban megengedett módon a hatáskörrel rendelkező hatósághoz kell benyújtani.¹⁹¹

Megkereső állam – az a szerződő állam, amelyben a kérelmező tartózkodási helye van, és amely állam a határozat elismerését és végrehajtását kéri.

Megkeresett állam – az a szerződő állam, amelyhez beérkezik a kérelem, és amely a határozatot elismeri és végrehajítja.

Javaslat: A 23. cikk határozza meg az elismerési, illetve az elismerési és végrehajtási folyamat eljárásait. Ez a cikk egyaránt hivatkozik a kifogásra vagy fellebbezésre (a 23. cikk (7) bekezdése) és a további jogorvoslati eszközre (a 23. cikk (10) bekezdése). A 23. cikk (7) bekezdése szerinti kifogás vagy fellebbezés az ott és a 23. cikk (8) bekezdésében említett három konkrét esetre korlátozódik, és azt a határozatot megtámadó féltől függően a nyilatkozatról vagy nyilvántartásba vételről való értesítéstől számított 30 vagy 60 napon belül kell előterjeszteni. Ezzel szemben a 23. cikk (10) bekezdésében ismertetett további jogorvoslati eszköz teljesen a belső jog szerint alakul, és csak akkor terjeszthető be, ha a belső jog a fellebbezést lehetővé teszi.

397. Ha a kötelezett nem hajlandó a határozat alapján az önkéntes fizetés megkezdésére, a határozat végrehajtására – a folyamatban levő kifogás vagy fellebbezés

¹⁸⁵ Az Európai Unió nem tesz olyan nyilatkozatot, amely szerint az egyezmény szerinti határozatok vonatkozásában alkalmazná az „elismerés és végrehajtás iránti kérelemre vonatkozó alternatív eljárást” (24. cikk). Így az Európai Unió tagállamainak hatáskörrel rendelkező hatóságai a 23. cikk szerinti eljárások alapján fogják az egyezmény alapján előterjesztett elismerés és végrehajtás iránti kérelmeket feldolgozni (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

¹⁸⁶ [Állam neve] központi hatósága a következő: [...].

¹⁸⁷ [Állam neve] hatáskörrel rendelkező hatósága [...], amely [központi hatóságnak is minősül] [nem minősül központi hatóságnak].

¹⁸⁸ [Állam neve]-ban/-ben [...].

¹⁸⁹ Amennyiben mindkét állam részes fele az 1965. évi kézbesítési egyezménynek, ezzel a kérdéssel kapcsolatban lásd fent a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.

¹⁹⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 504. pontját.

¹⁹¹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

ellenére – a megkeresett állam jogában megengedettek szerint fog sor kerülni (lásd még e kézikönyv tartási határozatok végrehajtásáról szóló 12. fejezetét). Noha az önkéntes fizetés fontos mód annak biztosítására, hogy a jogosult a lehető leggyorsabban megkapja a kifizetéseket, lényeges annak biztosítása is, hogy adott esetben a kifizetés késedelmének megelőzése érdekében végrehajtási intézkedéseket hozzanak.

398. Ha az elismerés és végrehajtás elleni kifogás vagy fellebbezés sikeres, és hatályon kívül helyezik a [végrehajthatóvá nyilvánítást] [vagy] a [nyilvántartásba vételt], ez nem szükségszerűen jelenti azt, hogy a tartás iránti kérelem lezárul. A határozat elismerése és végrehajtása elutasításának okától függően, ha a tartási határozat gyermektartásra vonatkozik, lehetséges, hogy új határozatot lehet hozatni a megkeresett államban. Amennyiben a belső jog szerint megengedett, a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező hatósága az elismerés és végrehajtás iránti kérelmet a megkeresett államban új határozat meghozatala iránti kérelemként kezelheti. Ez a rendelkezés biztosítja, hogy amennyiben a **jogosultnak** gyermektartási igénye van és a meglévő határozat nem ismerhető el vagy nem hajtható végre, legyen mód új tartási határozat meghozatalára anélkül, hogy a megkereső államban a teljes folyamatot újra el kelljen indítani.¹⁹²

A **jogosult** az az egyén, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít. A jogosult lehet szülő, házastárs, gyermek, nevelőszülő vagy más, a gyermeket gondozó rokon vagy személy. Egyes államokban ezt a személyt a tartás címzettjének, hitelezőnek, gondviselőnek vagy felügyeleti joggal rendelkező szülőnek is nevezhetik.

399. Végezetül a kifogás vagy fellebbezés sikertelensége esetén a megkeresett állam belső joga szerint további jogorvoslati eszközök állhatnak rendelkezésre. Ha további jogorvoslati eszközök elérhetőek, az egyezmény konkrétan úgy rendelkezik, hogy azok csak kivételes körülmények fennállása esetén eredményezhetik a határozat végrehajtásának felfüggesztését (a 23. cikk (10) bekezdése).¹⁹³

C. Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?

400. Meglévő határozat elismerése, illetve elismerése és végrehajtása iránti kérelem akkor érkezik másik szerződő államtól, ha a határozat végrehajtását amiatt kérik, mert a kötelezett tartózkodási helye a megkeresett államban van, vagy ott találhatóak vagyontárgyai, vagy jövedelme a megkeresett államban keletkezik.

Egy tartási határozat **elismerése** az az eljárás, amelyet egy adott állam hatáskörrel rendelkező hatósága alkalmaz az eredeti eljárás (a határozathozatal) helye szerinti állam hatósága által megállapított jogok és kötelezettségek elfogadására. Az elismerés teszi jogerőssé az adott határozatot.

401. Noha a legtöbb kérelem a határozat elismerésére és végrehajtására vonatkozik, egyes esetekben a jogosult csak a határozat elismerését fogja kérni, a végrehajtását nem.

402. Ha a határozatot abban az államban hozták, amelytől annak végrehajtását kérik, az elismerésre nincs szükség. A kérelmet egyszerűen végrehajtás iránti kérelemként lehet feldolgozni (lásd a 12. fejezetet).

D. Példaeset

403. A jogosult rendelkezik egy, az „A” ország által kibocsátott tartási határozattal, amely a kötelezettet gyermektartás fizetésére kötelezi. A **kötelezett** [állam neve]-ban/-ben él. A jogosult ahelyett, hogy [állam neve]-ban/-ben új határozat hozatalát kérné, a meglévő tartási határozatot szeretné [állam neve]-ban/-ben

A **kötelezett** az az egyén, akit tartásra köteleztek, vagy akivel szemben a tartási igényt érvényesítik. A kötelezett lehet szülő, házastárs vagy bárki más, akit a határozat meghozatalának helyén érvényes jogszabályok értelmében tartásdíj fizetésének kötelezettsége terhel.

¹⁹² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

¹⁹³ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

végrehajtatni. „A” ország és [állam neve] egyaránt az egyezmény szerződő állama.

Hogyan működik mindez az egyezmény szerint?

404. A jogosult¹⁹⁴ felkéri „A” ország központi hatóságát, hogy továbbítsa a tartási határozat elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti kérelmet [állam neve]-ba/be. Ekkor sor kerül a kérelem ellenőrzésére, hogy megbizonyosodjanak annak hiánytalanságáról, majd [állam neve] központi hatósága feldolgozza azt. A kötelezettet értesítik, aki lehetőséget kap az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás vitatására az egyezmény szerinti korlátozott alapon. A határozatot elismerését követően [állam neve] [bírósa] [közigazgatási hatósága] ugyanúgy hajthatja végre, mintha azt eredetileg is [állam neve]-ban/-ben hozták volna.

A **megkeresett államban** (azaz [állam neve]-ban/-ben) hozott határozat **végrehajtása** iránti kérelmekkel kapcsolatos tájékoztatás a 9. fejezetben található. A tartási határozatok **végrehajtásával** kapcsolatos információkért lásd a 12. fejezetet.

E. Ki nyújthat be kérelmet?

405. Az elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelmet benyújthatja a jogosult vagy a kötelezett is (a későbbiekben kifejtésre kerül, hogy a kötelezett kérelme csak elismerésre vonatkozhat, míg a jogosult kérhet elismerést, végrehajtást vagy mindkettőt). A kérelmező tartózkodási helyének a kérelmet elindító államban kell lennie; nem szükséges személyesen jelen lennie [állam neve]-ban/-ben ahhoz, hogy a határozatot az utóbbi államban elismerjék és végrehajtsák (29. cikk). Ezen kérelem esetében a jogosult lehet a tartásra jogosult személy, illetve a jogosult helyett eljáró állami szerv, vagy pedig a jogosultnak ellátásokat nyújtó állami szerv is.

Javalat: A követendő lépések egyszerű listájára kíváncsi? Nem érdeklik a részletek? Térjen át az e fejezet végén található **ellenőrző listára**.

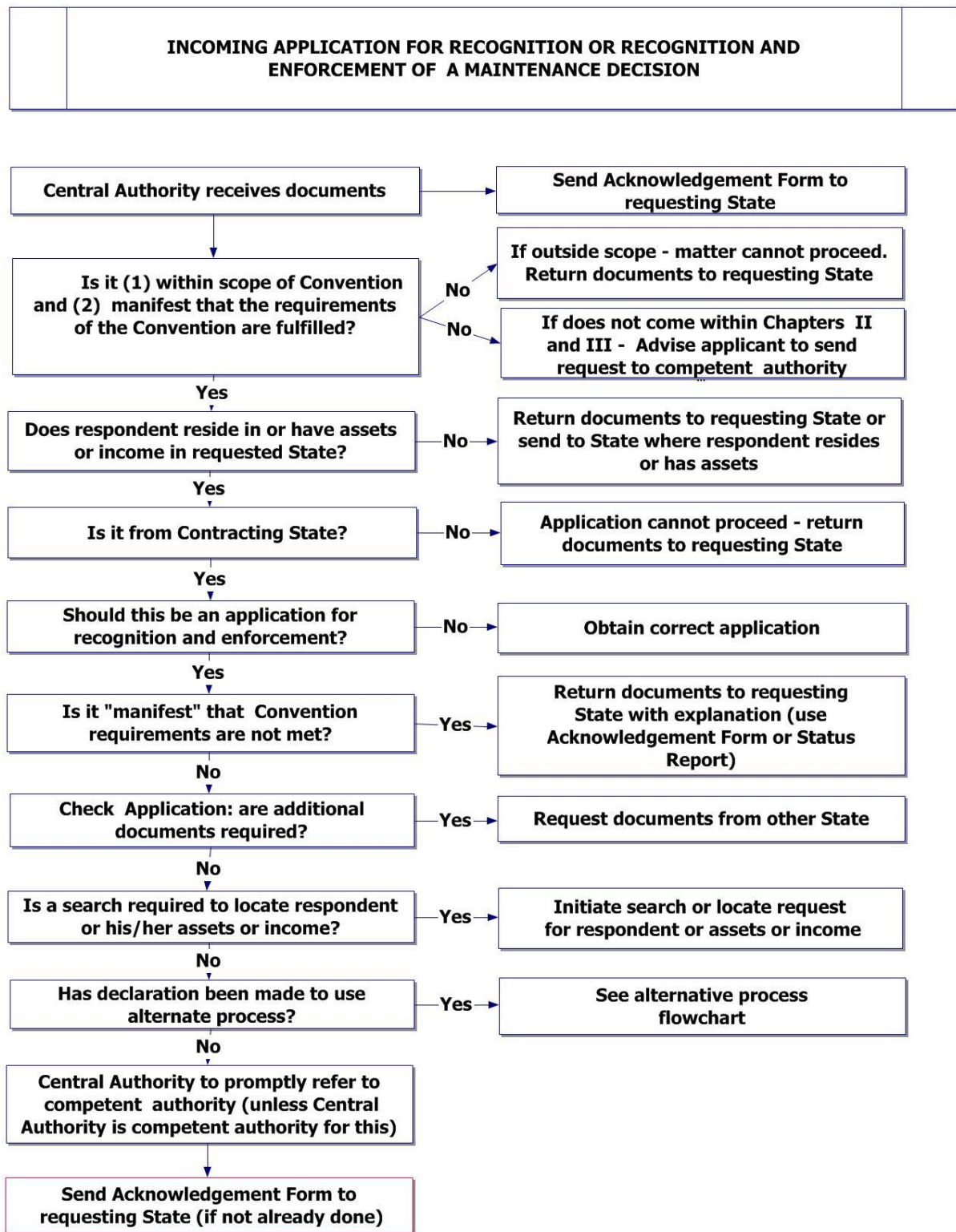
II. Az elismerési és végrehajtási folyamat összefoglalása

406. A következő oldalon található táblázat a tartási határozat elismerése és végrehajtása iránt benyújtott jogosulti kérelmek feldolgozásának teljes folyamatát szemlélteti, beleértve [állam neve] központi hatóságának intézkedéseit. A fejezet következő szakaszai részletesen bemutatják a hatáskörrel rendelkező hatóságok lehetséges lépéseinek összetevőit.

407. Ez a szakasz ugyanúgy vonatkozik a csak elismerés iránti kérelmekre, amelyek meglehetősen ritkán fordulnak elő. A 26. cikk előírja, hogy az V. fejezet (Elismerés és végrehajtás) értelemszerűen alkalmazandó a csak elismerés iránti kérelmekre, azzal a különbséggel, hogy a végrehajthatósági követelmény helyébe azon követelmény lép, hogy a határozat hatályos legyen az eredeti eljárás szerinti államban. Ez azt jelenti, hogy gyakorlati okokból az elismeréssel és végrehajtással foglalkozó rendelkezések irányadóak lesznek az elismerés iránti kérelmekre, azon rendelkezések kivételével, amelyeket amiatt kell megváltoztatni, mert a határozat végrehajtását nem kérték.¹⁹⁵

¹⁹⁴ Megjegyzendő, hogy bizonyos körülmények között a kérelmet a jogosult nevében állami szerv (például gyermektartási hivatal) terjeszti be.

¹⁹⁵ Az egyezmény magyarázó jelentésének 546. pontja.

6. ábra: A(z) [állam neve] központi hatóságától beérkezett elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelmeket bemutató ábra

III. Eljárások

A. A beérkező iratok központi hatóság általi előzetes ellenőrzése, illetve egyéb előzetes kérdések

408. Mielőtt [állam neve] központi hatósága továbbítaná az anyagokat [állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságának] [közigazgatási hatóságának], előzetesen ellenőriznie kell azt, hogy a kérelem az egyezmény elismerésre vagy elismerésre és végrehajtásra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozik-e, és azt is, hogy az iratsomag hiánytalan-e. [Állam neve] hatáskörrel rendelkező [bírósága] [közigazgatási hatósága] hasonló ellenőrzést végez.

1. Az iratok előzetes vizsgálata

- A kérelem gyermektartási határozat elismerésére, illetve elismerésére és végrehajtására irányul? A kérelemnek az egyezmény alkalmazási körébe kell tartoznia a 3. fejezet I. részében kifejtettek szerint. Ha a határozat csak házastársi tartásra vagy a családi tartásdíjak egyéb formáira vonatkozik, és az egyezmény alkalmazási körét ezen egyéb kötelezettségekre nem terjesztették ki, a hatáskörrel rendelkező hatósághoz közvetlen kérelmet kell intézni (lásd alább a II. részt).
- A kérelmezett/alperes vagy a kötelezett tartózkodási helye a megkeresett államban van, vagy pedig vagyontárgyai vannak a megkeresett államban, illetve jövedelme ott keletkezik? Ha nem, az ügyet abba az országba kell küldeni, amelyben a kérelmezett/alperes vagy a kötelezett tartózkodási helye van, illetve vagyontárgyai fellelhetők, vagy pedig vissza kell küldeni a megkereső államnak.
- A kérelem szerződő államból érkezett? Ha nem, az egyezményt nem lehet alkalmazni.

A **közvetlen kérelmeket** nem a központi hatósághoz intézik. A közvetlen kérelem olyan kérelem, amelyet magánszemély nyújt be közvetlenül egy hatáskörrel rendelkező hatósághoz (pl. bírósághoz, közigazgatási hatósághoz). Ezek az egyezmény 10. cikkében meghatározott körön kívüli kérelmek. Lásd alább a II. részt.

2. Az elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelem-e a megfelelő kérelem?

409. Ellenőrizze az iratokat, és győződjön meg arról, hogy az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás iránti kérelem-e a megfelelő kérelem. Vegye figyelembe a következőket:

- Ha egyáltalán nincs tartási határozat, a kérelemnek a határozat meghozatalára, nem pedig elismerésére és végrehajtására kell irányulnia. Lásd a 10. fejezetet.
- Ha van tartási határozat, de az az Ön államából származik, nincs szükség a határozat elismerésére. Ez a határozat egyszerűen feldolgozható végrehajtás céljából az Ön államában az ott irányadó szokásos végrehajtási szabályok szerint. Lásd a 9. fejezetet.

3. „Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény követelményei teljesülnek?

410. Az egyezmény csak abban az esetben engedi meg, hogy a központi hatóság elutasítsa egy kérelem intézését, ha a központi hatóság álláspontja szerint „az nyilvánvalóan nem felel meg ezen egyezmény követelményeinek” (lásd a 12. cikk (8) bekezdését). Az erre alapot adó körülmények meglehetősen korlátozottak.¹⁹⁶ Ahhoz, hogy az elutasítás oka „nyilvánvalónak” minősüljön, annak a beérkezett iratokból első

¹⁹⁶ Az egyezmény magyarázó jelentésének 345. pontja.

ránézésre egyértelműnek kell lennie.¹⁹⁷ A kérelmet például ezen az alapon el lehet utasítani, ha az iratokból egyértelmű, hogy a határozat tartási kérdéseket egyáltalán nem érint. Hasonlóképpen el lehet a kérelmet ezen az alapon utasítani, ha ugyanazon fél pontosan megegyező alapon benyújtott korábbi kérelme sikertelen volt.

411. Megjegyzendő, hogy amennyiben a határozat elismerése és végrehajtása a közrendbe ütközőnek tűnik, a kérelmet ennek ellenére továbbítani kell a hatáskörrel rendelkező [bírósnak] [közigazgatási hatóságnak], amelynek fel kell dolgoznia azt. A hatáskörrel rendelkező [bírósnak] [közigazgatási hatóságnak] határozhatja meg, hogy az elismerés és végrehajtás közrendbe ütközn-e, és ezen az alapon megtagadhatja a határozat elismerését.

4. Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése

412. A központi hatóságok kötelesek megfelelő időben megvizsgálni a megkereső államtól beérkezett kérelmet abból a szempontból, hogy az hiánytalan-e, majd a hiánytalan kérelmet – a határozat elismerése, illetve elismerése és végrehajtása céljából – kötelesek továbbítani a hatáskörrel rendelkező [bírósnak] [közigazgatási hatóságnak]. Ha további iratokra van szükség, a központi hatóság köteles haladéktalanul bekérni azokat. Az egyezmény 25. cikke teljes körűen felsorolja az összes szükséges iratot; az elismerés és végrehajtás iránti kérelemhez ezeken kívül további iratok nem kérhetők be.

413. Az egyezmény 11., 12., 25. és 44. cikke alapján a beérkező iratcsomag kötelező tartalma a következő:

√	A kérelem formanyomtatványa
√	A határozat teljes szövege vagy összefoglalása
√	Végrehajthatóságot megállapító okirat
√	Megfelelő értesítést igazoló dokumentum (kivéve, ha a kérelmezett/alperes személyesen vagy képviselője útján jelen volt az eljárás során, vagy a határozat ellen jogorvoslattal élt)
Szükség szerint	Az iratok fordítása
Szükség szerint	A pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány (csak jogosulti kérelmek esetén)
Szükség szerint	Hátralékszámítási dokumentum
Szükség szerint	A határozat kiigazításának vagy indexálásának módját kifejtő dokumentum
√	Adattovábbítási formanyomtatvány

7. ábra: Az elismerés és végrehajtás iránti kérelem tartalma

414. Az alábbiakban röviden ismertetjük, hogy a beérkező iratcsomagban várhatóan milyen dokumentumokat talál (lásd a fenti 7. ábrát arról, hogy az alábbi formanyomtatványok közül melyek kötelezőek, és melyek azok, amelyeket csak szükség esetén kell csatolni).

a) Minden csomagban kötelező formanyomtatványok

1. A kérelem formanyomtatványa

A megkereső állam a legtöbb esetben a kérelem ajánlott formanyomtatványát használja. Ezzel biztosítható, hogy a megkeresett állam megkapja az összes szükséges adatot. Ha a beérkező kérelem összeállításához nem az ajánlott formanyomtatványt használták, a kérelemben szerepelnie kell az alapvető adatoknak, így a kérelmező elérhetősége, a kérelmezett/alperes elérhetősége, a tartásra jogosultak adatai és az, hogy a kifizetéseket hová kell küldeni.

¹⁹⁷ Az egyezmény magyarázó jelentésének 344. pontja.

2. A határozat szövege vagy összefoglalása

A tartási határozat teljes szövegére szükség van, kivéve, ha az Ön állama jelezte, hogy a határozat összefoglalását vagy kivonatát is elfogadja. Ha állama nem tette azt kötelezővé, a kérelemhez nem kell csatolni a határozat hiteles másolatát.¹⁹⁸

3. Végrehajthatóságot megállapító okirat

A kérelem kötelező melléke a végrehajthatóságot megállapító okirat, amely jelzi, hogy a tartási határozat a meghozatalának helye szerinti államban végrehajtható. Ha a határozatot közigazgatási hatóság hozta, az iratban nyilatkozni kell arról is, hogy a 19. cikk (3) bekezdésének követelményei teljesülnek, kivéve, ha az Ön állama (a megkeresett állam) jelezte, hogy ilyen tartalmú nyilatkozatot nem kér.¹⁹⁹ Ha a kérelem csak elismerésre irányul, a kérelemnek csak azt kell tartalmaznia, hogy a határozat hatályos az eredeti eljárás helye szerinti államban, a végrehajthatóságára nem kell kitérnie.²⁰⁰ A végrehajthatóságot megállapító okiratnak van egy rendelkezése, amely megjelöli, hogy a határozat az adott államban mikor lépett hatályba.

4. Megfelelő értesítést igazoló dokumentum

A megfelelő értesítést igazoló dokumentumra csak abban az esetben van szükség, ha a kérelmezett/alperes személyesen vagy képviselője útján sem vett részt az eljárásban. A kérelem ajánlott formanyomtatványából megállapítható, hogy a kérelmezett/alperes személyesen vagy képviselője útján részt vett-e az eljárásban. A szükséges adatokat a kérelem 7. szakasza tünteti fel.

Ha a kérelem formanyomtatványán az szerepel, hogy a kérelmezett/alperes vagy képviselője nem volt jelen a határozat meghozatalakor, a megfelelő értesítést igazoló dokumentumból fog kiderülni, hogy számára a kérelmet kézbesítették, arról értesítették, továbbá a tartási határozat meghozatalát eredményező eljárás során a személyes megjelenésre lehetősége volt, vagy a határozat meghozatala után őt arról értesítették, és lehetőséget kapott annak megkifogásolására. Megjegyzendő, hogy néhány államban a kifogásra vagy ellenkérelemre írásbeli formában van lehetőség. A kérelmezett/alperes személyes megjelenése nem minden esetben kötelező.

5. Adattovábbítási formanyomtatvány

Valamennyi elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelemhez adattovábbítási formanyomtatványt kell csatolni. Az egyezmény értelmében ez a formanyomtatvány kötelező. Az adattovábbítási formanyomtatvány feltünteti a feleket és a kérelem típusát. Szerepelnek rajta továbbá a kérelemhez csatolt iratok.

b) Esetlegesen szükséges egyéb formanyomtatványok

415. Noha a 11. cikk (3) bekezdése előírja, hogy csak az ott felsorolt (és fentebb ismertetett) iratok kérhetők be az elismerés, illetve az elismerés és végrehajtás iránti kérelemhez, az eset körülményeitől függően egyéb formanyomtatványokra is szükség lehet:

1. A pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány

Ha a kérelmező a határozat végrehajtását is kéri (ami a leggyakoribb eset), mindig bevált gyakorlat a pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány csatolása, amely fontos adatokat tartalmaz a kérelmezett/alperes kérelmező által ismert tartózkodási helyéről és pénzügyi helyzetéről.

Ha a kérelmező a pénzügyi helyzetre vonatkozó, ajánlott formanyomtatványt használja, az irat jogosultra vonatkozó részeit nem kell kitölteni, mivel ezek az adatok elismerés és végrehajtás iránti kérelemhez nem szükségesek. Ha a kérelem csak elismerésre vonatkozik, formanyomtatványt nem kell csatolni.

¹⁹⁸ [Állam neve]-ban/-ben kötelező [...].

¹⁹⁹ [Állam neve]-ban/-ben kötelező [...].

²⁰⁰ Az egyezmény magyarázó jelentésének 546. pontja.

2. Hátralékszámítási dokumentum

Ha van a tartási határozat értelmében meg nem fizetett és végrehajtandó tartás (hátralék), csatolni kell a hátralékösszeg kimutatását, kiszámításának módját és a kiszámítás időpontját feltüntető dokumentumot.

3. A kiigazítás vagy indexálás módját kifejtő dokumentum

Egyes államokban maga a határozat vagy a határozat meghozatalának alapját képező belföldi jogszabály előírja a határozat meghatározott gyakorisággal történő, automatikus indexálását vagy kiigazítását. Ha ez a helyzet, a megkereső államnak a kérelemcsomagban kell a kiigazítás módját részletesen megadnia. Ha például a kiigazítás alapjául a megélhetési költségek szolgálnak, meg kell adni, hogy a kiigazítást melyik államnak kell elvégeznie, milyen adatokra lesz szükség a számításhoz, és milyen módon kell a tartásdíj újraszámított összegét a megkeresett központi hatósággal és a felekkel közölni.²⁰¹

4. Az állami szerv által nyújtott ellátások igazolása

Ha a kérelmet a kérelmező nevében állami szerv – például szociális szolgáltató szervezet – terjeszti be, előfordulhat, hogy e szervnek adatokat kell szolgáltatnia annak bizonyítására, hogy jogosult a kérelmező nevében történő eljárásra, vagy csatolnia kell az azt igazoló adatokat, hogy a tartás helyett ellátásokat nyújtott (a 36. cikk (4) bekezdése).

5. Kell-e kutatást végezni a kérelmezett/alperes tartózkodási helyének meghatározására?

416. Előjáróban megjegyzendő, hogy amennyiben a kérelmező nem adja meg a kérelmezett/alperes érvényes címét, a központi hatóság dönthet úgy, hogy azonosítja a kérelmezett/alperes tartózkodási helyét annak biztosítása céljából, hogy értesíteni tudja az elismerés iránti, illetve az elismerés és végrehajtás iránti kérelemről. A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének meghatározása annak eldöntéséhez is szükséges lehet, hogy melyik hatáskörrel rendelkező hatóság fog eljárni az adott ügyben. Egyes államokban a kérelmezett/alperes felkutatására vagy tartózkodási helyének meghatározására irányuló kérelmet a hatáskörrel rendelkező hatóság az eljárás későbbi szakaszában kezdeményezi. Ez az adott hatóság belső eljárásaitól függ.²⁰²

417. A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének meghatározásához követelmény, hogy a központi hatóság – a személyes információkhoz való hozzáférésre vonatkozóan a belső jogban meghatározott korlátozások mellett – betekinthessen azokba az adatbankokba és nyilvános információforrásokba, amelyekhez hozzáfér, illetve megbízhatson más állami szerveket is azzal, hogy a nevében végezzenek kutatást. Egyes központi hatóságok korlátozott hozzáférésű információforrásokhoz is hozzáférhetnek.

418. Ha a kérelmezett/alperes tartózkodási helye nem azonosítható, erről tájékoztatni kell a megkereső államot (figyelemmel kell lenni arra, hogy abban az esetben, ha az elismerés és végrehajtás iránti kérelmet arra alapozzák, hogy a kérelmezett/alperes vagyontárgyai a megkeresett államban találhatók, vagy ott jövedelme keletkezik, előfordulhat, hogy a kérelmezett/alperes tartózkodási helye nem a megkeresett államban van). Ha a kérelmezett/alperes felkutatásához nem áll rendelkezésre további információ, az ügy elintézése elakadhat.

6. Ha a dokumentumok hiányosak

419. Ha a kérelmező nem nyújtotta be a szükséges dokumentumokat, [állam neve] központi hatóságának haladéktalanul, és még azt megelőzően értesítenie kell a

²⁰¹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 435. pontját. Ez azt jelenti, hogy a tartást kiigazító későbbi határozatokon nem kell a teljes elismerési folyamatot lefolytatni. Az eredeti elismerés kiterjed a jövőbeni kiigazításokra is. Például az ausztráliai gyermektartási hivatal 15 havonta újból megvizsgálja a tartást a felek pénzügyi helyzete alapján.

²⁰² [Állam neve]-ban/-ben [...].

megkereső központi hatóságot és további dokumentumokat kell kérnie, hogy az iratcsomagot megküldené a hatáskörrel rendelkező [bíróságnak] [közigazgatási hatóságnak]. Ha a hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] megállapítja, hogy valamelyik kötelezően benyújtandó dokumentum hiányzik, haladéktalanul értesítenie kell erről [állam neve] központi hatóságát annak érdekében, hogy az be tudja szerezni a hiányzó információkat a megkereső központi hatóságtól.

420. Ha [állam neve] megkeresett központi hatósága további dokumentumokat igényel, a megkereső államnak **három hónapon** belül kell biztosítani azokat. Ha a kért dokumentumokat nem küldik meg három hónapon belül, és a kérelem elintézése nem folytatható, a megkeresett központi hatóság jogosult (de nem köteles) lezárni az ügyet a megkereső állam értesítése mellett.

421. Megjegyzendő, hogy a dokumentumok előzetes vizsgálatára és a további dokumentumok bekérésére még azt megelőzően sort kell keríteni, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság megkezdje a kérelem érdemi vizsgálatát.

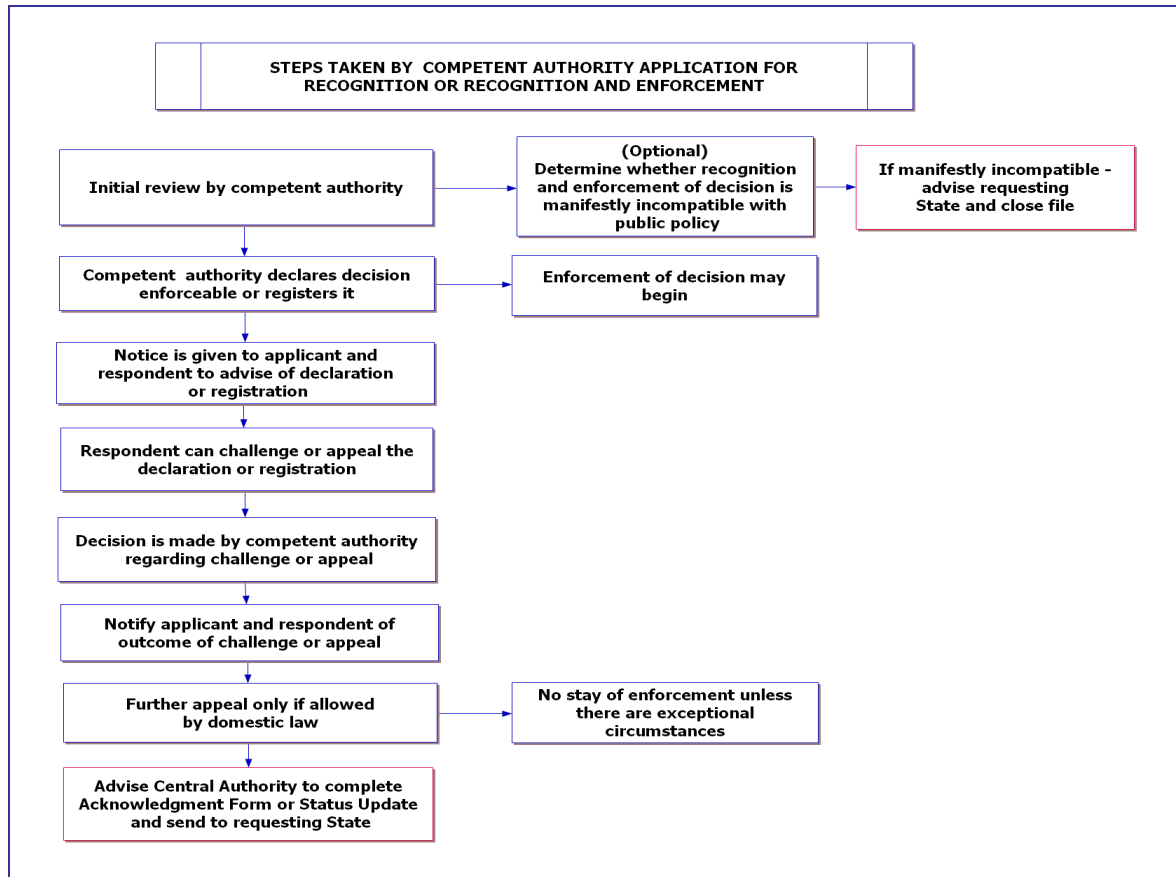
7. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések

422. A kérelem elbírálása idején a hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] adott esetben megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedéseket tehet. Ezekre az intézkedésekre több időpontban is sor kerülhet a kérelemmel kapcsolatos eljárás alatt, sőt azt megelőzően is. Az ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének VIII. szakaszát.

B. A hatáskörrel rendelkező hatóság általi végrehajthatóvá nyilvánítás vagy nyilvántartásba vétel

423. Ez a szakasz azokat az eljárásokat tárgyalja, amelyeket a hatáskörrel rendelkező [bíróságok] [közigazgatási hatóságok] a fenti előzetes kérdések tisztázását követően alkalmaznak a tartási határozatoknak az egyezmény 23. cikke szerinti elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti kérelmei feldolgozásához.²⁰³ A következő oldalon található ábra [állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságának] [közigazgatási hatóságának] intézkedéseit mutatja be.

²⁰³ Az Európai Unió nem tesz olyan nyilatkozatot, amely szerint az egyezmény szerinti határozatok vonatkozásában alkalmazná az „elismerés és végrehajtás iránti kérelemre vonatkozó alternatív eljárást” (24. cikk). Így az Európai Unió tagállamainak hatáskörrel rendelkező hatóságai a 23. cikk szerinti eljárások alapján fogják az egyezmény alapján előterjesztett elismerés és végrehajtás iránti kérelmeket feldolgozni (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

8. ábra: A hatáskörrel rendelkező hatóság elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelem keretében tett intézkedései (23. cikk)

1. Határozat végrehajthatóvá nyilvánítása vagy végrehajtásra történő nyilvántartásba vétele

424. Ha a hatáskörrel rendelkező [bírósághoz] [közigazgatási hatósághoz] hiánytalanul beérkezett a kérelem, sor kerül annak elismerésére, illetve végrehajthatóvá nyilvánítására vagy végrehajtásra történő nyilvántartásba vételére.²⁰⁴ Ezt az intézkedést (a végrehajthatóvá nyilvánítást vagy a végrehajtásra történő nyilvántartásba vételt) a hatáskörrel rendelkező hatóságnak „haladéktalanul” meg kell tennie (a 23. cikk (2) bekezdésének a) pontja). A végrehajthatóvá nyilvánítást vagy a végrehajtásra történő nyilvántartásba vételt követően további intézkedésekre nincs szükség ahhoz, hogy a tartási határozat a megkeresett állam belső joga szerint végrehajtható legyen.²⁰⁵

2. A határozat végrehajthatóvá nyilvánításának, illetve végrehajtásra történő nyilvántartásba vételének megtagadása

425. A hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] kizárólag azon az alapon tagadhatja meg a határozat elismerését és végrehajthatóvá nyilvánítását vagy végrehajtásra történő nyilvántartásba vételét, hogy a határozat elismerése és végrehajtása **nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen** a közrenddel. Ezt a kivételt annak biztosítása érdekében határozták meg igen szűken, hogy az egyezmény szerződő államai a lehető legnagyobb mértékben elismerjék és végrehajtsák más szerződő államok

²⁰⁴ Lásd fent a 188. lábjegyzetet.

²⁰⁵ [Állam neve] [...] belső joga, illetve eljárásai alapján. Lásd a 12. fejezetet.

határozatait. Csak akkor lehet erre hivatkozni, ha az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás „elfogadhatatlan” következménnyel járna.²⁰⁶

3. A határozat végrehajtása

426. A határozat nyilvántartásba vételét vagy végrehajthatóvá nyilvánítását követően a kérelmezőnek a határozat végrehajtása érdekében az egyezmény értelmében nem kell további kérelmeket, illetve megkereséseket előterjesztenie. Az egyezmény azt sem írja elő, hogy a kérelmezett/alperes további értesítést kapjon a határozat végrehajtásáról.²⁰⁷ (A tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatban lásd a 12. fejezetet.)

4. A kérelmező és a kérelmezett/alperes értesítése

427. A határozat végrehajthatóvá nyilvánítását vagy végrehajtásra történő nyilvántartásba vételét követően mindkét fél értesítést kap az erről szóló határozatról. Az egyezmény nem tartalmaz az értesítésre vonatkozó eljárást, így az értesítésre [állam neve] belső joga alapján kerül sor.²⁰⁸ Előfordulhat, hogy a kérelmező – a megkeresett állam eljárásaitól függően – a megkereső állam központi hatóságától vagy közvetlenül kap visszaigazoló értesítést arról, hogy a határozatot elismerték és végre fogják hajtani, vagy arról, hogy az elismerés és végrehajtás iránti kérelmét elutasították.²⁰⁹

5. A kérelmező és a kérelmezett/alperes lehetőségei az elismerés és végrehajtás kifogásolására

a) Általános tudnivalók

428. Az egyezmény tartási határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó rendelkezéseit úgy alakították ki, hogy lehetőség szerint a meglévő tartási határozatok elismerésére és végrehajtására minden esetben hatékonyan és gyorsan sor kerüljön a szerződő államokban.²¹⁰ Ahogyan ebben a fejezetben szó volt már róla, az egyezmény szerinti eljárások kialakítása úgy történt, hogy a határozat elismerésére, illetve elismerésére és végrehajtására sor kerüljön, azt az esetet kivéve, ha a kérelmezett/alperes sikeresen igazolni tudja, hogy miért indokolt a határozat elismerésének vagy végrehajtásának megtagadása.

429. A már elismert vagy végrehajthatóvá nyilvánított külföldi határozatot ugyanúgy végre lehet hajtani, mint azokat a tartási kötelezettséget megállapító határozatokat, amelyeket eleve [állam neve]-ban/-ben hoztak. Az egyezmény szerint az államok minden rendelkezésre álló végrehajtási mechanizmust alkalmazhatnak a határozat betartásának biztosítása érdekében (lásd a 12. fejezetet). Az egyezmény továbbá rendelkezik arról, hogy a kérelmezett (aki ellen a kérelem irányul) korlátozott körben kifogást emeljen a kérelem ellen, ha úgy véli, hogy a határozatot nem kellene elismerni vagy végrehajtani.

²⁰⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 478. pontját.

²⁰⁷ Előfordulhat, hogy egyes államok belső joga további eljárásokról rendelkezik, illetve megköveteli a kötelezettnek a végrehajtás előtti értesítését, de ezek a rendelkezések az egyezmény rendelkezéseitől függetlenek. [Állam neve] [...] belső joga alapján. Amennyiben mindkét állam részes fele az 1965. évi kézbesítési egyezménynek, olvassa el a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.

²⁰⁸ Amennyiben [állam neve] joga előírja az értesítést, a külföldi tartózkodási hellyel rendelkező felek esetén az Európai Unió tagállamai között *a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkezelés)* szóló 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint, Európai Unión kívüli országok esetében pedig (ha az egyezmény alkalmazandó [állam neve] és a másik állam közt) *a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldi kézbesítéséről* szóló, 1965. november 15-i egyezmény szerint kell eljárni. Ha az 1965. évi hágai egyezmény nincs hatályban a két érintett állam között, az értesítésre a két állam közt hatályos egyéb több- és kétoldalú szerződések, illetve [állam neve] belső joga szerint kerül sor. Az iratok külföldi kézbesítésével kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.

²⁰⁹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²¹⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 428. pontját.

430. Az egyezmény 20. cikke meghatározza az egy adott államban hozott tartási határozat másik szerződő államban való elismerésének és végrehajtásának követelményeit. Ahhoz, hogy a meghozott határozat végrehajtható legyen egy másik államban, „az elismerés és végrehajtás alapjai” általában annak a kapcsolatnak a típusával függenek össze, amely minden bizonnyal fennállt a szülő, rokon vagy gyermek és az adott állam között. A határozathozatal szerinti állammal való kapcsolat például azért állapítható meg, mert a felek és a gyermekek tartózkodási helye az adott államban található, vagy azért, mert a kérelmezett/alperes személyesen megjelent vagy részt vett a határozat meghozatalához vezető eljárásban.²¹¹

431. A kérelmezett/alperes kifogást emelhet, illetve fellebbezhet a határozat végrehajthatóvá nyilvánítása vagy végrehajtásra történő nyilvántartásba vétele ellen arra hivatkozással, hogy egyik elismerési és végrehajtási alap sem áll fenn. Ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy a határozat nem volt érvényes határozat a meghozatala szerinti államban, csupán azt jelenti, hogy az egyezmény alapján nem ismerhető el és nem hajtható végre a megkeresett szerződő államban.

432. A 22. cikk ehhez hasonlóan úgy rendelkezik, hogy a kérelmezett kérheti a határozat elismerésének megtagadását azon az alapon, hogy az elismerés és végrehajtás nyilvánvalóan a közrendbe ütközik, de hivatkozhat a határozat elfogadásához vezető eljárás hibáira is, így a kérelmezett/alperes tartási eljárásról vagy határozatról való értesítésének elmulasztására, csalásra vagy arra, hogy az elismerni kért határozat összeegyeztethetetlen egy későbbi határozattal.

433. A legtöbb esetben a kérelmezett/alperes terjeszti elő a kifogást, illetve fellebbezést. Bár ritkán fordul elő, a kérelmező is emelhet kifogást, illetve nyújthat be fellebbezést a határozat végrehajtásra való nyilvántartásba vételének vagy végrehajthatóvá nyilvánításának megtagadása ellen.

b) A kifogás vagy fellebbezés határideje

434. Ha a kifogás vagy fellebbezés előterjesztésére jogosult fél tartózkodási helye abban az államban található, ahol a végrehajthatóvá nyilvánítás vagy a nyilvántartásba vétel történt, a fellebbezést vagy kifogást attól a naptól számított **30 napon** belül kell benyújtani, hogy az adott felet értesítették a határozat végrehajtásra történő nyilvántartásba vételéről vagy végrehajthatóvá nyilvánításáról. Amennyiben a kifogást előterjesztő vagy fellebbező fél tartózkodási helye nem az adott államban található, a kifogást vagy a fellebbezést az értesítéstől számított **60 napon** belül kell benyújtania (a 23. cikk (6) bekezdése).²¹²

435. Az esetek többségében a kérelmezett/alperes tartózkodási helye a megkeresett államban található, így csak 30 nap áll rendelkezésére arra, hogy kifogást vagy fellebbezést nyújtson be a végrehajthatóvá nyilvánítás vagy a végrehajtásra történő nyilvántartásba vétel ellen. Ha azonban a határozatot azért küldték el elismerésre a megkeresett államba, mert a kérelmezettnek/alperesnek ott vagyontárgyai találhatók, előfordulhat, hogy a kérelmezett/alperes tartózkodási helye ettől eltérő államban van. Ebben az esetben 60 nap áll a kérelmezett/alperes rendelkezésére arra, hogy kifogást vagy fellebbezést nyújtson be a határozat ellen. Az is előfordulhat, hogy a kérelmezett/alperes a saját államában kéri egy, a végrehajtást korlátozó külföldi határozat elismerését. Ilyen esetben a más államban élő jogosult kifogást vagy fellebbezést nyújthat be a végrehajthatóvá nyilvánítás vagy – esettől függően – a végrehajtás nyilvántartásba vétele ellen, és az egyezmény szerint erre 60 nap áll rendelkezésére.

²¹¹ A 20. cikk rögzíti az ún. „közvetett joghatósági szabályokat”. A 20. cikk nem azt a kérdést szabályozza, hogy milyen esetekben rendelkezik egy adott állam hatósága joghatósággal a határozathozatalra („közvetlen joghatósági szabályok”), hanem azt a jogalapot tárgyalja, amely alapján a határozatot meg kellett hozni ahhoz, hogy azt egy másik államban **elismerjék és végrehajtsák**. E kérdés kifejtését lásd az egyezmény magyarázó jelentésében (443. pont), továbbá e kézikönyv 4. fejezetében.

²¹² Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 503. pontját.

c) A kifogás vagy fellebbezés alapjai

436. Az egyezmény csak korlátozott körben jelöl meg olyan jogalapokat, amelyekre hivatkozással kifogás vagy fellebbezés nyújtható be tartási határozat végrehajtásra történő nyilvántartásba vétele vagy végrehajthatóvá nyilvánítása ellen. A fentiekben foglaltaknak megfelelően a kérelmezett/alperes a következők valamelyikére hivatkozással terjeszthet elő kifogást vagy fellebbezést:

- az elismerésnek és végrehajtásnak nem áll fenn a 20. cikk szerinti alapja,
- az elismerés és végrehajtás megtagadásának a 22. cikkben felsorolt alapjai közül valamelyik fennáll,
- a kérelemben továbbított iratok hitelessége vagy egységessége kétséges,
- azt a hátralékot, amelynek a végrehajtását kérik, már teljes egészében kifizették.

d) A kifogás vagy fellebbezés vizsgálata; a kifogás vagy fellebbezés nyomán tartott meghallgatás (a 23. cikk (5) bekezdése)

437. A vizsgálatot vagy meghallgatást kizárólag az egyezmény szerint lehetséges konkrét alapokra vagy okokra figyelemmel lehet lefolytatni; a határozat érdemi felülvizsgálata nem lehetséges (28. cikk).²¹³ A fellebbezés és a kifogás vizsgálatának módját a belső jog szabályozza.²¹⁴

438. Ha a fellebbezés vagy a kifogás alapja az iratok hitelességének és egységességének kétségesége, és az anyaghoz nem kérték be, illetve nem csatolták az iratok hitelesített másolatát (vagy nem szerepeltek hitelesített másolatok az ügy anyagai között), [állam neve] központi hatóságán keresztül megkereséssel lehet fordulni a megkereső állam központi hatóságához a kérdést tisztázó hitelesített másolatok vagy más iratok beszerzése végett.

439. Ha a kifogás vagy fellebbezés a hátralékszámításra korlátozódik, és a kérelmezett/alperes nem állítja, hogy a hátralék teljes egészében teljesítésre került, a legtöbb esetben célszerűbb, ha ezt a kérdést a végrehajtás során rendezik. A hátralékszámítással kapcsolatos problémákat és az ezekkel kapcsolatos kiegészítő információkat a kérelmezett/alperes a végrehajtáskor jelezheti a végrehajtásért felelős [bírósnak] [közigazgatási hatóságnak].²¹⁵ Lásd még alább a határozat részleges elismerésével összefüggő megjegyzéseket; a részleges elismerés megfelelő eszköz lehet akkor, ha a folyamatos tartási kötelezettség mértéke nem, de a hátralék összege vitatott.

e) A kifogás és fellebbezés tárgyában hozott határozat; további jogorvoslat (a 23. cikk (10) bekezdése)

440. A végrehajtásra történő nyilvántartásba vétel, illetve a végrehajthatóvá nyilvánítás elleni kifogás vagy fellebbezés elbírálását követően mindkét felet haladéktalanul értesíteni kell. Az értesítésre a belső jog előírásai alapján kerül sor.²¹⁶ A kérelmező – a megkeresett állam belső eljárásai függvényében – a megkereső állam központi hatóságától vagy közvetlenül kaphat értesítést.²¹⁷

441. További jogorvoslat csak akkor áll rendelkezésre, ha a megkeresett állam belső joga ezt lehetővé teszi.²¹⁸

442. Megjegyzendő, hogy a határozat végrehajtására a nyilvántartásba vételét vagy a végrehajthatóvá nyilvánítását követően bármikor, az esetleges további jogorvoslati eszköz igénybevétele ellenére sor kerülhet, és a további jogorvoslat mindenesetre csak

²¹³ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 504. és 505. pontját.

²¹⁴ Lásd fent a 191. lábjegyzetet.

²¹⁵ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²¹⁶ Amennyiben mindkét állam részes fele az 1965. évi kézbesítési egyezménynek, olvassa el a 3. fejezet II. része IX. szakaszának B. pontját.

²¹⁷ Lásd fent a 208. és 209. lábjegyzetet.

²¹⁸ Lásd fent a 193. lábjegyzetet.

kivételes körülmények között eredményezheti a végrehajtás felfüggesztését (a 23. cikk (10) bekezdése).

C. Elismerés és végrehajtás – a kérelem eredménye

1. Elismerés és végrehajtás

443. Az esetek többségében az elismerés és végrehajtás iránti kérelem eredményeként a határozat ugyanúgy elismerhető és végrehajtható a megkeresett államban, mintha azt eleve ott hozták volna. A jogosultnak nem kell további kérelmet benyújtania. Az alkalmazott végrehajtási eljárásokkal kapcsolatban lásd a 12. fejezetet.

2. Egyéb kimenetek

444. Az egyezmény rendelkezik egyéb lehetséges kimenetekről arra az esetre, ha a határozat nem ismerhető el és nem hajtható végre teljes egészében.

a) Részleges elismerés

445. Az egyezmény 21. cikke lehetővé teszi, hogy a hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] csak a határozat egy részét ismerje el és hajtsa végre, ha a teljes határozat nem ismerhető el és nem hajtható végre. Ez például akkor következhet be, ha a hatóság nem tudja elismerni a házastársi tartásra vonatkozó tartási határozatot, de a gyermektartási határozat elismerésének és végrehajtásának nincs akadálya. A tartásdíjhátralék fennállásával és teljes megfizetésével kapcsolatos vita felmerülése esetén a hatáskörrel rendelkező hatóság ehhez hasonlóan megteheti azt, hogy a határozat folyamatos tartásra vonatkozó részét elismeri annak ellenére, hogy a hátralék elismerésével kapcsolatban jogorvoslat van folyamatban.

Bevált gyakorlat: A kérelmezőnek nem kell külön kérnie a határozat részleges elismerését vagy új határozat hozatalát akkor, ha az elismerés iránti kérelem eredménytelen volt. Az egyezmény úgy rendelkezik, hogy az elismerési és végrehajtási eljárás során lehetséges kimenetelként vizsgálendő a részleges elismerésnek és új határozat hozatalának lehetősége is. A megkeresett állam saját eljárásai határozzák meg, hogy az ilyen „új” kérelem esetén hogyan jár el az állam, mivel ilyenkor előfordulhat, hogy további információkra van szükség (például új határozat hozatalához).

b) Az elismerés fenntartás miatt nem lehetséges

446. Bizonyos esetekben a tartási határozat azért nem ismerhető el vagy hajtható végre, mert az érintett állam az egyezmény szerinti fenntartást tett.²¹⁹ A kérelem alapján indított eljárás azonban nem feltétlenül zárul le ebben a szakaszban.

447. A 20. cikk (4) bekezdése arra kötelezi a központi hatóságot, hogy hozza meg a megfelelő intézkedéseket a célból, hogy a jogosult érdekében új tartási határozat meghozatalára kerüljön sor, amennyiben a határozat az alábbi alapokon tett fenntartás miatt nem ismerhető el:

- a jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik az eredeti eljárás helye szerinti államban;
- írásbeli megállapodás (gyermektartásdíjjal kapcsolatos ügyek kivételével);
- személyi állapot vagy szülői felelősség alapján fennálló joghatóság.²²⁰

²¹⁹ Az Európai Unió az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezésnek megfelelően nem tesz fenntartást az elismerés és a végrehajtás 20. cikk (1) bekezdésének c), e) és f) pontjában meghatározott alapjaival kapcsolatban (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot). A Hágai Konferencia weboldala (www.hcch.net) tanulmányozható annak kiderítéséhez, hogy valamely szerződő állam tett-e ilyen fenntartást az egyezményhez.

²²⁰ Megjegyzendő, hogy a 20. cikk (3) bekezdése arra is kötelezi az említett fenntartással élő szerződő államot, hogy ismerje el és hajtsa végre a határozatot, amennyiben hasonló tényállás mellett joghatósággal ruházta volna fel saját hatóságait a határozat meghozatalára.

448. A jogosultnak nem kell új határozatot kérelmeznie, és a meglévő határozat úgy tekintendő, mint amely megállapítja a szóban forgó gyermek²²¹ jogosultságát tartási kötelezettséggel kapcsolatos eljárás indítására (a 20. cikk (5) bekezdése). A megkeresett állam eljárásaitól függően előfordulhat, hogy a kérelmezőnek/a jogosultnak további dokumentumokat kell benyújtania ahhoz, hogy új határozatot lehessen hozni. Ezek az iratok megkereső állam központi hatóságán keresztül igényelhetők. A határozathozatal iránti kérelmek elemzéséhez lásd a 10. fejezetet.

D. Kapcsolattartás a megkereső állammal

449. A hatáskörrel rendelkező [bíróságoknak] [közigazgatási hatóságoknak] tisztában kell lenniük azzal, hogy a saját központi hatóságuk (ebben az esetben [állam neve] központi hatósága) rendszeres időközönként köteles beszámolni az egyezmény szerinti kérelmek állásáról (12. cikk). A hatáskörrel rendelkező hatóságoktól az adott ország központi hatósága valószínűleg eredményjelentést fog kérni, és a hatóságoknak fel kell készülniük arra, hogy ezen a téren együttműködjenek a központi hatósággal.

IV. Egyéb vonatkozások elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelmek esetén

A. A kötelezettek elismerés iránti kérelmei

1. Általános tudnivalók

450. Az egyezmény szerint a kötelezett akkor nyújthat be határozat elismerése iránti kérelmet, ha a határozat elismerésére van szükség ahhoz, hogy egy korábbi határozat végrehajtását korlátozzák vagy felfüggeszék a megkeresett államban. Ilyen kérelem abban az esetben nyújtható be, ha a kötelezett eltérő határozat elismerését kívánja elérni a végrehajtás helye szerinti államban (tehát [állam neve]-ban/-ben), vagy ha a kötelezett sikerrel módosította a meglévő határozatot egy másik szerződő államban, és most szeretné az új változatot elismertetni [állam neve]-ban/-ben, ahol vagyontárgyai találhatóak.

451. A módosítás iránti kérelmeket a 11. fejezet tárgyalja teljes körűen.

452. Ha a tartási kötelezettséget megállapító határozat végrehajtása már folyamatban van a kötelezett tartózkodási helye vagy vagyontárgyai fellelhetősége szerinti megkeresett államban, a belső jog előírja, hogy a külföldön hozott módosított határozatot el kell ismerni ahhoz, hogy az ténylegesen korlátozhassa vagy felfüggeszthesse az első határozat végrehajtását. Egyes államok azonban ezt nem feltétlenül írják elő, például akkor, ha a határozatot ugyanaz a hatóság módosítja, amelyik az első határozatot hozta. Tehát a belső jogot kell vizsgálni annak megállapításához, hogy egy adott esetben szükség van-e a határozat elismerésére.²²²

A **módosítás** egy már elfogadott tartási határozat megváltoztatásának folyamatára utal. Bizonyos államokban változtatás iránti kérelem vagy határozat megváltoztatása iránti kérelem néven ismert. A módosítás érintheti a tartásdíj összegét, a kifizetés gyakoriságát vagy a tartási határozat bármely egyéb rendelkezését.

²²¹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 469–471. pontját. Megjegyzendő, hogy az egyezmény nem határozza meg a „jogosultság” fogalmát ebben az összefüggésben, ezért a megkeresett állam belső joga fogja meghatározni a kifejezés értelmezésének módját és azt is, hogy a tartási határozat meghozatala érdekében milyen további adatok vagy bizonyítékok szükségesek.

²²² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

2. Milyen esetekben alkalmazhatja a kötelezett ezt a kérelemtípust?

453. Mivel a 10. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerint az elismerés iránti kérelem célja a végrehajtás korlátozása, és tekintettel arra, hogy a végrehajtás többnyire a kötelezett tartózkodási helye szerinti államban zajlik, számos esetben a határozat elismerését kérő kötelezett tartózkodási helye abban az államban lesz, ahol a határozatot el kell ismerni, tehát [állam neve]-ban/-ben. Az egyezmény nem tartalmaz kifejezett rendelkezést arra az esetre, ha a kérelmezőnek a saját központi hatóságához kell kérelmet benyújtania. Ezért ilyen esetekben az elismerés iránti kérelmet a belső jog alapján kell elbírálni, és egy, a kötelezett tartózkodási helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező hatósága előtt előterjesztett kérelemként kell kezelni.²²³ Ha elismerés iránti kérelmet terjesztenek elő [állam neve]-ban/-ben, ahol a kötelezettnek vagyontárgyai találhatók, de a tartózkodási helye nem ott van, a kötelezett a 10. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerinti kérelmet nyújthat be.

454. A kötelezett minősül a kérelmezőnek minden olyan esetben, amikor az ügy intézése a 10. cikk (2) bekezdésének a) pontja alapján történik. Ilyen esetekben a jogosult lesz a kérelmezett/alperes, és a végrehajtásra történő nyilvántartásba vételről, illetve a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló értesítés címzettje a jogosult lesz.

Példa

455. A kötelezett tartózkodási helye „A” országban van, és a tartási kötelezettséget megállapító eredeti határozat is itt született. A kötelezett vagyona [állam neve]-ban/-ben található, illetve ott szerez jövedelmet. A jogosult [állam neve]-ban/-ben rendelkezik tartózkodási hellyel; az eredeti határozatot [állam neve]-ban/-ben elismerték, és a kötelezett vagyontárgyai ellen végrehajtás van folyamatban [állam neve]-ban/-ben. A kötelezett „A” országban sikeresen módosította a határozatot, és most az első határozat végrehajtásának korlátozása céljából a módosított határozat elismerését szeretné kérni [állam neve]-ban/-ben.

Hogyan működik mindez az egyezmény szerint?

456. A kötelezett megteheti, hogy az egyezmény 10. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kérelmet terjeszt „A” ország központi hatósága elé. „A” ország a kérelmet [állam neve]-ba/be továbbítja, ahol az e fejezetben ismertetett eljárások alkalmazásával a módosított határozatot elismerik, és végrehajtásra nyilvántartásba veszik vagy végrehajthatóvá nyilvánítják. A jogosult értesítést kap a nyilvántartásba vételről vagy a végrehajthatóvá nyilvánításról, és lehetősége lesz az ellen kifogás vagy fellebbezés előterjesztésére. A végrehajthatóvá nyilvánított, illetve végrehajtásra nyilvántartásba vett módosított határozat hatályossá válik [állam neve]-ban/-ben, és így korlátozni fogja az eredeti határozat végrehajtását.

3. Eljárások

457. A kötelezett által ilyen körülmények között benyújtott elismerés iránti kérelmekre az e fejezetben tárgyalt elismerési és végrehajtási eljárások alkalmazandók. A 26. cikk előírja, hogy az V. fejezet (Elismerés és végrehajtás) értelemszerűen alkalmazandó a csak elismerés iránti kérelmekre, azzal a különbséggel, hogy a végrehajthatósági követelmény helyébe azon követelmény lép, hogy a határozat hatályos legyen az eredeti eljárás szerinti államban. Ez azt jelenti, hogy gyakorlati okokból az elismeréssel és végrehajtással foglalkozó rendelkezések irányadóak lesznek az elismerés iránti

²²³ Egyes államokban a központi hatóság hatáskörrel rendelkező hatóságként jár el e célból, és segítséget nyújt a kötelezettnek az elismerési eljárás során. Módosítás iránti kérelmek esetében az elismerés az eljárás utolsó lépéseként kezelhető (lásd a 11. fejezetet), és ilyenkor nem kell új kérelmet benyújtani. Ez az egyes államok belső eljárásaitól függ. [Állam neve]-ban/-ben [...].

kérelmekre, azon rendelkezések kivételével, amelyeket amiatt kell megváltoztatni, mert a határozat végrehajtását nem kérték.²²⁴

4. A módosított határozatok elismerésének korlátozása

458. Megjegyzendő, hogy az egyezmény egy fontos korlátozásról is rendelkezik a kötelezett azon jogát illetően, hogy egy módosított határozat egyezmény szerinti elismerését kérje. A jogosult vitathatja a módosított határozat elismerését, ha a módosított határozatot az eredeti határozatot hozó államtól (az eljárás helye szerinti államtól) eltérő szerződő állam hozta, és a jogosult szokásos tartózkodási helye a módosított határozat meghozatalakor az eredeti eljárás helye szerinti államban volt (a 18. cikk és a 22. cikk f) pontja). Néhány kivételes esetben lehetséges a módosított határozat elismertetése, de lényeges szempont, hogy a kötelezettnek a módosított határozat elismertetéséhez való joga bizonyos olyan korlátozások mellett érvényesül, amelyek más határozatok elismerésére és végrehajtására nem vonatkoznak.

459. A módosítás iránti kérelmekkel kapcsolatban lásd a 11. fejezetet (és az egyezmény 18. cikkével kapcsolatos további információkért a 4. fejezet G. pontját).

B. Tartási kötelezettségről szóló megállapodások

1. A legfontosabb különbségek

460. Az egyezmény különbséget tesz a tartási kötelezettséget megállapító határozatok és az úgynevezett **tartási kötelezettségről szóló megállapodások** között; az előbbieket bíróságok és közigazgatási hatóságok hozzák, míg az utóbbiak a felek által köthető szerződések egyes konkrét típusainak tekintendők. Bár a tartási kötelezettségről szóló megállapodások elismerésére és végrehajtására irányuló eljárások meglehetősen hasonlítanak a tartási kötelezettséget megállapító határozatok esetén alkalmazott eljárásokra, az állam olyan tartalmú fenntartást tehet, hogy nem ismeri el, illetve nem hajtja végre a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat.²²⁵

A 3. cikk meghatározása szerint **a tartási kötelezettségről szóló megállapodás** a tartásdíjak kifizetésével kapcsolatos olyan írásbeli megállapodás, amelyet az alaki követelményeknek megfelelően a hatáskörrel rendelkező hatóság közokiratként kiállított vagy nyilvántartásba vett, vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság hitelesített, nyilvántartásba vett, vagy amelyet a hatáskörrel rendelkező hatósággal kötöttek, illetve annál iktattak, és amelyet a hatáskörrel rendelkező hatóság felülvizsgálhat és módosíthat.

2. Eljárások

461. A tartási kötelezettségről szóló megállapodások elismerésére és végrehajtására azonban ugyanazok az általános elvek és eljárások vonatkoznak, mint a tartási kötelezettséget megállapító határozatok elismerésére és végrehajtására.²²⁶ Az egyezmény 30. cikke kimondja, hogy a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat határozatként kell elismerni és végrehajtani, feltéve, hogy a megállapodás határozatként végrehajtandó abban az államban, ahol eredetileg létrejött.

462. A tartási kötelezettségről szóló megállapodás elismerése és végrehajtása iránti kérelem beérkezése esetén ugyanazon általános eljárások követendők. A kérelem beérkezésekor a hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] előzetes vizsgálatot végez, melynek során értékeli, hogy az elismerés vagy végrehajtás nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen lenne-e a közrenddel. A kérelemhez szükséges dokumentumok köre hasonló a határozat elismeréséhez és végrehajtásához előírtakéhoz, de lényeges különbség, hogy a megfelelő értesítést igazoló dokumentumra nincs

²²⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 546. pontját.

²²⁵ [Állam neve] [...] első joga alapján. Lásd a *gyermektartás és a családi tartások egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezménynek az Európai Unió nevében történő jóváhagyásáról szóló, 2011. június 9-i 2011/432/EU tanácsi határozatot*.

²²⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 559. pontját.

szükség. Ennek az az oka, hogy a megállapodás létrejöttében értelemszerűen mindkét félnek közre kellett működnie.

463. A(z) [állam neve] belső jogának megfelelően a következő dokumentumokat kell csatolni a tartási kötelezettségről szóló megállapodás elismerése és végrehajtása iránti kérelemhez: [az adott államban szükséges dokumentumok felsorolása].

464. Miután a központi hatóság ellenőrizte a dokumentumokat, és meggyőződött azok hiánytalanságáról, a tartási kötelezettségről szóló megállapodást megküldi a hatáskörrel rendelkező [bíróságnak] [közigazgatási hatóságnak]. Ekkor a megállapodást nyilvántartásba veszik végrehajtásra, illetve végrehajthatóvá nyilvánítják, és erről értesítik a kérelmezettet/alperest.

465. Vannak bizonyos eltérések azon jogalapok tekintetében is, amelyekre hivatkozással a megállapodás és a határozat elismerése vitatható. Ezeket az eltéréseket a 30. cikk (5) bekezdése határozza meg.

3. Az elismerési és végrehajtási eljárás befejezése

466. A tartási kötelezettségről szóló megállapodás elismerésének és végrehajtásának eljárása egyébként – egy eltéréstől eltekintve – hasonló a tartási kötelezettséget megállapító eljáráshoz. A hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] határoz a megállapodás végrehajthatóvá nyilvánítása, illetve végrehajtásra történő nyilvántartásba vétele tárgyában, és a kérelmezettnek/alperesnek ekkor lehetősége van a határozat elleni kifogás vagy fellebbezés előterjesztésére. Számos államban ezzel be is fejeződik a nyilvántartásba vételi és végrehajtási eljárás. Amennyiben a tartási kötelezettségről szóló megállapodással kapcsolatban jogorvoslati kérelmet nyújtanak be, ez felfüggeszti az esetleges elismerésre és végrehajtásra vonatkozó eljárást (a 30. cikk (6) bekezdése).²²⁷ A végrehajtás ilyen okból történő felfüggesztése lényeges eltérés a határozatok és a megállapodások elismerési és végrehajtási eljárása között.

V. Elismerés és végrehajtás – egyéb kérdések

A. Jogi segítségnyújtás

467. Az egyezmény értelmében a 21. életévét be nem töltött gyermekekre vonatkozó tartási kötelezettséget megállapító határozat elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti kérelmet feldolgozó megkeresett államnak általában költségmentes jogi segítségnyújtást kell biztosítania a jogosult számára, ha ez szükséges a kérelem feldolgozásához.²²⁸ Emlékeztetőül: amennyiben az állam egyszerűsített eljárások alkalmazásával biztosít tényleges hozzáférést az eljárásokhoz, nem keletkezik jogosultság a költségmentes jogi segítségnyújtás igénybevételére.²²⁹

468. A 3. fejezet II. részének VII. szakasza részletesebben bemutatja az eljárásokhoz való tényleges hozzáférésre vonatkozó követelményt, ideértve a szükség esetén rendelkezésre álló költségmentes jogi segítségnyújtást is.

469. A költségmentes szolgáltatások biztosítása tekintetében több kivételt és korlátozást figyelembe kell venni, ha az elismerés iránti kérelmet a kötelezett nyújtja be, vagy ha a határozat nem 21 éven aluli gyermek tartására vonatkozik. Ezt a kérdést a 3. fejezet II. részének VII. szakasza is kifejti.

²²⁷ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 564. pontját. [Állam neve] belső joga alapján; a jogorvoslattal kapcsolatban lásd a fenti 189. lábjegyzetet.

²²⁸ A(z) [állam neve] belső joga alapján; a költségmentesség biztosításával kapcsolatos eljárást lásd a fenti 86. lábjegyzetben.

²²⁹ [Állam neve]-ban/-ben [...].

B. Végrehajtással kapcsolatos kérdések

Pénznemek átszámítása

470. Az egyezmény nem szabályozza a tartási kötelezettségek mértékének egyik pénznemről a másikra történő átszámítását. A hatáskörrel rendelkező hatóság által a határozatok elismerésére alkalmazott eljárásoktól függően előfordulhat, hogy egy azzal párhuzamos eljárás során számítják át a határozatban szereplő tartási kötelezettség összegét a végrehajtó állam pénznemére. Előfordulhat, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságnak igazolást kell beszereznie a kifizetések átváltására alkalmazott árfolyamról, és ezt követően a végrehajtó államban a tartási kötelezettség alapját az átváltott összeg képezi. Más esetekben előfordulhat, hogy már a megkereső állam átváltja a határozatban rögzített összegeket és a hátralékokat is a megkeresett állam pénznemére.²³⁰

471. A pénznemek átszámításával kapcsolatos kérdéseket részletesebben a határozatok végrehajtásáról szóló 12. fejezet tárgyalja.

C. Releváns kivételek és fenntartások

472. A fenti információk a gyermektartási tárgyú határozatok elismerésével kapcsolatos legjellemzőbb esetekben alkalmazhatók. Ennek ellenére több olyan eset lehetséges, amikor valamely érintett állam által tett fenntartás vagy nyilatkozat befolyásolja az elismerési és végrehajtási eljárást. (Az egyezmény hatályával kapcsolatban lásd még a 3. fejezet I. részének II. szakaszát, amely az egyezménnyel kapcsolatban tehető nyilatkozatokról és fenntartásokról is ad tájékoztatást.)

a) 18 és 21 év közötti gyermekek

473. Egy adott állam tehet olyan **fenntartást**, amely az egyezmény alkalmazását a 18. életévüket be nem töltött gyermekekre korlátozza. Ha az állam ilyen fenntartást tett, nem fog olyan határozatot elfogadni a tartási kötelezettségek egyezmény szerinti elismerésére, illetve elismerésére és végrehajtására, amely alapján a tartás jogosultja 18. életévét betöltött gyermek, és az adott állam sem terjeszthet elő másik államnál arra irányuló megkeresést, 18. életévét betöltött gyermek tartásával kapcsolatos ügyeket intézzen.²³¹

A **fenntartás** a szerződő állam hivatalos nyilatkozata, amelyet az egyezmény szerinti bizonyos körülmények fennállásakor tehet meg, és amely meghatározza, hogy az egyezmény alkalmazása az adott államban valamilyen szempontból korlátozott lesz.

b) Az elismerés és a végrehajtás alapjai

474. Az állam tehet olyan fenntartást, amely szerint a tartási kötelezettséget megállapító határozatot nem ismeri el, illetve nem hajtja végre, ha a határozathozatal alapját az alábbiak valamelyike jelenti:²³²

- a jogosult szokásos tartózkodási helye,
- a felek közötti írásbeli megállapodás,
- személyi állapotra vagy szülői felelősségre alapozott hatáskör gyakorlása.

²³⁰ [Állam neve]-ban/-ben [...].

²³¹ Az Európai Unió nem tesz az egyezmény alapján olyan fenntartást, amely az egyezmény alkalmazását a 18 év alatti gyermekekre korlátozná, és nem terjeszti ki az egyezmény alkalmazását a 21 év feletti gyermekekre sem (a 2. cikk (2) bekezdése). Így az Európai Unió tagállamaiban az egyezmény alapvető hatálya érvényesül, azaz a legfeljebb 21 éves gyermekek tartására terjed ki. (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott a 2011/432/EU tanácsi határozatot).

²³² A 20. cikk szerinti joghatósági alapok tekintetében lásd a korábbi elemzést (a fenti 211. lábjegyzet). Az Európai Unió az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően nem tesz fenntartást az elismerés és a végrehajtás 20. cikk (1) bekezdésének c), e) és f) pontjában meghatározott alapjaival kapcsolatban (lásd ugyanott).

c) Tartási kötelezettségről szóló megállapodások

475. Az államok tehetnek olyan fenntartást, amelyben úgy nyilatkoznak, hogy nem ismerik el és nem hajtják végre a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat. Alternatív lehetőségként az államok nyilatkozat útján rendelkezhetnek úgy, hogy a tartási kötelezettségről szóló megállapodások elismerése és végrehajtása iránti kérelmek benyújtása az adott állam központi hatóságán keresztül történjen.²³³

VI. További anyagok

A. Gyakorlati tanács

- A határozat elismerését követően sok állam azonnal megkísérli a kapcsolatfelvételt a kötelezettel, hogy rávegye a határozat mielőbbi önkéntes teljesítésére annak biztosítása érdekében, hogy a tartásdíj mielőbb befolyjon a jogosulthoz és a gyermekekhez.²³⁴
- Az elismerési és végrehajtási eljárás egyezményben rögzített célja a kérelmek gyors és hatékony feldolgozásának lehetővé tétele. A megkeresett állam bírának, bírósági ügyintézőinek és más érintett hatóságoknak ezt szem előtt kell tartaniuk, és intézkedniük kell annak biztosítása érdekében, hogy az ügyeket a lehető leggyorsabban, minimális csúszással dolgozzák fel.
- Az egyezmény nem tartalmazza az elismerés, illetve az elismerés és végrehajtás iránti kérelmek feldolgozásával kapcsolatos összes eljárást és követelményt. A bírák a belső jog vonatkozó anyagi és eljárási jogszabályait is kötelesek figyelembe venni.

B. Kapcsolódó formanyomtatványok

Elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti kérelem
Adattovábbítási formanyomtatvány
Végrehajthatóságot megállapító okirat
Megfelelő értesítést igazoló dokumentum
Pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány
Elismervény

C. Az egyezmény érintett cikkei

A 10. cikk (1) bekezdésének a) pontja
A 10. cikk (2) bekezdésének a) pontja
11. cikk
12. cikk
20. cikk
23. cikk
24. cikk
30. cikk
36. cikk
50. cikk

D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei

Lásd: 12. fejezet – A tartási határozatok végrehajtása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet alapján

²³³ Az Európai Unió nem tesz az egyezmény szerinti fenntartást annak jelzésére, hogy nem fogja elismerni és végrehajtani a tartási kötelezettségről szóló megállapodásokat (30. cikk (8) bekezdés). Az Európai Unió olyan nyilatkozatot sem tesz az egyezmény alapján, hogy a tartási kötelezettségről szóló megállapodások elismerése és végrehajtása iránti kérelmeket csak a központi hatóságán keresztül lehet benyújtani (30. cikk (7) bekezdés, lásd ugyanott).

²³⁴ [Állam neve]-ban/-ben [...].

Lásd: 3. fejezet – Általános alkalmazási kérdések a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet esetén

VII. Ellenőrző lista az elismerés és végrehajtás iránti kérelmekhez

	Eljárás	A kézikönyvbeli hivatkozás
1	Dokumentumok beérkezése [állam neve] központi hatóságától	III(A)(1)
2	Annak megerősítése, hogy a kérelemnek elismerésre és végrehajtásra kell irányulnia	III(A)(2)
3	Megfelel-e a kérelem az egyezmény minimumkövetelményeinek?	III(A)(3)
4	A dokumentumok hiánytalanságának ellenőrzése	III(A)(4)
5	Szükség esetén a kérelmezett/alperes tartózkodási helyének felkutatása	III(A)(5)
6	Szükség esetén további dokumentumok bekérése	III(A)(6)
7	Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések tétele	III(A)(7)
8(a)	A határozat végrehajthatóvá nyilvánítása	III(B)(1)
8(b)	A kérelmező és a kérelmezett/alperes értesítése a végrehajthatóvá nyilvánításról	III(B)(4)
8(c)	A kérelmezett/alperes lehetőséget kap arra, hogy a meghatározott alapokon kifogást vagy fellebbezést terjesszen elő a végrehajthatóvá nyilvánítás vagy a nyilvántartásba vétel ellen	III(B)(5)
9	Az esetleges kifogás vagy fellebbezés elbírálása, továbbá a kérelmező és a kérelmezett/alperes értesítése	III(B)(5)

VIII. Gyakran ismételt kérdések

A jogosult „A” országban hozott határozattal rendelkezik, de „B” országban él. „B” ország megtagadja a határozat elismerését és végrehajtását. A kötelezett [állam neve]-ban/-ben él. Mindhárom állam szerződő állam. Elismerhető-e és végrehajtható-e a határozat [állam neve]-ban/-ben?

476. Igen. A jogosult kérheti a határozat elismerését és végrehajtását abban az államban, ahol a kötelezett tartózkodási hellyel, vagyontárgyakkal rendelkezik vagy ahol jövedelme keletkezik, ha a határozatot szerződő államban hozták. A határozatnak a megkeresett államban nem kell végrehajthatónak vagy elismertnek lennie, csak az feltétel, hogy az eredeti eljárás helye szerinti államban az legyen. Ebben az esetben ez az állam „A” állam. Ha rendelkezésre áll a határozathozatal helye szerinti „A” országban kiállított végrehajthatóságot megállapító okirat, akkor [állam neve] fel tudja dolgozni az elismerés és végrehajtás iránti kérelmet (amennyiben minden egyéb feltétel teljesül).

A jogosult miért csak a határozat elismerését kéri, miért nem az elismerését ÉS végrehajtását?

477. Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy a jogosult magánúton kívánja végrehajttatni a határozatot, vagy a kérelmezőnek szüksége lehet a határozat elismerésére ahhoz, hogy a megkeresett államban igénybe vehessen egyéb jogorvoslati eszközöket. Előfordulhat például, hogy a megkeresett államban található hagyatékkal szemben a jogosult akkor érvényesíthet igényt, ha a határozatot előbb elismerteti.

A tartási határozat elismerésével a határozat egésze ugyanúgy kezelendő-e, mint az adott államban eredetileg hozott bármely más tartási határozat?

478. Nem. Az elismerési és végrehajtási eljárás célja pusztán az, hogy lehetővé tegye egy külföldi tartási határozat végrehajtását a belföldi tartási határozatokra vonatkozó eljárásokkal és mechanizmusokkal megegyező eljárások és mechanizmusok alapján. Így például a megkeresett állam szülői felügyeleti jogra vagy gyermekekkel való kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezései a kérdéses határozatra nem alkalmazandók. A határozat csak a tartási kötelezettségek elismerése és végrehajtása szempontjából hasonlít az adott államban hozott határozatokhoz.

Minden esetben szükség van-e a határozat elismerésére ahhoz, hogy az egyezmény alapján végrehajtható lehessen?

479. Igen, kivéve azt az esetet, ha a határozatot a megkeresett államban (azaz állam neve]-ban/-ben) hozták, és a végrehajtásra is itt kerül sor. Ha a határozatot más államban hozták, először az elismerési eljárást kell lefolytatni azt biztosítandó, hogy a határozat megfeleljen az alapvető eljárási és egyéb, a tartási kötelezettségek megállapításának módjára – például a felek értesítésére – vonatkozó követelményeknek.

Idegen nyelvű határozat végrehajtható-e az egyezmény alapján?

480. Igen, de rendelkezésre kell állnia a határozat fordításának, lefordított kivonatának vagy összefoglalásának [az állam hivatalos nyelve(i)] nyelven vagy a megkeresett állam által elfogadottként jelzett másik nyelven. Az iratokra és a határozatokra vonatkozó fordítási követelmények ismertetését lásd a 3. fejezet II. részének I. szakaszában.

481. Az egyezmény értelmében a központi hatóságok közötti egyéb kommunikáció nyelve az angol vagy a francia.

Elismerhető-e az egyezmény alapján olyan típusú határozat [állam neve]-ban/-ben, amely [állam neve]-ban/-ben nem hozható?

482. Igen, amennyiben a határozat az egyezmény szerinti tartási kötelezettségek hatálya alá tartozik. Például egy gyermek tartására vonatkozó határozat rendelkezhet bizonyos olyan költség típusok megtérítéséről is (pl. egészségbiztosítás díja), amelyeket a megkeresett állam joga nem ismer vagy nem szabályoz. Ettől függetlenül a határozat elismerhető a megkeresett államban.

Miért nincs olyan előírás, hogy az elismerés, illetve az elismerés és végrehajtás iránti kérelmet alá kell írnia a kérelmezőnek vagy a központi hatóság valamelyik munkatársának?

483. Az egyezmény „eszközsemleges” annak érdekében, hogy elősegítse információs technológiai eszközök alkalmazását, valamint az anyagok hatékony továbbítását az egyes államok között. Ha kötelező lenne az aláírás, az iratokat nem lehetne faxon vagy elektronikus úton elküldeni.

484. Annak biztosításáért, hogy a kérelemben szereplő információk összhangban legyenek a kérelmező által átadott dokumentumokkal és információkkal, és hogy a kérelem megfeleljen az egyezmény előírásainak, az a személy felelős, akinek a neve a kérelmen szerepel.

Elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelem feldolgozható-e hitelesített másolatok nélkül?

485. Ez attól függ, hogy a megkeresett állam tett-e az egyezmény szerinti nyilatkozatot arról, hogy hitelesített másolatokat kér (az országprofil megerősíti ezt a követelményt). Előfordulhat továbbá, hogy egy adott esetben a bíróság vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság hitelesített másolatokat kér, többnyire olyan esetekben, ha a benyújtott dokumentumok hitelességével vagy egységességével kapcsolatos aggály merül fel.

486. Ilyen nyilatkozat hiányában a kérelem intézésére a megkereső állam által továbbított másolatok alapján kerülhet sor.²³⁵

A határozatot [állam neve] hatáskörrel rendelkező hatósága nyilvántartásba vette vagy végrehajthatóvá nyilvánította. Mi a következő lépés?

487. A határozat a nyilvántartásba vételét vagy a végrehajthatóvá nyilvánítását követően végrehajthatóvá válik.²³⁶ Az egyezmény szerint a kérelmezőnek nem kell további kérelmet benyújtania (amennyiben az eredeti kérelem központi hatóságon keresztül érkezett). A kérelmezőt, a kérelmezettet/alperest és a megkereső államot haladéktalanul értesíteni kell arról, hogy az elismerés megtörtént, és hogy a végrehajtás folyamatban van.

Mi a helyzet, ha több tartási határozat is van? Például hoztak egy eredeti tartási határozatot, amelyet egy későbbi határozattal módosítottak. Melyiket kell elismerni?

488. Az egyezmény ezt a kérdést közvetlenül nem rendezi. Ha a határozatot végre kell hajtani, és van olyan tartásdíjhátralék, amely az első határozat alapján halmozódott fel, a megkeresett államnak (azaz [állam neve]-nak/-nek) a korábbi határozat másolatára is szüksége lehet a végrehajtáshoz. Ezt előírhatja a végrehajtásra irányadó belső jog, vagy szükség lehet rá akkor is, ha a kötelezett vitatja a hátralékot vagy a kötelezettség eltérő értelmezését adja elő.²³⁷ Egyben lehetnek bizonyos más olyan elemek is (így az indexálás vagy módosítás feltételei), amelyek az egyik határozatban szerepelnek, de egy másikban nem.

489. A határozat elismerése azonban nem tagadható meg pusztán azon az alapon, hogy az ugyanabban az ügyben született korábbi határozatot a kérelemhez nem csatolták. Ha úgy tűnik, hogy más releváns tartási határozatok is vannak, amelyekre a kérelemnek ki kellett volna terjednie, [állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságának] [közigazgatási hatóságának] tájékoztatnia kell [állam neve] központi hatóságát annak érdekében, hogy e határozatok másolatát be lehessen kérni a megkereső államtól.

II. rész – Az elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmek

I. Áttekintés

490. Az egyezmény szerinti összes közvetlen kérelmet (vagyis a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz közvetlenül a kérelmezőktől beérkező kérelmeket; lásd fent az 1. fejezet III. szakaszának C. pontját) [állam neve] belső joga szabályozza. [állam neve] belső joga határozza meg, hogy a közvetlen kérelem benyújtható-e egyáltalán, és ha igen, milyen formanyomtatványok és eljárások igénybevételével.²³⁸ Azokat az eseteket, amikor [állam neve] [bíróságaihoz] [közigazgatási hatóságaihoz] tartási határozat hozatala, illetve módosítása tárgyában fordulnak közvetlen kérelemmel, a 10. és a 11. fejezet tárgyalja röviden; ezekre a kérelmekre nem az egyezmény, hanem szinte kizárólag [állam neve] belső joga irányadó.

491. Ha azonban a közvetlen kérelem meglévő határozat elismerésére vagy elismerésére és végrehajtására vonatkozik, és a határozat az egyezmény alkalmazási körébe tartozik, az egyezmény egyes rendelkezései a közvetlen kérelmekre is vonatkozni fognak. A következő szakasz a határozatok elismerése, illetve elismerése és végrehajtása iránti olyan közvetlen kérelmek eljárásait ismerteti, amelyek a(z) [állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságai] [közigazgatási hatóságai] előtt az egyezmény alapján előterjeszthetők.

²³⁵ [Állam neve]-ban/-ben [...].

²³⁶ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²³⁷ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²³⁸ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

Az elismerés, illetve az elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelemhez csatolandó iratok

492. Az egyezmény előírja, hogy az elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti, központi hatóságokon keresztül előterjesztett kérelmeket szabályozó számos rendelkezés a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz intézett, elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmekre is vonatkozik (37. cikk (2) bekezdés).

493. Az egyezmény („Elismerés és végrehajtás” című) V. fejezetének valamennyi rendelkezése a közvetlen kérelmekre is vonatkozik, ezért a közvetlen kérelemhez a 25. cikkben meghatározott iratokat kell csatolni. Ezek a következők:

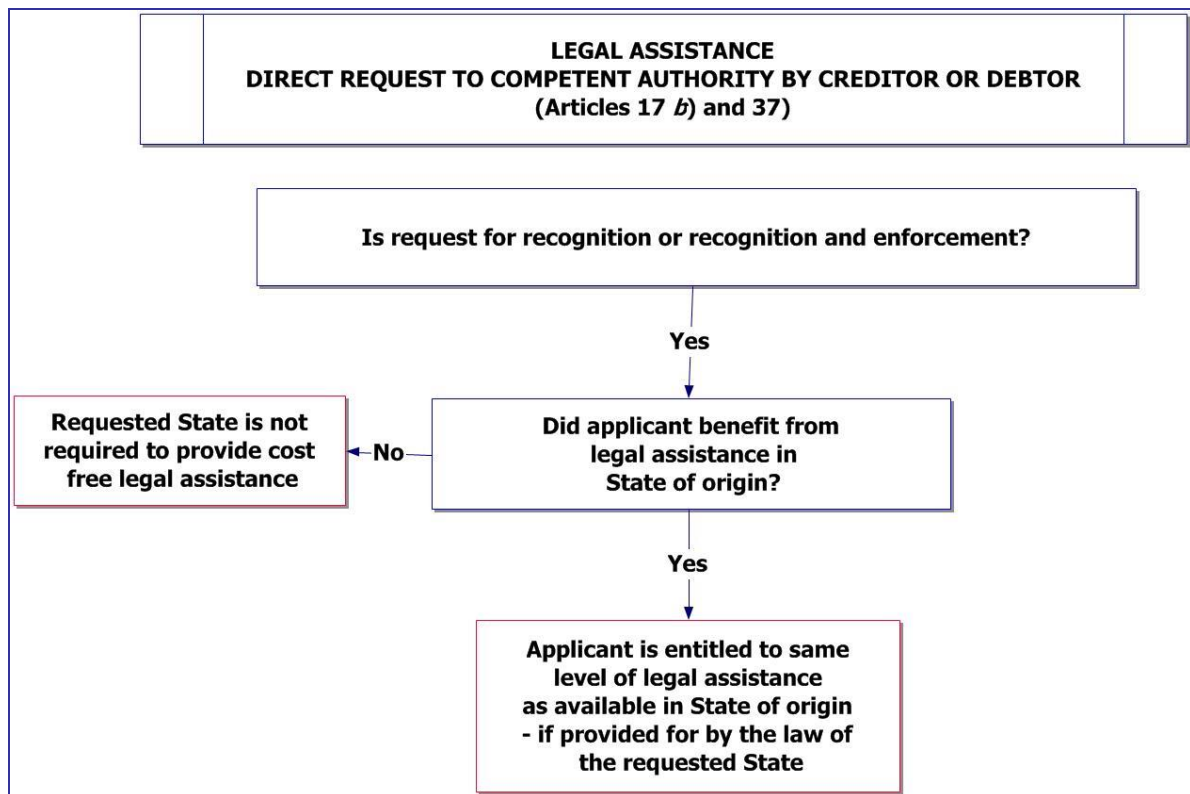
- a határozat teljes szövege,
- a végrehajthatóságot megállapító okirat,
- a megfelelő értesítést igazoló dokumentum, ha a kérelmezett/alperes személyesen vagy képviselője útján sem vett részt az eredeti eljárás helye szerinti államban folyt eljárásban, illetve a határozat ellen kifogással nem élt,
- a pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány,
- szükség esetén hátralékszámítás,
- szükség esetén a határozat kiigazítása vagy indexálása módját kifejtő dokumentum.

494. A kérelem ajánlott formanyomtatványa a közvetlen kérelemhez nem használható, kivéve, ha a megkeresett állam döntése értelmében alkalmazható a közvetlen kérelmekhez. Egyes esetekben a hatáskörrel rendelkező megkeresett hatóságnak saját formanyomtatványai vannak. Ellenőrizze ezt az országprofilban vagy lépjen közvetlenül kapcsolatba a hatáskörrel rendelkező megkeresett hatósággal az országprofilban megadott címen a formanyomtatvány beszerzése érdekében.²³⁹

495. A közvetlen kérelmekkel kapcsolatos esetek többségében szükség lehet olyan dokumentumra, amely megállapítja, hogy az eredeti eljárás helye szerinti államban a kérelmező számára milyen mértékben biztosítanak költségmentes jogi segítségnyújtást. Ennek az az oka, hogy az eljárások tényleges hozzáférhetősége és a költségmentes jogi segítségnyújtás nem vonatkozik valamennyi közvetlen kérelemre. Azonban a kérelmező az elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti bármely eljárás során minimálisan ugyanolyan mértékű ingyenes jogi segítségnyújtásra jogosult, mint amelyben az eredeti eljárás helye szerinti államban részesülne, ha a megkeresett államban azonos körülmények között ugyanolyan szintű segítségnyújtás elérhető (a 17. cikk b) pontja).

496. A következő oldalon látható ábra a költségmentes jogi segítségnyújtás követelményét mutatja be a hatáskörrel rendelkező hatósághoz intézett, elismerésre vagy elismerésre és végrehajtásra irányuló közvetlen kérelmek esetében.

²³⁹ [Állam neve]-ban/-ben [...].

9. ábra: Jogi segítségnyújtás – a hatáskörrel rendelkező hatósághoz intézett közvetlen kérelmek

497. Noha nem feltétlenül érhető el költségmentes jogi segítségnyújtás, megjegyzendő, hogy a megkeresett állam nem követelhet semmiféle megnevezés alatt biztosítékot, óvadékot vagy letétet a kérelmezőt terhelő költségek és kiadások megfizetésének biztosítása érdekében (a 37. cikk (2) bekezdése és a 14. cikk (5) bekezdése).

498. Végezetül a megkeresett államot (azaz [állam neve]-t) semmi esetre sem terheli kötelezettség azon kérelmezőnek biztosítandó bármilyen formájú jogi segítségnyújtásra, aki a hatáskörrel rendelkező hatósághoz közvetlen kérelem intézését választja, miközben az ügyet a központi hatóságon keresztül is el lehetne intézni.²⁴⁰

A. Az elismerés és végrehajtás iránti beérkező közvetlen kérelmek típusai

a) Házastársi tartás

499. Amennyiben a megkereső és a megkeresett szerződő állam sem tett nyilatkozatot a II. és III. fejezet házastársi tartási kötelezettségekre történő kiterjesztésére, a csak házastársi tartásra vonatkozó határozatok elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti bejövő kérelmek intézése nem a központi hatóságokon keresztül történik (e kérdés kifejtését lásd fent a 3. fejezet I. részének II. szakaszában).²⁴¹ Ehelyett a jogosult közvetlen kérelmet terjeszt be a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező hatóságához. A 25. cikkben az iratokra és eljárásokra vonatkozóan rögzített követelmények azonban azonosak.

500. A kérelem mellé (a kérelem ajánlott formanyomtatványát a közvetlen kérelmekhez nem lehet használni, kivéve, ha a megkeresett állam ennek engedélyezése mellett dönt) minden esetben csatolni kell a következő iratokat:

²⁴⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 602. pontját.

²⁴¹ [Állam neve]-ban/-ben [...].

- a kérelem adatai (vagy használat esetén a kérelem ajánlott formanyomtatványa),
- a határozat szövege,
- a végrehajthatóságot megállapító okirat,
- a megfelelő értesítést igazoló dokumentum, ha a kérelmezett/alperes személyesen vagy képviselője útján sem vett részt az eredeti eljárás helye szerinti államban folyó eljárásban, illetve a határozat ellen kifogással nem élt,
- a pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány vagy a felek pénzügyi helyzetét bemutató más irat,
- a hátralékszámítást ismertető dokumentum,
- a határozat kiigazítása vagy indexálása módját kifejtő dokumentum,
- a kérelmezőnek a megkereső államban biztosítandó jogi segítségnyújtásra vonatkozó nyilatkozat vagy adatok.

501. A megkeresett állam belső eljárásaitól függően további iratok benyújtása is előírható.²⁴²

502. Amint a közvetlen kérelem beérkezik a hatáskörrel rendelkező [bírószághoz] [közigazgatási hatósághoz], megindul az e fejezet I. részében ismertetett megegyező elismerési eljárás. A határozatot végrehajthatónak nyilvánítják [és végrehajtásra nyilvántartásba veszik], majd értesítik az a kérelmezett/alperest és a kérelmezőt (23. cikk (5) bekezdés).

503. A határozat [végrehajthatóvá nyilvánítása] [vagy] [végrehajtásra történő nyilvántartásba vétele] elleni kifogás vagy fellebbezés okai ugyanúgy érvényesülnek a hatáskörrel rendelkező hatóságon keresztül indított kérelmek esetén is. Ha azonban a kérelmező jogi segítségnyújtást igényel ahhoz, hogy a kérelmezett/alperes kifogását vagy fellebbezését megválaszolja, a központi hatóság nem fog költségmentes jogi segítségnyújtást biztosítani, és a kérelmezőnek saját magának kell erről intézkednie.²⁴³ Előfordulhat, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság segíteni tud a kérelmezőnek a segítségnyújtás más formáihoz való hozzájutásban, beleértve a jogi segítségnyújtást is, ha az elérhető. A kérelmező mindenestre legalább ugyanolyan mértékű jogi segítségnyújtásra jogosult, mint amelyben a megkereső államban részesülne, ha [állam neve]-ban/-ben ugyanolyan szintű segítségnyújtás elérhető (a 17. cikk b) pontja).²⁴⁴

504. Végezetül a határozat elismerést követő végrehajtása vonatkozásában a központi hatóság eljárásban való közreműködésének hiányában a végrehajtás iránti kérelem nem következik automatikusan az elismerés iránti megkeresésből, amennyiben ezt jogszabály nem írja elő. Ilyen előírás hiányában a megkeresést betérjesztő magánszemélynek külön végrehajtás iránti kérelmet kell betérjesztenie, a megkeresett állam belső eljárásainak megfelelően.²⁴⁵

b) A 21. életévüket betöltött gyermekek

505. Mivel az egyezmény alkalmazási köre alaptól nem terjed ki a 21. életévüket betöltött gyermekekre, az államok hatáskörrel rendelkező hatóságai nem kötelesek befogadni az ilyen gyermekek vonatkozásában hozott tartási határozatok elismerése és végrehajtása iránti kérelmeket, kivéve, ha az egyezmény 2. cikkének (3) bekezdése alapján mindkét szerződő állam (a megkereső állam és a megkeresett állam) kifejezett nyilatkozatot tett az egyezmény alkalmazásának e gyermekekre történő kiterjesztése vonatkozásában. Ilyen nyilatkozat hiányában nem áll fenn kötelezettség a 21. életévüket betöltött gyermekekre vonatkozó tartási határozatok elismerésére vagy végrehajtására (a szerződő államok azonban megtehetik, hogy elismernek és végrehajtanak olyan

²⁴² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁴³ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁴⁴ [Állam neve] [...] belső joga alapján; lásd ugyanott.

²⁴⁵ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

határozatokat is, amelyek az általuk a viszonzossági elv alapján kötelezően végrehajtandó határozatok körén kívül esnek).²⁴⁶

506. Megjegyzendő, hogy ez abban az esetben is így van, ha az eredeti eljárás helye szerinti állam joga lehetővé teszi a 21. életévüket betöltött gyermekek számára tartás fizetését, mivel a 32. cikk (4) bekezdését (a tartási kötelezettség időtartamának meghatározására az eredeti eljárás helye szerinti állam jogának alkalmazása) a 2. cikk alkalmazási körén belül kell értelmezni.

507. Az egyezmény hatályának teljes körű bemutatását lásd a 3. fejezet I. részének II. szakaszában.

c) A családi tartásdíjak egyéb formái

508. Noha az egyezmény akként rendelkezik, hogy az államok vállalhatják rendelkezéseinek a családi tartásdíjak egyéb formáira – ideértve a segítségre szoruló személyek tartására – történő kiterjesztését, ha ezt nem egyezően tette a megkeresett és megkereső szerződő állam, nincs olyan követelmény, hogy valamely állam hatáskörrel rendelkező hatóságának el kellene fogadnia a családi tartásdíjak egyéb formáira vonatkozó határozatok elismerése vagy végrehajtása iránti megkereséseket.²⁴⁷

II. További anyagok

A. Gyakorlati tanács

509. A közvetlen kérelemhez szükséges iratok meghatározásához olvassa el [állam neve] országprofilját. A közvetlen kérelmet a kérelemhez rendszeresített formanyomtatványon vagy a megkeresett állam által az eljárás megindításához előírt más dokumentum használatával kell benyújtani. Noha előfordulhat, hogy az elismerés vagy elismerés és végrehajtás iránti kérelmek iratanyaga megegyezik a központi hatóságon keresztül intézett közvetlen kérelmekével, a közvetlen kérelmek egyéb típusai esetében az iratanyag jelentősen eltérhet az egyezmény szerinti kérelmek esetében alkalmazottaktól. (Azokat az eseteket, amikor [állam neve] [bíróságaihoz] [közigazgatási hatóságaihoz] tartási határozat hozatala, illetve módosítása tárgyában fordulnak közvetlen kérelemmel, az alábbi 10. és 11. fejezet tárgyalja.)

510. A közvetlen kérelmek intézése során a hatáskörrel rendelkező [bíróságoknak] [közigazgatási hatóságoknak] érdemes lehet fontolóra venni [állam neve] központi hatóságával való kapcsolatfelvételt annak érdekében, hogy a közvetlen kérelmekhez kapcsolódó ügyek eredményes feldolgozása során felhasználhassák annak ismereteit.

B. Kapcsolódó formanyomtatványok

Csak az elismerés és a végrehajtás vonatkozásában:

Végrehajthatóságot megállapító okirat
Megfelelő értesítést igazoló dokumentum
Hátralékkimutatás (adott esetben)
Nyilatkozat a jogi segítségnyújtásról (szükség szerint)
Az indexálás vagy kiigazítás módját ismertető dokumentum (adott esetben)

C. Vonatkozó cikkek

2. cikk (3) bekezdés

²⁴⁶ Bizonyos ügyeknél célravezető megoldás lehet egy olyan határozat elismerése, amely szigorúan véve az egyezmény szerinti, viszonzosságon alapuló kötelezettség körén kívül esik; ilyen eset például az, ha egy 21. életévét betöltött személy tartására vonatkozó külföldi tartási határozat el nem ismerése esetén az ügyet egy belföldi bírósághoz kellene áttenni új határozat hozatala végett. [Állam neve]-ban/-ben [...].

²⁴⁷ [Állam neve]-ban/-ben [...].

- 10. cikk
- 17. cikk b) pont
- 25. cikk
- 37. cikk

III. Gyakran ismételt kérdések

Mi a különbség a központi hatóságon keresztül benyújtott kérelem és a hatáskörrel rendelkező hatósághoz intézett közvetlen kérelem között?

511. A központi hatóságon keresztül benyújtható kérelmek a 10. cikkben foglalt kérelemtípusokra korlátozódnak. A kérelem központi hatóságon keresztül benyújthatóságához az ügynek az egyezmény alkalmazási körébe kell tartoznia és szerepelnie kell a 10. cikkben.

512. Az egyezményben szabályozott ügyek tekintetében közvetlen kérelmet kell intézni a hatáskörrel rendelkező hatósághoz. A közvetlen kérelemre példaként említhető a házastársi tartásra vonatkozó határozat meghozatala iránti kérelem.

A kérelmező a központi hatóságon keresztül történő ügyintézés helyett választhatja-e a hatáskörrel rendelkező hatósághoz intézett közvetlen kérelmet?

513. Igen, ha a hatáskörrel rendelkező megkeresett hatóság belső eljárásai ezt lehetővé teszik (egyes hatáskörrel rendelkező hatóságok egyszerűen átteszik az ügyet a központi hatósághoz).²⁴⁸ Az ezt az utat választó kérelmezőnek tudnia kell, hogy egyes államokban a közvetlen kérelmek tekintetében történő jogi segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezések nem feltétlenül vonatkoznak azokra az esetekre, ha a kérelem a központi hatóságon keresztül is beterjeszthető lett volna.²⁴⁹ Valószínűleg ez lesz a helyzet akkor, ha a megkeresett állam olyan hatékony eljárásokat alakított ki, amelyek lehetővé teszik a központi hatóságon keresztül benyújtott kérelmek jogi segítségnyújtás nélküli elintézését.

Küldhet-e a központi hatóság közvetlen kérelmet a hatáskörrel rendelkező hatósághoz, ha például a megkeresett állam nem terjesztette ki a II. és III. fejezet alkalmazását a tartási kötelezettség adott típusára?

514. Igen, az egyezmény nem támaszt olyan követelményt, hogy a közvetlen kérelmet magának a jogosultnak vagy kötelezettnek kell benyújtania. Ez a leggyakrabban akkor fordul elő, ha a megkereső állam kiterjesztette a II. és a III. fejezet alkalmazását a házastársi tartásra, a megkeresett állam viszont nem.²⁵⁰ Ilyen esetben a megkereső központi hatóság segítséget nyújthat a jogosultnak az iratanyag elkészítésében, és közreműködhet a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező hatóságának történő továbbításában is.

Milyen formanyomtatványokat vagy iratokat kell a közvetlen kérelemhez használni?

515. Ha a közvetlen kérelem elismerésre vagy elismerésre és végrehajtásra irányul, csatolni kell a 25. cikkben felsorolt iratokat, mivel az elismerés, illetve az elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmekre ez a cikk alkalmazandó. A kérelem ajánlott formanyomtatványa általában csak központi hatóságok általi felhasználásra készült, így vagy [állam neve] [bírósa] [közigazgatási hatósága] által előírt formanyomtatványt,²⁵¹ vagy pedig az eredeti eljárás helye szerinti államban alkalmazott formanyomtatványt kell használni.

²⁴⁸ [Állam neve]-ban/-ben [...].

²⁴⁹ [Állam neve]-ban/-ben [...].

²⁵⁰ Lásd fent a 241. lábjegyzetet.

²⁵¹ A(z) [állam neve]-ban/-ben alkalmazandó ajánlott formanyomtatványra vonatkozó példáért lásd fent a 239. lábjegyzetet.

Kell-e a jogosultnak vagy a kötelezettnek ügyvédet megbíznia ahhoz, hogy a hatáskörrel rendelkező hatósághoz közvetlen kérelmet nyújthasson be?

516. Ez teljes mértékben a hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] eljárásaitól függ.²⁵² Ha a közvetlen kérelem elismerésre vagy elismerésre és végrehajtásra irányul, a megkeresett államnak az egyezmény értelmében biztosítania kell, hogy a kérelmező legalább ugyanolyan mértékű jogi segítségnyújtásra legyen jogosult, mint amilyen a megkereső államban állna rendelkezésére, ha a megkeresett államban az ilyen szintű segítségnyújtás elérhető (a 17. cikk b) pontja).

517. Minden egyéb közvetlen kérelem esetében szükségessé váló jogi segítségnyújtás esetében a közvetlen kérelmet beterjesztő személynek kell ezeket a költségeket viselnie, ha a megkeresett állam joga másként nem rendelkezik.²⁵³

²⁵² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁵³ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

8. fejezet – A 2009. évi rendelet: Központi hatóságokon keresztül beérkező elismerési, illetve elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási tárgyú kérelmek és közvetlen kérelmek feldolgozása

E fejezet használata

A fejezet elsősorban a központi hatóságok által tartási határozatok elismerése, illetve elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása tárgyában bíróságok és más illetékes hatóságok előtt előterjesztett kérelmeket tárgyalja.

Az I. szakasz áttekintést nyújt az eljárásról, a kérelemről, az alkalmazás eseteiről és a kérelmezésre jogosultakról, továbbá kifejti az alapvető kifejezéseket és fogalmakat.

A II. és III. szakasz e kérelmek és megkeresések feldolgozására vonatkozó eljárásokat, illetve lépéseket taglalja.

A IV. szakasz az általános eljárások alóli kivételeket, illetve az azoktól való eltéréseket, többek között a kötelezett kérelmeket tárgyalja.

Az V. szakasz az egyéb kérdéseket, például a jogi segítségnyújtást és a végrehajtást tárgyalja.

A VI. szakaszban további hivatkozások, formanyomtatványok és a kérelmekhez néhány gyakorlati javaslat található.

A VII. szakaszban a folyamat egyszerű áttekintését szolgáló ellenőrző lista található.

A VII. szakasz az e kérelmekkel kapcsolatosan leggyakrabban feltett kérdések közül ismertet néhányat.

A IX. szakasz a bíróságok vagy más illetékes hatóságok előtt a központi hatóságok közreműködése nélkül előterjesztett elismerés vagy elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti közvetlen kérelmek sajátos kérdéseit mutatja be röviden.

I. rész: Elismerés, illetve elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek

I. Áttekintés és általános elvek

A. Általános elvek

518. A rendeletben szabályozott elismerési folyamat a határon átnyúló tartásdíj-érvényesítési eljárások központi eleme, és biztosítja, hogy a jogosult költséghatékony módon szerezhesen érvényt a tartásdíjfizetésnek, amennyiben a kötelezett tartózkodási helye egy másik tagállamban van, vagy vagyontárgyai ott találhatóak, illetve jövedelme ott keletkezik.²⁵⁴

A **központi hatóság** az a hatóság, amelyet a tagállam kijelöl a rendelet szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatokat ellátására.

519. A határozat másik tagállam általi elismerése vagy elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása szükségtelenné teszi azt, hogy a jogosult új határozat hozatalát kérje abban az államban, ahol a kötelezett jelenleg tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy ahol vagyontárgyai vannak vagy jövedelme keletkezik.

²⁵⁴ Az elismerés és végrehajtás eltérő fogalmak. A másik állam általi elismerés azt jelenti, hogy az az állam elfogadja az eredeti eljárás helye szerinti állam által meghatározott vagy megállapított jogi jellegű jogosultságokat és kötelezettségeket. A végrehajtás azt jelenti, hogy a megkeresett állam elfogadja, hogy a határozat érvényre juttatására saját eljárásait alkalmazhatja.

520. A határozatok elismerési vagy elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási, illetve végrehajtási folyamata úgy került kialakításra, hogy a lehető legtágabb körben lehetőség legyen a meglévő határozatok elismerésére, illetve a kérelem lehető leggyorsabb elintézésének biztosítására. A rendelet alkalmazási köre az elismerés és végrehajtás tekintetében a legtágabb, és az államoktól elvárt, hogy a kérelmezőknek átfogó és tényleges hozzáférést biztosítsanak az igazságszolgáltatáshoz. A rendelet szerinti elismerési és végrehajtási mechanizmusok kialakítása során az volt a cél, hogy a jogosult a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó és a hatályán kívül eső tagállamok esetén is (lásd az 5. fejezetet) gyorsan érvényesíthesse követelését. A kérelmezett/alperes csak nagyon szűk körben emelhet kifogást, illetve tiltakozhat a határozat elismerése és végrehajtása ellen, és ez határidőhöz is kötött. Mindez a rendelet azon mögöttes elvét tükrözi, hogy az elismerésnek és végrehajtásnak egyszerűnek, alacsony költségűnek és gyorsnak kell lennie.²⁵⁵

Valamely állam **illetékes hatóságának** az a hatóság minősül, amely az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult a rendeletben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Illetékes hatóság lehet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely a rendelettel összefüggésben valamely feladatot lát el.

521. Lásd még a 3. fejezet I. részét a rendelet hatályával és alkalmazási körével kapcsolatban, mivel a rendelet hatályának és alkalmazási körének vizsgálata az egyes ügyek vonatkozásában elengedhetetlen annak meghatározásához, hogy az adott ügyben a rendelet mely elismerési és végrehajtási eljárásait kell alkalmazni.

B. Az eljárások áttekintése

522. A rendelet IV. fejezete két olyan szakaszt tartalmaz, amelyek a rendelet szerinti határozatok elismerését, végrehajthatóvá nyilvánítását és végrehajtását szabályozzák (lásd a 16. cikket). Az 1. szakaszt az olyan tagállamokban meghozott határozatokra kell alkalmazni, amelyek a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartoznak (az Egyesült Királyság és Dánia kivételével az Európai Unió valamennyi tagállamában), míg a 2. szakasz a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatokra (azaz az Egyesült Királyságban és Dániában hozott határozatokra) alkalmazandó.²⁵⁶ Tehát a rendelet hatálya alá tartozó határozatok esetén az alább leírt és a rendelet IV. fejezetének 1. szakaszában szabályozott elismerési és végrehajtási eljárások a leggyakoribbak. Az 1. szakasz szerinti eljárás, valamint a 2. szakaszban szabályozott alternatív eljárás részletesebb ismertetése az alábbiakban található (lásd a 3. fejezet alábbi III. szakaszát).

Megkereső állam – az a tagállam, amelyben a kérelmező tartózkodási helye van, és amely tagállam a határozat elismerését és végrehajtását kéri.

Megkeresett állam – az a tagállam, amelyhez beérkezik a kérelem, és amely a határozatot elismeri és végrehajtja.

523. A kérelem másik európai uniós tagállam központi hatóságától való beérkezésekor a megkeresett állam központi hatósága²⁵⁷ megküldi az anyagokat feldolgozásra az illetékes hatóságnak. Egyes tagállamokban a központi hatóság minősül illetékes hatóságnak

²⁵⁵ Az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, hogy a nemzeti hatóságok pozitív kötelezettsége, hogy lelkiismeretesen és kellő időben segítsék a külföldön hozott és a jogosult javára szóló tartási kötelezettséget megállapító határozatok végrehajtását (lásd a 7618/05. sz., *Romańczyk kontra Franciaország* ügyet (2010. november 18.), melyben a Bíróság megállapította az *emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény* 6. cikke (1) bekezdésének sérelmét).

²⁵⁶ Megjegyzendő, hogy a 2. szakasz szerinti eljárás a tagállamok azon határozataira is alkalmazandó, amelyeket a rendelet alkalmazásának kezdete előtt, de a Brüsszel I. rendelet hatálybalépést követően hoztak. A rendelet hatályának és alkalmazásának teljes körű ismertetését lásd a 3. fejezet I. része III. szakaszának C. pontjában.

²⁵⁷ [Állam neve] központi hatósága a következő: [...].

ebben a tekintetben. Más államokban az illetékes hatóság lehet bíróság vagy közigazgatási hatóság.²⁵⁸

524. A rendelet IV. fejezetének 1. szakasza úgy rendelkezik, hogy a határozatokat „külön eljárás” és „az elismerés megtámadásának lehetősége nélkül” el kell ismerni (17. cikk (1) bekezdés). Tehát a rendelet nem teszi lehetővé az exequaturt vagy a hasonló eljárásokat a határozatok elismeréséhez, és a határozat elismerésekor sem hivatalból, sem érdekelt fél részéről nincs lehetőség a határozat elismerésének megtagadására.²⁵⁹ A rendelet továbbá előírja, hogy az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban végrehajtható határozat végrehajthatónak tekintendő a többi tagállamban is a végrehajthatóvá nyilvánítása szükségessége nélkül (17. cikk (2) bekezdés).²⁶⁰ Megjegyzendő, hogy a rendelet értelmében a végrehajtható határozat „jogszabálynál fogva feljogosít” a végrehajtás helye szerinti tagállam belső jogában meghatározott „biztosítási intézkedések megtételére” (18. cikk).

525. Az alperes az *eredeti eljárás helye szerinti államban* attól a naptól kezdve kérheti a határozat felülvizsgálatát, amikor „ténylegesen megismerte a határozat tartalmát, és abban a helyzetben volt, hogy cselekedjen, de legkésőbb azon első végrehajtási intézkedés napjától kezdve, amely a javai fölötti rendelkezési jogát részben vagy egészben elvonja” (a 19. cikk (2) bekezdése), ha azért nem jelent meg az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban, mert az eljárást megindító iratokat (vagy az azzal egyenértékű iratokat) nem kézbesítették részére megfelelő időben és oly módon, hogy az említett személy gondoskodni tudjon saját védelméről, vagy a tartási követelés vitatásában *vis maior* (vagy „rendkívüli körülmények akadályozták meg, anélkül, hogy ez neki felróható lenne”), kivéve azt az esetet, ha nem élt jogorvoslattal a határozat ellen akkor, amikor ezt módjában állt megtenni (a 19. cikk (1) bekezdése). Az alperesnek 45 napon belül kell kérelmeznie a felülvizsgálatot (a 19. cikk (2) bekezdése). A felülvizsgálati kérelmet az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes hatósága előtt kell előterjeszteni. Ha a bíróság elutasítja a felülvizsgálati kérelmet arra hivatkozással, hogy az nem megalapozott (a lehetséges alapokat a 19. cikk (1) bekezdése tartalmazza), a határozat hatályban marad. Ha azonban a bíróság úgy határoz, hogy a felülvizsgálat indokolt, a határozat „semmis”, de a jogosult nem veszíti el az elévülés vagy jogvesztés időtartamának megszakítására vonatkozó kedvezményt, sem a tartás visszamenőleges hatályú követelésére vonatkozó jogát (a 19. cikk (3) bekezdése).

526. Ha a határozat hatályban marad, és a kötelezett nem hajlandó a tartásdíj önkéntes teljesítésére, a határozat végrehajtására a megkeresett állam jogában előírtak szerint kerülhet sor.

527. A rendelet 21. cikke több olyan indokról rendelkezik, amelyekre hivatkozással – kizárólag a kötelezett kérelmére – lehetséges a határozat végrehajtásának megtagadása vagy felfüggesztése a *végrehajtás helye szerinti államban*. A határozat végrehajtásának megtagadására és felfüggesztésére alapot adó indokokat általában a végrehajtás helye szerinti tagállam joga szabályozza, amennyiben a belső jog nem összeegyeztethetetlen a rendelet 21. cikkének (2) és (3) bekezdésében meghatározott indokokkal.

528. A kötelezett kérheti a határozat végrehajtásának egészben vagy részben történő megtagadását, ha „az eredeti eljárás helye szerinti bíróság által hozott határozat végrehajtásához való jog” elévült (azzal a kikötéssel, hogy a határozatra irányadó elévülési időként az eredeti eljárás helye szerinti tagállam és a végrehajtás helye szerinti tagállam joga által előírt elévülési idők közül a hosszabbat kell alkalmazni), vagy ha a

²⁵⁸ [Állam neve] illetékes hatósága [...], amely [központi hatóságnak is minősül] [nem minősül központi hatóságnak].

²⁵⁹ Az exequatur eltörlése azt eredményezi, hogy a jegyzőkönyv hatálya alá tartozó többi tagállamban hozott határozatok a rendelet értelmében közvetlenül végrehajthatók lesznek, ahogyan azt a 17. cikk előírja. Ez a gyakorlatban [állam neve]-ban/-ben azt jelentené, hogy [...].

²⁶⁰ Meg kell jegyezni, hogy a rendelet 17. cikke megfelel az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet 5. cikkének. Az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet 5. cikke a nem vitatott tartási határozatok esetén már alkalmazandó volt azokban az európai uniós tagállamokban, ahol ez a rendelet alkalmazandó. A tartásról szóló 2009. évi rendelet hatálybalépése azt eredményezte, hogy az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet 5. cikke szerinti eljárást immár a vitatott tartási határozatokra is alkalmazni kell.

határozat „összeegyeztethetetlen” a végrehajtás helye szerinti tagállamban, egy másik tagállamban, vagy egy megfelelő harmadik államban hozott határozattal (a 21. cikk (2) bekezdése).²⁶¹

529. A rendelet 21. cikkének (3) bekezdése a végrehajtás felfüggesztésének további indokairól rendelkezik; ilyen eset az, ha az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes bíróságához egy 19. cikk szerinti határozat felülvizsgálata iránti kérelmet nyújtottak be, vagy az, ha az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban felfüggesztették a határozat végrehajtását.

530. A határozat végrehajtásának megtagadására és felfüggesztésére irányuló, a rendelet 21. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerinti további kérelmekről és jogorvoslatokról a végrehajtás helye szerinti tagállam joga rendelkezik.²⁶²

C. Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?

531. A meglévő tartási határozat elismerése, illetve elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem akkor érkezik másik tagállamtól, ha a határozat végrehajtását amiatt kérik, mert a kötelezett tartózkodási helye a megkeresett államban van, vagyontárgyai találhatóak ott, vagy jövedelme keletkezik a megkeresett államban.

532. A legtöbb esetben a jogosult kérelmezi az elismerést, de adott esetben a kötelezett is kérheti a másik tagállamtól a tartási határozat elismerését azért, hogy elérje a tartási határozat végrehajtásának felfüggesztését vagy korlátozását (az 56. cikk (2) bekezdésének a) pontja).

533. Bár a legtöbb kérelem elismerésre és végrehajtásra irányul, egyes esetekben a kérelmező csak a határozat elismerését fogja kérni, a végrehajtását nem.

534. Ha a határozatot abban az államban hozták, amelytől annak végrehajtását kérik, az elismerésre nincs szükség. A kérelmet egyszerűen végrehajtás iránti kérelemként lehet feldolgozni (lásd a 12. fejezetet).

A **jogosult** az az egyén, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít. A jogosult lehet szülő, házastárs, gyermek, nevelőszülő vagy más, a gyermeket gondozó rokon vagy személy. Egyes államokban ezt a személyt a tartás címzettjének, hitelezőnek, gondviselőnek vagy felügyeleti joggal rendelkező szülőnek is nevezhetik.

A **kötelezett** az az egyén, akit tartásra köteleztek, vagy akivel szemben a tartási igényt érvényesítik. A kötelezett lehet szülő, házastárs vagy bárki más, akit a határozat meghozatalának helyén érvényes jogszabályok értelmében tartásdíj fizetésének kötelezettsége terhel.

D. Példaeset

535. A jogosult rendelkezik egy, az „A” ország által kibocsátott tartási határozattal, amely a kötelezettet gyermektartás fizetésére kötelezi. A kötelezett [állam neve]-ban/-ben él. A jogosult ahelyett, hogy [állam neve]-ban/-ben új határozat hozatalát kérné, a meglévő tartási határozatot szeretné [állam neve]-ban/-ben végrehajttatni. „A” ország és [állam neve] egyaránt olyan uniós tagállam, ahol a rendelet alkalmazandó, és mindkettőre nézve kötelező a 2007. évi hágai jegyzőkönyv.

Hogyan működik mindez a rendelet szerint?

A jogosult²⁶³ felkéri „A” ország központi hatóságát, hogy a tartási határozat elismerése (és végrehajtása) iránti kérelmet (az 56. cikk (1) bekezdésének a) pontja) a rendelet IV. fejezetének 1. szakasza alapján, illetve a rendeletben szabályozott és annak mellékletét képező formanyomtatványok használatával továbbítsa [állam neve]-ba/-be. Ekkor sor kerül a kérelem ellenőrzésére, hogy megbizonyosodjanak annak

²⁶¹ A rendelkezés egyértelművé teszi, hogy a megváltozott körülmények miatt elfogadott módosító határozatok e cikk szerint nem tekinthetők „összeegyeztethetetlen határozatoknak”.

²⁶² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁶³ Megjegyzendő, hogy bizonyos körülmények között a kérelmet a jogosult nevében állami szerv (például gyermektartási hivatal) terjeszti be.

hiánytalanságáról, majd [állam neve] központi hatósága feldolgozza azt. A határozatot [állam neve] illetékes végrehajtó hatóságai ugyanúgy hajthatják végre, mintha a határozatot eredetileg is [állam neve]-ban/-ben hozták volna. A kötelezett a rendeletben meghatározott korlátozott indokok alapján felülvizsgálatot kérhet, illetve kifogást emelhet a határozat végrehajtása ellen.

A **megkeresett államban** (azaz [állam neve]-ban/-ben) hozott határozat végrehajtása iránti kérelmekkel kapcsolatos bővebb tájékoztatás a 9. fejezetben található. A tartási határozatok **végrehajtásával** kapcsolatos információkért lásd a 12. fejezetet.

E. Ki nyújthat be kérelmet?

536. Az elismerés, illetve az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet benyújthatja a jogosult vagy a kötelezett is (a későbbiekben részletes kifejtésre kerül; a kötelezett kérelme csak elismerésre irányulhat, míg a jogosult kérhet elismerést és végrehajthatóvá nyilvánítást/végrehajtást vagy ezek bármelyikét). A kérelmező tartózkodási helyének a kérelmet elindító államban kell lennie (55. cikk), de nem szükséges személyesen vagy képviselőjén keresztül jelen lennie, illetve postacímrel rendelkeznie [állam neve]-ban/-ben ahhoz, hogy a határozatot abban az államban elismerjék és végrehajtsák (a 41. cikk (2) bekezdése). Ezen kérelem esetében a jogosult lehet a tartásra jogosult személy, illetve a jogosult helyett eljáró állami szerv, vagy pedig a jogosultnak ellátásokat nyújtó állami szerv is.

Javaslat: A követendő lépések egyszerű listájára kíváncsi? Nem érdeklik a részletek? Keresse meg és használja az e fejezet végén található **ellenőrző listát**.

II. Eljárások: A rendelet IV. fejezetének 1. és 2. szakasza szerinti kérelmek során egyaránt felmerülő előzetes kérdések

537. Az illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság] a határozat elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti kérelem rendelet szerinti érdemi vizsgálata előtt több előzetes kérdést vesz figyelembe a rendelet IV. fejezetének 1. szakasza (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamok határozatai) és 2. szakasza (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamok határozatai) szerinti, a kézikönyv e szakaszában részletesen ismertetett kérelmek esetén.

A. A bejövő iratok előzetes ellenőrzése

538. Mielőtt [állam neve] központi hatósága továbbítaná az anyagokat [állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságának] [közigazgatási hatóságának], előzetes ellenőrzést kell végeznie annak biztosítására, hogy a kérelem a rendelet elismerésre vagy elismerésre és végrehajthatóvá nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozzon, továbbá meg kell győződnie az iratcsomag teljességéről. [Állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságának] [közigazgatási hatóságának] hasonló ellenőrzést kell végeznie.

1. Az iratok előzetes vizsgálata

- A kérelem tárgya tartási határozat elismerése vagy elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása? A kérelemnek a rendelet alkalmazási körébe kell tartoznia a 3. fejezet I. részének III. szakaszában kifejtettek szerint.
- Megállapításra került-e már (a központi hatóság megállapította-e már), hogy a kérelmezett/alperes vagy a kötelezett tartózkodási helye a megkeresett államban van, vagyontárgyai vannak a megkeresett államban, vagy jövedelme keletkezik ott? Ha nem, az ügyet abba az országba kell küldeni, amelyben a kérelmezett/alperes vagy a kötelezett tartózkodási helye van, illetve vagyontárgyai fellelhetők, vagy pedig vissza kell küldeni a megkereső államnak.
- A kérelem olyan európai uniós tagállamból származik-e, ahol a rendelet alkalmazandó? Ha nem, a rendeletet nem lehet alkalmazni.

A **közvetlen kérelmeket** nem a központi hatósághoz intézik. A közvetlen kérelem olyan kérelem, amelyet magánszemély nyújt be közvetlenül egy hatáskörrel rendelkező hatósághoz (pl. bírósághoz, közigazgatási hatósághoz). Ezek az 56. cikkben meghatározott körön kívüli kérelmek. Lásd alább a IX. szakaszt.

2. Az elismerés vagy az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem-e a megfelelő kérelem?

539. Ellenőrizze az iratokat, és győződjön meg arról, hogy a kérelem tárgya elismerés vagy elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás-e. Vegye figyelembe a következőket:

- Ha egyáltalán nincs tartási határozat, a kérelemnek a határozat meghozatalára, nem pedig elismerésére és végrehajtására kell irányulnia (lásd a 10. fejezetet).
- Ha van tartási határozat, de az az Ön államából származik, nincs szükség a határozat elismerésére. Az egyszerűen feldolgozható végrehajtás céljából az Ön államában az ott irányadó szokásos végrehajtási szabályok szerint (lásd a 9. fejezetet).

3. „Nyilvánvaló”-e, hogy a rendelet követelményei nem teljesülnek?

540. A rendelet csak abban az esetben teszi lehetővé, hogy a központi hatóság elutasítsa egy kérelem intézését, ha a központi hatóság álláspontja szerint „az nyilvánvalóan nem felel meg e rendelet követelményeinek” (lásd az 58. cikk (8) bekezdését). Az erre alapot adó körülmények meglehetősen korlátozottak. A kérelmet például ezen az alapon el lehet utasítani, ha az iratokból egyértelmű, hogy a határozat tartási kérdéseket egyáltalán nem érint. Hasonlóképpen el lehet a kérelmet ezen az alapon utasítani, ha ugyanazon fél pontosan megegyező alapon benyújtott korábbi kérelme sikertelen volt. Ahhoz, hogy az elutasítás oka „nyilvánvalóan” minősüljön, annak a beérkezett iratokból első ránézésre egyértelműnek kell lennie. A hatáskörrel rendelkező [bíróság] [közigazgatási hatóság] arról is meggyőződik, hogy a rendeletben foglalt követelmények teljesülésének elmaradása nem nyilvánvaló.²⁶⁴

4. Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése

541. A központi hatóságok kötelesek megfelelő időben megvizsgálni a megkereső államtól beérkezett kérelmet abból a szempontból, hogy az hiánytalan-e, majd a hiánytalan kérelmet – a határozat elismerése, illetve elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása céljából – kötelesek továbbítani a hatáskörrel rendelkező [bíróságnak] [közigazgatási hatóságnak]. Ha további iratokra van szükség, a központi hatóság köteles haladéktalanul bekérni azokat. A kérelemmel összefüggő iratok beérkezésekor az illetékes [bíróságnak] [közigazgatási hatóságnak] ellenőriznie kell a kérelem teljességét,

²⁶⁴ Erre különösen akkor kerül sor, ha az illetékes hatósághoz a központi hatóság rendszerének kiiktatásával érkezik közvetlen kérelem a kérelmezőtől. A közvetlen kérelmekkel kapcsolatban lásd az alábbi IX. szakaszt.

és a hiányzó iratok és információk beszerzése érdekében haladéktalanul tájékoztatnia kell saját államának központi hatóságát.

5. Kötelező és kiegészítő iratok, illetve információk

i. A rendelet IV. fejezetének 1. és 2. szakasza szerinti eljárásokhoz is szükséges, illetve kísérő iratok, továbbá mindkét eljárástípus kötelező és kiegészítő információi

a) VI. melléklet

542. A rendelet előírja, hogy a határozatok elismerésére, illetve elismerése és végrehajtására irányuló kérelmekhez (azaz a rendelet IV. fejezetének 1. és 2. szakasza szerinti kérelmekhez egyaránt) a rendelet szövegéhez csatolt VI. mellékletet kell alkalmazni. A rendelet előírásai szerint a kérelemnek legalább a következő információkat kell tartalmaznia (az 57. cikk (2) bekezdése):

- a) a kérelem vagy kérelmek jellegére vonatkozó nyilatkozat;
- b) a kérelmező neve, elérhetőségei – ideértve a címet is – és a születési ideje;²⁶⁵,
- c) az alperes neve, valamint – amennyiben ismert – címe és születésének ideje;
- d) azon személyek neve és születési ideje, akik számára a tartásdíjat kérik;
- e) a kérelem alapjául szolgáló indokok;
- f) a jogosult által benyújtott kérelem esetében információ arra nézve, hogy a tartásdíjat hova kell küldeni vagy elektronikus úton átutalni;
- g) annak a személynek vagy szervezeti egységnek a neve és elérhetősége, aki/amely a megkereső tagállam központi hatóságánál a kérelem intézéséért felelős.

b) Perbeli egyezségekkel és közokiratokkal kapcsolatos iratok (48. cikk)

543. Perbeli egyezségekre és közokiratokra más tagállamban történő elismerésére, illetve elismerésére és végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelmek esetén (lásd alább a fejezet IV. szakaszát) az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes hatóságának bármely érdekelt fél kérelmére igazolást kell kiadnia a perbeli egyezségről vagy a közokiratról, esettől függően az I., II., III. és IV. mellékletben található formanyomtatvány felhasználásával (a 48. cikk (3) bekezdése).

c) További iratok (57. cikk)

544. A rendelet 57. cikkének (4) és (5) bekezdése előírja, hogy megfelelő esetben vagy szükség esetén, és az adatok ismeretének függvényében a kérelemnek milyen további iratokat kell tartalmaznia. Ezek a következők:

- a kötelezett pénzügyi helyzete, ideértve a kötelezett munkáltatójának nevét és címét, valamint a kötelezett vagyonának jellegét és helyét (az 57. cikk (4) bekezdésének b) pontja);²⁶⁶
- minden egyéb információ, amely segíthet az alperes tartózkodási helyének fellelésében (az 57. cikk (4) bekezdésének c) pontja);
- bármilyen szükséges igazoló információ vagy dokumentum, ideértve a kérelmezőnek a költségmentességre való jogosultságát igazoló dokumentumokat is (az 57. cikk (5) bekezdése).

545. **Közüntézmények által nyújtott ellátások igazolása** Ha a kérelmet a kérelmező nevében közintézmény – például szociális szolgáltató szervezet – terjeszti be, előfordulhat, hogy a közintézménynek adatokat kell szolgáltatnia annak bizonyítására,

²⁶⁵ A kérelmező lakcíme családon belüli erőszak esetén másik címmel is helyettesíthető, ha a megkeresett tagállam nemzeti joga nem írja elő, hogy a kérelmező az eljárások lefolytatása érdekében a saját lakcímét adja meg (az 57. cikk (3) bekezdése). [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁶⁶ Mivel végrehajtás iránti kérelemről van szó, a jogosult pénzügyi helyzetével kapcsolatos információkra (az 57. cikk (4) bekezdésének a) pontja) rendszerint nincs szükség.

hogy jogosult a kérelmező nevében történő eljárásra, vagy csatolnia kell az azt igazoló adatokat, hogy tartás helyett ellátásokat nyújtott (a 64. cikk; például akkor, ha a közintézmény a saját jogosultságát akarja érvényesíteni a tartásdíjhátralék egy részére).

ii. A rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerinti eljárásokhoz szükséges dokumentumok

a) Iratok a végrehajtás céljából (20. cikk)²⁶⁷

546. A rendelet 20. cikke meghatározza, hogy egy határozat másik tagállambeli végrehajtása érdekében a végrehajtást kérőnek mely iratokat kell az illetékes végrehajtó hatóságok rendelkezésére bocsátania:

- a) a határozatnak a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő egy példánya;
- b) a határozatról az eredeti eljárás helye szerinti bíróság által a rendelet I. mellékletében található formanyomtatványon kiállított kivonat (szükség esetén a határozat tartalmának átiratával vagy fordításával együtt)²⁶⁸,
- c) adott esetben a hátralékokról szóló irat, mely jelzi az összeg kiszámításának dátumát.

547. Az illetékes [bíróságok] [közigazgatási hatóságok] csak akkor kötelezhetik a végrehajtást kérőt a határozat fordításának benyújtására, ha a határozat végrehajtása ellen jogorvoslattal élnek (a 20. cikk (2) bekezdése).²⁶⁹

iii. A rendelet IV. fejezetének 2. szakasza szerinti eljárásokhoz szükséges dokumentumok

A végrehajthatóvá nyilvánításra vonatkozó kérelemhez kapcsolódó dokumentumok (28. és 29. cikk)

548. Az elismerésre és végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló, a 2. szakasz szerinti (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamok esetén alkalmazandó) alternatív eljárás során a kérelmekhez az alábbi dokumentumokat kell csatolni:

- a) a határozatnak a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő egy példánya;
- b) az eredeti eljárás helye szerinti tagállam bírósága által hozott határozatról a rendelet II. mellékletében foglalt formanyomtatványon kiállított kivonat.

549. Szükség esetén a vonatkozó nyelvi követelmények szerinti fordítást vagy átiratot kell csatolni a kérelemhez (a rendelet szerinti nyelvi és fordítási követelményekkel kapcsolatban lásd a 3. fejezet II. részének II. szakaszát). A megkeresett illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság] nem kötelezheti a végrehajtást kérőt a határozat fordításának benyújtására (a 32., vagy a 33. cikk szerinti jogorvoslattal összefüggésben azonban ez követelmény lehet).

550. A rendelet 29. cikkének értelmében amennyiben a rendelet II. melléklete szerinti formanyomtatvány használatával elkészített határozat-kivonat nem mutatják be, az illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság] annak bemutatására határidőt szabhat, vagy elfogadhat azzal egyenértékű okiratot, illetve ha az illetékes hatóság úgy véli, hogy elegendő információval rendelkezik, eltekinthet ettől a követelménytől.

²⁶⁷ Megjegyzendő, hogy a rendelet 20. cikke lényegében megfelel az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet 20. cikkének.

²⁶⁸ A rendelet szerinti nyelvi és fordítási követelményekkel kapcsolatban lásd a 3. fejezet II. részének II. szakaszát.

²⁶⁹ A rendelet szerinti nyelvi és fordítási követelményekkel kapcsolatban lásd a 3. fejezet II. részének II. szakaszát.

iv. **Elismert határozat érvényesítéséhez kapcsolódó dokumentumok (40. cikk)**

551. A rendelet 40. cikke előírja, hogy egy, a rendelet 1. szakasza (különösen a 17. cikk (1) bekezdése) vagy 2. szakasza szerinti eljárások alapján már elismert határozatot más tagállamban érvényesíteni kívánó félnek olyan másolatot kell bemutatnia a kérdéses határozatról, amely megfelel a határozat „hitelessége megállapításához szükséges feltételeknek”.

552. Az elismert határozatot érvényesítő felet az illetékes hatóság szükség esetén arra is felkérheti, hogy nyújtsa be az eredeti eljárás helye szerinti bíróság által a rendelet I. mellékletében (az 1. szakasz szerinti elismerési vagy végrehajthatóvá nyilvánítási eljárások *mellőzése* esetén) vagy II. mellékletében (a 2. szakasz szerinti elismerési vagy végrehajthatóvá nyilvánítási eljárások alkalmazása esetén) foglalt formanyomtatványt felhasználva kibocsátott kivonatot. Az eredeti eljárás helye szerinti bíróság bármely érdekelt fél kérelmére köteles kiadni ezt a kivonatot. Szükség esetén az elismert határozatot érvényesítő félnek a vonatkozó nyelvi követelmények szerinti fordítást vagy átiratot kell csatolnia a kérelemhez (a rendelet szerinti nyelvi és fordítási követelményekkel kapcsolatban további információkért lásd a 3. fejezet II. részének II. szakaszát).

6. **További iratok kérése**

553. Nem szabad elutasítani a kérelmet pusztán azért, mert az hiányosnak tűnik, és további iratok benyújtása szükséges. Az elutasítás helyett további iratokat kell igényelnie kell fordulni [állam neve] központi hatóságától, amely felveheti a kapcsolatot a megkereső központi hatósággal.

554. Ha [állam neve] központi hatósága további iratokat igényel, a megkereső államnak a rendelet szerint **90 nap** áll rendelkezésére az iratok biztosítására. Ha a kért iratokat nem biztosítják a meghatározott határidőn belül, a megkereső állammal való újabb kapcsolatfelvételt kell kezdeményezni. Ha azonban az iratok nem érkeznek be és a kérelem nem intézhető el, [állam neve] központi hatósága az ügyet a megkereső állam megfelelő értesítése mellett lezárhatja (de nem köteles erre).

7. **A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének felkutatása**

555. Ha a kérelmező nem adta meg a kérelmezett/alperes érvényes címét, [állam neve] központi hatósága maga is azonosíthatta a kérelmezett/alperes tartózkodási helyét annak biztosítása céljából, hogy az elismerés, elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás vagy végrehajtás iránti kérelemről értesíteni tudja (ha ez szükséges). Egyes államokban a kérelmezett/alperes felkutatására vagy tartózkodási helyének meghatározására irányuló kérelmet a hatáskörrel rendelkező hatóság az eljárás későbbi szakaszában kezdeményezi. Ez az adott hatóság belső eljárásaitól függ.²⁷⁰ A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének meghatározásához követelmény, hogy a központi hatóság – a személyes információkhoz való hozzáférésre vonatkozóan a belső jogban meghatározott korlátozások mellett – betekinthessen azokba az adatbankokba és nyilvános információforrásokba, amelyekhez hozzáfér, illetve megbízhatson más közintézményeket is azzal, hogy a nevében végezzenek kutatást (az adatvédelemmel és a személyes információk rendelet szerinti kezelésének elemzését lásd a 3. fejezet II. részének VI. pontjában). A központi hatóságok korlátozott hozzáférésű információforrásokhoz is hozzáférhetnek.

556. Ha a kérelmezett/alperes tartózkodási helye nem azonosítható az értesítés céljából, erről [állam neve] központi hatóságának tájékoztatnia kell a megkereső állam központi hatóságát (figyelemmel kell lenni arra, hogy abban az esetben, ha a határozat elismerése vagy elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelmet arra alapozzák, hogy a kérelmezett/alperes vagyontárgyai a megkeresett államban találhatóak, vagy ott

²⁷⁰ Lásd fent a 202. lábjegyzetet.

jövedelmet szerez, előfordulhat, hogy a kérelmezett/alperes tartózkodási helye nem abban az államban van). Ha a kérelmezett/alperes felkutatásához nem áll rendelkezésre további információ, az ügy elintézése elakadhat.

III. Eljárások: Az illetékes hatóság határozatának elismerése, illetve elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelmek

557. Ez a rész azokat az eljárásokat ismerteti, amelyeket az illetékes [bíróságok] [közigazgatási hatóságok] alkalmaznak a tartási határozatoknak a rendelet IV. fejezete 1. és 2. szakasza szerinti elismerése vagy elismerése és végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelmek elintézésére.

A. A rendelet IV. fejezete 1. és 2. szakaszának közös rendelkezései (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó és a jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamok határozatai)

1. Előzetes végrehajthatóság (39. cikk)

558. A rendelet előírja, hogy az eredeti eljárás szerinti bíróság egy esetleges jogorvoslat ellenére előzetesen akkor is végrehajthatónak nyilváníthatja a határozatot, ha az a nemzeti jog szerint jogszabálynál fogva nem végrehajtható. (A rendelet szerinti ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd a kézikönyv 3. fejezete II. részének VIII. szakaszát.)

2. Elismert határozat érvényesítése (40. cikk)

559. A rendelet 40. cikke határozza meg az elismert határozat (a IV. fejezet 1. vagy 2. szakasza szerinti eljárás eredményeként már elismert határozat) más tagállamban történő érvényesítéséhez szükséges iratokat (az iratokra vonatkozó követelményekkel kapcsolatos elemzést lásd fentebb e fejezet II. szakasza A. részének 5. pontjában).

3. A végrehajtási eljárás és a végrehajtás feltételei (41. cikk)

560. A rendelet 41. cikke tartalmazza a rendelet szerinti határozatok végrehajtásának általános szabályát, mégpedig azt, hogy a végrehajtási eljárásokra a végrehajtás helye szerinti tagállam joga irányadó, és a más tagállamokban hozott határozatokat a végrehajtás szerinti adott tagállamban hozott határozat végrehajtási feltételeivel azonos feltételekkel kell végrehajtani (további információkért lásd a tartási kötelezettséget megállapító határozatok végrehajtását tárgyaló 12. fejezetet).

4. Érdemi felülvizsgálat hiánya (42. cikk)

561. A rendelet előírja, hogy egy más tagállamban hozott határozat „semmilyen esetben sem” képezheti érdemi felülvizsgálat tárgyát abban a tagállamban, amelyben a határozat elismerését, végrehajthatóságát vagy végrehajtását kérelmezik.

5. A költségek elsőbbség nélküli megtérítése (43. cikk)

562. A rendelet előírja, hogy a tartási követelések behajtása elsőbbséget élvez a rendelet alkalmazása során felmerülő költségek megtérítésével szemben.

B. A rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerinti eljárások: a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamok

1. A határozat elismerése

563. Ha az illetékes hatóság megkapta a teljes elismerési kérelmet, a határozatot „külön eljárás alkalmazásának szükségessége” és „az elismerés megtámadásának lehetősége nélkül” el kell ismerni (17. cikk (1) bekezdés).²⁷¹

2. A szükséges biztosítási intézkedések megtétele

564. Az illetékes hatóság a határozat elismerésére, valamint arra tekintettel, hogy a határozat az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban végrehajtható (17. cikk (2) bekezdés), jogosult a végrehajtás helye szerinti tagállam belső joga szerinti biztosítási intézkedések megtételére (18. cikk).²⁷² (A rendelet szerinti ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd a kézikönyv 3. fejezete II. részének VIII. szakaszát.)

3. A határozat végrehajtása

565. A tartási határozat közvetlenül végrehajtható a megkeresett állam belső joga szerint, ha az az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül végrehajtható (17. cikk (2) bekezdés). A rendelet 20. cikke rögzíti az 1. szakaszban szabályozott eljárás szerinti végrehajtáshoz szükséges iratokat (az iratokra vonatkozó követelményekkel kapcsolatos további információkat lásd fentebb e fejezet II. szakasza A. részének 5. pontjában). Ha a kötelezett nem hajlandó a tartásdíj önkéntes teljesítésére, a határozat végrehajtására sor kerülhet a megkeresett állam joga szerint lehetséges módon.²⁷³ (A tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatos további információkért lásd a 12. fejezetet.)

4. A kérelmezett/alperes és a kérelmező értesítése

566. A kérelmezettet/alperest és a kérelmezőt a belső jog vonatkozó előírásai alapján kell értesíteni.²⁷⁴

5. A kérelmezett/alperes joga felülvizsgálat kérelmezésére az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban (19. cikk)²⁷⁵

567. Az alperes az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban kérheti a határozat felülvizsgálatát, ha azért nem jelent meg az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban, mert az eljárást megindító iratokat (vagy az azzal egyenértékű iratokat) nem kézbesítették részére megfelelő időben és oly módon, hogy az említett személy gondoskodni tudjon a védelemről, vagy a tartási követelés vitatásában *vis maior* (vagy „rendkívüli körülmények akadályozták meg, anélkül, hogy ez neki felróható lenne”), kivéve azt az esetet, ha nem élt jogorvoslással a határozat ellen akkor, amikor ezt módjában állt megtenni (19. cikk).

²⁷¹ Lásd fent a 259. lábjegyzetet.

²⁷² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁷³ [Állam neve] [...] belső joga és eljárásai alapján.

²⁷⁴ [Állam neve] [...] belső joga alapján. Ha azonban külföldön kell értesíteni a kérelmezettet/alperest vagy a kérelmezőt, a határon átnyúló értesítések kérdéseit szabályozó egyéb jogi aktusokkal kapcsolatos további információkért lásd még a 3. fejezet II. részének IX. szakaszát.

²⁷⁵ Meg kell jegyezni, hogy a rendelet 19. cikke (kisebb eltérésektől eltekintve) lényegében megfelel az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet 19. cikkének és az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 20. cikkének, továbbá a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikkének.

568. Az alperesnek 45 napon belül kell a felülvizsgálatot kérelmeznie; ennek határideje attól a naptól számítandó, amikor az alperes „ténylegesen megismerte a határozat tartalmát, és abban a helyzetben volt, hogy cselekedjen”, de legkésőbb azon első olyan végrehajtási intézkedés napjától, „amely a javai fölötti rendelkezési jogát részben vagy egészben elvonja” (a 19. cikk (2) bekezdése). Az alperesre vonatkozó határidő a távolságra tekintettel nem hosszabbítható meg.

569. A felülvizsgálati kérelmet az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes hatósága előtt kell előterjeszteni. Ha a bíróság elutasítja a felülvizsgálati kérelmet arra hivatkozással, hogy az nem megalapozott (a 19. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint), a határozat hatályban marad. Ha azonban a bíróság úgy határoz, hogy a felülvizsgálat indokolt, a határozat „semmis”, a jogosult azonban nem veszíti el az elévülés vagy jogvesztés időtartamának megszakítására vonatkozó kedvezményt, sem pedig a tartás visszamenőleges hatályú követelésére vonatkozó jogát (19. cikk (3) bekezdés).

6. A végrehajtás megtagadása vagy felfüggesztése iránti kérelmek

570. A rendelet 21. cikke több olyan indokról is rendelkezik, amelyekre hivatkozással – kizárólag a kötelezett/kérelmezett kezdeményezésére – a határozat végrehajtásának megtagadása vagy felfüggesztése kérhető *a végrehajtás helye szerinti államban*. Általánosabban fogalmazva: a határozat végrehajtásának megtagadására vagy felfüggesztésére alapot adó indokok a végrehajtás helye szerinti tagállam joga szerintiék, amennyiben nem összeegyeztethetetlenek a rendelet 21. cikkének (2) és (3) bekezdésében meghatározott indokokkal.

571. A kötelezett kérheti a határozat végrehajtásának egészben vagy részben történő megtagadását, ha „az eredeti eljárás helye szerinti bíróság által hozott határozat végrehajtásához való jog” elévült (azzal a kikötéssel, hogy a határozatra irányadó elévülési időként az eredeti eljárás helye szerinti tagállam és a végrehajtás helye szerinti tagállam joga által előírt elévülési idők közül a hosszabbat kell alkalmazni), vagy ha a határozat „összeegyeztethetetlen” a végrehajtás helye szerinti tagállamban, egy másik tagállamban, vagy egy megfelelő harmadik államban hozott határozattal (a 21. cikk (2) bekezdése).²⁷⁶

572. A rendelet 21. cikkének (3) bekezdése egy további, harmadik indokot tartalmaz a végrehajtás felfüggesztésére, vagyis azt, ha az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes bíróságához egy határozatnak a rendelet 19. cikke szerinti felülvizsgálata iránti kérelmet nyújtottak be, vagy ha az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban felfüggesztették a határozat végrehajtását. Megjegyzendő, hogy az illetékes hatóság a 21. cikk (3) bekezdés alapján *jogosult*, de nem köteles felfüggeszteni a határozat vagy annak egy része végrehajtását.

573. A határozat végrehajtásának megtagadására vagy felfüggesztésére irányuló, a rendelet 21. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerinti további kérelmekről, illetve jogorvoslatokról a végrehajtás helye szerinti tagállam joga rendelkezik.²⁷⁷

7. A családi kapcsolatok fennállására való kihatás hiánya

574. A rendelet 22. cikke egyértelművé teszi, hogy a rendelet IV. fejezetének 1. szakaszában meghatározott és az exequaturt eltörlő eljárás „semmi esetre sem jelenti a határozat tárgyát képező tartási kötelezettség alapjául szolgáló családi vagy rokoni kapcsolat, házasság vagy házassági rokonságkapcsolat fennállásának elismerését.”

²⁷⁶ A rendelkezés egyértelművé teszi, hogy a megváltozott körülmények miatt elfogadott módosító határozatok e cikk szerint nem tekinthetők „összeegyeztethetetlen határozatoknak”.

²⁷⁷ Lásd fent a 262. lábjegyzetet.

C. A rendelet IV. fejezetének 2. szakasza szerinti eljárások: a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamok

1. A 2. szakasz szerinti eljárások áttekintése

575. Ha az illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság] hiánytalanul megkapta az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet, a rendelet IV. fejezetének 2. szakaszában meghatározott egyszerűsített eljárások alapján kerül sor a határozat elismerésére és végrehajthatóvá nyilvánítására.²⁷⁸

576. Megjegyzendő, hogy a rendelet (26) preambulumbekkezdésében foglaltaknak megfelelően a 2. szakasz szerinti eljárást *a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletben* meghatározott eljárás, valamint az elismerés megtagadása alapjául szolgáló indokok alapján dolgozták ki.²⁷⁹

577. A 2. szakasz szerinti eljárások a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban – nevezetesen az Egyesült Királyságban és Dániában – hozott határozatokra kell alkalmazni.²⁸⁰

578. A rendelet 68. cikkének (2) bekezdése szerint a rendelet nem lép *a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet* (a továbbiakban: európai végrehajtható okiratról szóló rendelet) helyébe az olyan tartási határozatokra vonatkozó európai végrehajtható okiratok esetén, amelyeket a jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hoztak meg. Az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet tehát azon a tagállamok határozatai esetén alkalmazható, amelyekre nézve a rendelet alkalmazandó, de amelyek nem tartoznak a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá (azaz az Egyesült Királyságban hozott határozatok esetén). Megjegyzendő azonban, hogy az európai végrehajtható okiratról szóló rendelet alkalmazása esetén a 2009. évi rendelet szerinti központi hatóságok rendes esetben nem vesznek részt az eljárásban. Az Egyesült Királyságból származó megtámadott tartási követelésekre a 2009. évi rendelet IV. fejezetének 2. szakaszában meghatározott eljárást kell alkalmazni.

2. Elismerés (23. cikk)²⁸¹

579. A rendelet 23. cikke úgy rendelkezik, hogy a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatok elismeréséhez nem írható elő „külön eljárás” (a 23. cikk (1) bekezdése), és az érdekelt fél a rendelet szerinti eljárásoknak megfelelően kérelmezheti a határozat elismerését (a 23. cikk (2) bekezdése).²⁸² Megjegyzendő, hogy az érdekelt fél közvetlenül kérheti a határozat végrehajthatóvá nyilvánítását (lásd alább a 26. cikkel kapcsolatos elemzést), nem kell előbb az elismerését kérelmeznie.

²⁷⁸ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁷⁹ A két jogi aktusban foglalt rendszerek nagyon hasonlóak, de akadnak eltérések is, mégpedig a 2009. évi rendeletben meghatározott kötelező és rövidebb határidők tekintetében.

²⁸⁰ Megjegyzendő, hogy a 2. szakasz szerinti eljárás a tagállamok azon határozataira is alkalmazandó, amelyeket a rendelet alkalmazásának kezdete előtt, de a Brüsszel I. rendelet hatálybalépését követően hoztak. A rendelet hatályának és alkalmazásának teljes körű ismertetését lásd a 3. fejezet I. részében.

²⁸¹ A rendelet 23. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 33. cikkének.

²⁸² Megjegyzendő, hogy a 23. cikk (3) bekezdése szerint amennyiben az eljárás kimenetele a tartási kötelezettséget megállapító határozat elismerésétől függ, a bíróság joghatósággal rendelkezik az elismerés kérdésének eldöntésére is. A 23. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatóságához az szükséges, hogy a határozat elismerésére a fő határozatra figyelemmel van szükség, például a fő határozat a házastársi közös vagyon felosztásáról szól, és a felosztandó vagyon meghatározásához van szükség a tartási határozatra.

3. Végrehajthatóvá nyilvánítás (26–30. cikk)

580. A rendelet 26. cikke²⁸³ úgy rendelkezik, hogy a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozat más tagállamban végrehajtható, *miután* azt bármely érdekelt fél kérelmére végrehajthatónak nyilvánították. Megjegyzendő, hogy a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó más tagállamban hozott határozatnak végrehajthatónak kell lennie abban az államban. A határozat végrehajthatóságának feltétele teljesülhet előzetesen végrehajtható határozatok, ideiglenes intézkedésekkel összefüggő határozatok, nem jogerős határozatok stb. esetén is, ha az adott határozat az eredeti eljárás helye szerinti államban végrehajtható.²⁸⁴

581. A tagállamok kötelesek tájékoztatni a Bizottságot (a 71. cikknek megfelelően) a végrehajtás helye szerinti tagállam azon bíróságairól és illetékes hatóságairól, amelyek előtt a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmeket elő kell terjeszteni. Az „illetékességet” annak a személynek a szokásos tartózkodási helye alapján, akivel szemben a végrehajtást kérték, vagy a végrehajtás helye alapján határozzák meg (27. cikk).²⁸⁵ A 28. és a 29. cikk²⁸⁶ a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemhez benyújtandó iratokra vonatkozó követelményeket határozza meg (lásd fent a II. szakasz A. részének 5. pontjában foglalt elemzést).

582. A rendelet (a 30. cikkben)²⁸⁷ előírja, hogy a határozatot a 24. cikk szerinti vizsgálat nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani (lásd alább a 24. cikkel kapcsolatos elemzést) a 28. cikkben előírt, dokumentumokra vonatkozó alaki követelmények teljesítését követően haladéktalanul és „legfeljebb” ezen alaki követelmények teljesítését követő 30 napon belül, kivéve, ha a végrehajthatóvá nyilvánítás kivételes körülmények miatt lehetetlen.²⁸⁸ Az eljárás ezen szakaszában az a fél, akivel szemben végrehajtást kértek, még nem kap értesítést, és nincs lehetősége arra, hogy megjelenjen az eljárás során.

4. A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozatról szóló értesítés (31. cikk)²⁸⁹

583. A rendelet előírja (31. cikk), hogy a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozatot „haladéktalanul” a kérelmező tudomására kell hozni a végrehajtás helye szerinti tagállam joga által megállapított eljárásnak megfelelően.²⁹⁰ További előírás, hogy a határozattal együtt (amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették) kézbesíteni kell a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozatot annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték; ez a fél ezt követően kérhet jogorvoslatot a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozat ellen.

²⁸³ A rendelet 26. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 38. cikkének, illetve a brüsszeli egyezmény 31. cikkének.

²⁸⁴ Megjegyzendő, hogy a rendelet 39. cikke szerint az eredeti eljárás helye szerinti államban a határozat az esetleges jogorvoslat ellenére akkor is előzetesen végrehajthatónak nyilvánítható, ha az a nemzeti jog szerint jogszabálynál fogva nem végrehajtható.

²⁸⁵ A rendelet 27. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 39. cikkének.

²⁸⁶ A rendelet 28. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 53. cikkének. A rendelet 29. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 55. cikkének, illetve a brüsszeli egyezmény 48. cikkének.

²⁸⁷ A rendelet 30. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 41. cikkének.

²⁸⁸ A 30 napos kötelező határidő új szabály a Brüsszel I. rendeletben meghatározott korábbi eljárásokhoz képest.

²⁸⁹ A rendelet 31. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 42. cikkének, illetve a brüsszeli egyezmény 35. cikkének.

²⁹⁰ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

5. A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozat elleni jogorvoslat (32–34. cikk)²⁹¹

584. A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslatot nyújthat be a rendelet 32. cikkében foglaltak szerint. A jogorvoslatot a kézbesítésétől számított 30, illetve 45 napon belül kell benyújtani, ha annak a félnek, akivel szemben a végrehajtást kérik, más tagállamban van a szokásos tartózkodási helye, mint ahol a végrehajthatóságot megállapították (a határidő a távolságra tekintettel nem hosszabbítható meg). Az a bíróság, amelyhez a rendelet 32. cikkének (4) bekezdése értelmében jogorvoslatot nyújtottak be, a megkeresést követő 90 napon belül köteles határozatot hozni, ha nem állnak fenn kivételes körülmények (a 34. cikk (2) bekezdése). A jogorvoslat elbírálásáig végrehajtási intézkedés nem tehető, kivéve annak a félnek a vagyona elleni biztosítási intézkedést, aki ellen a végrehajtást kérték (a 36. cikk (3) bekezdése).

585. A jogorvoslat tárgyában hozott határozat megtámadására vonatkozó eljárásra (33. cikk) a tagállam által a rendelet 71. cikke alapján meghatározott eljárásokat kell alkalmazni; az eljárásról tájékoztatni kell a Bizottságot.²⁹² Az a bíróság, amelyhez a rendelet 33. cikke értelmében nyújtottak be további jogorvoslati kérelmet, „késedelem nélkül” köteles határozatot hozni (a 34. cikk (3) bekezdése).

586. A rendelet 32. és 33. cikke alapján benyújtott jogorvoslatokat elbíráló bíróságok kizárólag a 24. cikkben meghatározott valamelyik indok alapján tagadhatják meg, illetve vonhatják vissza a végrehajthatóvá nyilvánítást (lásd a közvetlenül az alábbiakban található elemzést).

6. Az elismerés megtagadásának indokai (24. cikk)²⁹³

587. A rendelet több lehetséges indokot meghatároz a határozat elismerésének megtagadására (24. cikk); ezek a következők:

- a) az elismerés „nyilvánvalóan” ellentétes lenne a közrenddel (a rendeletben meghatározott joghatósági szabályok vizsgálatának kivételével);
- b) a határozatot úgy hozták, hogy az alperes nem jelent meg, és az alperes értesítésével kapcsolatban (meghatározott) hibák merültek fel;
- c) a határozat összeegyeztethetetlen egy, az azonos felek közötti jogvitában abban a tagállamban hozott határozattal, amelyben az elismerést kérelmezik;²⁹⁴
- d) a határozat összeegyeztethetetlen egy másik tagállamban vagy harmadik államban azonos felek közötti, azonos jogalaptól származó eljárás során hozott korábbi határozattal (feltéve, hogy az említett határozat megfelel az elismerés feltételeinek a megkeresett államban).²⁹⁵

7. Az elismerési eljárás felfüggesztése (25. cikk)²⁹⁶

588. Annak a tagállamnak a [bírósága] [közigazgatósági hatósága], amelyben az elismerést kérik, köteles felfüggeszteni az elismerési eljárást, amennyiben a határozat végrehajthatóságát az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban jogorvoslat benyújtása miatt felfüggesztik (25. cikk).²⁹⁷

²⁹¹ A rendelet 32–34. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 43–45. cikkének.

²⁹² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

²⁹³ A rendelet 24. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 34. cikkének.

²⁹⁴ A rendelkezés egyértelművé teszi, hogy a tartási kötelezettségre vonatkozó korábbi határozatot a megváltozott körülmények miatt módosító határozat nem tekinthető „összeegyeztethetetlen határozatnak”.

²⁹⁵ Ugyanott.

²⁹⁶ A rendelet 25. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 37. cikkének, illetve a brüsszeli egyezmény 30. cikkének.

²⁹⁷ Az eljárás ilyen körülmények közötti felfüggesztésének kötelezettsége új szabály a Brüsszel I. rendelet szerinti korábbi eljárásokhoz képest, ugyanis ilyen esetben az eljárás felfüggesztése nem volt kötelező.

8. Az eljárás felfüggesztése (35. cikk)²⁹⁸

589. Az a bíróság, amelyhez a rendelet 32. vagy 33. cikke alapján jogorvoslatot nyújtanak be, köteles felfüggeszteni az eljárást annak a személynek a kérelmére, akivel szemben a végrehajtást kéri, ha a határozat végrehajthatóságát az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban jogorvoslat benyújtása miatt felfüggesztik.

9. Ideiglenes intézkedések, beleértve a biztosítási intézkedéseket (36. cikk)²⁹⁹

590. A rendelet 36. cikkének (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy a kérelmező minden esetben igénybe vehet a végrehajtás helye szerinti tagállam jogának megfelelően ideiglenes intézkedéseket vagy biztosítási intézkedéseket úgy, hogy ehhez nincs szükség végrehajthatóvá nyilvánításra. A rendelet 36. cikkének (2) bekezdése azt is egyértelművé teszi, hogy a végrehajthatóság megállapítása „jogszabálynál fogva” feljogosít biztosítási intézkedések megtételére. A rendelet 36. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy a rendelet 32. cikkének (5) bekezdése szerint a jogorvoslatra meghatározott időtartam alatt végrehajtási intézkedés nem tehető, kivéve annak a félnek a vagyona elleni biztosítási intézkedést, aki ellen a végrehajtást kérték. (Az ideiglenes és végrehajtási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd még fent a 3. fejezet II. részének VIII. szakaszát.)

10. Részleges végrehajthatóság (37. cikk)³⁰⁰

591. A kérelmező a határozat egyes részeire korlátozva is kérelmezheti a végrehajthatóság megállapítását, és az illetékes hatóság ehhez hasonlóan – saját kezdeményezésére – megállapíthatja a határozat egyes részeinek végrehajthatóságát, ha a végrehajthatóvá nyilvánítás nem valamennyi tárgy tekintetében lehetséges.

11. Díj- és illetékmentesség (38. cikk)³⁰¹

592. A rendelet előírja, hogy a végrehajtás helye szerinti tagállamban semmilyen, „a tárgy értéke alapján kiszámított díj vagy illeték” nem számítható fel.

12. Végrehajtás

593. Az elismerést és a végrehajthatóvá nyilvánítást (valamint az esetleges jogorvoslatok kimerítését követően) a tartási kötelezettséget megállapító határozat a megkeresett állam belső joga szerint végrehajtható.³⁰² A tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatos további információkért lásd a 12. fejezetet.

D. Kapcsolattartás a megkereső állammal

594. Az illetékes [bíróságoknak] [közigazgatási hatóságoknak] tisztában kell lenniük azzal, hogy a saját központi hatóságuk (ebben az esetben [állam neve] központi hatósága) rendszeres időközönként köteles beszámolni a rendelet szerinti kérelmek állásáról (58. cikk). Az illetékes hatóságoktól az adott ország központi hatósága valószínűleg eredményjelentést fog kérni, és a hatóságoknak fel kell készülniük arra, hogy ezen a téren együttműködjenek a központi hatósággal.

²⁹⁸ A rendelet 35. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 46. cikkének.

²⁹⁹ A rendelet 36. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 47. cikkének.

³⁰⁰ A rendelet 37. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 48. cikkének.

³⁰¹ A rendelet 38. cikke megfelel a Brüsszel I. rendelet 52. cikkének.

³⁰² Lásd fent a 262. lábjegyzetet.

IV. Egyéb szempontok: Elismerés, illetve elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek

A. A kötelezettek elismerés iránti kérelmei

1. Általános tudnivalók

595. A rendelet szerint a kötelezett akkor nyújthat be határozat elismerése iránti kérelmet, ha a határozat elismerésére van szükség ahhoz, hogy egy korábbi határozat végrehajtását korlátozzák vagy felfüggeszék a megkeresett tagállamban (az 56. cikk (2) bekezdésének a) pontja). Ilyen kérelem abban az esetben nyújtható be, ha a kötelezett eltérő határozat elismerését kívánja elérni a végrehajtás helye szerinti államban (tehát [állam neve]-ban/-ben), vagy ha a kötelezett sikerrel módosította a meglévő határozatot egy másik tagállamban, és most szeretné az új változatot elismertetni [állam neve]-ban/-ben, mivel ott vagyontárgyai vannak.

596. A módosítás iránti kérelmeket a 11. fejezet tárgyalja részletesebben. Arra az esetre, ha a tartási kötelezettséget megállapító határozat végrehajtása már folyamatban van [állam neve]-ban/-ben, a rendelet előírja, hogy a módosított határozatot el kell ismerni ahhoz, hogy az ténylegesen korlátozhassa vagy felfüggeszthesse az első határozatot. Egyes államok azonban ezt nem feltétlenül írják elő, például akkor, ha a határozatot ugyanaz a hatóság módosítja, amelyik az első határozatot hozta.³⁰³

597. Megjegyzendő az is, hogy a rendelet 40. cikke egy olyan eljárásról rendelkezik, amely alapján bármely fél, így a kötelezett is érvényesítheti a rendelet IV. fejezetének 1. és 2. szakaszában meghatározott elismerési eljárás eredményeként már elismert határozatot (a 40. cikk szerinti, iratokra vonatkozó követelményeket lásd fentebb e fejezet II. szakasza A. részének 5. pontjában).

2. Milyen esetekben alkalmazhatja a kötelezett ezt a kérelemtípust?

598. Mivel az 56. cikk (2) bekezdése a) pontjának alkalmazásában az elismerés iránti kérelem célja a végrehajtás korlátozása, az esetek jelentős részében a határozat elismerését kérő kötelezett tartózkodási helye abban az államban lesz, ahol a határozatot el kell ismerni, tehát [állam neve]-ban/-ben. A rendelet erre a helyzetre nem tartalmaz kifejezett rendelkezést, így a kérelmet a belső

A **módosítás** egy már elfogadott tartási határozat megváltoztatásának folyamatára utal. Bizonyos államokban változtatás iránti kérelem vagy határozat megváltoztatása iránti kérelem néven ismert. A módosítás érintheti a tartásdíj összegét, a kifizetés gyakoriságát vagy a tartási határozat bármely egyéb rendelkezését.

jog alapján kell elbírálni, és egy, a kötelezett tartózkodási helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága előtt előterjesztett kérelemként kell kezelni.³⁰⁴ Ha elismerés iránti kérelmet terjesztenek elő [állam neve]-ban/-ben, ahol a kötelezettnek vagyontárgyai találhatók, de a tartózkodási helye nem ott van, a kötelezett az 56. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerinti kérelmet nyújthat be.

599. A kötelezett minősül a kérelmezőnek minden olyan esetben, amikor az ügy intézése az 56. cikk (2) bekezdésének a) pontja alapján történik. Ilyen esetekben a jogosult lesz a kérelmezett/alperes, és a végrehajtásra történő nyilvántartásba vételről, illetve a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló értesítés címzettje a jogosult lesz.

³⁰³ Ugyanott.

³⁰⁴ Egyes államokban a központi hatóság hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságként jár el e célból, és segítséget nyújt a kötelezettnek az elismerési eljárás során. Módosítás iránti kérelmek esetében az elismerés az eljárás utolsó lépéseként kezelhető (lásd a 11. fejezetet), és ilyenkor nem kell új kérelmet benyújtani. Ez az egyes államok belső eljárásaitól függ. [Állam neve]-ban/-ben [...].

Példa

600. A kötelezett tartózkodási helye „A” országban van, és a tartási kötelezettséget megállapító eredeti határozat is itt született. A kötelezett vagyona [állam neve]-ban/-ben található, illetve ott szerez jövedelmet. A jogosult [állam neve]-ban/-ben rendelkezik tartózkodási hellyel; az eredeti határozatot [állam neve]-ban/-ben elismerték, és a kötelezett vagyontárgyai ellen végrehajtás van folyamatban [állam neve]-ban/-ben. A kötelezett „A” országban sikeresen módosította a határozatot, és most az első határozat végrehajtásának korlátozása céljából a módosított határozat elismerését szeretné kérni [állam neve]-ban/-ben.

Hogyan működik mindez a rendelet szerint?

601. A kötelezett megteheti, hogy a rendelet 56. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kérelmet terjeszt elő „A” ország központi hatósága előtt. Ekkor „A” ország továbbítja a kérelmet [állam neve]-ba/-be, ahol az e fejezetben ismertetett eljárások alapján elismerik vagy elismerik és végrehajthatóvá nyilvánítják a módosított határozatot. A felek értesítést kapnak a határozatról, és – a rendelet IV. fejezetének 1. és 2. szakaszában meghatározott és fent ismertetett eljárások szerint – lehetőségük lesz kifogás vagy fellebbezés előterjesztésére az elismerés, a végrehajthatóvá nyilvánítás, illetve a végrehajtás ellen. A módosított határozat a végrehajthatóvá nyilvánítását és – adott esetben – a jogorvoslatok kimerítését követően hatályossá válik [állam neve]-ban/-ben, és korlátozni fogja az eredeti határozat végrehajtását.

3. Eljárások

602. A kötelezett által ilyen körülmények között benyújtott elismerés iránti kérelmekre az ebben a fejezetben tárgyalt elismerési, illetve elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási eljárások alkalmazandók.

4. A módosított határozatok elismerésének korlátozása

603. Megjegyzendő, hogy a rendelet egy fontos korlátozásról rendelkezik a kötelezett azon jogát illetően, hogy egy módosított határozat rendelet szerinti elismerését kérje. A jogosult vitathatja a módosított határozat elismerését, ha a módosított határozatot olyan tagállam hozta, amely eltér az eredeti határozatot hozó államtól (az eredeti eljárás helye szerinti államtól), és a jogosult szokásos tartózkodási helye a módosított határozat meghozatalakor az eredeti eljárás helye szerinti államban volt (8. cikk). Néhány kivételes esetben lehetséges a módosított határozat elismertetése, de lényeges szempont, hogy a kötelezettnek a módosított határozat elismertetéséhez való joga bizonyos olyan korlátozások mellett érvényesül, amelyek más határozatok elismerésére és végrehajtására nem vonatkoznak.

604. A módosítás iránti kérelmekkel kapcsolatban lásd a 11. fejezetet.

B. Perbeli egyezségek és közokiratok

605. A rendelet VI. fejezete előírja, hogy az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban végrehajtható „perbeli egyezségek és közokiratok” tartási határozatként elismerendők és végrehajthatók egy másik tagállamban (a 48. cikk (1) bekezdése). A rendelet 48. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy a rendelet rendelkezései „adott esetben” alkalmazandók a perbeli egyezségekre és közokiratokra. A perbeli egyezségek és közokiratok igazolásával kapcsolatos követelményeket a rendelet 48. cikkének (3) bekezdése rögzíti (lásd még fentebb a II. szakasz A. részének 5. pontját).

606. A rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 2. pontjában foglalt meghatározás szerint a perbeli egyezség „a bíróság által jóváhagyott vagy eljárás során bíróság előtt kötött, tartási kötelezettséggel kapcsolatos egyezség”.

607. A rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt meghatározás szerint a „közokirat”

- a) az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban az alaki követelményeknek megfelelően közokiratként kiállított vagy bejegyzett, tartási kötelezettségekkel kapcsolatos okirat, amelynek hitelessége
- i. a közokirat aláírására és tartalmára vonatkozik, és
 - ii. valamely hatóság vagy erre feljogosított bármely más szerv által lett megállapítva; vagy
- b) az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban a közigazgatási hatóságokkal kötött, vagy általuk hitelesített megállapodás a tartási kötelezettségekről.

V. Elismerés, valamint elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás – egyéb kérdések

A. Jogi segítségnyújtás

608. A rendelet értelmében a 21. életévét be nem töltött gyermekkel kapcsolatos tartási kötelezettséget megállapító határozat elismerése és végrehajtása iránti, a központi hatóságon keresztül előterjesztett kérelmet feldolgozó megkeresett államnak költségmentes jogi segítségnyújtást kell biztosítania a jogosult számára.³⁰⁵ Emlékeztetőül: amennyiben az állam egyszerűsített eljárások alkalmazásával biztosít tényleges hozzáférést az eljárásokhoz, nem keletkezik jogosultság a költségmentes jogi segítségnyújtás igénybevételére.³⁰⁶

609. A 3. fejezet II. részének VII. szakasza részletesen bemutatja az eljárásokhoz való tényleges hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettséget, ideértve a szükség esetén biztosítandó költségmentes jogi segítségnyújtást is.

B. Végrehajtással kapcsolatos kérdések

Pénznemek átszámítása

610. A rendelet nem szabályozza a tartási kötelezettségek mértékének egyik pénznemről a másikra történő átszámítását. Az illetékes hatóság által a határozatok elismerésére alkalmazott eljárásoktól függően az is előfordulhat, hogy egy azzal párhuzamos eljárás során számítják át a határozat szerinti tartási kötelezettség összegét a végrehajtás helye szerinti állam pénznemére. Előfordulhat, hogy az illetékes hatóságnak igazolást kell beszereznie a kifizetések átváltására alkalmazott árfolyamról, és ezt követően a joghatósággal rendelkező államban a tartási kötelezettség alapját az átváltott összeg képezi. Más esetekben előfordulhat, hogy már a megkereső állam átváltja a határozatban rögzített összegeket és az esetleges hátralékokat is a végrehajtás helye szerinti állam pénznemére.³⁰⁷

611. A pénznemek átszámításával kapcsolatos kérdéseket a tartási kötelezettséget megállapító határozatok végrehajtásáról szóló 12. fejezet tárgyalja.

VI. További anyagok

A. Gyakorlati tanács

- A határozat elismerése után sok állam azonnal megkísérli a kapcsolatfelvételt a kötelezettrel, hogy rávegye a határozat mielőbbi önkéntes teljesítésére annak

³⁰⁵ A(z) [állam neve] belső joga szerinti költségmentesség biztosításával kapcsolatos eljárást lásd a fenti 86. lábjegyzetben.

³⁰⁶ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁰⁷ [Állam neve]-ban/-ben [...].

biztosítása érdekében, hogy a tartásdíj mielőbb befolyjon a jogosulthoz és a gyermekekhez.³⁰⁸

- Az elismerési és végrehajtási eljárás rendeletben rögzített célja a kérelmek gyors és hatékony feldolgozásának lehetővé tétele. A megkeresett állam bírának, bírósági ügyintézőinek és más érintett hatóságoknak ezt szem előtt kell tartaniuk, és intézkedniük kell annak biztosítása érdekében, hogy az ügyeket a lehető leggyorsabban, minimális csúszással dolgozzák fel.
- A rendelet nem tartalmazza az elismerés, illetve az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek feldolgozásával kapcsolatos összes eljárást és követelményt. A bírák a belső jog vonatkozó anyagi és eljárási jogszabályait is kötelesek figyelembe venni. Az illetékes hatóságoknak például mérlegelniük kell a belföldi követelményeket arra vonatkozóan, hogy milyen módon kell a kérelmezettet/alperest a határozatról értesíteni, vagy milyen módon kell a megkeresett államon kívül élő kérelmezőt bármely határozatról értesíteni.

B. Kapcsolódó formanyomtatványok

I. melléklet
II. melléklet
III. melléklet
IV. melléklet
VI. melléklet

C. A rendelet cikkei

IV. fejezet, 16–43. cikk
Az 56. cikk (2) bekezdésének a) pontja
57. cikk
58. cikk
48. cikk
64. cikk

D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei

Lásd a 12. fejezetet – Tartási határozatok végrehajtása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet alapján
Lásd a 3. fejezetet – Általános alkalmazási kérdések a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet esetén

VII. Ellenőrző lista az elismerés és végrehajtás iránti kérelmekhez

	Eljárás	A kézikönyvbeli hivatkozás
1	Dokumentumok beérkezése [állam neve] központi hatóságától	II(A)(1)
2	Megfelel-e a kérelem a rendelet minimumkövetelményeinek?	II(A)(3)
3	A dokumentumok hiánytalanságának ellenőrzése	II(A)(4) és (5)
4	Szükség esetén a kérelmezett/alperes tartózkodási helyének, illetve vagyontárgyai fellelhetőségének meghatározása, vagy annak ellenőrzése, hogy ezt a központi hatóság elvégezte-e	II(A)(7)
5	Szükség esetén további dokumentumok kérése [állam neve]	II(A)(6)

³⁰⁸ A jogviták [állam neve]-ban/-ben történő peren kívüli rendezésével kapcsolatban lásd a fenti 234. lábjegyzetet.

	központi hatóságától	
6(a)	A határozat elismerése vagy elismerése és/vagy végrehajthatóvá nyilvánítása az 1. vagy 2. szakasz szerinti eljárások alapján (adott esetben az 1. vagy 2. szakasz szerinti eljárásoknak megfelelően történő végrehajtás)	III
6(b)	A kérelmező és a kérelmezett/alperes értesítése az elismerésről vagy elismerésről és végrehajthatóvá nyilvánításról és/vagy végrehajtásról szóló határozatról	III
6(c)	A kérelmezett/alperes lehetőséget kap arra, hogy az 1. vagy a 2. szakasz szerinti eljárások során meghatározott alapokon kifogás vagy jogorvoslat érdekében intézkedjen az elismerés, a végrehajthatóvá nyilvánítás vagy a végrehajtás ellen	III
7	Az esetleges kifogás vagy jogorvoslat elbírálása, valamint a kérelmező és a kérelmezett/alperes értesítése	III

VIII. Gyakran ismételt kérdések

A jogosult „A” országban hozott határozattal rendelkezik, de „B” országban él. „B” ország megtagadja a határozat elismerését és végrehajtását. A kötelezett egy harmadik államban, [állam neve]-ban/-ben él. „A” ország és [állam neve] egyaránt olyan tagállam, ahol a rendelet alkalmazandó. Elismerhető-e és végrehajtható-e a határozat [állam neve]-ban/-ben?

612. Igen. A jogosult kérheti a határozat elismerését és végrehajtását abban az államban, ahol a kötelezett tartózkodási hellyel, vagyontárgyakkal rendelkezik vagy ahol jövedelme keletkezik, ha a határozatot valamely tagállamban hozták. A határozatnak a megkeresett államban nem kell végrehajthatónak vagy elismertnek lennie, csak az feltétel, hogy az eredeti eljárás helye szerinti államban az legyen. Ebben az esetben ez az állam „A” állam. Ha rendelkezésre áll a határozathozatal helye szerinti „A” országban kiállított végrehajthatóságot megállapító okirat, akkor [állam neve] fel tudja dolgozni az elismerés és végrehajtás iránti kérelmet (amennyiben minden egyéb feltétel teljesül).

A jogosult miért csak a határozat elismerését kéri, miért nem az elismerését ÉS végrehajthatóvá nyilvánítását, illetve végrehajtását?

613. Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy a jogosult magánúton kívánja végrehajttatni a határozatot, vagy a kérelmezőnek szüksége lehet a határozat elismerésére ahhoz, hogy a megkeresett államban igénybe vehessen egyéb jogorvoslati eszközöket. Előfordulhat például, hogy a megkeresett államban található hagyatékkal szemben a jogosult csak akkor érvényesíthet igényt, ha előbb elismerteti a határozatot.

A tartási határozat elismerésével a határozat ugyanúgy kezelendő-e, mint az adott tagállamban eredetileg hozott bármely más tartási határozat?

614. Nem. Az elismerési és végrehajtási eljárás célja pusztán az, hogy lehetővé tegye egy külföldi tartási határozat végrehajtását a belföldi tartási határozatokra vonatkozó eljárásokkal és mechanizmusokkal megegyező eljárások és mechanizmusok alapján. Így például a megkeresett állam szülői felügyeleti jogra vagy gyermekekkel való kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezései a kérdéses határozatra nem alkalmazandók. A határozat csak a tartási kötelezettségek elismerése és végrehajtása szempontjából hasonlít az adott államban hozott határozatokhoz.

Elismerhető-e a rendelet alapján olyan típusú határozat [állam neve]-ban/-ben, amely [állam neve]-ban/-ben nem hozható?

615. Igen, amennyiben a határozat a rendelet szerinti tartási kötelezettségek hatálya alá tartozik. Például egy gyermek tartására vonatkozó határozat rendelkezhet bizonyos olyan költségtípusok megtérítéséről is (pl. egészségbiztosítás díja), amelyeket a megkeresett

állam joga nem ismer vagy nem szabályoz. Ettől függetlenül a határozat elismerhető a megkeresett államban.

IX. Közvetlen kérelmek: áttekintés

616. Az elismerés, illetve elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmekre (vagyis a kérelmezők által közvetlenül az illetékes hatóságok előtt előterjesztett kérelmekre) – az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről szóló V. fejezet legkedvezőbb költségmentességi rendelkezései³⁰⁹ és a központi hatóságok közötti együttműködésről szóló V. fejezet számos rendelkezése kivételével – a rendelet irányadó, ha e kérelmek a rendelet hatálya alá tartoznak. Azokat az eseteket, amikor [állam neve] [bíróságaihoz] [közigazgatási hatóságaihoz] tartási határozat hozatala, illetve módosítása tárgyában fordulnak közvetlen kérelemmel, a 10. és a 11. fejezet tárgyalja röviden; ezekre a kérelmekre nem a rendelet, hanem szinte kizárólag [állam neve] belső joga irányadó (a rendelet joghatóságra és alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai azonban ettől függetlenül alkalmazandók; a rendelet joghatósággal és alkalmazandó joggal kapcsolatos szabályaival kapcsolatos további információkért lásd a 4. és az 5. fejezetet).

³⁰⁹ Azt, hogy a rendelet V. fejezete szerinti, a 46. cikkben rögzített legkedvezőbb költségmentességi rendelkezéseket nem kell alkalmazni a rendelet szerinti közvetlen kérelmekre (hanem csak a központi hatóságokon keresztül előterjesztett kérelmekre), a rendelet 46. cikkének (1) bekezdése, 55. cikke és 56. cikkének (1) bekezdése, illetve a rendelet (36) preambulumbekkezdése alapján lehet megállapítani. (A rendelet igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre és költségmentességre vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének VII. szakaszát.)

9. fejezet – A megkeresett államban hozott vagy elismert határozatok végrehajtása iránti bejövő kérelmek feldolgozása a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet alapján

E fejezet használata

Ez a fejezet elsősorban a központi hatóságok által tartási határozatok végrehajtása tárgyában bíróságok és más, hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok előtt előterjesztett kérelmeket tárgyalja (lásd még az alábbi VI. szakaszt a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokhoz benyújtott közvetlen kérelmekkel összefüggésben).

Az I. szakasz áttekintést nyújt a kérelemről, az alkalmazás eseteiről és a kérelmezésre jogosultakról, továbbá kifejti az alapvető kifejezéseket és fogalmakat.

A II. szakasz a beérkező anyagok ellenőrzésének és feldolgozásának eljárását, illetve lépéseit ismerteti.

A III. szakaszban hivatkozások és a kérelemmel kapcsolatos további információk találhatók.

A IV. szakaszban a folyamat egyszerű áttekintését szolgáló ellenőrző lista található.

Az V. szakasz az e kérelmekkel kapcsolatosan leggyakrabban feltett kérdések közül ismertet néhányat.

A VI. szakasz a(z) [állam neve]-ban/-ben hozott vagy elismert határozatok végrehajtása iránti, a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknál előterjesztett közvetlen kérelmekkel kapcsolatos eljárásokat mutatja be.

I. Áttekintés – a(z) [állam neve]-ban/-ben hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelmek a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet alapján

A. Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelemtípus?

617. Ez a legkevésbé összetett kérelem az egyezmény, illetve a rendelet szerinti kérelemtípusok közül. A kérelem arra irányul, hogy az egyezmény szerinti szerződő állam hatáskörrel rendelkező hatósága vagy a rendelet hatálya alá tartozó tagállam illetékes hatósága hajtsa végre a saját határozatát vagy egy általa már elismert külföldi határozatot,³¹⁰ és nyújtson segítséget a tartásdíjösszegek más államban élő jogosult számára történő átutalásában. A jogosult azért kéri a határozat végrehajtását, mert a kötelezett tartózkodási helye a megkeresett államban van, vagyontárgyai vannak ott, vagy jövedelme keletkezik abban az államban. Ebben az esetben ([állam neve]) minősül a megkeresett államnak.

618. Az eljárás rendkívül egyszerű, mivel nincs szükség a határozat elismerésére ahhoz, hogy [állam neve]-ban/-ben, vagyis a megkeresett államban végrehajtható legyen. Ennek az az oka, hogy a határozat olyan

A **megkereső állam** az egyezmény szerződő állama vagy a rendelet hatálya alá tartozó tagállam, amely kérelmet indít és elvégzi a megkeresést az abban az államban tartózkodási hellyel rendelkező kérelmező képviselőjében A **megkeresett állam** az egyezmény azon szerződő állama vagy a rendelet hatálya alá tartozó azon tagállam, amelyet felkérnek a kérelem feldolgozására.

³¹⁰ Előfordulhat, hogy a határozat elismerése már megtörtént az egyezmény vagy a rendelet alapján, vagy pedig az a jogszabály erejénél fogva elismerhető olyan esetekben, ha a külföldi határozatok egyes típusainak elismerése automatikus. Az egyezmény és a rendelet szerinti elismerési eljárásokkal kapcsolatos további információkért lásd a 7. és a 8. fejezetet.

belföldi határozat, amelyet [állam neve]-ban/-ben hoztak, ahol a végrehajtásra sor fog kerülni, vagy pedig olyan külföldi határozat, amelyet [állam neve]-ban/-ben már elismertek.

619. Ennek a kérelemnek az alapja az egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének b) pontja, illetve a rendelet 56. cikke (1) bekezdésének b) pontja. (Az egyezmény és a rendelet hatályának és alkalmazásának ismertetését lásd a 3. fejezet I. részében.)

B. Példaeset

620. „M” egy [állam neve]-ban/-ben hozott tartási határozattal rendelkezik. „M” jelenleg „B” országban él, de a kötelezett továbbra is [állam neve]-ban/-ben él. „M” azt szeretné elérni, hogy [állam neve] hatóságai kezdjék meg a tartási határozat végrehajtását, és a behajtott pénzüsszegeket továbbítsák „M” számára. [Állam neve] és „B” állam egyaránt az egyezmény szerződő állama vagy olyan uniós tagállam, ahol a rendelet alkalmazandó.

621. Az egyezmény vagy a rendelet alapján „M” felkéri „B” ország központi hatóságát, hogy továbbítsa **a határozat végrehajtása iránti kérelmet** [állam neve]-ba/be. [Állam neve] központi hatósága megkapja a kérelmet, ellenőrzi annak hiánytalanságát, a határozatot megküldi a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak végrehajtásra, és a kérésnek megfelelően közreműködik a kifizetések „M”-nek történő továbbításában.

C. Jelentős eltérés – az állam saját határozatának végrehajtására irányuló kérelmek

622. A megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelem egyszerűbb, mint egy másutt hozott határozat elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti kérelem. A 7. fejezetben kifejtettek szerint a 2007. évi egyezmény értelmében a határozat elismerése vagy elismerése és végrehajtása iránti kérelem benyújtásakor a kérelmezett/alperes tiltakozhat az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás ellen azon az alapon, hogy nem állnak fenn az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás 20. cikkben szereplő alapjai, vagy pedig a határozat elismerésének vagy elismerésének és végrehajtásának a 22. cikk szerinti eljárásjogi vagy egyéb követelményei nem teljesülnek. A 2009. évi rendelet értelmében a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hozott határozatok esetén a kérelmezett/alperes az eredeti eljárás helye szerinti tagállamtól a határozat felülvizsgálatát, a végrehajtás helye szerinti tagállamtól pedig a határozat végrehajtásának felfüggesztését vagy megtagadását korlátozottabb alapon kérheti.³¹¹ (lásd a 8. fejezetet.)

A **központi hatóság** az a hatóság, amelyet a szerződő állam vagy tagállam kijelöl az egyezmény vagy a rendelet szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatok ellátására.

623. A kérelmezettet/alperest a megkeresett államban (azaz [állam neve]-ban/-ben) hozott vagy már elismert határozat tekintetében nem illetik meg hasonló jogok. Ennek az az oka, hogy [állam neve]-től/-től nem egy külföldi, hanem saját rendelkezés végrehajtását kérik, vagy pedig olyan határozatát, amelynek végrehajthatósága korábban az elismerési vagy elismerési és végrehajtási eljárásban megállapítást nyert. Így a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának nem

Valamely állam **hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának** az a hatóság minősül, amely az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben vagy a rendeletben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság lehet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel vagy a rendelettel összefüggésben különböző feladatokat lát el.

³¹¹ Ha a határozatot olyan tagállam hozta, amely a rendelet értelmében nem tartozik a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá, a kérelmezett/alperes több alapon tudja vitatni a határozat elismerését, illetve végrehajtását, mint a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hozott határozatok esetén (részletesen lásd a 8. fejezetben).

szükséges megvizsgálnia a határozat elismerhetőségét, illetve elismerhetőségét és végrehajthatóságát.

624. Ha a kérelmezett/alperes tiltakozik a határozat végrehajtása ellen, ezt csak azt követően teheti meg, hogy a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság a végrehajtást megindította, a végrehajtás helye szerinti [állam neve] belső jogában megengedett módon.³¹² Az a tény, hogy a végrehajtás iránti kérelmet az egyezmény alapján terjesztik be, nem biztosít a kérelmezett/alperes, illetve a kötelezett számára további alapot a határozat végrehajtása elleni tiltakozásra.

625. A(z) [állam neve] megkeresett központi hatósága számára ezért igen egyszerű a végrehajtás iránti bejövő kérelmek elintézési eljárása.³¹³ Az iratcsomagot ellenőrizni kell a hiánytalanságának biztosítása érdekében, és a kérelmet végrehajtás céljából [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága elé kell terjeszteni.³¹⁴ A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság ekkor megteszi a belső jogban a határozat végrehajtására megengedett intézkedéseket. Ezeket az eljárásokat a következő szakasz tárgyalja részletesen.

A fejezetben tárgyalt intézkedések gyors összegzésére kíváncsi? Térjen át a fejezet végén található **ellenőrző listára**.

II. Végrehajtás iránti kérelmek intézése

1. Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése

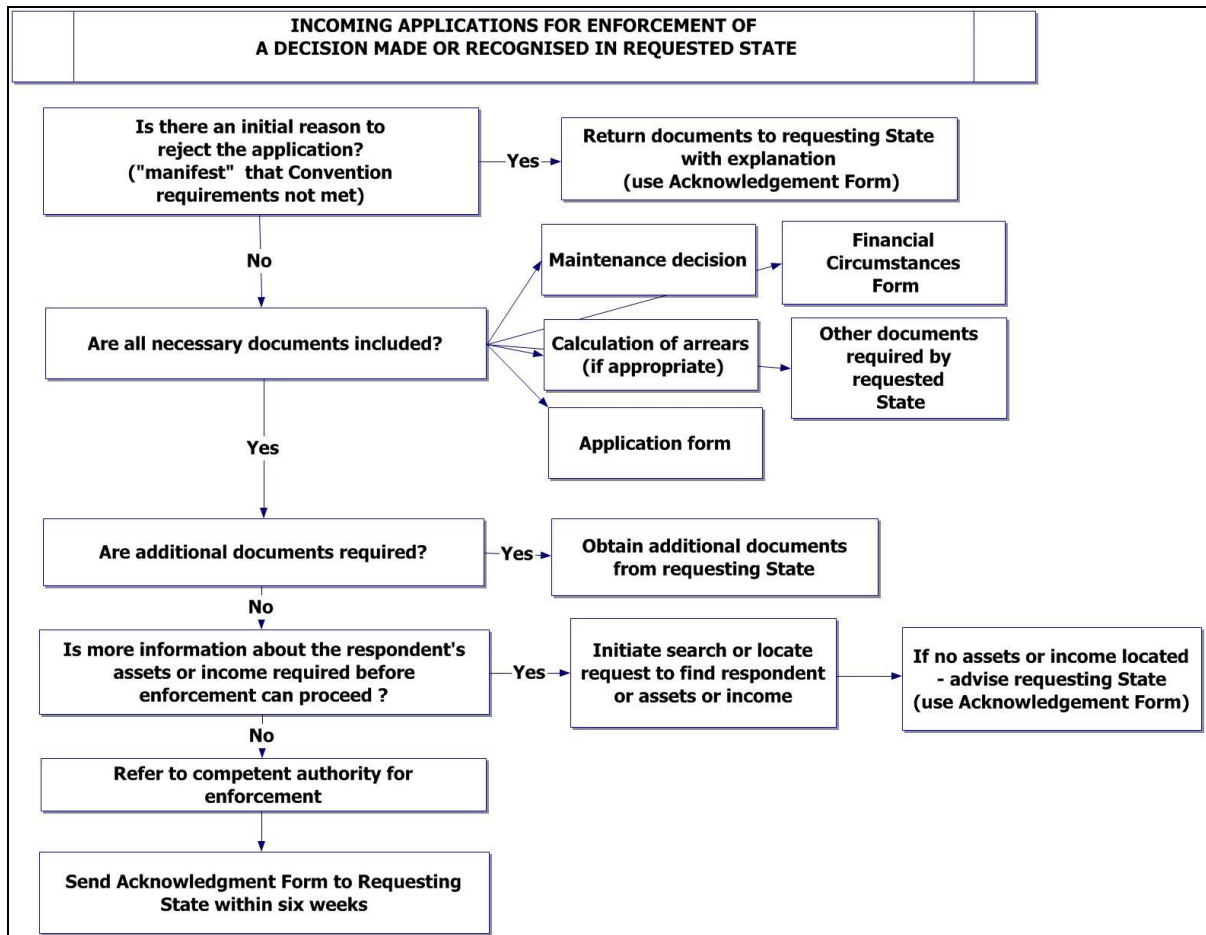
626. Amikor egy külföldi központi hatóságtól egy határozat végrehajtása iránti kérelem érkezik [állam neve] központi hatóságához, ellenőrizni kell annak hiánytalanságát, előzetesen meg kell vizsgálni, hogy a kérelem elintézhető-e, és vissza kell igazolni a csomag beérkezését a szükséges további iratok egyidejű bekérése mellett. Ezt követően a csomag megküldhető a [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának végrehajtásra.³¹⁵ [Állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának a központi hatóságához hasonló ellenőrzést kell végeznie annak biztosítására, hogy az iratcsomag hiánytalan-e.

³¹² [Állam neve] [...] belső joga alapján. Ugyanakkor lásd még a 8. fejezetet, amely a végrehajtás megtagadásának vagy felfüggesztésének különböző alapjait ismerteti a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó, a rendelet szerinti konkrét szabályozástípusoknál.

³¹³ [Állam neve] központi hatósága a következő: [...].

³¹⁴ [Állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságai a következők: [...].

³¹⁵ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

10. ábra: Folyamatábra – a végrehajtási folyamat áttekintése (kizárólag az egyezmény esetén) a kérelem ellenőrzése

627. A(z) [állam neve] központi hatóságától érkező iratokat megfelelő időben ellenőrizni kell, hogy további dokumentumok szükségessége esetén azokat késedelem nélkül be lehessen kérni a megkereső állam központi hatóságától.

628. A bejövő csomagnak a következőket kell tartalmaznia:

a) A 2007. évi egyezmény szerint

√	Adattovábbítási formanyomtatvány
√	Kérelem formanyomtatványa
Szükség szerint	A határozat szövege
√	Pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány
Szükség szerint	Hátralékszámítási dokumentum
Szükség szerint	Az állami szerv által nyújtott ellátások igazolása
Szükség szerint	Az iratok fordítása

11. ábra: Formanyomtatványok és iratok listája

Adattovábbítási formanyomtatvány

Az egyezmény szerinti valamennyi kérelemhez adattovábbítási formanyomtatványt kell csatolni. Ez a formanyomtatvány kötelező. Az adattovábbítási formanyomtatvány feltünteti a feleket és a kérelem típusát. A formanyomtatvány a kérelemhez csatolt iratok felsorolását is tartalmazza.

Kérelem formanyomtatványa

A legtöbb esetben a kérelem ajánlott formanyomtatványa használatos.

A határozat szövege

A kérelmező a legtöbb esetben a határozat egyszerű másolatát csatolja. Ez segítséget fog jelenteni a hatáskörrel rendelkező végrehajtó hatóságnak a határozat fellelésében, és ha a végrehajtáshoz szükséges, további vagy hiteles másolatok beszerzésében.

Pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány

Mivel a kérelem végrehajtásra irányul, ahhoz a pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány csatolásra került, amely információkkal szolgál a kérelmezett/alperes kérelmező által ismert tartózkodási helyéről és pénzügyi körülményeiről. Ez a formanyomtatvány fontos információkat tartalmaz a határozat végrehajtásához.

Ha a kérelmező az ajánlott formanyomtatványt használja, az irat jogosultra vonatkozó részei üresen maradnak, mivel ezek az adatok a végrehajtás iránti kérelemhez nem szükségesek.

Hátralékszámítási dokumentum

Ha van a tartási határozat értelmében meg nem fizetett és végrehajtandó tartás (hátralék) és a kérelmező kéri ennek végrehajtását, a hátralék kiszámításának módját feltüntető dokumentumot is csatolni kell.

b) A 2009. évi rendelet szerint

i. VI. melléklet

A rendelet előírja, hogy a megkeresett tagállamban hozott vagy elismert határozatok végrehajtása iránti kérelmekhez a rendelet szövegéhez csatolt VI. mellékletet kell alkalmazni. A rendelet előírásai szerint a kérelemnek legalább a következő információkat kell tartalmaznia (az 57. cikk (2) bekezdése):

- a) a kérelem vagy kérelmek jellegére vonatkozó nyilatkozat;
- b) a kérelmező neve, elérhetőségei – ideértve a címet is – és a születési ideje;³¹⁶
- c) az alperes neve, valamint – amennyiben ismert – címe és születésének ideje;
- d) azon személyek neve és születési ideje, akik számára a tartásdíjat kérik;
- e) a kérelem alapjául szolgáló indokok;
- f) a jogosult által benyújtott kérelem esetében információ arra nézve, hogy a tartásdíjat hova kell küldeni vagy elektronikus úton átutalni;
- g) annak a személynek vagy szervezeti egységnek a neve és elérhetősége, aki/amely a megkereső tagállam központi hatóságánál a kérelem intézéséért felelős.

ii. A rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerint elismert határozatok (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hozott határozatok) esetén

A rendelet 20. cikke meghatározza, hogy (a rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerinti, a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban hozott határozatok) végrehajtása érdekében a végrehajtást kérőnek mely iratokat kell az illetékes végrehajtó hatóságok rendelkezésére bocsátania:

- a) a határozatnak a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő egy példánya;

³¹⁶ A kérelmező lakcíme családon belüli erőszak esetén másik címmel is helyettesíthető, ha a megkeresett tagállam nemzeti joga nem írja elő, hogy a kérelmező az eljárások lefolytatása érdekében a saját lakcímét adja meg (az 57. cikk (3) bekezdése). [Állam neve] [...] belső joga alapján.

- b) a határozatról az eredeti eljárás helye szerinti bíróság által a rendelet I. mellékletében található formanyomtatványon kiállított kivonat (szükség esetén a határozat tartalmának átiratával vagy fordításával együtt)³¹⁷,
- c) adott esetben a hátralékokról szóló irat, mely jelzi az összeg kiszámításának dátumát.

Az illetékes hatóságok csak akkor kötelezhetik a végrehajtást kérőt a határozat fordításának benyújtására, ha a határozat végrehajtása ellen jogorvoslattal élnek (a 20. cikk (2) bekezdése).³¹⁸

iii. A rendelet IV. fejezetének 2. szakasza szerint elismert határozatok (a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatok) esetén

Az egyezmény 28. cikke szerint (az elismerésre és végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló, 2. szakasz szerinti, a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatok esetén alkalmazandó alternatív eljárásban) a kérelmekhez csatolandó: a) a határozatnak „a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő” egy példánya, valamint b) a határozatról az eredeti eljárás helye szerinti bíróság által a rendelet II. mellékletében található formanyomtatványon kiállított kivonat. Szükség esetén a vonatkozó nyelvi követelmények szerinti fordítást vagy átiratot kell csatolni a kérelemhez (a rendelet szerinti nyelvi és fordítási követelményekkel kapcsolatban lásd a 3. fejezet II. részének II. szakaszát). A megkeresett illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság] nem kötelezheti a végrehajtást kérőt a határozat fordításának benyújtására (a vagy a 33. cikk szerinti jogorvoslattal összefüggésben azonban ez követelmény lehet).

A rendelet 29. cikkének értelmében amennyiben a rendelet II. melléklete szerint kiadott kivonatot nem mutatják be, az illetékes hatóság annak bemutatására határidőt szabhat, vagy elfogadhat azzal egyenértékű okiratot, illetve ha az illetékes hatóság úgy véli, hogy elegendő információval rendelkezik, eltekinthet annak bemutatásától.

iv. Perbeli egyezségekkel és közokiratokkal kapcsolatos iratok (48. cikk)

A rendelet 48. cikke határozza meg azon perbeli egyezségek és közokiratok más tagállamban történő elismerésére, illetve elismerésére és végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelmek esetén szükséges iratokat, amelyekről az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes hatóságának – esettől függően – az I., és II. III. és IV. mellékletben található formanyomtatvány felhasználásával bármely érdekelt fél kérelmére igazolást kell kiadnia.

v. További iratok

A rendelet 57. cikkének (4) és (5) bekezdése előírja, hogy megfelelő esetben vagy szükség esetén, és az adatok ismeretének függvényében a kérelemnek milyen további iratokat kell tartalmaznia. Ezek a következők:

- a kötelezett pénzügyi helyzete, ideértve a kötelezett munkáltatójának nevét és címét, valamint a kötelezett vagyonának jellegét és helyét (az 57. cikk (4) bekezdésének b) pontja).³¹⁹

³¹⁷ A rendelet szerinti nyelvi és fordítási követelményekkel kapcsolatban lásd a 3. fejezet II. részének II. szakaszát.

³¹⁸ Ugyanott.

³¹⁹ Mivel végrehajtás iránti kérelemről van szó, a jogosult pénzügyi helyzetével kapcsolatos információkra (az 57. cikk (4) bekezdésének a) pontja) rendszerint nincs szükség.

- minden egyéb információ, amely segíthet az alperes tartózkodási helyének fellelésében (az 57. cikk (4) bekezdésének c) pontja).
- bármilyen szükséges igazoló információ vagy dokumentum, ideértve a kérelmezőnek a költségmentességre való jogosultságát igazoló dokumentumokat is (az 57. cikk (5) bekezdése).

Közüntézmény által nyújtott ellátások igazolása

Ha a kérelmező közüntézmény, előfordulhat, hogy tartás helyett ellátásokat nyújtott. Bizonyos esetekben helyénvaló lehet a jogosult számára nyújtott ellátásokat feltüntető iratok benyújtása, ha például a közüntézmény a tartásdíjhátralék egy részének megszerzése érdekében önálló jogot kíván érvényesíteni.

c) További iratok bekérése

629. Nem szabad elutasítani a kérelmet pusztán azért, mert az hiányosnak tűnik, és további iratok benyújtása szükséges. Az elutasítás helyett ilyen esetben meg kell keresni [állam neve] központi hatóságát, amely felveszi a kapcsolatot a megkereső központi hatósággal.

630. Ha [állam neve] központi hatósága további iratokat igényel, a megkereső államnak az egyezmény alapján **három hónapon**, a rendelet alapján pedig **90 napon** belül kell biztosítani azokat. Ha a kért iratokat nem biztosítják a fenti határidőn belül, újabb kapcsolatfelvételt kell kezdeményezni a megkereső állammal. Ha azonban az iratok nem érkeznek be és a kérelem nem intézhető el, [állam neve] központi hatósága az ügyet a megkereső állam megfelelő értesítése mellett lezárhatja (de nem köteles lezárni).

2. „Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény követelményei nem teljesülnek?

631. Az egyezmény és a rendelet a központi hatóság számára egyaránt csak abban az esetben teszi lehetővé egy kérelem elintézésének elutasítását, ha „az nyilvánvalóan nem felel meg” az egyezmény vagy a rendelet követelményeinek (lásd az egyezmény 12. cikkének (8) bekezdését és a rendelet 58. cikkének (8) bekezdését). Az erre alapot adó körülmények meglehetősen korlátozottak,³²⁰ és a központi hatóság számára nem is kötelező e követelmény figyelembevétele.

632. Előfordulhat például olyan eset, hogy a központi hatóság korábban már elutasított azonos felek közötti kérelmet. Ha a kérelemhez új bizonyítékot nem csatoltak, a központi hatóság ezen az alapon ismételt elutasíthatja a kérelmet. A kérelmet hasonlóképpen el lehet utasítani, ha az iratokból egyértelmű, hogy a kérelem tartási kérdéseket egyáltalán nem érint.

633. Előfordulhat, hogy [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága a kérelem beérkezésekor hasonló ellenőrzést végez annak megállapítására, hogy nem „nyilvánvaló”-e az, hogy az egyezmény szerinti követelmények nem teljesülnek, és megfelelően tájékoztatja [állam neve] központi hatóságát bármely következtetéséről.

3. A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének azonosítása

634. Korlátozott esetkörben előfordulhat, hogy [állam neve] központi hatósága a végrehajtás kezdeményezése előtt kutatást végez a kérelmezett/alperes tartózkodási helyének meghatározására, különösen akkor, ha a végrehajtás helye szerinti állam joga a végrehajtás előtt értesítést ír elő,³²¹ vagy ha a kérelmező nem biztos abban, hogy a kötelezett tartózkodási helye a megkeresett államban van, ott vagyontárgyai vannak, vagy ott jövedelme keletkezik.

³²⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 344. pontját.

³²¹ Lásd fent a 202. lábjegyzetet.

635. A kérelmezett/alperes tartózkodási helyének azonosítása érdekében [állam neve] központi hatóságának vagy a központi hatóság nevében eljáró hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak a személyes adatokhoz való hozzáférést szabályozó nemzeti jogszabályok keretei közt meg kell vizsgálnia azoknak az adatbázisoknak és nyilvános információforrásoknak a tartalmát, amelyekhez hozzáfér (a személyes adatok és a bizalmas információk egyezmény és rendelet szerinti védelmével kapcsolatos további tájékoztatásért lásd még a 3. fejezet II. részének VI. szakaszát).³²²

636. Ha a kérelmezett/alperes nem található meg [állam neve]-ban/-ben, vagy vagyontárgyai nem lelhetők fel ott, illetve jövedelme sem keletkezik ott, erről [állam neve] köteles tájékoztatni a megkereső központi hatóságot. Ha a megkereső állam nem biztosít további információt a kérelmezett/alperes felkutatásához, a végrehajtás nem folytatható le.

4. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések

637. A kérelem elbírálása idején a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróság] [közigazgatósági hatóság] adott esetben megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedéseket tehet. Ezekre az intézkedésekre több időpontban is sor kerülhet a kérelemmel kapcsolatos eljárás alatt, sőt azt megelőzően is. Az ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének VIII. szakaszát.

5. A végrehajtási eljárás megindítása

638. [Állam neve]-ban/-ben a tartási határozatok végrehajtásáért felelős illetékes hatóság ekkor folytathatja a végrehajtási eljárást. A tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatos további információkért lásd a 12. fejezetet.

III. További anyagok

A. Gyakorlati tanács

- Egyes államokban a végrehajtási eljárás megindítása előtt vagy a végrehajtási eljárással egyidejűleg megkísérlik az önkéntes teljesítés elérését.³²³ Valamennyi tartási kérelem célja, hogy a jogosult hosszú távon és megbízhatóan, a lehető leghatékonyabb módon jusson hozzá a kifizetésekhez.
- Mindig fontos annak szem előtt tartása, hogy valamennyi kérelmet gyorsan, eredményesen és a szükségtelen késedelmeket megelőzve kell elintézni.
- A hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknak folyamatosan tájékoztatniuk kell [állam neve] központi hatóságát a végrehajtás iránti kérelem állásáról. [Állam neve] központi hatósága köteles beszámolni a megkereső állam központi hatóságának a kérelem állásáról és a kapcsolódó fejleményekről.

B. Kapcsolódó formanyomtatványok

A 2007. évi egyezmény:

A megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti kérelem

A 2009. évi rendelet:

- I. melléklet
- II. melléklet
- III. melléklet
- IV. melléklet

³²² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³²³ [Állam neve]-ban/-ben [...] kezdeményezheti az önkéntes teljesítés elérésének megkísérlését.

VI. melléklet

C. Vonatkozó cikkek

A 2007. évi egyezmény:

- 10. cikk (1) bekezdés b) pont
- 12. cikk
- 32. cikk
- 34. cikk

A 2009. évi rendelet:

- 16–43. cikk (IV. fejezet)
- 56. cikk (1) bekezdés b) pont
- 58. cikk
- 41. cikk
- 20. cikk

D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei

Lásd a 12. fejezetet – Tartási határozatok végrehajtása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet alapján

IV. Ellenőrző lista a végrehajtás iránti bejövő megkeresésekhez

	Eljárás	A kézikönyvbeli hivatkozás
1	Dokumentumok beérkezése [állam neve] központi hatóságától	II(1)
2	Az iratok hiánytalanságának ellenőrzése	II(1)
3	„Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény vagy a rendelet követelményei nem teljesülnek?	II(2)
4	Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések tétele	II(4)
5	A végrehajtási eljárás folytatása	II(5)

V. Gyakran ismételt kérdések

Miért nem szükséges elismerni a megkeresett állam határozatát?

639. Az elismerésre azért nincs szükség, mert [állam neve]-től/-től nem egy külföldi, hanem egy saját rendelkezés végrehajtását kérik, vagy pedig egy már elismert határozatét.

Miért kell az egyezményt vagy a rendeletet alkalmazni, ha a kérelemben az államtól a saját határozatának végrehajtását kérik?

640. Egyes államokban az illetékes végrehajtó hatósághoz (pl. a gyermektartási hivatalhoz) csak az adott államban tartózkodási hellyel rendelkező személyek folyamodhatnak. A megkeresett és a megkereső állam központi hatósága kérésre a kifizetések továbbításában is segítséget nyújthat, amennyiben ez szükséges és erre képes. Végezetül ha a megkeresett államban a végrehajtási eljárás megindításához jogi segítségnyújtás vagy költségmentesség szükséges, azt a kérelmező térítésmentesen

kapja meg, amennyiben a kérelem a két szerződő állam vagy tagállam között érvényesülő egyezmény vagy rendelet hatálya alá tartozik.³²⁴

VI. A(z) [Állam neve]-ban/-ben hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti közvetlen kérelmek

641. Előfordulhat, a kérelmezők végrehajtás iránti kérelmei közvetlenül, a központi hatóság közvetítése nélkül érkeznek be a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságokhoz. Ezekben az esetekben a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük az iratokra vonatkozóan az egyezményben vagy a rendeletben meghatározott követelményeket, illetve ajánlásokat (lásd fent a II. szakasz 1. pontját), és különösen a 20. cikk iratokra vonatkozó követelményeit a IV. fejezet 1. szakasza szerinti eljárás alapján történő végrehajtáshoz (a tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatban lásd még a kézikönyv 12. fejezetét). [Állam neve] belső joga alapján [...].

³²⁴ [Állam neve] belső joga alapján; a költségmentesség biztosításával kapcsolatos eljárást lásd a fenti 86. lábjegyzetben.

10. fejezet – Tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti kérelmek feldolgozása a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet alapján

I. Áttekintés

A. Milyen esetekben alkalmazandó ez a kérelem típus?

642. A tartási kötelezettséget megállapító **határozat hozatala** iránti kérelmet [állam neve]-ban/-ben mint az egyezmény szerződő államában vagy a rendelet hatálya alá tartozó tagállamban a következő esetek bármelyikében fogadják be:

- amennyiben még nem létezik tartási határozat, és a jogosult határozat meghozatalát kéri, vagy
- ha a külföldi határozat elismerése és végrehajtása nem lehetséges [állam neve]-ban/-ben, vagy – kizárólag az egyezmény esetén – azt az elismerés és végrehajtás alapjának hiánya miatt (20. cikk) vagy a 22. cikk b) vagy e) pontjában meghatározott alapon megtagadják.

A **határozat meghozatala** a tartási határozat beszerzésének folyamatát jelenti olyan esetekben, amikor nem létezik még ilyen határozat, vagy a létező határozat elismerése vagy végrehajtása valamilyen okból nem lehetséges. A határozathozatal kiterjedhet a származás megállapítására is, ha erre szükség van a tartási határozat meghozatalához.

643. A tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti kérelemnek része lehet a származás megállapítása iránti megkeresés is.

644. A tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti kérelmet az egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének c) és d) pontja, illetve a rendelet 56. cikke (1) bekezdésének c) és d) pontja szabályozza. (Az egyezmény és a rendelet hatályának és alkalmazásának ismertetését lásd a 3. fejezet I. részében.)

B. Példaeset

645. A **jogosult „A”** országban rendelkezik tartózkodási hellyel. Két gyermeke van. A gyermekek édesapja [állam neve]-ba/-be költözött. A jogosult tartási követelést kíván érvényesíteni a gyermekek édesapjával szemben. „A” ország és [állam neve] egyaránt az egyezmény szerződő állama vagy a rendelet hatálya alá tartozó uniós tagállam.

A **jogosult** az az egyén, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít. A jogosult lehet szülő, házastárs, gyermek, nevelőszülő vagy más, a gyermeket gondozó rokon vagy személy. Egyes államokban ezt a személyt a tartás címzettjének, hitelezőnek, gondviselőnek vagy felügyeleti joggal rendelkező szülőnek is nevezhetik.

Hogyan működik mindez az egyezmény vagy a rendelet szerint?

646. A jogosult tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti kérelmet terjeszt elő. „A” ország központi hatósága továbbítja a kérelmet [állam neve] központi hatóságához. A kötelezettet értesítik, és a megkeresett állam ([állam neve]) jogszabályai (többek között annak nemzetközi magánjogi tárgyú rendelkezései)³²⁵ alapján tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatalára kerül sor. Szükség esetén a származás megállapítására is sor kerül.

³²⁵ Ha a megkeresett állam olyan uniós tagállam, ahol a 2009. évi rendelet alkalmazandó, a rendelet közvetlen joghatósági szabályait kell alkalmazni. A rendelet szerinti közvetlen joghatósági szabályokkal kapcsolatos további információkért lásd a kézikönyv 4. fejezetét. Ha a megkeresett államra kiterjed a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya, vagy annak részes fele, a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályait kell követni. A 2007. évi hágai jegyzőkönyvvel kapcsolatos további információkért lásd az 5. fejezetet.

C. Ki kérheti tartási határozat meghozatalát?

647. Meglévő tartási határozat hiányában csak a jogosult kérelmezheti határozat meghozatalát. Kizárólag az egyezmény esetén, ha a meglévő határozat azért nem ismerhető el vagy hajtható végre, mert az érintett állam valamilyen fenntartást tett az egyezmény alapján,³²⁶ a jogosult nevében eljáró vagy a tartás helyett ellátásokat nyújtó közintézmény is előterjeszthet tartási határozat hozatala iránti kérelmet. A jogosultnak az egyezmény valamely szerződő államában vagy az egyezmény hatálya alá tartozó uniós tagállamban kell rendelkeznie tartózkodási hellyel.

Az erre a kérelemre vonatkozó eljárások gyors összefoglalására kíváncsi? Térjen át a fejezet végén található **ellenőrző listára**.

D. Tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala olyan esetben, ha a meglévő határozatot nem lehet elismerni

1. Az egyezmény szerint

648. Ahogyan azt a kézikönyv 7. fejezete részletesen ismerteti, az egyezmény szerint felmerülhetnek olyan helyzetek, amikor a megkeresett állam azért tagadja meg egy meglévő határozat elismerését és végrehajtását, mert a határozat elismerésének és végrehajtásának alapja tekintetében a 20. cikk (2) bekezdése szerinti fenntartást tettek. Például abban az esetben, ha a határozatot arra tekintettel hozták, hogy a jogosult szokásos tartózkodási helye az eredeti eljárás helye szerinti államban található, és a határozat elismerésének és végrehajtásának 20. cikkben meghatározott többi alapja közül egyik sem teljesül, a megkeresett állam megtagadhatja a határozat elismerését. Ilyenkor új határozat hozatalára lehet szükség.

649. Megjegyzendő, hogy az Európai Unió a 2007. évi egyezmény szerződő feleként nem tesz ilyen fenntartást az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése alapján, így az egyezmény szerinti ügyekben az Európai Unión belül eljáró hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságok esetén ez a helyzet nem merül fel.³²⁷

650. Az egyezmény ilyen fenntartást tett szerződő államai vonatkozásában nincs olyan előírás, hogy ebben a helyzetben új – határozathozatal iránti – kérelmet kell előterjeszteni, mivel a megkeresett állam köteles valamennyi megfelelő intézkedést meghozni az új határozat elfogadása érdekében (a 20. cikk (4) bekezdése), feltéve, hogy a kérelmezett/alperes „szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik” a megkeresett államban. Ilyen esetben a határozat meghozatalára az ebben a fejezetben leírt eljárásokat kell alkalmazni.

651. Ez azt jelentheti, hogy a jogosultnak további információkat és iratokat kell benyújtania például abban az esetben, ha a gyermek felnevelésével kapcsolatos költségek fontosak a tartásdíj-fizetési kötelezettség számszerű összegének meghatározása szempontjából. Ezt a megkeresést a megkereső állam központi hatóságához kell benyújtani.

652. Fontos tényező azonban ebben a helyzetben az, hogy az új határozatra irányuló kérelem vizsgálata során nem kell elbírálni a gyermek vagy gyermekek tartás iránti

³²⁶ Megjegyzendő, hogy az Európai Unió az egyezmény szerződő feleként nem tesz ilyen fenntartást Az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése alapján. 2011/432/EU tanácsi határozat (lásd a fenti 59. lábjegyzetet).

³²⁷ Ugyanott.

kérelem előterjesztésére való jogosultságát (a 20. cikk (5) bekezdése).³²⁸ A meglévő határozaton fog alapulni az a megállapítás, hogy a gyermekek jogosultak a gyermektartásdíj iránti kérelem előterjesztésére.

653. Felmerülhetnek olyan helyzetek is, hogy a kérelmező rendelkezik ugyan tartási határozattal, de tisztában van azzal, hogy a megkeresett államban ([állam neve]-ban/-ben) a kérelmezett/alperes meg fogja tudni akadályozni az elismerés és végrehajtás iránti kérelem elfogadását. Az egyezmény szerint ez akkor lehetséges, ha a határozat elismerésének és végrehajtásának egyik alapja sem teljesül, vagy ha a határozat olyan típusú határozat, amelyet a megkeresett állam nem hajthat végre.³²⁹ Ebben az esetben a jogosultnak elismerés és végrehajtás iránti kérelem helyett új határozat meghozatalát kell kezdeményeznie.³³⁰

654. E kérelmek intézése ugyanúgy történik, mint az ebben a fejezetben leírt bármely egyéb kérelemé. Mivel azonban – az egyezmény értelmében – az új határozat meghozatalára a meglévő határozat elismerésének és végrehajtásának fenntartás miatti megtagadása miatt nem kerül sor (a 20. cikk (4) bekezdése), az egyezmény 20. cikkének (5) bekezdése szerinti, jogosultsággal kapcsolatos, fent ismertetett vélelem nem alkalmazandó. A gyermekek tartásra való jogosultságát ennek megfelelően az új határozat hozatala iránti kérelem részeként kell elbírálni.

2. A rendelet szerint

655. A rendelet szerint jóval ritkábbak az olyan tényállások, amelyek alapján a más tagállamban hozott határozatot nem lehet elismerni, illetve elismerni és végrehajthatóvá nyilvánítani, mint az egyezmény szerint (lásd ennek a kézikönyvnek a rendelet szerinti elismerési, illetve elismerési és végrehajtási eljárásokat ismertető 8. fejezetét). Ha azonban vannak olyan körülmények, amelyek mellett az egyik tagállam határozata az egyezmény alapján nem ismerhető el és/vagy nem hajtható végre egy másik tagállamban, a felperes a rendelet szerinti határozathozatal iránti kérelem előterjesztésével új határozat hozatalát kérheti a megkeresett államban.

II. Tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti kérelmeknek a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet szerinti feldolgozása

A. Általános tudnivalók

656. Ez a szakasz a tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti bejövő kérelmekre vonatkozó általános előírásokat tartalmazza. Az eljárások konkrét szabályait [állam neve] belső joga és eljárásai határozzák meg. Egyes államok bírósági vagy igazságszolgáltatási jellegű eljárásokat alkalmaznak a határozatok meghozatalához, míg mások közigazgatási hatóságokhoz továbbítják a kérelmet határozathozatal céljából.³³¹

657. Fontos megjegyezni, hogy a rendelet hatálya alá tartozó uniós tagállamokban az illetékes hatóságok a rendelet szerinti joghatósági szabályokat alkalmazzák valamennyi, az egyezmény vagy a rendelet alapján előterjesztett határozathozatal iránti kérelemnél és közvetlen kérelemnél, amennyiben a kérelem a rendelet tárgyi és időbeli hatálya alá

³²⁸ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 469–471. pontját. Megjegyzendő, hogy az egyezmény nem határozza meg a „jogosultság” fogalmát ebben az összefüggésben, ezért a megkeresett állam belső joga fogja meghatározni a kifejezés jelentését, valamint azt is, hogy a tartási határozat meghozatala érdekében milyen további adatok vagy bizonyítékok szükségesek.

³²⁹ Lehetséges például, hogy amennyiben a határozat a tartásdíjat a fizetés százalékában határozza meg, ezt a végrehajthatóság szempontjából a megkeresett állam túlságosan általánosnak minősítheti. Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 255. pontját. [Állam neve]-ban/-ben [...].

³³⁰ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 255. pontját.

³³¹ [Állam neve] [bírósági/igazságszolgáltatási] [közigazgatási] eljárásokat alkalmaz a határozathozatal és/vagy a tartásdíj összegének megállapítása céljából. [Állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróságai] [közigazgatási hatóságai] a következők: [...].

tartozik (a rendelet hatályával kapcsolatos további információkért lásd még a 3. fejezet I. részének III. szakaszát, a rendelet szerinti joghatósági szabályokkal kapcsolatban pedig a 4. fejezetet). Ezenfelül a rendelet és a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá is tartozó uniós tagállamok esetében az illetékes hatóságok a jegyzőkönyvet alkalmazzák valamennyi határozathozatal iránti kérelemnél és közvetlen kérelemnél, amennyiben a kérelem a jegyzőkönyv tárgyi és időbeli hatálya alá tartozik (a 2007. évi hágai jegyzőkönyvvel kapcsolatban lásd még az 5. fejezetet). A rendelet joghatósági szabályai, valamint a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai a területi hatály figyelembevételével általánosan alkalmazandók.

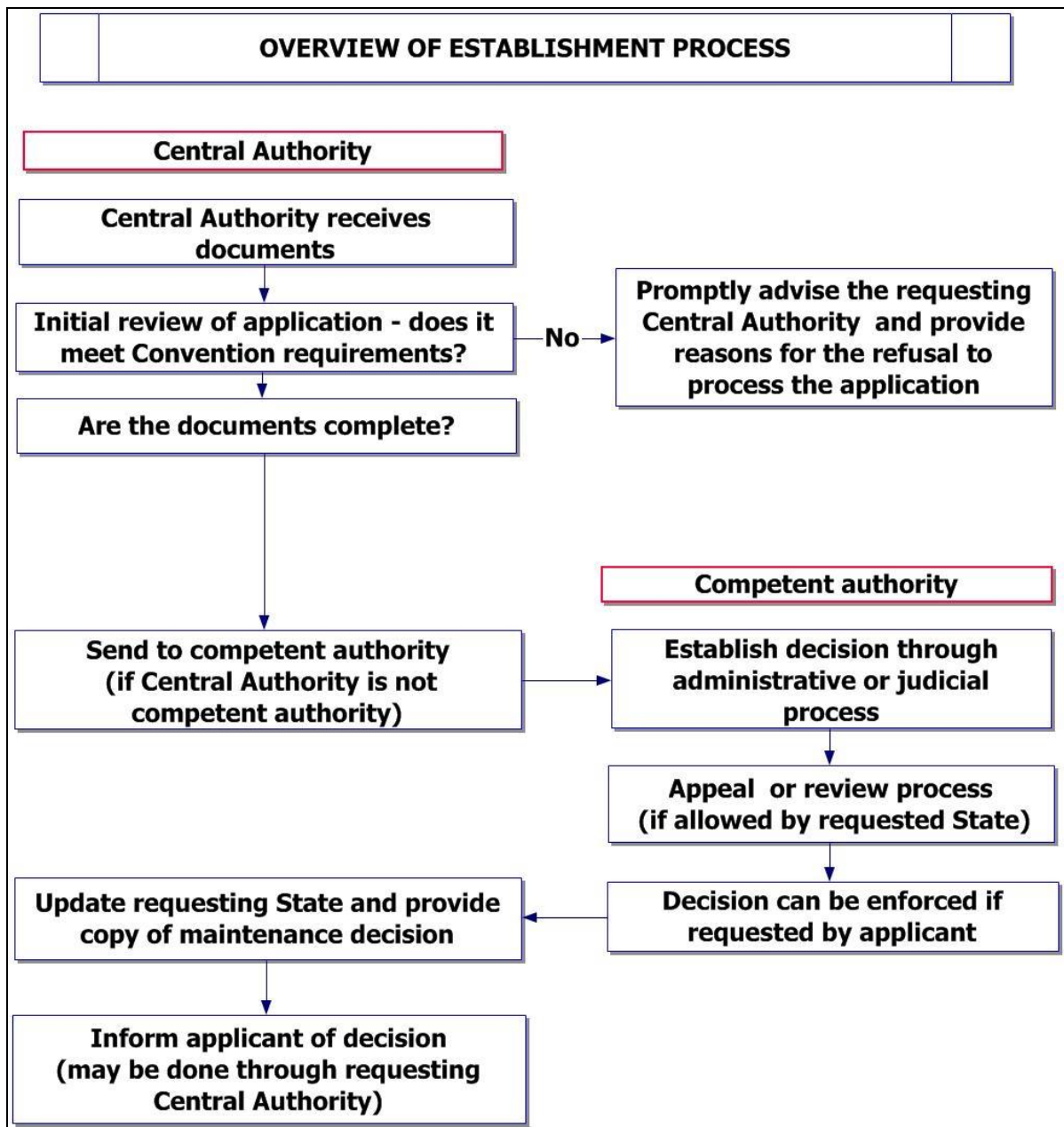
658. Ezzel szemben az egyezmény Európai Unión kívüli szerződő államaiban a határozathozatal iránti kérelmek esetén elsősorban az adott ország joghatóságra és alkalmazandó jogra vonatkozó jogszabályai irányadóak (kivéve azt az esetet, ha a szerződő állam a 2007. évi hágai jegyzőkönyvnek is részes fele).

659. Az egyezmény és a rendelet valamennyi kérelem tekintetében szabályoz bizonyos általános lépéseket. [Állam neve] központi hatósága a kérelem beérkezésekor előzetes vizsgálatot végez, szükség esetén további iratok benyújtását kérheti, majd a határozat meghozatala céljából megküldi a kérelmet a megkeresett állam – ebben az esetben [állam neve] – hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróságának] [közigazgatási hatóságának].

660. Ha a kérelmező a határozat végrehajtását kérte, a határozat meghozatalát követően azt a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága végrehajtja.

B. Folyamatábra

661. Az alábbi folyamatábra a határozathozatal folyamatát tekinti át.

12. ábra: A határozathozatali folyamat áttekintése

C. A határozathozatali folyamat egyes lépései

1. [Állam neve] központi hatóságának előzetes vizsgálata

662. A(z) [állam neve] központi hatósága mint a **megkeresett állam** központi hatósága által lefolytatott előzetes vizsgálat célja annak biztosítása, hogy a kérelem megalapozott legyen, az iratok hiánytalanok legyenek és a kérelem feldolgozható legyen. Előfordulhat, hogy szükség esetén a kötelezett, illetve a kérelmezett/alperes tartózkodási helyének megállapításához kutatást kell végezni, különösen akkor, ha kétséges, hogy az illető tartózkodási helye [állam neve]-ban/-ben található-e, vagy ott rendelkezik-e vagyontárgyakkal, illetve jövedelemmel. [Állam neve] hatáskörrel rendelkező [bíróságának] [közigazgatási hatóságának] hasonló ellenőrzést kell végeznie.

A **megkereső állam** az egyezmény azon szerződő állama vagy a rendelet hatálya alá tartozó azon tagállam, amely az adott kérelmet elindítja és az adott államban tartózkodási hellyel rendelkező kérelmező nevében a kérelmet beterjeszti. A **megkeresett állam** az egyezmény azon szerződő állama vagy a rendelet hatálya alá tartozó azon tagállam, amelyet felkérnek a kérelem feldolgozására.

a) Az egyezmény vagy a rendelet követelményei nem teljesülnek

663. Az egyezmény 12. cikkének (8) bekezdése és a rendelet 58. cikkének (8) bekezdése lehetővé teszi a megkeresett központi hatóság számára egy kérelem feldolgozásának elutasítását, ha „nyilvánvaló”, hogy az nem felel meg az egyezmény, illetve a rendelet követelményeinek. Ez nem azt jelenti, hogy a megkeresett központi hatóság a kérelem érdemi megalapozottságát vizsgálja, hanem azt, hogy a megkeresett központi hatóság – ebben az esetben [állam neve] központi hatósága – csupán annak biztosítása érdekében ellenőrzi a kérelmet, hogy az ne minősüljön az eljárással való visszaélésnek, illetve az egyezmény hatályán teljesen kívül eső megkeresésnek (például ne legyen kizárólag gyermekelhelyezésre vonatkozó kérelem).

664. Előfordulhat, hogy [állam neve] illetékes [bírósága] [közigazgatási hatósága] a kérelem beérkezésekor hasonló előzetes ellenőrzést kíván végezni, és haladéktalanul tájékoztatja [állam neve] központi hatóságát az esetlegesen hiányzó iratokról.

b) Hiányzó iratok

665. A beérkező iratcsomagot a hiánytalansága biztosítása érdekében meg kell vizsgálni. Az egyezmény szerint valamennyi határozathozatali ügyben az iratcsomag tartalmazza az előírt adattovábbítási formanyomtatványt, és valószínűsíthetően tartalmazza a határozathozatal iránti kérelem ajánlott formanyomtatványát, a pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatványt és szükség esetén egyéb formanyomtatványokat. A rendelet szerint valamennyi határozathozatali ügyben a rendelet VII. mellékletében foglalt formanyomtatványt kell használni (a rendelet 57. cikkében meghatározott, a kérelmek tartalmára vonatkozó előírásoknak megfelelően). A többi szükséges irat az egyes ügyek körülményeitől függ (pl. attól, hogy a gyermek nagykorú vagy a nagykorúság előtt áll-e).

A **központi hatóság** az a hatóság, amelyet az egyezmény szerződő állama vagy a rendelet hatálya alá tartozó uniós tagállam kijelöl az egyezmény és a rendelet szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatok ellátására.

c) A kérelmezett/alperes, illetve a kötelezett tartózkodási helyének meghatározása

666. Egyes esetekben a kérelmező nem ismeri a kérelmezett/alperes, illetve a kötelezett pontos vagy aktuális tartózkodási helyét. Ezért a kérelem szerinti eljárás folytatása érdekében a megkeresett államnak – ebben az esetben [állam neve]-nak/-nek – a rendelkezésére álló információforrások segítségével kell megállapítania a kötelezett tartózkodási helyét. A kötelezettet minden ügyben előbb-utóbb értesíteni kell a tartással összefüggő kérelemről, és ha a határozat végrehajtását kéri, a kötelezett tartózkodási helyének ismerete a végrehajtási eljárás lefolytatásához is szükséges.

667. Egyes olyan esetekben, amikor kétséges, hogy a kötelezett [állam neve]-ban/-ben él-e, érdemes lehet a tartózkodási hely azonosítására irányuló eljárást a lehető legkorábbi időpontban lefolytatni. Ha megállapítást nyer, hogy a kötelezett nem [állam neve]-ban/-ben rendelkezik tartózkodási hellyel, értesíteni lehet a megkereső államot, a kérelmet pedig át lehet tenni egy másik szerződő államhoz vagy tagállamhoz. Egyéb esetekben a szükséges kutatást a **hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság]** folytatja le a határozathozatali eljárás részeként, nem pedig azt megelőző lépésként.³³²

Valamely állam **hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának** az a hatóság minősül, amely az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben vagy a rendeletben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság lehet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel vagy a rendelettel összefüggésben valamely feladatot lát el.

³³² [Állam neve]-ban/-ben [...].

668. Azt minden esetben szem előtt kell tartani, hogy nincs olyan előírás, amely szerint a kérelmezett/alperes címét vagy elérhetőségi adatait meg kellene osztani a megkereső állammal. Ha az adatokat meg kell osztani, az adatmegosztást az egyezményrel, illetve a rendelettel, valamint a személyes adatok védelmére vonatkozó hatályos belső jogszabályokkal összhangban kell végezni (a magánélet védelmére és az adatvédelemre vonatkozó kérdésekkel kapcsolatos további tájékoztatásért lásd a 3. fejezet II. részének VI. szakaszát).

d) A határozathozatali eljárás megindítása

669. A fenti előzetes lépések elvégzését követően [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósgai] [közigazgatási hatóságai] immár megkezdhetik a kérelem feldolgozását.³³³ A következő szakasz a határozathozatalra irányuló eljárásokat ismerteti.

2. Tartási kötelezettséget megállapító határozatok hozatala – hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósgai] [közigazgatási hatóság]

670. Mivel az egyes államokban sokféleképpen történhet a határozathozatal iránti kérelmek intézése, ez a szakasz általános elveket rögzít, emellett a(z) [állam neve] belső joga szerinti határozathozatalhoz szükséges részletesebb információkat is tartalmazza, és az összes kérelemre irányadó intézkedéseket át kívánja tekinteni.

671. [Állam neve] belső eljárásai szerint a határozathozatal iránti kérelem elindításának részeként a következő intézkedésekre kerül sor.

1. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések

672. A kérelem elbírálása idején a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósgai] [közigazgatási hatóság] adott esetben megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedéseket tehet. Ezekre az intézkedésekre több időpontban is sor kerülhet a kérelemmel kapcsolatos eljárás alatt, sőt azt megelőzően is. Az ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének VIII. szakaszát.

2. Joghatóság

673. Ha a megkeresett állam olyan uniós tagállam, ahol a rendelet alkalmazandó, a rendelet közvetlen joghatósági szabályait kell alkalmazni. A rendelet [állam neve]-ban/-ben alkalmazandó. A rendelet szerinti közvetlen joghatósági szabályokkal kapcsolatos részletesebb tájékoztatásért lásd a kézikönyv 4. fejezetét. Ha a megkeresett állam nem európai uniós tagállam, a belső joga – beleértve annak nemzetközi magánjogi szabályait is – határozza meg, hogy a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak az adott ügyben van-e joghatósága.³³⁴

³³³ [Állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósgai] [közigazgatási hatósága] a következő: [...].

³³⁴ Ha a meghozott határozatot más joghatósági területen kívánják elismertetni és/vagy végrehajtatni, a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak érdemes figyelemmel lennie a tartási határozatok külföldi joghatósági területen történő elismerése és végrehajtása céljából elfogadott joghatósági alapokra, továbbá különösen az egyezmény 20. cikkében meghatározott alapokra. Az Amerikai Egyesült Államok bíróságai például az esetek többségében nem ismerik el és nem hajtják végre a külföldön hozott gyermektartási határozatokat, ha a joghatóságot a jogosult szokásos tartózkodási helyére alapozták (az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi az egyezmény szerződő államai számára, hogy a külföldi határozatok elismeréséhez és végrehajtásához ezzel kapcsolatban és több más joghatósági alappal kapcsolatban fenntartást tegyenek). Ilyen esetekben azonban – ha a kötelezett az adott szerződő államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel – a szerződő állam köteles meghozni valamennyi megfelelő intézkedést a célból, hogy a jogosult érdekében határozatot hozzanak (lásd a 20. cikk (4) bekezdését).

3. Az iratok ellenőrzése

674. Az iratanyag ellenőrzésére annak biztosítása céljából kerül sor, hogy az hiánytalan legyen és megfeleljen a vonatkozó előírásoknak (pl. iratok hitelesítésének szükségessége).³³⁵ Az egyezmény és a rendelet sem tartalmaz olyan előírást, amely szerint minden esetben hitelesített iratokat kell benyújtani (a rendelet szerint bizonyos okiratokra hitelesítési és jóváhagyási követelmények ismertetéséhez azonban lásd a 3. fejezet II. részét). Abban az esetben, ha [állam neve] belső joga előírt bizonyos iratokat, és ezek benyújtását elmulasztották, [állam neve] központi hatóságán keresztül fel kell venni a kapcsolatot a megkereső állammal.

4. A kötelezett értesítése

675. A tartási kötelezettséget megállapító határozat hozatala iránti valamennyi kérelem esetén a **kötelezett** értesítést kap a kérelemről vagy a tartási kérelem megalapozottságának elbírálásáról. Egyes államokban ez az eljárás igen korai szakaszában megtörténik, és a kötelezettet értesítik a tartásdíj iránti kérelemről, és felkérlik pénzügyi adatainak a tartási határozat meghozataláért felelős hatáskörrel rendelkező hatóságnak történő megadására.³³⁶ A hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság] ezt követően meghatározza a tartás összegét.

A **kötelezett** az az egyén, akit tartásra köteleztek, vagy akivel szemben a tartási igényt érvényesítik. A kötelezett lehet szülő, házastárs vagy bárki más, akit a határozat meghozatalának helyén érvényes jogszabályok értelmében tartásdíj fizetésének kötelezettsége terhel.

676. Emellett kérhető a kötelezettől a jövedelmének és tartásdíj-fizetési képességének meghatározásához szükséges pénzügyi vagy egyéb adatok megadása is.

5. Áttétel vitarendezési vagy hasonló eljárásokra

677. Egyes államokban a kérelmek gyors elintézésének biztosítása érdekében elérhetőek lehetnek olyan szolgáltatások, mint az alternatív vitarendezés, a mediáció vagy az iratanyag elkészítésében való segítségnyújtás. Ezek szükség esetén a kérelmező és a kérelmezett/alperes számára is elérhetőek. Egyes államok törekednek a konszenzusos vagy egyezségi határozat elérésére.³³⁷

6. Származás megállapítása

678. Bizonyos kérelmek esetén előfordulhat az, hogy a jogosult a származás megállapítását is kéri, vagy az, hogy az eljárás során kötelezett, illetve a kérelmezett/alperes kétségbe vonja, hogy ő a gyermek(ek) apja, és genetikai vizsgálatot kezdeményez. A megkeresett állam jogától függ, hogy a kötelezett jogosult-e ilyen vizsgálatot kérni. Egyes államokban nem rendelhető el a származás vizsgálata, illetve ilyen kérelem sem nyújtható be, ha a gyermek a szülők házasságának fennállása alatt született.³³⁸

679. A származás vizsgálatának szükségessége esetén az egyezmény és a rendelet előírja, hogy a központi hatóságot a származás megállapításához biztosítandó „segítségnyújtás” kötelezettsége terheli (az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének h) pontja és a rendelet 51. cikke (2) bekezdésének h) pontja). Ez nem azt jelenti, hogy a megkeresett állam (vagyis [állam neve]) központi hatósága köteles lenne a kötelezett kérelmére elrendelni a genetikai vizsgálatot, hanem azt, hogy tájékoztatást kell tudnia adni a kérelmezett/alperes, illetve a kötelezett számára a vizsgálat elvégzésére képes intézményekről vagy szolgáltatókról.³³⁹

³³⁵ [Állam neve]-ban/-ben [...].

³³⁶ Lásd fent a 290. lábjegyzetet.

³³⁷ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³³⁸ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³³⁹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

680. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kötelezett kérése esetén a megkeresett államnak kellene kifizetnie a származási vizsgálat költségeit. A megkeresett állam a kérelem teljesítésének feltételeként előírhatja a kötelezett, illetve a kérelmezett/alperes számára a vizsgálat költségeinek megfizetését.³⁴⁰

681. Lehetséges, hogy a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíró] [közigazgatási hatóság] ellenőrizni szeretné, hogy a központi hatóság megkísérelte-e a vélelmezett apát nyilatkoztatni arról, hogy önként elismerje a gyermeket saját gyermekének. Továbbá szükség esetén a központi hatóságnak meg kellett határoznia a származás megállapítására irányadó jogot (a származással összefüggő kérdésekkel kapcsolatos további információkért lásd még a 3. fejezet I. fejezete I. szakaszának A. pontját).

7. Jogi segítségnyújtás és a származási vizsgálat költségei

682. A származás megállapításához szükséges genetikai vizsgálatok költsége nagymértékben eltér az egyes államokban. Az egyezmény és a rendelet egyik alapelve, hogy a szolgáltatásokat – a jogi segítségnyújtást és a költségmentességet is beleértve – költségmentesen kell biztosítani a jogosult számára a 21 évesnél fiatalabb gyermekkel szembeni tartási kötelezettségre vonatkozó kérelmek esetén. Ez a szabály irányadó a határozathozatali kérelmek esetén (lásd az egyezmény 15. cikkének (1) bekezdését és a rendelet 46. cikkének (1) bekezdését). Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a jogosult nem kötelezhető a származási vizsgálat költségeinek megfizetésére.³⁴¹

683. A jogi segítségnyújtással kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének VII. szakaszát.

8. Az alkalmazandó jog meghatározása

684. A tartásdíj összegének – azaz a jogvita érdemi tárgyának – meghatározása előtt a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíró] [közigazgatási hatóságnak] el kell döntenie az ügyben alkalmazandó jogot (belső jog vagy külföldi jog). Az egyezmény és a rendelet alapján az alkalmazandó jogra vonatkozóan felmerülő kérdésekkel kapcsolatos további információkért lásd az 5. fejezetet.

685. Ha megállapítást nyer, hogy a jogvitára külföldi jog alkalmazandó, a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíró] [közigazgatási hatóságnak] azonosítania kell az alkalmazandó külföldi jogot, illetve annak tartalmát. A külföldi jog azonosításával és tartalmának meghatározásával kapcsolatos további információkért lásd a 6. fejezetet.

9. A tartás összegének meghatározása

686. A származás megállapításával kapcsolatos kérdések rendezése és a(z) [állam neve] belső eljárásrendjében előírt többi előzetes intézkedést követően tartási határozat meghozatalára kerül sor. Megjegyzendő, hogy a tartásdíj összegének megállapításához egyes államok a gyermektartásdíj meghatározására vonatkozó iránymutatásokat alkalmazzák, és ennek során a kötelezett jövedelmét, vagy a kötelezett és a jogosult együttes jövedelmét veszi figyelembe, míg más államok a tartást kizárólag a gyermeknevelés költségeire alapozzák.³⁴²

10. Jogorvoslati, illetve felülvizsgálati eljárások

687. A tartási határozat meghozataláról a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak vagy a központi hatóságnak azonnal értesítenie kell a felek mindegyikét, így a kérelmezőt is. A határozat elleni jogorvoslatra, illetve annak felülvizsgálatára akkor van

³⁴⁰ Lásd fent a 96. lábjegyzetet.

³⁴¹ Kivéve azt az esetet, ha a megkeresett állam a kérelmet érdemben nyilvánvalóan megalapozatlannak ítéli (az egyezmény 15. cikkének (2) bekezdése és a rendelet 46. cikkének (2) bekezdése). Kizárólag az egyezmény értelmében a szerződő állam olyan nyilatkozatot is tehet, hogy a költségmentes szolgáltatások igénybevétele való jogosultság megállapításához a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálatot alkalmaz. Az Európai Unió nem tesz ilyen nyilatkozatot, így az uniós tagállamokban nem alkalmazandó a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat ilyen összefüggésben (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

³⁴² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

lehetőség, ha azt a megkeresett állam jogszabályai megengedik.³⁴³ A jogorvoslati lehetőségek a kérelmező számára is elérhetők például akkor, ha a tartási kötelezettséget nem állapítják meg, vagy ha a kérelmező vitatja a megállapított tartásdíj összegét. Lehetséges helyes gyakorlat, ha a kérelmezőt a központi hatóságon keresztül tájékoztatják az esetleges jogorvoslati és felülvizsgálati lehetőségekről, illetve e jogok gyakorlásának határidőiről is.³⁴⁴

688. Amennyiben a jogorvoslathoz jogi segítségnyújtásra van szükség, a fentiekben kifejtettek a megkeresett államnak ([állam neve]) a jogosult/kérelmező részére biztosítandó jogi segítségnyújtásra/költségmentességre vonatkozó kötelezettségére is irányadók. *Megjegyzendő azonban, hogy a jogorvoslat keretében újból vizsgálható a kérelmező költségmentes jogi segítségnyújtásra/költségmentességre való jogosultsága, mivel a megkeresett állam a költségmentes segítségnyújtás előtt megvizsgálhatja, hogy a jogorvoslat érdemben nyilvánvalóan megalapozatlan-e.*³⁴⁵

11. A tartási határozat végrehajtása

689. Ha a kérelmező a határozat végrehajtását kérte (ez a kérelem vonatkozó formanyomtatványán feltüntetésre kerül), a határozat jogerőssé válását követően a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósnak] [közigazgatási hatóságnak] intézkednie kell a végrehajtás ügyében (a tartási határozatok végrehajtásával kapcsolatos további információkért lásd a 12. fejezetet).

12. Tájékoztatás a kérelem elintézésének állásáról

690. Lényeges, hogy a megkereső állam folyamatosan tájékoztatást kapjon a határozathozatal iránti kérelem állásáról. A hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósnak] [közigazgatási hatóságnak] folyamatosan tájékoztatniuk kell [állam neve] központi hatóságát a határozathozatal iránti kérelem elbírálásának állásáról. A központi hatóság köteles beszámolni a megkereső állam központi hatóságának a kérelem elbírálásának állásáról és a kapcsolódó fejleményekről.

III. További anyagok

A. Gyakorlati tanács

- Ha a kérelmező és a kérelmezett/alperes a tartási kötelezettséget megállapító határozattal kapcsolatban egyezsége jut, tájékoztatni kell erről [állam neve] központi hatóságát annak érdekében, hogy az haladéktalanul értesítse a megkereső állam központi hatóságát, és az lezárhassa az ügyet.
- Az egyezmény szerint valamennyi szerződő állam általános kötelezettsége a kérelmek lehető leggyorsabb elintézése. Az ügyek gyors elintézése különös jelentőséggel bír a határozathozatal iránti kérelmeknél, mivel a határozat meghozataláig sem a kérelmező, sem pedig a gyermek nem jogosult tartásra. A tartás megállapításának szükségtelen elhúzódása gyakran komoly nehézségeket okozhat a családoknak.

B. Kapcsolódó formanyomtatványok

A 2007. évi egyezmény:

Határozat hozatala iránti kérelem
Adattovábbítási formanyomtatvány
Pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány

³⁴³ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁴⁴ Ugyanott.

³⁴⁵ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 386. pontját.

A 2009. évi rendelet:

VII. melléklet

C. Vonatkozó cikkek

A 2007. évi egyezmény:

10. cikk
11. cikk
12. cikk
14. cikk
15. cikk
20. cikk
22. cikk

A 2009. évi rendelet:

56. cikk
57. cikk
58. cikk
44. cikk
46. cikk

D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei

Lásd a 3. fejezetet – Általános alkalmazási kérdések a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet esetén

Lásd a 4. fejezetet – 2009. évi rendelet: Közvetlen joghatósági szabályok

Lásd az 5. fejezetet – Alkalmazandó jog a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerint

Lásd a 6. fejezetet – Külföldi jog azonosítása és tartalmának meghatározása

Lásd a 12. fejezetet – Tartási határozatok végrehajtása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet alapján

IV. Ellenőrző lista a határozathozatal iránti bejövő kérelmekhez

	Eljárás	A kézikönyvbeli hivatkozás
1	Dokumentumok beérkezése [állam neve] központi hatóságától	II(C)(1)
2	Az iratok hiánytalanságának, továbbá annak ellenőrzése, hogy a kérelemre kiterjed-e az egyezmény vagy a rendelet hatálya	II(C)(1)
3	Megfelelő ideiglenes intézkedések tétele	II(C)(2)(1)
4	A tartási kötelezettséget megállapító határozat meghozatala	II(C)(2)
i.	Az iratok ellenőrzése és a kötelezett értesítése	II(C)(2)(4)
ii.	Szükség esetén a származás megállapítása	II(C)(2)(6)
iii.	A tartás összegének meghatározása	II(C)(2)(9)
5	A kötelezett és a jogosult értesítése, valamint a megkereső központi hatóság naprakész tájékoztatása	II(C)(2)(10)
6	Jogorvoslati vagy felülvizsgálati eljárás (ha erre van lehetőség)	II(C)(2)(10)
7	A határozat végrehajtásra történő továbbítása, ha a	II(C)(2)(11)

kérelmező ezt kérte

V. Gyakran ismételt kérdések

Miként tudhatja meg a kérelmező, hogy mi történt a kérelem ügyében?

691. Ha a kérelmezőnek kérdései vannak, a megkereső állam központi hatóságához kell fordulnia a kérelem állására vonatkozó tájékoztatásért. [Állam neve] központi hatósága csak akkor kommunikál a kérelmezővel közvetlenül, ha beleegyezett abba, hogy a kérelmezők közvetlenül is fordulhassanak hozzá. Az egyezmény szerint [állam neve] központi hatóságának hat héten belül vissza kell igazolnia a kérelem kézhezvételét, és az irat átvételének visszaigazolásának napjától számított három hónapon belül további tájékoztatást kell adnia a kérelem feldolgozásának állásáról. A rendelet szerint [állam neve] központi hatóságának 30 napon belül kell visszaigazolnia a kérelem beérkezését, illetve az irat átvételének visszaigazolásától számított 60 napon belül további tájékoztatást adnia a kérelem feldolgozásának állásáról.

A kötelezett, illetve a kérelmezett/alperes vitathatja-e az apaságot?

692. Ez a megkeresett állam jogától függ. Egyes államokban elutasítják a származás megállapítását célzó vizsgálatra irányuló kérelmet, ha például a felek házasságban éltek.³⁴⁶

Ha a származás megállapítását célzó vizsgálatra van szükség, mi a központi hatóság feladata?

693. [Állam neve] központi hatóságának segítséget kell nyújtania az eljárás során, ha a kérelmező kéri a vizsgálatot. [Állam neve] központi hatóságának fel kell vennie a kapcsolatot a megkereső központi hatósággal, és elő kell segítenie a kérelmező részvételét a vizsgálati eljárásban.

694. Ha a kötelezett kérhet vizsgálatot, [állam neve] – a megkeresett állam – nem köteles biztosítani azt. Előfordulhat azonban, hogy [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatósága tájékoztatást kíván adni a kötelezettnek a származási vizsgálat vállalásának módjáról.³⁴⁷

A kérelmezőnek meg kell-e jelennie a bíróságon?

695. Ez attól függ, hogy a megkeresett állam (ahol a határozathozatali kérelmet elbírálják) megköveteli-e a kérelmező személyes megjelenését.³⁴⁸ [Állam neve] központi hatósága a kérelmező részvételét telefonos vagy videokonferencia szervezésével segítheti elő, amennyiben azok igénybe vehetők.

Ki fizeti a genetikai vizsgálat költségeit 21 év alatti gyermekekre vonatkozó gyermektartás iránti kérelem esetén?

696. A származás megállapítását célzó vizsgálat költségei a kérelmező számára gyermektartással kapcsolatos ügyekben költségmentesen nyújtandó szolgáltatások körébe tartoznak. Ennélfogva a kérelmező nem kötelezhető a származás megállapítását célzó vizsgálat költségeinek megfizetésére, kivéve azt az egyezmény 15. cikke (2) bekezdésében és a rendelet 46. cikke (2) bekezdésében szabályozott esetet, amikor a kérelem nyilvánvalóan megalapozatlan.³⁴⁹ Ez azonban nem feltétlenül jelenti azt, hogy

³⁴⁶ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁴⁷ [Állam neve] jogának származással kapcsolatos eljárásaira vonatkozó információkért lásd a fenti 338. lábjegyzetet, a származási vizsgálatokról és az ezekkel összefüggő bizonyítási kérdésekről lásd a fenti 96. lábjegyzetet.

³⁴⁸ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁴⁹ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 393. pontját. Kizárólag az egyezmény értelmében az államok nyilatkozatot tehetnek a gyermek anyagi helyzetét felmérő vizsgálat alkalmazásáról, és ebben az esetben – ha a gyermek nem felel meg a vizsgálaton – a kérelmező felkérhető a költségek megfizetésére. Az Európai Unió nem tesz ilyen nyilatkozatot, így az uniós tagállamokban nem alkalmazandó a gyermek anyagi

[állam neve] központi hatóságának kell a költségeket viselnie, mivel a megkeresett állam a kötelezettet a vizsgálat feltételeként a vizsgálat költségeinek megfizetésére kötelezheti.³⁵⁰

Mennyi tartásdíjat fognak megítélni?

697. A tartásdíj összegének kiszámítására az egyes államok – az alkalmazandó jogtól függően – eltérő módszert használnak (lásd az 5. fejezetet).³⁵¹

Mi történik akkor, ha a kérelmezett/alperes értesítést kap, de nem reagál arra, illetve nem vitatja a határozatot?

698. Ez a megkeresett államnak az adott kérdésre irányadó szabályaitól függ. Ha az adott állam jogszabályai lehetővé teszik, az eljárás folytatódhat, és a kötelezett távollétében kerül sor határozathozatalra, vagy közigazgatási rendszer esetén a jogorvoslatra vagy vitatásra rendelkezésre álló határidő lejártát követően a tartási kötelezettséget megállapító határozat hatályosnak tekinthető, és végrehajthatóvá válik.³⁵²

Mi történik a határozat meghozatala után?

699. A kérelmezőnek a kérelem formanyomtatványán kell feltüntetnie, hogy kéri-e a határozat végrehajtását. Ha igen, a formanyomtatványt meg kell küldeni [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának végrehajtásra, a behajtott összegeket pedig továbbítani kell a tartás jogosultjának.³⁵³

A kérelmező kérhet-e a megítélt tartási összeg vonatkozásában jogorvoslatot?

700. Igen, de csak akkor, ha a határozathozatal helye szerinti állam lehetővé tesz jogorvoslati vagy felülvizsgálati eljárást. A határozat meghozatalakor a megkeresett állam központi hatósága értesíti a jogosultat, illetve tájékoztatja arról, hogy a tartás összege vonatkozásában kérhető-e jogorvoslat. A kérelmező olyan határozat ellen is kérhet jogorvoslatot, amelyben a tartás megállapítása iránti kérelmet elutasítják, és a megkeresett állam központi hatósága ebben az eljárásban is segítséget tud nyújtani.³⁵⁴

VI. Határozat hozatala iránti közvetlen kérelmek

701. A(z) [állam neve] hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróságaihoz] [közigazgatási hatóságaihoz] intézett, az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozó határozat meghozatala iránti közvetlen kérelmekre a hatályos belső jogot kell alkalmazni, amely rendszerint a belső jogot jelenti (beleértve annak nemzetközi magánjogi előírásait is). A rendelet értelmében a határozathozatal és -módosítás iránti közvetlen kérelmek esetén a rendeletben meghatározott joghatósági szabályokat kell alkalmazni (lásd a 4. fejezetet), a jegyzőkönyv hatálya alá tartozó államokban pedig a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai irányadóak (lásd az 5. fejezetet). Az egyezmény 7. fejezetben ismertetett, elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmekre vonatkozó rendelkezései a határozat hozatala és módosítása iránti közvetlen kérelmek esetén nem alkalmazandóak. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az ilyen kérelmet előterjesztő jogosultnak vagy kötelezettnek [állam neve] hatályos belső joga vagy eljárásai, formanyomtatványok és segítségnyújtás állnak rendelkezésére.

helyzetét felmérő vizsgálat ilyen összefüggésben (lásd a fenti 59. lábjegyzetben hivatkozott 2011/432/EU tanácsi határozatot).

³⁵⁰ Lásd a fenti 96. lábjegyzetet.

³⁵¹ Lásd a fenti 342. lábjegyzetet.

³⁵² [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁵³ [Állam neve]-ban/-ben [...].

³⁵⁴ Lásd a magyarázó jelentés 390. pontját. Ha a jogorvoslati kérelem nyilvánvalóan megalapozatlannak tekintendő, az ingyenes jogi segítségnyújtás megtagadható. [Állam neve] belső jogával kapcsolatos információkért lásd a fenti 343. lábjegyzetet.

702. Lényeges, hogy a tartási határozat tartozhat ugyan az egyezmény vagy a rendelet alkalmazási körébe (például ha a határozat házastársi tartás megállapítására vonatkozik), a jogi segítségnyújtásra vonatkozó legkedvezőbb rendelkezések e közvetlen kérelmekre nem alkalmazandók. Egyes esetekben előfordulhat, hogy a jogosultnak vagy a kötelezettnek a közvetlen kérelem benyújtásához a megkeresett államban (vagyis [állam neve]-ban/-ben) a saját költségére kell ügyvédet megbíznia. (A két nemzetközi jogi eszköz eljárásokhoz való hozzáférésre és jogi segítségnyújtásra/költségmentességre vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatos további információkért lásd a 2. fejezet II. részének VII. szakaszát.) [Állam neve]-ban/-ben [...].

11. fejezet – Határozat módosítása iránti kérelmek: A 2007. évi egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének e) és f) pontja, továbbá 10. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja, valamint a 2009. évi rendelet 56. cikke (1) bekezdésének e) és f) pontja, illetve 56. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja

I. rész – Bevezetés

703. E fejezet (az I. rész) először áttekintést nyújt arról, hogy az egyezmény és a rendelet milyen módon alkalmazandó a kötelezettek vagy a jogosultak meglévő tartási határozatok módosítása iránti kérelmeire (I. rész). A fejezet ezt követő szakaszai (a II. rész) a módosítás iránti bejövő kérelmekre vonatkozó eljárásokat mutatják be.

704. Fontos megjegyezni, hogy a rendelet hatálya alá tartozó uniós tagállamokban az illetékes hatóságok a rendelet szerinti joghatósági szabályokat alkalmazzák valamennyi, az egyezmény vagy a rendelet alapján előterjesztett módosítási kérelemnél és közvetlen kérelemnél, amennyiben a kérelem a rendelet tárgyi és időbeli hatálya alá tartozik (a rendelet hatályával kapcsolatos további információkért lásd még a 3. fejezet I. részének III. szakaszát, a rendelet szerinti joghatósági szabályokkal kapcsolatban pedig a 4. fejezetet). Ezenfelül a rendelet és a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá is tartozó uniós tagállamok esetében az illetékes hatóságok a jegyzőkönyvet alkalmazzák valamennyi módosítási kérelemnél és közvetlen kérelemnél, amennyiben a kérelem a jegyzőkönyv tárgyi és időbeli hatálya alá tartozik (a 2007. évi hágai jegyzőkönyvvel kapcsolatban lásd még az 5. fejezetet). A rendelet joghatósági szabályai, valamint a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai a területi hatály figyelembevételével általánosan alkalmazandók.³⁵⁵

705. Ezzel szemben az egyezmény Európai Unión kívüli szerződő államaiban a módosítás iránti kérelmek esetén elsősorban az adott ország joghatóságra és alkalmazandó jogra vonatkozó jogszabályai irányadók (kivéve azt az esetet, ha a szerződő állam a 2007. évi hágai jegyzőkönyvnek is részes fele). A határozatok másik szerződő államban történő elismerésekor és végrehajtásakor végzett joghatósági vizsgálat során kell azonban ellenőrizni azt, hogy a módosítás elfogadható-e az egyezmény 18. cikke szerinti korlátozási szabályok keretében.

706. Az, hogy a kérelmező hol és milyen módon nyújtja be a **módosítás** iránti kérelmet, az egyezmény és a rendelet rendelkezéseinek kölcsönhatásától, a felek körülményeitől (tartózkodási helyétől, a határozathozatal helyétől stb.) és attól függ, hogy a kérelmező jogosult vagy kötelezett-e. A hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírószabályoknak] [közigazgatási hatóságoknak] tisztában kell lenniük a határozatoknak a két jogi eszköz szerinti módosításával felmerülő, bizonyos mögöttes kérdéseivel ahhoz, hogy ismerjék a módosítás iránti kérelmek és megkeresések feldolgozásához szükséges hátteret.

A **módosítás** egy már elfogadott tartási határozat módosításának folyamatát jelenti. Bizonyos államokban változtatás iránti kérelem vagy határozat megváltoztatása iránti kérelem néven ismert. A módosítás érintheti a tartásdíj összegét, a kifizetés gyakoriságát vagy a tartási határozat bármely egyéb rendelkezését.

³⁵⁵ [Állam neve] [olyan] [nem olyan] [állam] [uniós tagállam], ahol a rendelet és a 2007. évi hágai jegyzőkönyv alkalmazandó.

I. Áttekintés – tartási határozatok módosítása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerint

A. Általános tudnivalók

707. Tekintettel arra, hogy a tartásdíj – és különösen a gyermektartásdíj – éveken át tartó fizetési kötelezettség lehet, és ez idő alatt változnak a gyermekek szükségletei és a szülők anyagi lehetőségei, biztosítani kell a tartási határozat módosításának lehetőségét annak érdekében, hogy a gyermekek és a családok megkapják a szükséges támogatást. Az egyezmény és a rendelet erre tekintettel tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek a határozatok módosítása iránti kérelmek továbbításában és intézésében biztosítandó segítségnyújtásra kötelezik a központi hatóságokat, és mindkét jogi aktus tartalmaz a módosított határozatok – szükség esetén történő – későbbi elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályokat is.³⁵⁶

708. Az egyezmény 10. cikke és a rendelet 56. cikke értelmében meglévő határozat módosítása iránti kérelem akkor nyújtható be, ha a felek egyike – a jogosult vagy a kötelezett – a határozat módosítását szeretné elérni (bizonyos államokban változtatás iránti kérelem vagy határozat megváltoztatása iránti kérelem néven ismert³⁵⁷). A jogosult kérheti például a tartásdíj emelését, a tartásdíj-fizetési kötelezettség megszüntetését egy vagy több gyermek után, illetve az egyéb feltételek (pl. a tartásdíjfizetés gyakorisága) módosítását is. A kötelezett is kérheti a határozat módosítását, gyakran a fizetendő összeg csökkentése, egy vagy több gyermek utáni tartásdíj-fizetési kötelezettség megszüntetése, illetve a fizetési feltételek megváltoztatása érdekében. A módosításra sor kerülhet pusztán annak biztosítására is, hogy a tartásdíj összege igazodjon a kötelezett aktuális jövedelméhez. A megkereső állam (a kérelmező tartózkodási helye szerinti állam) központi hatósága közreműködik a módosítás iránti kérelem másik szerződő államnak vagy tagállamnak továbbításában.

709. Minden szerződő államnak vagy tagállamnak vannak olyan eljárásai, amelyek – a meglévő határozat módosítása vagy új tartási határozat hozatala révén – lehetővé teszik az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozó, tartási kötelezettségek megváltoztatása, illetve módosítása iránti kérelmek feldolgozását.³⁵⁸ Fontos szem előtt tartani azonban azt is, hogy az esetek többségében a módosítás iránti kérelem érdemi vizsgálatát a megkeresett államban alkalmazandó jog, illetve a megkeresett állam belső joga alapján kell elvégezni.³⁵⁹ A szerződő államoknak és a tagállamoknak igen eltérő jogszabályaik lehetnek azokat az indokokat illetően, amelyeket a határozat módosítása előtt meg kell állapítani.³⁶⁰

710. Megjegyzendő, hogy a hátralék csökkentésére vagy eltörlésére irányuló módosítási kérelmeket az egyes államok egymástól igen eltérő módon kezelhetik. Előfordulhat, hogy egyes államokban nem lehetséges a hátralékösszeg módosítása, sőt a hátralékösszeget módosító határozat hozatala esetén a módosítást nem feltétlenül ismerik el egy másik államban.³⁶¹

³⁵⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 258. pontját.

³⁵⁷ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁵⁸ Bár ez a fejezet azt az esetet tárgyalja, amikor az államot egy korábbi határozat módosítására kérik, a fejezetben foglaltak olyan szituációkban is alkalmazandók, amelyekben a belső jog módosított határozat meghozatalát nem, hanem csak új határozat meghozatalát teszi lehetővé. Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 264. pontját. [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁵⁹ Egyes államok e kérelmek esetén a belső jog helyett külföldi jogot alkalmaznak. Ha a megkeresett államra kiterjed a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya, vagy annak részes fele, a határozatok módosítására a jegyzőkönyvet kell alkalmazni. [Állam neve]-ban/-ben [...]. Az alkalmazandó joggal kapcsolatban lásd még az 5. fejezetet.

³⁶⁰ Egyes államok a határozat más állam általi módosítását nem ismerik el, ha a gyermek vagy az egyik fél tartózkodási helye továbbra is az eredeti eljárás helye szerinti államban található. Ez alapján felmerülhet, hogy érdemes-e a módosítást az eredeti eljárás helye szerinti államtól eltérő államban kérelmezni.

³⁶¹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

711. A jogi segítségnyújtás módosítási kérelmekhez való elérhetősége szintén fontos tényező a kötelezett által előterjesztett módosítási kérelmek esetén. A kötelezett által benyújtott módosítási kérelem esetén ugyanis nem biztosított automatikusan a költségmentes jogi segítségnyújtáshoz való jog (lásd az egyezmény 17. cikkét és a rendelet 47. cikkét). Ha azonban a módosítás iránti kérelmet a jogosult nyújtja be olyan gyermektartás vonatkozásában, amelyre kiterjed az egyezmény hatálya, a jogosultat költségmentes jogi segítségnyújtás illeti meg.

712. Hasonlóan fontos szempont, hogy az egyezmény és a rendelet csak alapszintű útmutatást ad a központi hatóságokon keresztül előterjeszthető módosítási kérelmek típusairól, és mindössze néhány szabályt tartalmaz arra nézve, hogy a szerződő államoknak, illetve a tagállamoknak hogyan kell kezelniük a meghozott külföldi módosítási határozatokat.

Az eredeti eljárás helye szerinti állam
az az állam, ahol a tartási határozat született.

713. Ennélfogva a nemzetközi tartási ügyek intézése során felmerülnek olyan helyzetek, amelyekre nézve az egyezmény vagy a rendelet nem tartalmaz konkrét útmutatást. Ilyen esetekben az egyes államoknak – ebben az esetben [állam neve] – a felmerülő kérdéseket a belső joguk, illetve az egyezmény vagy a rendelet azon átfogó elvei alapján kell rendezniük, amelyek szerint az államoknak együttműködést kell folytatniuk eredményes, költséghatékony és tisztességes megoldások elősegítése, valamint a gyermektartás és a családi tartás behajtására irányuló célkitűzést támogató megoldások ösztönzése érdekében.

B. Hol nyújtható be módosítás iránti közvetlen kérelem vagy módosítás iránti kérelem, és helye van-e az egyezmény vagy a rendelet szerinti kérelemnek?

714. Ahogyan a fentiekben már szerepelt, a rendelet közvetlen joghatósági szabályokat tartalmaz (lásd a 4. fejezetet), amelyek rögzítik, hogy tartási ügyekben milyen esetekben rendelkezhet joghatósággal olyan tagállam, amelyben a rendelet alkalmazandó.

715. Az egyezmény nem rendelkezik „közvetlen” joghatósági szabályokról azzal kapcsolatban, hogy a szerződő állam milyen esetekben módosíthatja a más szerződő államban hozott, tartási kötelezettséget megállapító határozatot. Ezt a kérdést az egyezmény Európán kívüli szerződő államai esetén mindig a belső jog rendezi. Az egyetlen helyzet, amelyre nézve az egyezmény konkrétan szabályozza a határozat módosításának lehetőségét (és amelynek vizsgálata a határozat más szerződő állambeli elismerésekor és végrehajtásakor történik), ahhoz kapcsolódik, amikor a kötelezett nyújt be az eredeti eljárás helye szerinti államtól eltérő államban módosítás iránti kérelmet olyan esetben, ha a jogosult tartózkodási helye az eredeti eljárás helye szerinti államban található (az egyezmény 18. cikke).³⁶²

Javaslat: Gyakran tapasztalja majd, hogy a kézikönyv megkülönböztet **közvetlen kérelmeket** és **kérelmeket**. Kérelemnek minősül az egyezmény alapján egy központi hatóságon keresztül indított eljárás; ilyen például az elismerés és végrehajtás iránti kérelem. A közvetlen kérelem egy olyan eljárás, amelyet közvetlenül valamely hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnál indítanak; közvetlenkérelem például az egyezmény alapján házastársi tartás megállapítása iránt benyújtott kérelem, ha egyik szerződő állam sem terjesztette ki az egyezmény alkalmazhatóságát az adott kérelem típusra. A közvetlen kérelmekkel kapcsolatos további információkért lásd az alábbi VI. szakaszt.

716. A rendelet is konkrétan szabályozza a határozat módosításának lehetőségét olyan módosítás iránti kérelmek tekintetében, amelyeket a kötelezett nyújt be az eredeti eljárás helye szerinti államtól eltérő államban abban az esetben, ha a jogosult tartózkodási helye még az eredeti eljárás helye szerinti államban található (a rendelet 8. cikke). A rendelet 8. cikkével, valamint azzal kapcsolatos további tájékoztatásért, hogy

³⁶² Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 415. pontját.

ez a rendelkezés hogyan viszonyul a rendelet többi joghatósági szabályához, lásd alább a joghatóságról szóló II. részt.

717. Az egyezmény és a rendelet azzal, hogy rendelkezik a **módosítás iránti kérelmek** benyújtásáról, továbbá azzal, hogy szabályozza, mikor ismerhetők el, illetve hajthatók végre a határozatok (a módosított határozatokat is beleértve) a felek igényeinek megfelelő keretrendszerteremtésben azokban a helyzetekben, amikor az eredeti határozat módosítására van szükség. Az egyezmény és a rendelet költséghatékony és egyszerűsített eljárást biztosít a jogosultak és a kötelezettek számára a módosítás iránti kérelmek abban az esetben történő benyújtásához, ha a másik fél tartózkodási helye másik szerződő államban vagy tagállamban van, így a legtöbb esetben a módosítást igénylő félnek nem kell a másik államba utaznia azért, hogy előterjeszthesse a vonatkozó kérelmet.³⁶³

718. A legtöbb helyzetben a kérelmező (akár a kötelezett, akár a jogosult) módosítás iránti kérelme több helyen is előterjeszthető, és több lehetőség is felmerülhet azzal kapcsolatban is, hogy a kérelmet az egyezmény vagy a rendelet alapján kell-e benyújtani. A kérelmező a következőket választhatja:

- az egyezmény 10. cikke vagy a rendelet 56. cikke szerinti kérelmet nyújthat be, és azt a másik fél tartózkodási helye szerinti államba továbbíttathatja elbírálás céljából, vagy
- a határozathozatal helye vagy a másik fél tartózkodási helye szerinti államba utazhat és közvetlen kérelmet intézhet a másik állam hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságához, vagy
- közvetlen kérelmet intézhet saját államának hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságához, különösen abban az esetben, ha továbbra is abban az államban rendelkezik tartózkodási hellyel, amelyben a határozatot meghozták.

719. Az, hogy egy adott helyzetben a kérelmező a fenti lehetőségek közül melyiket választja, a következőktől függ:

- a kérelmező tartózkodási helye és az, hogy ez az eredeti eljárás helye szerinti állam (ahol a határozatot meghozták),
- hol van a kötelezett tartózkodási helye,
- a kérelem vagy a közvetlen kérelem benyújtásának helye szerinti államban alkalmazott jog lehetővé teszi-e a kért módosítástípust (lásd például a hátralék módosításával kapcsolatos fenti megjegyzéseket),
- nehézségekbe fog-e ütközni a módosított határozat elismertetése abban az államban, amelyikben azt végre kell hajtani,
- a kérelem elintézésének időigénye. Ez különösen fontos lehet, amennyiben a jogosult a gyermeknevelési költségek emelkedésének fedezése céljából kéri a tartásdíj emelését,
- amennyiben az egyik állam lehetővé tesz olyan gyorsított módosítási eljárást – például az Ausztráliában elérhető újbóli vizsgálati eljárások –, amelynek révén lehetőség nyílik gyakori kiigazításra, ha a felek azt igénylik.

720. Szem előtt kell tartani, hogy a kötelezett módosítási lehetőségei az egyezmény 18. cikke és a rendelet 8. cikke miatt korlátozottabb körűek, mint a jogosult módosítási lehetőségei.

721. Végezetül meg kell jegyezni, hogy mivel az egyezmény csak korlátozott körülmények között alkalmazható, fennáll annak lehetősége, hogy ugyanazon család vagy kérelmező és kérelmezett/alperes tekintetében több határozatot eredményeznek a módosítások vagy az újból meghozott határozatok. Lehetőség szerint kerülendő a több határozat előállítását eredményező intézkedés, mivel a határozatok keltette

³⁶³ Megjegyzendő, hogy ennek ellenére néhány esetben az utazás nem váltható ki, ha az ügy a központi hatóságon keresztül nem intézhető el. Az utazás elkerülése érdekében azonban egyes államokban rendelkezésre állhatnak videokonferencia-szolgáltatásra alkalmas létesítmények, és ezt a lehetőséget a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság adott esetben megvizsgálhatja.

jogbizonytalanság és a problémák megoldásának erőforrásigénye hátráltatni fogja e határozatok eredményes végrehajtását.

II. rész – A módosítás iránti bejövő kérelmek feldolgozása

722. Ez a szakasz a megkeresett állam, azaz a(z) [állam neve] által a módosítás iránti kérelmek beérkezése esetén alkalmazandó eljárásokat tárgyalja.

723. Általában a módosítás iránti kérelmek elintézésében nem annyira járatos hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróságok] [közigazgatási hatóságok] képviselőinek érdemes újra áttanulmányozniuk e fejezet I. részét, hogy jobban megértsék a módosítás iránti kérelmek alapjait és leggyakoribb tényállásait.

I. Eljárások – hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróság] [közigazgatási hatóság]

1. „Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény vagy a rendelet követelményei nem teljesülnek?

724. Az egyezmény és a rendelet értelmében a központi hatóság csak akkor utasíthatja el a kérelem elintézését, ha „nyilvánvaló”, hogy az egyezmény (a 12. cikk (8) bekezdése) vagy a rendelet (az 58. cikk (8) bekezdése) követelményei nem teljesülnek. Ez a kivétel igen szűk körben érvényesül – például akkor, ha a kérelem tartásdíjat nem érint.³⁶⁴

725. Előfordulhat, hogy [állam neve] illetékes [bírósága] [közigazgatási hatósága] a kérelem beérkezésekor hasonló előzetes ellenőrzést végez, és szükség esetén tájékoztatja [állam neve] központi hatóságát az esetleges következtetéseiről.

2. Rendelkezésre áll-e az összes szükséges irat és információ?

A 2007. évi egyezmény

726. Az egyezmény csak az adattovábbítási formanyomtatványt és a kérelmet (használható a határozat módosítása iránti kérelem ajánlott formanyomtatványa) írja elő, a legtöbb esetben azonban egyéb iratokra is szükség lesz a módosítás alapjának igazolásához. Az iratcsomag a legtöbbször a következő iratokat fogja tartalmazni:

- a határozat módosítása iránti kérelemhez ajánlott formanyomtatvány,
- a tartási határozat egy példánya – hiteles másolatban csak akkor, ha a megkeresett állam ezt előírja (lásd az országprofil)³⁶⁵,
- a kötelezett pénzügyi helyzetére vonatkozó formanyomtatvány,
- az ellenérdekű fél megkeresett állambeli tartózkodási helyének meghatározásához szükséges adatok,
- a jogosult pénzügyi helyzetére vonatkozó formanyomtatvány,
- a módosítás iránti kérelem alátámasztásához szükséges további iratok,
- a megkeresett állam által kért további iratok (lásd az országprofil)³⁶⁶.

A 2009. évi rendelet

a) VII. melléklet

727. A rendelet előírja, hogy a határozat módosítása iránti kérelmekhez a rendelet szövegéhez csatolt VII. mellékletet kell alkalmazni. A rendelet előírásai szerint a

³⁶⁴ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 344. pontját.

³⁶⁵ [Állam neve]-ban/-ben kötelező [...].

³⁶⁶ Ugyanott.

kérelemnek legalább a következő információkat kell tartalmaznia (az 57. cikk (2) bekezdése):

- a) a kérelem vagy kérelmek jellegére vonatkozó nyilatkozat;
- b) a kérelmező neve, elérhetőségei – ideértve a címet is – és a születési ideje³⁶⁷;
- c) az alperes neve, valamint – amennyiben ismert – címe és születésének ideje;
- d) azon személyek neve és születési ideje, akik számára a tartásdíjat kéri;
- e) a kérelem alapjául szolgáló indokok;
- f) a jogosult által benyújtott kérelem esetében információ arra nézve, hogy a tartásdíjat hova kell küldeni vagy elektronikus úton átutalni;
- g) annak a személynek vagy szervezeti egységnek a neve és elérhetősége, aki/amely a megkereső tagállam központi hatóságánál a kérelem intézéséért felelős.

b) További iratok (57. cikk)

728. A rendelet 57. cikkének (4) és (5) bekezdése előírja, hogy megfelelő esetben vagy szükség esetén, és az adatok ismeretének függvényében a kérelemnek milyen további iratokat kell tartalmaznia. Ezek a következők:

- a jogosult pénzügyi helyzete (az 57. cikk (4) bekezdésének a) pontja);
- a kötelezett pénzügyi helyzete, ideértve a kötelezett munkáltatójának nevét és címét, valamint a kötelezett vagyonának jellegét és helyét (az 57. cikk (4) bekezdésének b) pontja);
- minden egyéb információ, amely segíthet az alperes tartózkodási helyének fellelésében (az 57. cikk (4) bekezdésének c) pontja);
- bármilyen szükséges igazoló információ vagy dokumentum, ideértve a kérelmezőnek a költségmentességre való jogosultságát igazoló dokumentumokat is (az 57. cikk (5) bekezdése).

3. Vannak-e hiányzó dokumentumok?

729. A kérelem nem utasítható el azon az alapon, hogy a kérelemhez megküldött iratcsomagban nem található meg egy olyan irat a fentiek közül, amelyet az egyezmény vagy a rendelet alapján kötelező benyújtani. Ehelyett be kell kérni a megkereső államtól a szükséges iratokat [állam neve] központi hatóságán keresztül. A szükséges iratokkal nem rendelkező hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósnak] [közigazgatási hatáskörrel rendelkező] lehetőség szerint mielőbb tájékoztatnia kell erről [állam neve] központi hatóságát, hogy az haladéktalanul be tudja szerezni a hiányzó dokumentumokat a megkereső államtól.

4. Vannak-e előzetesen figyelembe veendő tényezők?

730. [Állam neve] központi hatósága köteles előzetesen megvizsgálni a beérkezett iratokat, és megállapítani azt, hogy lehet-e akadálya az ügy megkeresett államban történő elbírálásának, illetve felmerülnek-e azzal kapcsolatos aggályok, hogy a módosított határozat elismerését vagy végrehajtását bizonyos tényezők gátolhatják. [Állam neve] hatáskörrel rendelkező [bírósnak] [közigazgatási hatóságának] hasonló ellenőrzést kell végeznie. Ez a vizsgálat különösen fontos a kötelezettek által előterjesztett kérelmek esetén. Ahogyan e fejezet I. részében (az I. szakasz B. pontjában) kifejtésre került, bizonyos esetekben a kötelezett csak korlátozott körülmények fennállása esetén terjeszthet elő határozat módosítása iránti kérelmet egy másik államban az egyezmény alapján.

731. Egyes államokban a belső jog nem teszi lehetővé a gyermektartásdíj-hátralék csökkentését, illetve törlését. Ha a kérelem kizárólag gyermektartásdíj-hátralék törlésére

³⁶⁷ A kérelmező lakcíme családon belüli erőszak esetén másik címmel is helyettesíthető, ha a megkeresett tagállam nemzeti joga nem írja elő, hogy a kérelmező az eljárások lefolytatása érdekében a saját lakcímét adja meg (az 57. cikk (3) bekezdése). [Állam neve] [...] belső joga alapján.

irányul, és az Ön államának belső joga³⁶⁸ nem teszi lehetővé a hátralék törlését, ezt közölni kell [állam neve] központi hatóságával, amely megfelelően tájékoztatja a megkereső államot.³⁶⁹

5. Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések

732. A kérelem elbírálása idején a hatáskörrel rendelkező [bírság] [közigazgatási hatóság] adott esetben megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedéseket tehet. Ezekre az intézkedésekre több időpontban is sor kerülhet a kérelemmel kapcsolatos eljárás alatt, sőt azt megelőzően is. Az ideiglenes és biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos további információkért lásd a 3. fejezet II. részének VIII. szakaszát.

6. A módosítás iránti kérelem feldolgozása

733. Az előzetes vizsgálat befejezését követően folytatódhat az egyezmény vagy a rendelet szerinti kérelem-elbírálási folyamat, és a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírság] [közigazgatási hatóság] határozhat az ügy érdemében. [Állam neve] [...] belső joga alapján.

a) Joghatóság

i. A 2007. évi egyezmény Európai Unión kívüli szerződő államaiban fennálló joghatóság

734. Az egyezmény Európai Unión kívüli szerződő államainak hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírságai] [közigazgatási hatóságai] (tehát azon államok ilyen szervei, ahol a rendelet nem alkalmazandó) kötelesek megvizsgálni, hogy a belső joguk szerint rendelkeznek-e joghatósággal az adott ügyben.³⁷⁰

735. Megjegyzendő azonban, hogy az egyezmény egy konkrét „negatív joghatósági” rendelkezést tartalmaz a 18. cikkben („Az eljárások korlátozása”): a meglévő határozatok kötelezett általi módosíthatóságával kapcsolatban. Amíg a jogosult szokásos tartózkodási helye továbbra is az egyezmény azon szerződő államában található, ahol a határozatot hozták, a kötelezett néhány kivételtől eltekintve nem kezdeményezhet a határozat módosítására irányuló eljárást más szerződő államban (az egyezmény 18. cikkével kapcsolatban, amely lényegében megfelel a rendelet 8. cikkének, lásd a rendelet szerinti joghatósági szabályokról szóló 4. fejezet G. pontját).³⁷¹

ii. A 2009. évi rendelet szerinti joghatóság

736. A rendelet hatálya alá tartozó uniós tagállamok illetékes [bírságai] [közigazgatási hatóságai] a rendelet joghatósági szabályait fogják alkalmazni a bejövő módosítási kérelmekre és közvetlen kérelmekre attól függetlenül, hogy azokat a rendelet vagy az egyezmény alapján terjesztették-e elő. Ennek az az oka, hogy a rendelet joghatósági szabályai általánosan alkalmazandók és *erga omnes* hatállyal rendelkeznek (a rendelet

³⁶⁸ Egyes államokban a 2007. évi hágai jegyzőkönyv is a belső jog része (a 2007. évi hágai jegyzőkönyvvel kapcsolatos további információkért lásd az 5. fejezetet).

³⁶⁹ Lásd fent a 361. lábjegyzetet.

³⁷⁰ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁷¹ Ha a módosított határozatot más joghatósági területen kívánják elismertetni és/vagy végrehajtatni, a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságnak érdemes figyelemmel lennie a tartási határozatok külföldi joghatósági területen történő elismerése és végrehajtása céljából elfogadott joghatósági alapokra, továbbá különösen az egyezmény 20. cikkében meghatározott alapokra. Az Amerikai Egyesült Államok bíróságai például az esetek többségében nem ismerik el és nem hajtják végre a külföldön hozott gyermektartási határozatokat, ha a joghatóságot a jogosult szokásos tartózkodási helyére alapozták (az egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi az egyezmény szerződő államai számára, hogy a külföldi határozatok elismeréséhez és végrehajtásához ezzel kapcsolatban és több más joghatósági alappal kapcsolatban fenntartást tegyenek). Ilyen esetekben azonban – ha a kötelezett az adott szerződő államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel – a szerződő állam köteles meghozni valamennyi megfelelő intézkedést a célból, hogy a jogosult érdekében határozatot hozzanak (lásd a 20. cikk (4) bekezdését).

közvetlen joghatósági szabályaival kapcsolatos további információkért lásd a 4. fejezetet).

737. A rendelet az egyezményhez hasonlóan tartalmaz egy speciális „negatív joghatósági” szabályt, amely a kötelezett azon jogára vonatkozik, hogy egy meglévő határozat módosítására irányuló eljárást kezdeményezzen (a rendeletnek „Az eljárás korlátozása” című 8. cikke). A rendelet szerint amíg a jogosult szokásos tartózkodási helye továbbra is olyan uniós tagállamban vagy az egyezmény olyan szerződő államában található, ahol a határozatot hozták, a kötelezett néhány kivételtől eltekintve nem kezdeményezhet a határozat módosítására irányuló eljárást más tagállamban (a rendelet 8. cikkének összefoglalását lásd a 4. fejezet G. pontjában).

738. A rendelet 8. cikke speciálisan viszonyul a rendelet többi joghatósági rendelkezéséhez. A rendeletet alkalmazó illetékes hatóságoknak első lépésként azt érdemes megvizsgálniuk, hogy meg tudják-e állapítani joghatóságukat a rendelet 4. cikke alapján, amely a joghatóság kikötésére vonatkozó érvényes megállapodások rendelet szerinti feltételeit szabályozza. A joghatóság kikötésére vonatkozó olyan megállapodás, amely megfelel a rendelet 4. cikke követelményeinek, a kötelezett által kezdeményezett eljárások korlátozására vonatkozó konkrét kivételek egyike (a 8. cikk (2) bekezdésének a) pontja).

739. Ha az illetékes hatóságok a joghatóság kikötésére vonatkozó érvényes megállapodás alapján nem tudják megállapítani joghatóságukat, a következő lépésben – először a rendelet 3. cikke („Általános rendelkezések”), majd pedig az 5. cikke („Az alperes megjelenésén alapuló joghatóság”) alapján – kell megvizsgálniuk, hogy más jogalapon megállapíthatják-e joghatóságukat.

740. Ha az illetékes hatóság arra jut, hogy a módosítási ügyben megállapítható a joghatósága a rendelet fő „pozitív” joghatósági szabályai alapján, ezt követően azt kell megvizsgálnia, hogy a 8. cikk szerinti eljáráskorlátozás érvényesül-e. Megjegyzendő, hogy ez az eljáráskorlátozás csak akkor alkalmazandó, ha a módosítás iránti kérelmet vagy megkeresést a kötelezett terjesztette elő, és ha a jogosult tartózkodási helye továbbra is abban a hágai egyezményben részes szerződő államban vagy tagállamban van, ahol az eredeti határozat született, továbbá a 8. cikk (2) bekezdésének a)–d) pontjában található négy kivételre is figyelemmel.

741. A kézikönyv 4. fejezete részletesen ismerteti a rendelet valamennyi joghatósági rendelkezését (a 8. cikkel kapcsolatos további információkért lásd a 4. fejezet G. pontját).³⁷²

b) Alkalmazandó jog

i. A 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó államokban alkalmazandó jog

742. Az egyezménynek a 2007. évi hágai jegyzőkönyvben nem részes szerződő államaiban, illetve az Európai Uniónak a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamaiban (az Egyesült Királyságban és Dániában) működő hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróóságok] [közigazgatási hatóságok] a belső jogszabályaik alapján határozzák meg, hogy a módosítás iránti kérelemre vagy megkeresésre milyen jogot kell alkalmazni.

ii. A hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó államokban alkalmazandó jog

743. A jegyzőkönyv hatálya az Egyesült Királyság Dánia kivételével az Európai Unió valamennyi tagállamára kiterjed. Az egyezmény Európán kívüli szerződő államai a 2007. évi hágai jegyzőkönyv szerződő államai is lehetnek. Ennélfogva a jegyzőkönyv hatálya alá tartozó államok hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróóságai] [közigazgatási hatóságai] a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályait fogják alkalmazni a

³⁷² Ugyanott.

módosítás iránti kérelmek és megkeresések esetén.³⁷³ (A 2007. évi hágai jegyzőkönyvvvel kapcsolatos további információkért lásd az 5. fejezetet.)

7. A határozat meghozatala után

744. Ha a határozat módosítása megtörtént, a megkeresett állam hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósága] [központi hatósága] köteles továbbítani a határozatot [állam neve] központi hatóságának, mivel az a módosított határozat egy példányát megküldi a megkereső állam központi hatóságának.

745. Egyes esetekben a módosított határozatot el kell ismerni a megkereső államban, mielőtt az végrehajthatóvá nyilvánítható vagy végrehajtható lehet abban az államban. Ilyen esetekben előfordulhat, hogy a megkeresett – a módosított határozat tekintetében eredeti eljárás helye szerinti államnak minősülő – államnak az elismerési eljárás támogatása érdekében segítséget kell nyújtania a szükséges iratok megküldésében (az egyezmény és a rendelet szerinti elismerési, elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási/végrehajtási eljárások iratokkal kapcsolatos követelményeivel kapcsolatos tájékoztatásért lásd a 7. és a 8. fejezetet).

II. Ellenőrző lista a módosítás iránti bejövő kérelmekhez

	Eljárás	A kézikönyvbeli hivatkozás
1	Dokumentumok beérkezése [állam neve] központi hatóságától	
2	„Nyilvánvaló”-e, hogy az egyezmény követelményei nem teljesülnek?	II.I.(1)
3	Hiánytalanok-e az iratok?	II.I.(2)
4	Annak vizsgálata, hogy a módosítás iránti kérelemre vonatkozik-e korlátozás (például különösen a kötelezett kérelmek esetén)	II.I.(4)
5	Megfelelő ideiglenes vagy biztosítási intézkedések tétele	II.I.(5)
6	A kérelem feldolgozása	II.I.(6)
7	Az eredmény közlése [állam neve] központi hatóságával	II.I.(7)

III. További anyagok

A. Valamennyi módosítás iránti kérelemhez vagy megkereséshez kapcsolódó gyakorlati tanácsok

- Egy irat tekintetében sem követelmény az eredeti példány megküldése.
- Mivel egyes módosítások intézése a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bírósághoz] [közigazgatási hatósághoz] küldött közvetlen kérelem útján történik, fontos azt biztosítani, hogy a hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság általi módosításról minden olyan központi hatóság értesüljön, amelynél az ügy folyamatban van. Ezzel biztosítható, hogy mindkét szerződő állam ügyiratai naprakészek legyenek.
- Egyes államok belső joga érdemben korlátozza a hátralék törlésének lehetőségét.³⁷⁴

³⁷³ Megjegyzendő azonban, hogy a 2007. évi hágai jegyzőkönyv szabályainak alkalmazása tekintetében némileg eltérhetnek az álláspontok azt illetően, hogy a módosítás iránti kérelem a belső jog értelmében új határozatnak vagy meglévő határozat kiigazításának minősül-e. Ha a módosítás a belső jog értelmében új határozatnak minősül, egyértelműnek tűnik, hogy a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai érvényesülnek. Ha azonban a módosítás csupán egy korábbi határozat módosításának tekintendő, lehetnek olyan nézetek, hogy a továbbiakban is az eredeti határozatra alkalmazott jog alkalmazandó.

- A módosításra nincs minden olyan esetben szükség, amikor a tartási határozat végrehajtása folyamatban van vagy a felek körülményei megváltoztak. Lehet jogorvoslat a belső jog alapján is, például a végrehajtás ideiglenes felfüggesztése vagy a módosítást helyettesítő eljárások, többek között a közigazgatási úton történő újraszámítás vagy a határozat újraértékelése.³⁷⁵

B. Kapcsolódó formanyomtatványok

A 2007. évi egyezmény:

Adattovábbítási formanyomtatvány
 Határozat módosítása iránti kérelem
 Bizalmas adatok formanyomtatványa
 A pénzügyi helyzetre vonatkozó formanyomtatvány
 A határozat kivonata

A 2009. évi rendelet:

VII. melléklet

C. Vonatkozó cikkek

A 2007. évi egyezmény

10. cikk (1) bekezdés e) és f) pont, illetve 10. cikk (2) bekezdés b) és c) pont
 11. cikk
 12. cikk
 15. cikk
 17. cikk
 18. cikk
 20. cikk
 22. cikk

A 2009. évi rendelet

56. cikk (1) bekezdés e) és f) pont, illetve 56. cikk (2) bekezdés b) és c) pont
 57. cikk
 58. cikk
 46. cikk
 47. cikk
 3–7. cikk (joghatóság)
 8. cikk
 15. cikk (alkalmazandó jog)

D. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei

Lásd a 3. fejezetet – Általános alkalmazási kérdések a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet esetén

Lásd a 4. fejezetet – 2009. évi rendelet: Közvetlen joghatósági szabályok

Lásd az 5. fejezetet – Alkalmazandó jog a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerint

Lásd a 6. fejezetet – Külföldi jog azonosítása és tartalmának meghatározása

Lásd a 12. fejezetet – Tartási határozatok végrehajtása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet alapján

³⁷⁴ Lásd fent a 361. lábjegyzetet.

³⁷⁵ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

IV. Gyakran ismételt kérdések

A kötelezett egy másik államban hozott határozat alapján köteles tartásdíj fizetésére. Az egyik gyermek jelenleg egy háztartásban él a kötelezettel. Kérheti-e a kötelezett a határozat módosítását?

746. A legtöbb esetben igen. A kötelezettnek az egyezmény 10. cikke (2) bekezdésének b) vagy c) pontja, illetve a rendelet 56. cikke (2) bekezdésének b) vagy c) pontja szerinti kérelmet kell kitöltenie (attól függően, hogy melyik jogi aktus alkalmazandó), és azt be kell nyújtania a központi hatóságnak. A kötelezett tartózkodási helye szerinti állam központi hatósága a határozathozatal helye szerinti államnak továbbítja a kérelmet, ha a jogosult szokásos tartózkodási helye még mindig abban az államban található, ellenkező esetben a jogosult jelenlegi tartózkodási helye szerinti államnak küldi meg a kérelmet. A kötelezett bizonyos esetekben közvetlen kérelemmel fordulhat a tartózkodási helye szerinti állam hatáskörrel rendelkező hatóságához. A megkeresett államban alkalmazandó jogtól függ, hogy a határozatot a megkeresett állam módosíthatja-e.³⁷⁶

A tartási kötelezettséget megállapító határozat módosítását követően a jogosultnak vagy a kötelezettnek milyen lépéseket tennie a módosított határozat végrehajttatása érdekében?

747. A folyamat következő lépéseit elsősorban a belső jog határozza meg, a felek tartózkodási helyétől, valamint attól függően, hogy a módosított határozatot az az állam hozta-e, ahol a végrehajtására sor fog kerülni. Ha igen, nincs további teendő, mivel az érintett állam a saját határozatát hajtja végre.

748. Ha a módosított határozat meghozatalára az egyezmény olyan szerződő államában vagy a rendelet hatálya alá tartozó olyan tagállamban került sor, amely eltér a végrehajtás helye szerinti államtól, előfordulhat, hogy a módosított határozatot előbb el kell ismertetni vagy végrehajthatóvá kell nyilvánítani ahhoz, hogy végre lehessen hajtani. Elismerésre vagy végrehajthatóvá nyilvánításra a kötelezett tartózkodási helye szerinti államban vagy a vagyontárgyai fellelhetőségének helye szerinti államban is szükség lehet.

749. Egyes államokban nincs szükség a módosított határozat elismerésére vagy végrehajthatóvá nyilvánítására, mivel az adott állam a módosított határozatot az eredeti határozat kiterjesztéseként kezeli, amennyiben az eredeti határozatot ott elismerték. Más államokban azonban az egyezmény vagy a rendelet elismerésre és végrehajtásra vonatkozó rendelkezései alapján külön kérelmet kell előterjeszteni a módosított határozat elismerésére.

Mikor módosítható a tartási kötelezettséget megállapító határozat? Mit kell a kérelmezőnek bizonyítania?

750. A kérelem elbírálásának helye szerinti államban (a megkeresett államban) alkalmazandó jog határozza meg, hogy van-e lehetőség a határozat módosítására vagy megváltoztatására. A legtöbb államban a kérelmezőnek igazolnia kell, hogy a határozat meghozatala óta változás állt be a jogosult, a kötelezett vagy a gyermekek körülményeiben.³⁷⁷

Kérhető-e a nem rendezett tartásdíjhátralék csökkentése vagy törlése az egyezmény vagy a rendelet alapján előterjesztett kérelemben?

751. Ez az adott államban alkalmazandó – az alkalmazandó jogra vonatkozó előírások segítségével meghatározott – anyagi jogtól függ. Az egyezmény szerint a hatáskörrel rendelkező hatóságok a megkeresett állam országprofiljából deríthetik ki, hogy az adott állam belső joga értelmében törölhető-e vagy csökkenthető-e a hátralék. A kérelem eredményessége attól függ majd, hogy a megkeresett államban alkalmazandó jog

³⁷⁶ Lásd fent a 358. lábjegyzetet.

³⁷⁷ Lásd a fenti 733. pontot.

lehetővé teszi-e a hátralék törlését vagy csökkentését. Egyes államok belső joga szerint a gyermektartásdíj-hátralék nem törölhető.³⁷⁸

A jogosult tartási kötelezettséget megállapító határozatában szereplő összeg már nem fedezi a gyermekek szükségleteit. A kötelezett jelenleg külföldön él. Hogyan érheti el a jogosult a tartásdíj megemelését?

752. Ha a határozat meghozatalára abban az államban került sor, ahol a jogosult tartózkodási helye jelenleg is található, lehetséges csupán annak kérelmezése, hogy az eredeti határozatot hozó, hatáskörrel rendelkező hatóság módosítsa a határozatot a tartásdíj növelése érdekében. Ha ez a hatóság valamilyen okból kifolyólag nem hozhat módosított határozatot, a jogosultnak kérelmet kell előterjesztenie az egyezmény vagy a rendelet alapján, és a módosítás iránti kérelmet továbbíttatnia kell a kötelezett aktuális tartózkodási helye szerinti államba.

753. Ha a jogosult nem a határozathozatal helye szerinti államban él, a határozathozatal helye szerinti állam bírósága vagy közigazgatási hatósága nem feltétlenül tudja módosítani a határozatot.³⁷⁹ Ebben az esetben a jogosultnak az egyezmény vagy a rendelet alapján kell előterjesztenie a módosítás iránti kérelmet, és azt továbbíttatnia kell a kötelezett tartózkodási helye szerinti államba.

Milyen alapokon lehetséges a határozat módosítása? Módosítható-e a tartásdíj összege, illetve törölhető-e az esetleges tartásdíjhátralék a jogosult hozzájárulása nélkül?

754. Az, hogy lehetséges-e a módosítás, a kérelmet elbíráló államban alkalmazandó jogtól függ. A legtöbb államban a gyermektartási tárgyú határozatokat csak akkor lehet módosítani, ha megváltoznak a kötelezett, a jogosult vagy a gyermek körülményei.³⁸⁰ A gyermektartásdíj-hátralék törlését a megkeresett államban alkalmazandó jog nem feltétlenül engedi meg. Számos állam csak kivételes körülmények között teszi lehetővé a gyermektartásdíj-hátralék törlését, és nem feltétlenül ismeri el vagy hajtja végre a hátralékot módosító határozatot.³⁸¹

Kötelezhető-e a kérelmező arra, hogy személyesen jelenjen meg a megkeresett államban a módosítás iránti kérelemmel kapcsolatos eljárás során?

755. Az egyezmény 29. cikke és a rendelet 41. cikke sem rendezi azt, hogy előírható-e a kérelmező számára az, hogy fizikailag jelen legyen a módosítás iránti kérelemmel kapcsolatos eljárás során. A megkereső és a megkeresett állam központi hatóságának együtt kell működnie annak biztosítása érdekében, hogy a kérelmező bizonyítékait tartalmazza a kérelem, továbbá alternatív megoldásokkal (pl. telefon- vagy videokonferencia, ha erre a feltételek adottak) kell segíteniük a kérelmezőt a beadványai benyújtásában, illetve a bizonyítékok bemutatásában.

V. Határozat módosítása iránti közvetlen kérelmek

756. [Állam neve] [mint a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó/nem tartozó uniós tagállam] hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságához intézett, a rendelet vagy az egyezmény alkalmazási körébe tartozó határozat módosítása iránti kérelemre [a rendelet joghatósági rendelkezései (lásd a kézikönyv 4. fejezetét) és alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezései (lásd a kézikönyv 5. fejezetét,) valamint a belső jog irányadó.

757. Megjegyzendő, hogy az egyezménynek a 7. fejezetben ismertetett, az elismerés és végrehajtás iránti közvetlen kérelmekre vonatkozó rendelkezései a határozat hozatala és módosítása iránti közvetlen kérelmek esetén nem érvényesülnek. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az egyezmény alapján ilyen megkeresést beterjesztő jogosultnak vagy

³⁷⁸ Lásd fent a 361. lábjegyzetet.

³⁷⁹ Lásd fent a 358. lábjegyzetet.

³⁸⁰ Lásd fent a 733. pontot.

³⁸¹ Lásd fent a 361. lábjegyzetet.

kötelezettnek [állam neve] belső joga vagy eljárásrendje szerinti eljárások, formanyomtatványok és segítségnyújtás áll rendelkezésére. Lényeges, hogy a tartási határozat tartozhat ugyan az egyezmény vagy a rendelet alkalmazási körébe (például ha a határozat házastársi tartás módosítására vonatkozik), a jogi segítségnyújtásra vonatkozó legkedvezőbb rendelkezések e közvetlen kérelmekre nem alkalmazandók. Egyes esetekben előfordulhat, hogy a jogosultnak vagy kötelezettnek a kérelem benyújtásához a megkeresett államban (vagyis [állam neve]-ban/-ben) a saját költségére kell ügyvédet megbíznia. (A két nemzetközi jogi eszköz eljárásokhoz való hozzáférésre és jogi segítségnyújtásra/költségmentességre vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatos további információkért lásd a 2. fejezet II. részének VII. szakaszát.) [Állam neve]-ban/-ben [...].

12. fejezet – Tartási határozatok végrehajtása a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet alapján

I. Áttekintés

758. Ez a fejezet annyiban tér el a kézikönyv többi fejezetétől, hogy nem azokkal a közvetlen kérelmekkel vagy bejövő kérelmekkel foglalkozik, amelyek az egyezmény alapján a hatáskörrel rendelkező/illetékes [bíróságokhoz] [közigazgatási hatóságokhoz] érkeznek be az egyes államok központi hatóságához, hanem azokat az intézkedéseket tárgyalja, amelyekre a megkeresett állam (ebben az esetben [állam neve]) belső joga szerint kerül sor azt követően, hogy megérkezett és feldolgozásra került egy a másik államtól érkezett – meglévő határozat elismerése, a határozat módosítása vagy új határozat hozatala iránti – kérelem, és a kérelmező a határozat végrehajtását kéri.

759. [Állam neve] végrehajtási ügyekért felelős hatóságai az egyezmény, illetve a rendelet alkalmazásában a következők: [...].

A. Bevezetés a határozatok egyezmény és rendelet szerinti végrehajtásába

760. A tartási határozat végrehajtására érvényes és végrehajtható határozat birtokában kerül sor. A határozatnak a megkeresett államban hozottnak, ott elismertnek vagy ott végrehajthatóvá nyilvánítottak kell lennie. A végrehajtásra rendszerint abban az államban kerül sor, ahol a kötelezett tartózkodási helye található, vagy ahol vagyontárgyai vannak, illetve jövedelme keletkezik. Végrehajtás időnként kezdeményezhető több államban is, a kötelezett vagyontárgyainak helyétől, jövedelme keletkezésének helyétől vagy tartózkodási helyétől függően.

761. Nem minden állam alkalmaz azonos intézkedéseket a **tartási határozatok** végrehajtására, és az egyes esetekben szükséges intézkedések a kötelezett fizetési hajlandóságától és képességétől függenek. Egyes államokban mindig megkísérlik a tartási határozat szerinti önkéntes tartásdíjfizetés elérését, még a végrehajtás megindítása előtt vagy pedig a folyamatban lévő végrehajtási eljárás részeként.³⁸² A megkeresett államban hozott valamennyi intézkedés céljának mindig a folyamatos és rendszeres tartásdíjfizetés haladéktalan és hatékony megállapításának és a határozat betartása elérésének kell lennie.

A **tartási határozat** egyrészt megállapítja a kötelezett tartás nyújtására vonatkozó kötelezettségét, de magában foglalhatja az indexálással történő automatikus kiigazítást, a tartásdíj-hátralék, visszamenőleges tartásdíj vagy kamat fizetésére irányuló kötelezettséget, valamint a költségek vagy kiadások meghatározását.

762. Mivel egy-egy ügy hosszú éveken át a végrehajtást végző szervnél lehet behajtásra, az ügyben ez idő alatt különféle végrehajtási jogorvoslatokra kerül sor, és a végrehajtása során többféle kérdés merül fel.

763. A tartási kötelezettséget megállapító határozatok végrehajtása az egyezmény és a rendelet szerint is szinte kizárólag a végrehajtás helye szerinti állam belső joga alapján történik, jóllehet mindkét jogi aktus tartalmaz bizonyos általános végrehajtási rendelkezéseket (a határozatoknak a rendeletben foglalt eljárások szerinti végrehajtására vonatkozó konkrétabb rendelkezésekre vonatkozó tájékoztatásért ugyanakkor lásd még a kézikönyv 8. fejezetét).

764. A határozatoknak az egyezmény vagy a rendelet szerinti megfelelő végrehajtásához a határozatok végrehajtásáért felelős hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságoknak első lépésként azt kell meghatározniuk, hogy a határozat az egyezmény vagy a rendelet hatálya alá tartozik-e (az egyezmény és a rendelet hatályával és alkalmazásával kapcsolatos kérdések ismertetését lásd a 3. fejezet I. részében).

³⁸² [Állam neve]-ban/-ben [...].

765. Az egyezmény a végrehajtás tekintetében néhány fontos általános rendelkezést tartalmaz. A végrehajtásnak „gyorsnak” kell lennie (a 32. cikk (2) bekezdése) és a kérelmező további „fellépése” nélkül kell megtörténnie (a 32. cikk (3) bekezdése). Az egyezmény előírja továbbá a szerződő államoknak, hogy rendelkezzenek „hatékony intézkedésekkel” a határozatok végrehajtására. A 34. cikkben szerepel a végrehajtási intézkedések javasolt listája, de a végrehajtást végző egyes államok döntésén múlik, hogy a felsorolt végrehajtási mechanizmusok bármelyikét vagy mindegyikét alkalmazzák-e.³⁸³ A szerződő államok belső joga szerint nem feltétlenül vehető igénybe az összes felsorolt végrehajtási intézkedés.³⁸⁴

766. A rendelet nem tartalmaz az egyezmény előző bekezdésében ismertetett általános végrehajtási rendelkezéseikhez hasonló általános rendelkezéseket, hanem csak annyit ír elő, hogy a végrehajtásra a végrehajtás helye szerinti tagállam joga irányadó, és hogy a határozatok rendelet szerinti végrehajtására ugyanazoknak a feltételeknek kell vonatkozniuk, mint a belföldön hozott határozatok végrehajtására (a 41. cikk (1) bekezdése). A rendelet IV. fejezete a határozatok rendelet szerinti végrehajtásához szükséges eljárásokat, határidőket és az iratokkal kapcsolatos követelményeket tartalmazza (ezeket a 8. fejezet ismerteti). A határozatok IV. fejezet szerinti végrehajtásához szükséges iratokra vonatkozó követelményeket az 1. szakasz alatti 20. cikk, és különösen a 2. szakasz alatti 28. cikk határozza meg. Megjegyzendő, hogy a rendelet IV. fejezetének 1. szakasza szerint nincs szükség végrehajtási eljárásra; a felperesnek csak be kell nyújtania a 20. cikkben meghatározott iratokat a megkeresett állam illetékes végrehajtó hatóságához a határozat közvetlen végrehajtása céljából.

767. Az egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének f) pontja és a rendelet 51. cikke (2) bekezdésének f) pontja is előírja, hogy az államoknak elő kell segíteniük a tartásdíjfizetések jogosultnak történő mielőbbi átutalását. Az egyezmény 35. cikke szerint a szerződő államoknak elő kell mozdítaniuk az összegek átutalására rendelkezésre álló leginkább költséghatékony és leghatásosabb módszerek alkalmazását, és csökkenteniük kell a tartásdíjként fizetendő összegek nemzetközi átutalásának akadályait.³⁸⁵

II. A 2007. évi egyezmény szerinti végrehajtás

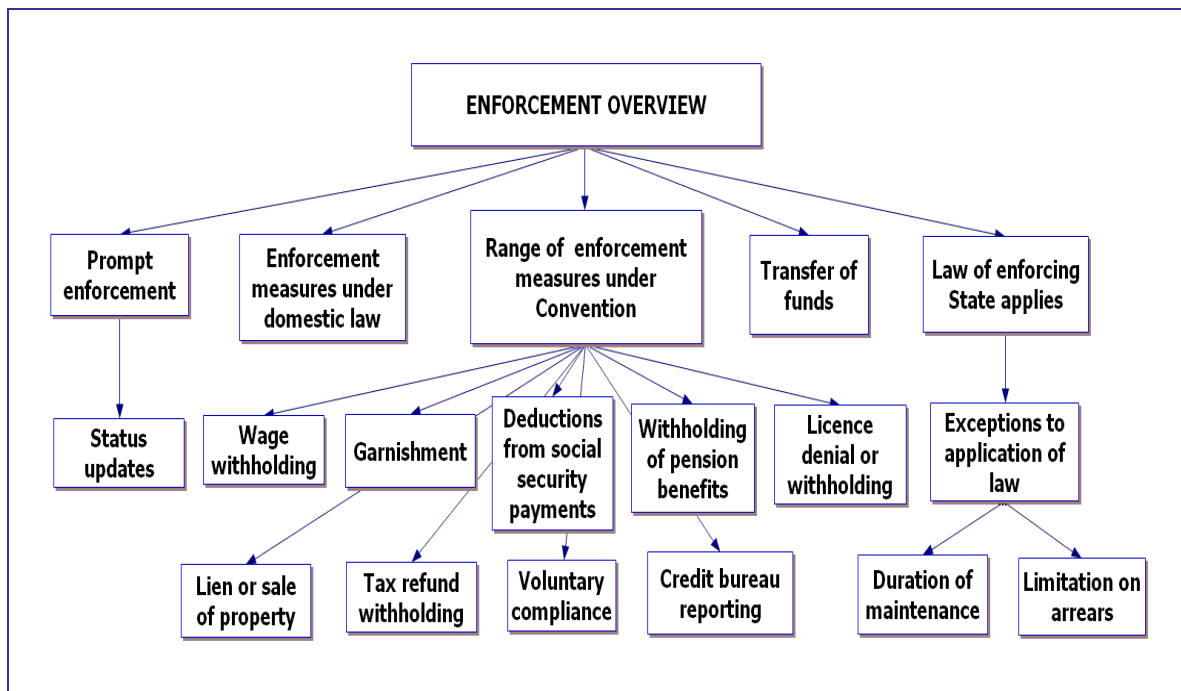
A. Általános végrehajtási eljárások

768. Az egyezmény csak általános rendelkezéseket tartalmaz a határozatok végrehajtása vonatkozásában. Ennek az az oka, hogy a tényleges végrehajtási eljárások és végrehajtási eszközök a végrehajtásért felelős állam belső jogában kerülnek meghatározásra. Az egyezmény rendelkezései lényegében azonosak a központi hatóságon keresztül beérkezett végrehajtási kérelmek vagy a hatáskörrel rendelkező hatósághoz intézett közvetlen kérelmek esetében.

³⁸³ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 582. pontját.

³⁸⁴ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

³⁸⁵ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 585. pontját.

13. ábra: Az egyezmény végrehajtási tárgyú rendelkezéseinek áttekintése

B. Gyors végrehajtás

769. Mivel az egyezmény szerinti számos kérelem célja a sikeres végrehajtás, a 32. cikk (2) bekezdése előírja, hogy a végrehajtásnak „gyorsnak” kell lennie. Nem határozza meg viszont, hogy egy adott helyzetben mi minősül gyorsnak, azonban egyértelműen elvárás az, hogy a végrehajtási intézkedésekre a végrehajtás lefolytatásának helye szerinti állam jogszabályaiban és szabályaiban megengedett gyorsasággal kerüljön sor.³⁸⁶

770. A gyors végrehajtás követelményét továbbá a központi hatóságokra a 12. cikk szerint vonatkozó, az ügy intézéséért felelő személy(ek) vagy egység(ek), az ügy előrehaladása és a megkeresésekre adott válaszok tekintetében egymás tájékoztatására vonatkozó követelménnyel együtt kell vizsgálni. A hatáskörrel rendelkező/illetékes végrehajtó hatóságoknak valószínűleg együtt kell működniük saját államuk központi hatóságával ahhoz, hogy az az adott ügy előrehaladása tekintetében teljesítse az egyezmény szerinti beszámolási kötelezettségeit.

C. Végrehajtási intézkedések

771. Valamennyi szerződő államnak hatékony intézkedésekkel kell rendelkeznie³⁸⁷ a tartási határozatok egyezmény szerinti végrehajtására, és legalább a belföldi ügyekre vonatkozó intézkedések körével megegyező intézkedéseket elérhetővé kell tennie. Az elérhető intézkedések köre azonban államonként változó, mivel a végrehajtásra az azt foganatosító állam joga irányadó.³⁸⁸

772. Ez a szakasz az egyezmény szerint lehetséges végrehajtási intézkedések körét részletezi, és jelzi, hogy ezek közül melyek elérhetők [állam neve]-ban/-ben. A(z) [állam neve]-ban/-ben foganatosított végrehajtásra vonatkozó további információkért lásd alább a IV. szakaszt.

773. Egyes államokban a végrehajtásért felelős hatóság először megkísérli elérni a kötelezettnél, hogy önkéntesen teljesítse a határozatot, akár rendszeres fizetés, akár a

³⁸⁶ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 572. pontját.

³⁸⁷ E kifejezés elemzését lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 582. pontjában.

³⁸⁸ Az egyes szerződő államok országprofilja feltünteti, hogy az adott államban milyen végrehajtási intézkedések állnak rendelkezésre.

munkabéréből történő rendszeres levonás útján.³⁸⁹ Erre bármiféle végrehajtási intézkedés megindítása előtt kerül sor. Egyes államokban a kötelezett jogosult lehet a végrehajtásról való értesítésre is, és a végrehajtási intézkedések foganatosítása előtt az önkéntes teljesítés vonatkozásában is megilletik bizonyos jogok.³⁹⁰

774. Amennyiben a fizetés elmarad, a végrehajtásért felelős hatóság szabályozása határozza meg a végrehajtási jogorvoslatok körét és a rendelkezésre álló hatásköröket. Egyes államokban a végrehajtás csaknem teljes egészében közigazgatási jellegű, és bírósági eljárásokat csak ritkán, szándékos ellenszegülés esetében alkalmaznak. Más államokban csaknem minden végrehajtási intézkedést – a letiltást is beleértve – bíróságnak kell kibocsátania.³⁹¹

775. Az egyezményben szerepel több javasolt intézkedés felsorolása. Néhány országban elérhetőek további jogorvoslatok is. Az elérhető végrehajtási mechanizmusok körébe tartozhatnak az alábbiak:

a) Letiltás munkabéréből

776. Ez olyan végrehajtási intézkedés, amely előírja a kötelezett munkáltatója számára a kötelezett munkabére vagy fizetése egy részének visszatartását és a pénzeszközök végrehajtásért felelős hatóságnak történő megküldését. Ezt nevezhetjük a munkabér letiltásának vagy lefoglalásának is. A visszatartást a kötelezett önkéntesen is kezdeményezheti, de a visszatartás a végrehajtásért felelős hatóság intézkedésének eredménye is lehet.³⁹²

Az egyezmény egyaránt használja a **letiltás és visszatartás** kifejezést az egyébként a kötelezettnek kifizetendő pénz kifizetés előtti elkobzására, és e pénz hatáskörrel rendelkező hatóságnak, bíróságnak vagy közigazgatási hatóságnak való átutalása elrendelésére. A pénz ezt követően az esedékes tartásdíj kifizetésére használható fel.

b) Letiltás

777. A **letiltás** bizonyos, egyébként a kötelezettnek járó pénzeszközök végrehajtásért felelős hatóság általi lefoglalása. A letiltási értesítés vagy végzés előírja, hogy az a személy vagy szervezet, amely az adott pénzeszközöket a kötelezettnek kifizette volna, köteles azokat a végrehajtásért felelős hatóságnak, de a tartásra jogosult javára kifizetni. A végrehajtásért felelős állam végrehajtási jogszabályaitól függően a következő pénzeszköztípusokat lehet letiltani:

- adó-visszatérítés,
- összegű kifizetések,
- bérleti díjak vagy szolgáltatásokért teljesített kifizetések,
- bankszámlák,
- jutalékok.³⁹³

c) Társadalombiztosítási ellátásokból való letiltás

778. Egyes államokban a hatáskörrel rendelkező hatóság oly módon hajtja végre a tartási határozatot, hogy a tartásdíjat levonja a kötelezettnek járó társadalombiztosítási ellátásokból vagy más kormányzati támogatásokból.³⁹⁴

d) Vagyontárgyak zálogjoggal megterhelése vagy kényszereladása

779. A zálogjog a kötelezett tulajdonában álló vagyontárgyra bejegyzett vagy azon fennálló jog. Ha a vagyontárgyat a zálogjog alapján értékesítik, a tartásdíjhátralék a

³⁸⁹ Lásd fent a 382. lábjegyzetet.

³⁹⁰ Ugyanott.

³⁹¹ [Állam neve] belső joga alapján [...].

³⁹² [Állam neve] belső joga alapján [...].

³⁹³ Ugyanott.

³⁹⁴ Ugyanott.

befolyt vételár terhére érvényesíthető. Zálogjog alapján a végrehajtásért felelős hatóság jogosult lehet a vagyontárgy értékesítésére (ezt nevezzük kényszerértékesítésnek) és a tartásdíjnak a vételárból történő érvényesítésére.

780. Zálogjog bejegyezhető ingatlanra (például telekre, házra vagy épületre) vagy ingóságra (például gépjárművekre, hajókra, lakókocsokra és hasonló vagyontárgyakra).³⁹⁵

e) Adó-visszatérítésből levonás

781. Egyes államokban a kormányzat külön eljárásban téríti vissza az adófizetőknek a befizetett vagy levont többletadót. A visszatérítés feltételei az államtól függenek. Számos állam lehetővé teszi a tartásdíjak végrehajtásáért felelős hatóságok számára a kötelezettnek kifizetendő bármely visszatérítés letiltását.³⁹⁶

f) Nyugdíj visszatartása vagy az abból való letiltás

782. Egyes államokban a kötelezettnek járó nyugdíj vagy kifizetés lefoglalható és felhasználható a lejárt tartásdíjak kifizetésére.³⁹⁷

g) Hitelintézmények értesítése

783. Egyes államok végrehajtásért felelős hatóságai a lejárt tartásdíj-fizetési kötelezettségek hitelinformációs ügynökségeknek történő bejelentését is alkalmazzák annak biztosítására, hogy minden hitelnyújtó – például a pénzüintézetek – tisztában legyenek a kötelezett tartásdíj-fizetési kötelezettségével és az esetleges hátralék fennállásának tényével. Ez befolyásolhatja a kötelezett további hitelfelvételi vagy finanszírozáshoz jutási lehetőségeit.³⁹⁸

h) Engedély megtagadása, felfüggesztése vagy bevonása

784. Egyes államokban, ha a kötelezett hátralékba kerül a tartásdíj-fizetéssel, a végrehajtásért felelős hatóságtól kérhető a kötelezett engedélyhez kötött jogosultságainak korlátozása vagy megtagadása. Az engedély lehet járművezetői engedély, gépjármű forgalmi engedélye vagy a belső jogban meghatározott bármely más különleges engedély, például szakma gyakorlására vonatkozó engedély. Bizonyos államokban ez engedély-visszatartásként is ismert.³⁹⁹

i) Az önkéntes teljesítést ösztönző mediáció, békéltetés vagy eljárások

785. A tartásdíjak végrehajtásával foglalkozó számos szervezet jutott arra a következtetésre, hogy a hátralék megfizettetésében és a jövőbeni nemfizetés valószínűségének csökkentésében rendkívül eredményesek a kötelezett önkéntes teljesítését szorgalmazó törekvések. Ezekben az államokban az ügyintézők a kötelezettrel együtt dolgoznak ki egy kifizetési tervet, amely a folyamatos tartásdíj-fizetés mellett biztosítja a hátralékos tartásdíj megfizetését.⁴⁰⁰

j) A belső jog alapján rendelkezésre álló egyéb intézkedések

786. A határozatot végrehajtásért felelős állam belső joga alapján rendelkezésre álló egyéb intézkedések körébe tartozhatnak az alábbiak:

- a kötelezett útlevelének bevonása vagy számára útlevél kiadásának megtagadása, vagy a kötelezett számára az ország elhagyásához való jog korlátozása,

³⁹⁵ [Állam neve] belső joga alapján [...].

³⁹⁶ Lásd fent a 392. lábjegyzetet.

³⁹⁷ Ugyanott.

³⁹⁸ [Állam neve]-ban/-ben [...].

³⁹⁹ [Állam neve] [...] belső joga alapján.

⁴⁰⁰ Lásd fent a 382. lábjegyzetet.

- a hátralékos kötelezett szakmai felügyeleti szervezeteknek, például orvosi vagy ügyvédi kamaráknak történő jelentése,
- a fizetőképes, de szándékosan ellenszegülő vagy a bíróság fizetésre kötelező határozatát nem teljesítő kötelezett szabadságvesztéssel sújtása,
- lottónyeremények, biztosítás alapján fizetendő összegek és perből származó kifizetések letiltása,
- szervezett álláskeresés előírása, a kötelezett álláskeresésre kötelezése.⁴⁰¹

III.A 2009. évi rendelet szerinti végrehajtás (41. cikk)

787. Ahogy fent már szó volt róla, a rendelet egyetlen általános rendelkezést tartalmaz a végrehajtásról; ez a 41. cikk. A 41. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a más államban hozott határozatok végrehajtására irányuló eljárásra a végrehajtás helye szerinti tagállam joga irányadó.⁴⁰² Ugyanez a jogszabályhely arról is rendelkezik, hogy az ilyen határozat végrehajtása során nem alkalmazható megkülönböztetés, így a végrehajtató külföldi határozatot „a végrehajtás szerinti adott tagállamban hozott határozat végrehajtási feltételeivel azonos feltételekkel kell végrehajtani”.

788. A 41. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az a fél, amelyik egy másik tagállamban hozott határozat végrehajtását kérelmezi, nem köteles a végrehajtás szerinti államban sem postacímmel, sem felhatalmazott képviselővel rendelkezni.

789. Tekintettel arra, hogy a rendelet szerinti végrehajtás a végrehajtás helye szerinti tagállam joga szerint folytatandó le, a II. szakasz C. pontjában fentebb ismertetett és az egyezményvel kapcsolatos végrehajtási eljárások bármelyike vagy mindegyike a rendelet tekintetében is helyénvaló lehet, ha a nemzeti jog értelmében igénybe vehető. Az Európai Unió tagállamaiban több uniós jogi aktus is releváns lehet a tartási kötelezettséget megállapító határozatok végrehajtása szempontjából.⁴⁰³

790. A rendeletben foglalt eljárások szerint elismerendő és végrehajtandó külföldi határozatok végrehajtására vonatkozó, a rendelet 4. fejezetének rendelkezéseivel kapcsolatos információkért lásd még a 8. fejezetet.

IV. További információk [állam neve] végrehajtási eljárásairól

[...]

V. A 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet szerinti kifizetések

791. Amint a megkeresett állam végrehajtásért felelős hatósága megkapja a kifizetést, azt továbbítja a megkereső állambeli jogosultnak. A legtöbb esetben a kötelezett kifizetései a saját államának végrehajtásért felelős hatóságához, majd a megkereső központi hatósághoz vagy a

A **központi hatóság** az a hatóság, amelyet a szerződő állam vagy a tagállam kijelöl az egyezmény vagy a rendelet szerinti közigazgatási együttműködési és segítségnyújtási feladatok ellátására.

⁴⁰¹ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁴⁰² Lásd fent a 262. lábjegyzetet.

⁴⁰³ Ahogyan az a 8. fejezetben szerepel, az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet például releváns lehet európai tartási ügyekben. Ezen túlmenően a kézikönyv szövegezésékor létezett egy polgári és kereskedelmi ügyekben a határokon átnyúló követelésbehajtás megkönnyítése érdekében ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat (e javaslat céljai a következők: a hitelezők számára annak lehetővé tétele, hogy azonos feltételek alapján kaphassanak számlázárolási végzést, függetlenül az illetékes bíróság helye szerinti országtól, továbbá a hitelezők számára az adósok bankszámláját vezető pénzintézetre vonatkozó információk megszerzésének lehetővé tétele).

jogosulthoz érkeznek, egyes államok azonban a kifizetéseket közvetlenül a megkeresett állambeli jogosulthoz irányítják.⁴⁰⁴

792. A kötelezetti kifizetések általában áthaladnak a végrehajtásért felelős hatóságon, hogy ez a hatóság pontos nyilvántartást vezethessen a megfizetett összegekről és meghatározhassa a hátralék helyes összegét. Ez különösen fontos, ha az államban a végrehajtási jogszabályok minimális hátralékösszeget írnak elő egy adott végrehajtási jogorvoslat igénybevételeéhez, vagy ha a végrehajtásért felelős állam megelőlegezi a tartásdíjat a jogosultnak.⁴⁰⁵

Valamely állam **hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóságának** az a hatóság minősül, amely az adott állam jogszabályai alapján köteles vagy jogosult az egyezményben vagy a rendeletben meghatározott konkrét feladatok ellátására. Hatáskörrel rendelkező/illetékes hatóság lehet bíróság, közigazgatási szerv, gyermektartás behajtása körében eljáró szerv vagy bármely más olyan kormányzati szerv, amely az egyezménnyel vagy a rendelettel összefüggésben valamely feladatot lát el.

793. A pénz átutalására szolgáló mechanizmusok jelentős eltéréseket mutatnak. Egyes államok elektronikusan is át tudják utalni a pénzt, mások csekket vagy más készpénz-helyettesítő eszközöket használnak a pénzküldéshez. Egyes államok csak havonta egyszer továbbítják a pénzt, az adott államból járó kifizetéseket egy átutalásban összevonva. Más államokban minden egyes kifizetést haladéktalanul továbbítanak, amint az a kötelezettől beérkezik. Az államok között abban a tekintetben is vannak eltérések, hogy a kifizetést a küldő állam pénznemében küldik-e meg, vagy pedig azt az elküldés előtt átváltják a jogosult államának pénznemére.⁴⁰⁶

794. Az országprofil feltünteti, hogy a végrehajtásért felelős állam milyen eljárásokat alkalmaz a kifizetések jogosultnak történő megküldéséhez, és a kifizetés milyen pénznemben történik.

VI. Végrehajtással kapcsolatos egyéb kérdések

1. A végrehajtás megtámadása

795. Mivel a végrehajtás csaknem teljes egészében helyi ügy, a végrehajtási problémák megoldására általában a végrehajtás helye szerinti állam belső jogát és az adott állam végrehajtásra bevett eljárásait kell alkalmazni.

796. Ezt az egyezmény azon rendelkezése is alátámasztja, hogy végrehajtási ügyekben a „felhívott” állam joga irányadó (32. cikk),⁴⁰⁷ továbbá a rendelet azon rendelkezése is megerősíti, hogy a határozatok végrehajtására irányuló eljárásra a végrehajtás helye szerinti tagállam joga irányadó (a 41. cikk (1) bekezdése).⁴⁰⁸

797. Az egyezmény konkrét kivételeket fogalmaz meg a végrehajtást foganatosító állam joga alkalmazásának általános elve alól. Ezeket az alábbiakban ismertetjük.

2. A hátralék behajtásának korlátai az egyezmény (és a rendelet) alapján

798. Egyes államok jogában korlátozás érvényesül a hátralék behajtására olyan esetekben, amikor a hátralék meghatározott éven túl halmozódott fel (például nem teszik lehetővé a 10 évnél hosszabb idő alatt felhalmozódott hátralék behajtását). Konfliktusra

⁴⁰⁴ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁴⁰⁵ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁴⁰⁶ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁴⁰⁷ Lásd az egyezmény magyarázó jelentésének 571. pontját.

⁴⁰⁸ Ezek a rendelkezések és a belső jogra történő hivatkozás azonban természetesen nem sértik a határozatoknak az egyezmény vagy a rendelet szerinti felülvizsgálatára, felfüggesztésére, megtagadására stb. vonatkozó, az egyezményben vagy a rendeletben foglalt átfogó szabályokat. E szabályok teljes körű ismertetését lásd a 7. és a 8. fejezetben.

adhat okot, ha egyik állam elévülési ideje ütközik a másik államban érvényesülő (vagy éppen nem érvényesülő) elévülési idővel.⁴⁰⁹

799. Erre a helyzetre az egyezmény 32. cikkének (5) bekezdése nyújt útmutatást. Ez a jogszabályhely úgy szól, hogy a hátralék végrehajthatóságának elévülési idejét az eredeti eljárás helye szerinti állam (a határozatot hozó állam) jogszabályai vagy a végrehajtás helye szerinti állam jogszabályai határozzák meg, attól függően, hogy melyik ír elő hosszabb elévülési időszakot.

800. Gyakorlati szempontból ehhez az szükséges, hogy az eredeti eljárás helye szerinti állam valamilyen módon igazolja, hogy az adott államban hozott határozatok mennyi idő alatt évülnek el. Az eredeti eljárás helye szerinti állam sok esetben a megkereső állam is, így ennek az információnak a beszerzése egyszerű. Az eredeti eljárás helye szerinti állam országprofilja is feltünteti a hátralék behajtásának adott állambeli elévülési idejét.

801. Fontos emlékeztetni arra, hogy a hátralék behajtásának elévülési ideje csak a határozat alapján járó hátralék végrehajtását befolyásolja. A folyamatos tartásdíj-fizetési kötelezettség annak ellenére fennmarad, hogy a hátralék behajtása tekintetében továbbra is korlátozás érvényesül.

802. Mivel a rendelet a hátralékok végrehajtására alkalmazandó jog tekintetében nem hivatkozik különös szabályra, ezt a kérdést a végrehajtás helye szerinti tagállam joga szabályozza.⁴¹⁰ A hátralékok végrehajtásának kérdését a 2007. évi hágai jegyzőkönyv sem szabályozza (a jegyzőkönyvvel kapcsolatos további információkért lásd az 5. fejezetet.)⁴¹¹

3. 2007. évi egyezmény: a tartási kötelezettség időtartama

803. Az egyezmény végrehajtásra vonatkozó második konkrét szabálya^{412a} a tartási kötelezettség időtartamára vonatkozik (a rendelet nem tartalmaz ilyen szabályt). Az egyezmény 32. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tartási kötelezettség időtartamát (vagyis azt az időszakot, amely során tartásdíj fizetendő) az eredeti eljárás helye szerinti államban alkalmazandó jog határozza meg.

804. Az időtartam meghatározható a gyermek életkorával vagy pedig lehetnek olyan feltételek, amelyek teljesülése esetén a gyermeket megillető tartásdíj-fizetési kötelezettség megszűnik (például amikor a gyermek befejezi tanulmányait). Egyes államokban a nagykorúvá válás időpontjával esik egybe az az időpont, amikor megszűnik a tartásdíj-fizetési kötelezettség. Más államokban a gyermek életkora csak egy tényező a tartási kötelezettség időtartamát meghatározó tényezők közül.

A **fenntartás** a szerződő állam hivatalos nyilatkozata, amelyet az egyezmény szerinti bizonyos körülmények fennállásakor tehet meg, és amely meghatározza, hogy az egyezmény alkalmazása az adott államban valamilyen szempontból korlátozott lesz.

805. A tartási kötelezettség időtartama azonban nem keverendő össze a tartásdíjra való jogosultsággal. A tartásdíjra való jogosultság a gyermek vagy felnőtt joga arra, hogy tartásdíjat kapjon bizonyos jogi feltételek, így például a szülő-gyermek kapcsolat alapján. Ha egy személy tartásdíjra jogosulttá válik, a tartási kötelezettség időtartama a határozat egyik eleme lesz, vagy azt a határozathozatal helyén alkalmazandó jog állapítja meg.

806. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy amennyiben a végrehajtott határozat olyan külföldi határozat, amely nem rendelkezik a határozat megszűnésének

A **nyilatkozat** a szerződő államnak az egyezmény egyes cikkeivel vagy az egyezmény alapján fennálló követelményekkel kapcsolatos hivatalos nyilatkozata.

⁴⁰⁹ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁴¹⁰ Lásd ugyanott.

⁴¹¹ Lásd a jegyzőkönyv magyarázó jelentésének 172. pontját.

⁴¹² A 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó államok esetén a jegyzőkönyv alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai határozzák meg a tartási kötelezettség időtartamával kapcsolatos kérdésekre alkalmazandó jogot (a jegyzőkönyv rendelkezéseinek elemzését lásd az 5. fejezetben).

dátumáról, a végrehajtásért felelős hatáskörrel rendelkező hatóság köteles ellenőrizni a külföldi jog (az eredeti eljárás helye szerinti államban alkalmazandó jog) tartalmát annak megállapításához, hogy a gyermeket megillető tartásdíj-fizetési kötelezettség mikor szűnik meg. A tartási kötelezettség időtartamára nézve a külföldi jog előírásai irányadóak, függetlenül attól, hogy a gyermek vagy a jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga esetlegesen hosszabb vagy rövidebb időtartamról rendelkezik-e. Ez azt is jelenti, hogy bizonyos helyzetekben előfordulhat, hogy a végrehajtás helye szerinti államon kívül hozott határozatok esetében a tartási kötelezettség időtartama (és ennél fogva a határozat végrehajtásának időtartama) hosszabb vagy rövidebb lesz, mint az adott államban hozott határozatok esetében. Az egyezmény részes államai esetén az eredeti eljárás helye szerinti állam országprofilja tartalmaz információkat az adott államban hozott határozatok szerinti tartási kötelezettség időtartamáról.

807. Szem előtt kell tartani azonban azt, hogy amennyiben a gyermeket megillető tartás megszűnése a tartási kötelezettség időtartamán alapul, az adott gyermek vonatkozásában esetlegesen felhalmozódott tartásdíj-hátralék a kötelezettség megszűnésétől függetlenül végrehajtható. Ez a hátralék a folyamatos tartás megszűnése ellenére is érvényesíthető.

808. A szerződő államok az egyezmény alapján tehetnek olyan nyilatkozatot, amely az egyezmény alkalmazását a 21. életévüket betöltött gyermekekre kiterjeszti, vagy az egyezmény alkalmazását a 18 év alatti gyermekekre korlátozza.

Példa:

„A” országban tartási kötelezettséget megállapító határozatot hoznak; az adott országban legfeljebb a gyermek 20. születésnapjáig fizetendő tartásdíj. A határozatot megküldik „B” országba az egyezmény szerinti elismerés és végrehajtás céljából. „B” ország a belső joga alapján kizárólag a 19 év alatti gyermekeket megillető tartási követeléseket hajtja végre. A 32. cikk (4) bekezdése értelmében „B” ország a gyermek 20. születésnapjáig köteles végrehajtani a gyermektartási követelést, mivel a tartási kötelezettség időtartamát „A” ország joga határozza meg.

a) Kivétel: a 21. életévüket betöltött gyermekek

809. A tartási kötelezettség időtartama tekintetében az eredeti eljárás helye szerinti állam jogára való hivatkozás azonban csak akkor kötelezi az államokat arra, hogy 21. életévét betöltött gyermeket megillető tartásdíjat érvényesítsenek, ha az érintett állam az egyezmény alkalmazhatóságát ilyen esetekre kifejezetten kiterjesztette (lásd a 3. fejezet I. részének II. szakaszát). Az egyezmény alkalmazási köre független a határozat rendelkezéseitől és az eredeti eljárás helye szerinti állam jogától. Ha a gyermek betölti a 21. életévét, az egyezmény a továbbiakban nem alkalmazandó a tartási határozatra, és ennek megfelelően az egyezmény alapján nem áll fenn arra vonatkozó további kötelezettség, hogy az adott gyermek után tartásdíjat kelljen érvényesíteni.

810. Ilyen esetben a kérelmezőnek a határozat végrehajtásának folytatása érdekében közvetlen kérelmet kell intéznie a hatáskörrel rendelkező végrehajtó hatósághoz. A végrehajtás folytatása iránti kérelem elfogadhatósága a végrehajtó hatóság irányelveitől és a végrehajtás helye szerinti állam belső jogától függ.

4. Hátralékkal kapcsolatos viták az egyezmény és a rendelet alapján

811. Hátralékkal kapcsolatos vita akkor merül fel, ha a kötelezett a hátralékösszeg pontatlanságára hivatkozik, mert állítása szerint voltak olyan kifizetései, amelyeket a végrehajtó szerv a hátralékösszeg számításakor nem vett figyelembe. A határozat értelmezése tekintetében is felmerülhet vita (pl. azt illetően, hogy a határozat szerint mikortól áll be és mikortól szűnik meg a fizetési kötelezettség), illetve előfordulhat, hogy

a kötelezett azt állítja, hogy a tartásdíj összegének csökkentésére jogosult, például amiatt, hogy az egyik gyermek után már nem jár tartás.

812. Ha a kötelezett olyan hátralékösszeget vitat, amelyre már az elismerés és végrehajtás iránti eredeti kérelem is kiterjedt, a végrehajtó hatóságnak ellenőriznie kell, hogy a kötelezett korábban hivatkozott-e már ugyanerre a problémára. Az egyezmény 23. cikkének (8) bekezdése értelmében a kérelmezett kifogást emelhet vagy fellebbezést terjeszthet elő az elismerés és végrehajtás ellen, ha úgy véli, hogy a tartozást már teljesítették, illetve megfizették. Ha egy adott hátralékösszeget korábban vitattak, de az helyesnek bizonyult, a végrehajtási eljárás során a kötelezett a kérdéses hátralékösszeg tekintetében – kivételes körülmények fennállását leszámítva – nem terjesztheti elő ismét ugyanazt a kérdést, más hátralékösszegek számítását azonban vitathatja.

813. A hátralékkal kapcsolatos bizonyos kérdések eldöntéséhez szükség van a megkeresett központi hatóság vagy a jogosult információira. Információk szükségessége esetén a központi hatóságnak vagy a végrehajtásért felelős hatáskörrel rendelkező hatóságnak a másik állam központi hatóságához vagy hatáskörrel rendelkező hatóságához kell fordulnia a szükséges információk vagy iratok bekérése végett.⁴¹³

814. Ha az információk nem érkeznek be, és a végrehajtási eljárás nem folytatható, újabb megkeresést kell indítani. Noha megkereső központi hatóságnak az egyezmény szerint **három hónapja**, a rendelet szerint pedig **90 napja** van a válaszára és a szükséges információk megadására, és noha az eljárást megakaszthatja az anyagok beérkezésének elmaradása, az eljárás csak akkor szüntethető meg, ha a további végrehajtás lehetetlen vagy célszerűtlen. Számos esetben továbbra sincs akadálya annak, hogy a határozat szerinti tartási kötelezettség nem vitatott részét a hátralék megállapítása során végrehajtsák.

Bevált gyakorlat: Ha a hátralékösszeg egy része vitatott, a hátralék nem vitatott részét és a folyamatos tartás összegét a jogvita rendezése közben célszerű végrehajtani.

5. Nyilvántartások egyeztetése az egyezmény és a rendelet alapján – pénznemek átváltásával kapcsolatos kérdések

815. A tartási kötelezettségek nemzetközi végrehajtásának egyik legnehezebb része a megkereső állam és a végrehajtás helye szerinti állam kifizetésekről szóló nyilvántartásainak összeegyeztetése a tartásdíjhátralékok pontos meghatározásához. Ez lényeges kérdés lehet akkor, ha a végrehajtott határozatot külföldön hozták, és a határozatban a tartásdíj összege a végrehajtásért felelős államban használt pénznemtől eltérő pénznemben szerepel. Számos államban a határozat végrehajtásához a határozat szerinti pénznemben megjelölt tartásdíj összegét át kell váltani a végrehajtás helye szerinti állam pénznemére. A kötelezett számára ezt követően a helyi pénznemre átszámított összeg megfizetését javasolják.

816. Az átváltás feltételeit (az átváltás napját, az alkalmazott árfolyamot, az árfolyam későbbi módosításának lehetőségét stb.) a végrehajtásért felelős állam előírásai határozzák meg. Számos államban a pénznemek átváltását követően sem jogszabályban meghatározott, sem pedig a gyakorlatban alkalmazott mechanizmus nincs a pénznemek átváltásának módosítására, így a megkeresett (a végrehajtás helye szerinti) és a megkereső állam nyilvántartásai az árfolyam-ingadozásnak megfelelően idővel eltérést mutatnak.⁴¹⁴

⁴¹³ [Állam neve] belső joga alapján [...].

⁴¹⁴ Lásd fent a 406. lábjegyzetet és ugyanott.

817. A megállapított tartásdíjnak a határozat szerinti pénznemről a kötelezett államának pénznemére történő átváltása mellett a kötelezett által teljesített összegeket is át kell váltani a jogosult állama szerinti pénznemre. Az árfolyam változása esetén ez az egyes államok nyilvántartásaiban szereplő fennálló tartozások kiszámított összegei közötti eltéréseket eredményezhet.

A nyilvántartások egyeztetése: Példa

2010 decemberében tartási kötelezettséget megállapító határozatot hoztak Ausztráliában; a határozat a havi gyermektartásdíj összegét 400 ausztrál dollárban állapította meg. A határozatot Hollandiába küldték végrehajtás céljából. Az összeg az akkori árfolyamon átszámítva 237,65 euró lett, és a kötelezett számára ezen összeg havonkénti megfizetését javasolták.

2012 decemberében azonban 400 ausztrál dollár már csak 202,56 eurót ért. Az ausztráliai nyilvántartás továbbra is 400 ausztrál dollárt mutat majd, míg a hollandiai nyilvántartásban is 237,65 euró fog szerepelni, ha az árfolyamot nem módosítják. Ez havonta 35 euró „túlfizetést” eredményezhet, ha a kötelezett továbbra is az eredetileg javasolt összeget fizeti.

818. Az említett problémára nincs egyszerű megoldás. Sem az egyezmény, sem pedig a rendelet nem szabályozza a kérdést. A végrehajtás helye szerinti állam jogától és gyakorlatától függ, hogy a végrehajtásért felelős állam nyilvántartásai rendszeres időközönként frissíthetők-e oly módon, hogy azok megfeleljenek a megkereső államénak. Egyes államokban lehetőség van a nyilvántartások közigazgatási úton történő módosítására, míg más államokban ez nem engedélyezett, illetve a gyakorlatban sem kivitelezhető.

819. Fontos szem előtt tartani azonban azt, hogy a tartásdíj más pénznemre történő átváltása nem módosítja, illetve nem változtatja meg az eredeti határozatot. A kötelezett tartozása továbbra is a tartási kötelezettséget megállapító eredeti határozatban rögzített összeg. A tartásdíjtartozás mindaddig nem minősül teljes mértékben rendezettnek, amíg az eredeti tartási határozatban rögzített pénznemben fennálló követelés teljes összegét nem teljesítették. Ha a kötelezett visszatérne a határozathozatal helye szerinti államba, a követelés összegét a határozatot hozó állam pénznemében számítanák ki. A határozat külföldi államban történő végrehajtását azonban korlátozhatja az átváltás.

820. Az árfolyam-ingadozás jelentette problémák rávilágítanak a megkereső és a megkeresett állam közötti folyamatos kommunikáció szükségességére. Rendkívül fontos, hogy az egyes államok folyamatosan tájékoztassák egymást a hátralékszámítás módjáról, valamint a hátralékszámításra irányadó esetleges belső jogi előírásokról. Előfordulhat az is, hogy a megkereső államnak segítséget kell nyújtania a kérelmezőnek a fennálló hátralékot igazoló további dokumentumok vagy határozatok beszerzésében, ha a végrehajtás helye szerinti államnak szüksége van azokra ahhoz, hogy igazolni tudja az árfolyam-ingadozás miatt felhalmozódott hátralék érvényesítését.

821. A tartásdíjösszegek vásárlóerő-paritás figyelembevételén alapuló nemzetközi kiigazítására vonatkozó információkért lásd a 3. fejezet II. részének X. szakaszát.

VII. További anyagok

A. Gyakorlati tanács

- Bizonyos esetekben a leggyorsabban úgy biztosítható az, hogy a tartásdíjfizetés megkezdődjön a jogosult és a gyermekek részére, ha minél előbb sor kerül a kötelezettel való kapcsolatfelvételre az önkéntes teljesítés elérése érdekében. Fontos azonban figyelembe venni azt, hogy a határozat végrehajtása érdekében hozott valamennyi intézkedést – függetlenül attól, hogy önkéntes teljesítéssel kapcsolatos vagy végrehajtási intézkedésekről van-e szó – haladéktalanul meg kell tenni, és minden ilyen intézkedés célja annak biztosítása kell, hogy legyen, hogy a kifizetések teljesítése időben és a határozattal összhangban történjen.

- Lényeges, hogy a jogosultnak a kötelezett vagyontárgyairól vagy jövedelméről esetlegesen szerzett új információi az érintett államok központi hatóságain keresztül időben eljussanak a végrehajtásért felelős hatáskörrel rendelkező hatósághoz. Mindez segítséget nyújt a hatóságnak a határozat végrehajtásában.
- Az egyezmény szerinti állapotjelentés formanyomtatvány segítségével a határozat végrehajtása szerinti állam hatáskörrel rendelkező hatósága egyszerűen tud folyamatos tájékoztatást nyújtani a fejleményekről a megkereső államnak. A jelentés az újonnan kezdeményezett intézkedésekről való tájékoztatás mellett tartalmazhatja a végrehajtó szervhez beérkezett összegek nyilvántartás szerinti adatait vagy listáját is. Ez segítséget nyújt a megkeresett államnak a saját nyilvántartásai egyeztetésében és a hátralékegyenlegek frissítésében.
- Ha a megkereső és a megkeresett államban is közreműködnek végrehajtásért felelős szervek, a közöttük folytatott gyakori kommunikáció növeli a határozat eredményes végrehajtásának esélyét. Egyes ügyekben érdemes lehet mindkét államban kezdeményezni a végrehajtást annak érdekében, hogy megfelelő esetben valamennyi jövedelemforrás és vagyontárgy lefoglalására sor kerüljön.⁴¹⁵

B. Vonatkozó cikkek

A 2007. évi egyezmény:

6. cikk (2) bekezdés e) és f) pont
 12. cikk (9) bekezdés
 32. cikk
 33. cikk
 34. cikk
 35. cikk

A 2009. évi rendelet:

16–43. cikk
 51. cikk (2) bekezdés e) és f) pont
 58. cikk (9) bekezdés

C. A kézikönyv kapcsolódó fejezetei

Lásd a 3. fejezetet – Általános alkalmazási kérdések a 2007. évi egyezmény és a 2009. évi rendelet esetén

Lásd a 7. fejezetet – 2007. évi egyezmény: Központi hatóságokon keresztül beérkező elismerési, illetve elismerési és végrehajtási tárgyú kérelmek és közvetlen kérelmek feldolgozása

Lásd a 8. fejezetet – 2009. évi rendelet: Központi hatóságokon keresztül beérkező elismerési, illetve elismerési és végrehajthatóvá nyilvánítási tárgyú kérelmek és közvetlen kérelmek feldolgozása

Lásd a 9. fejezetet – A megkeresett államban hozott vagy elismert határozat végrehajtása iránti bejövő kérelmek feldolgozása a 2007. évi egyezmény vagy a 2009. évi rendelet alapján

VIII. Gyakran ismételt kérdések

A határozatok végrehajtása érdekében milyen lépéseket tesznek, illetve milyen lépéseket kötelesek tenni az államok az egyezmény vagy a rendelet értelmében?

822. Ez attól az államtól függ, ahol a határozatot végrehajtják. Az egyezmény felsorolja az ajánlott intézkedéseket, azonban nem mindegyik intézkedés vehető igénybe valamennyi szerződő államban, és lehetséges az is, hogy egyes államok más intézkedéseket alkalmaznak. A rendelet ennek szabályozását teljes egészében a belső jogra bízta. A végrehajtásért felelős államnak legalább ugyanazokat az intézkedéseket

⁴¹⁵ [Állam neve]-ban/-ben [...].

kell alkalmaznia a külföldi határozatok végrehajtására, mint amelyeket a belföldi határozatok esetén használ. Az, hogy milyen lépésekre kerül sor, attól is függ, hogy sikeresek-e a kötelezettet a határozat önkéntes teljesítésére ösztönző kísérletek.

Hogyan továbbítják a kérelmezőnek a teljesített kifizetéseket?

823. Az esetek többségében a kötelezett által teljesített kifizetéseket a végrehajtás helye szerinti állam végrehajtó hatóságához kell küldeni.⁴¹⁶ Ez a hatóság a kifizetéseket közvetlenül a jogosultnak vagy a jogosult tartózkodási helye szerinti állam végrehajtó hatóságának továbbítja. A kérelem benyújtására használatos formanyomtatvány (pl. az elismerés vagy az elismerés és végrehajtás iránti kérelem formanyomtatványa) jelzi a jogosultnak, hogy fel kell tüntetnie, hová kéri az összegek továbbítását.

Várhatóan mennyi idő múlva kap először pénzt a jogosult?

824. Ez több tényezőtől függ. Például attól, hogy a kötelezett hajlandó-e önként teljesíteni, vagy végrehajtási eljárást kell kezdeményezni. Szintén elhúzódhat a kifizetés megkezdése, ha fel kell kutatni a kötelezett tartózkodási helyét, illetve meg kell állapítani azt, hogy hol keletkezik jövedelme, illetve hol rendelkezik vagyontárgyakkal.

⁴¹⁶ Lásd fent a 404. lábjegyzetet.